

**Valgamaa
aastaraamat
2011**

A photograph of a modern building with a facade of colorful hexagonal panels in shades of yellow, orange, and blue. The building is set against a cloudy sky. In the foreground, there is a parking lot with several cars and a grassy area. A tall street lamp is visible on the right side of the image.

Valgamaa
aastaraamat
2011

Valga Maavalitsus
Kesk 12, 68203 Valga
Telefon 766 6111, faks 766 6157
e-post info@valgamv.ee
Internetis <http://www.valga.maavalitsus.ee>

Koostanud Valga Maavalitsus
Kui ei ole tegemist Valga Maavalitsuse andmetega, siis on tabelitele lisatud vastav viide.
Andmed on eurodesse ümber arvatatud keskkursiga
1 euro=15,6466 krooni. Alamkirjete summa võib ümardamise tõttu kokkukirjetest erineda.

Valga Maavalitsus 2012

Keeleline korrektuur Sirje Ääremaa
Küljendus Katrin Põdra
Trükk Vali Press OÜ
300 eks, 156 lk

Käesoleva väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Väliskaane kujunduses on kasutatud Lõuna-Eesti brändi stiilielemente.

Hea lugeja,

Sinu käes on pikaajalise traditsiooni üks sümbolitest – kaheksateistkümnes Valgamaa aastaraamat. See on raamat, mis kätkeb endas ülevaadet ja fakte 2011. aastal toimunud. Tavapäraselt toome lugejani erinevat statistikat ning anname ülevaate Valgamaal tegutsevate riiklike ja kohalike omavalitsuste institutsioonide tegemistest. Kuid raamat ei sisalda ainult numbreid, sest aastaraamatu koostajad püüavad anda ka ülevaadet maakonna muutumisest ajas.

Usun, et paljud otsivad vastust küsimusele: mille poolest see aasta meile meelde jäi ja kas oli midagi uut ning erilist? Valgamaal meenuvad eelkõige arutelud hariduse, turvalisuse ja maakonna maine üle. Eraldi tahan rõhutada noorte tähtsust. Loodavad noortevolikogud, avatud noortekeskused ja Eestis ainulaadne noorte oma ajaleht TANKLA on ainult mõned märksõnad. Just nemad on viimasel ajal aktiivselt maakonna arengutes ja tegemistes sõna sekka öelnud ning aidanud kaasa nii linna-, valla- kui maakonnaelu kujundamisele. Rõõmuga näen, et üha julgemalt räägitakse kaasa kogukonna asjades ja noorte arvamusega arvestatakse.

Noorte laulu- ja tantsupeolt kaasa saadud energia saadab meie noori loodetavasti kaua. Aktiivsust ja pühendumust näitab seegi, et Lõuna-Eesti noorte ettevõtlikkuse arenguprogrammi ENTRUM konkursi „Olen ettevõtlik“ peapremia tuli just meie maakonda, Otepääle.

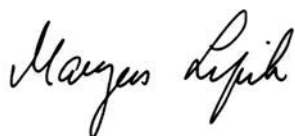
Haridus. Valgamaa haridusvõrk sai olulise täienduse, kui 1. septembril avasime uue, Eesti kaasaegseima kutseõppekeskuse hoone, millest peame kujundama rahvusvahelise hariduskeskuse. Haridusvõrgu ümberkorraldamise küsimused, mida Eestis on tõsiselt arutatud, ei jäta puutumata ka Valgamaad. Gümnaasiumide tänase võrgu säilitamine on meie omavalitsustele tõsiseks väljakutseks. Eelkõige peame otsuste tegemisel vaatama tulevikku, arvestama õpilaste arvu muutuseid ja nende eelistusi hariduse omandamisel. Maakonna arvamus gümnaasiumi võrgustikust on selge – Valgamaal peab saama gümnaasiumiharidust vähemalt kolmes asukohas: Valgas, Tõrvas, Otepääl.

Turvalisus. Päästeameti reform, mis sulgeb lähiajal Puka komando Valgamaal, põhjustas mitmeid tuliseid arutelusid päästjate kohaloleku ja päästevõimekuse üle. Oleme mures päästjate kaugenemise pärast Valgamaa põhjaosas, kuid loodame, et maakonna turvalisus ei vähene. Positiivseks märgiks on aga turvalisuse tõstmiseks tehtavad investeeringud Valgamaal, sest saavad ju uue hoone päästjad Valgas ja Otepääl valmib kiirabijaam.

Maine. Valgamaa on aktiivselt otsimas oma teed, kuidas end väljapoole tutvustada ja tuntumaks teha. Kui paljud teavad, et Eestimaa suuremad spordiüritused, nagu Rally Estonia, SEB Tartu Neliküritus ja TriStar Estonia triatlon toimuvad põhiosas Valgamaal?

Läbiviidud maineuuringud näitavad, et maakonda suhtutakse positiivselt, aga külastus siia on pigem juhuslik kui planeeritud tegevus. Valgamaal toimub palju suurepäraseid üritusi, kuid peame leidma võimalusi, et end rohkem nähtavaks muuta.

Meeldivate kohtumisteni Valgamaal!

Margus Lepik
maavanem

Sisukord

1. Eessõna	3
2. Sündmused Valgamaal 1911. aastal	7
3. Valik 2011. aasta tähtsamatest sündmustest	9
4. Juhtimine ja regionaalhaldus	14
4.1 Valga maakond	14
Joonis 1. Asend.	14
Joonis 2. Haldusjaotus	14
4.1.1 Üldist	14
4.1.2 Lipp ja vapp	15
4.1.3 Haldusjaotus.	15
4.1.4 Rahvastik	16
Rahvastikusündmused	18
4.2 Riiklikud institutsioonid	20
4.2.1 Valga Maavalitsus.	20
Valga maakonna arengunõukogu	21
Arengustrateegia „Valgamaa 2018“	21
Valgamaa Vapimärgi ja Teenetemärgi saajad.	21
Europe Direct Valgamaa infopunkt	23
Regionaalarengu programmid.	23
Valga Maavalitsuse välissuhted	26
4.2.2 Kaitseliidu Valgamaa Malev	28
4.2.3 Keeleinspeksiooni Lõuna-Eesti järelevaetatus	29
4.2.4 Lõuna-Eesti Päästkeskuse Valgamaa päästeosakond	30
4.2.5 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Kodakondsus- ja Migratsioonibüroo Valga teenindus	32
4.2.6 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo	33
4.2.7 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond	33
4.2.8 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Valga prokurörid	35
4.2.9 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus	35
4.2.10 Muinsuskaitseameti Lõuna-Eesti järelevaetesakond	36
4.2.11 Rahvusarhiivi Valga maa-arhiiv	36
4.2.12 Tarbijakaitseamet	37
4.2.13 Tööinspeksiooni Lõuna inspeksioon	37
4.2.14 Tartu Maakohtu Valga kohtumaja	38
4.2.15 Tartu Vangla kriminaalhooldusosakonna Valga talitus	38
4.3 Kohalikud omavalitsused	39
4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve	39
4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit	42
4.3.3 Helme vald	48
4.3.4 Hummuli vald	50
4.3.5 Karula vald	51
4.3.6 Otepää vald	52
4.3.7 Palupera vald	54
4.3.8 Puka vald	56

4.3.9 Põdrala vald	57
4.3.10 Sangaste vald	58
4.3.11 Taheva vald	60
4.3.12 Tõlliste vald	62
4.3.13 Tõrva linn	64
4.3.14 Valga linn	66
4.3.15 Öru vald	68
5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse	70
5.1 Valgamaa looduse üldiseloomustus	70
5.2 Meteoroloogiline ülevaade	71
5.3 Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon	72
5.4 Maavarad	73
5.5 Vesi	73
5.6 Metsandus	74
5.7 Jahindus	75
5.8 Kalandus	76
5.9 Jäätmed	76
5.10 Välisõhk	76
5.11 Looduskaitsealad	77
5.12 SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse Valgamaa esindus	79
5.13 SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus	79
5.14 Keskkonnainspektiooni Lõuna regiooni Valgamaa büroo	80
6. Haridus ja noorsootöö	83
6.1 Koolivõrk ja õpilased	83
6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine	84
6.1.2 Õpetajad	86
Valgamaa Aasta Õpetaja 2011	88
6.2 Koolieelsed lasteasutused	88
6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus	89
6.4 Noorsootöö	90
6.4.1 Noorteühendused ja -organisatsioonid	90
6.4.2 Avatud noortekeskused	94
6.4.3 Huvikoolid	95
6.4.4 Valga Maavalitsuse Teavitamis- ja Nõustamiskeskus	96
6.5 Erinorsootöö	97
6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus	97
6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus	98
7. Majandus ja tehniline infrastruktuur	99
7.1 Tööhõive	99
7.2 Palk	102
7.3 Pangandus	103
7.3.1 Laenud, säästud	103
7.3.2 AS SEB Valgamaa kontorid	104
7.3.3 Swedbank AS Valgamaa kontorid	104
7.4 Maa- ja omandireform	104

Maa-ameti Valga katastribüroo	104
Maareformi tulemused Valgamaal	105
7.5 Ettevõtlus	106
7.5.1 Edukamad ettevõtted maakonnas	107
7.5.2 Valgamaa ettevõtlusuuring	108
7.5.3 SA Valgamaa Arenguagentuur	109
7.5.4 Turism	111
7.5.5 Valgamaa Äriklubi	115
7.5.6 MTÜ Valgamaa Partnerluskogu	116
7.5.7 Põllumajandus	118
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti Viljandimaa-Valgamaa büroo	118
Valgamaa Põllumeeste Liit	120
Põllumajandusameti Valga keskus	121
Valgamaa Veterinaar keskus	123
7.6 Elekter	125
7.7 Planeeringud	126
7.8 Heakord	127
7.9 Transport ja kommunikatsioonid	128
7.9.1 Maanteeamet	128
7.9.2 Transport	131
7.9.3 Perioodika	133
7.9.4 Televisioon ja ringhääling	133
7.9.5 Telekommunikatsioon	134
Elion Ettevõtted AS	134
7.9.6 Avatud internetipunktid ja traadita interneti (WiFi) alad	134
7.9.7 Postiasutused	135
8. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	136
8.1 Sotsiaalkindlustus ja -hoolekanne	136
Sotsiaalkindlustusameti Lõuna Pensioniameti Viljandi büroo Valga klienditeenindus	136
8.2 Tervishoid	140
Terviseameti Lõuna talituse Valgamaa esindus	142
8.3 Tervisedendus	144
8.4 Eesti Punane Rist Valgamaa Selts	146
9. Kultuur	148
9.1 Raamatukogud	148
9.2 Muuseumid	149
9.3 Kultuuri- ja rahvamajad	150
9.4 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp	151
9.5 Sport	151
9.5.1 Valga maakonna 2011. aasta edukamateks valitud sportlased	151
9.5.2 2011. aasta rahvusvaheliste tiitli- ja karikavõistluste edukamad Valgamaa sportlased	153
9.5.3 Valgamaa spordiklubide sportlaste poolt 2011. aasta Eesti meistrivõistlustelt võidetud medalid	154
9.5.4 Harrastusspordile eraldatud toetus	155

2. Sündmused Valgemaal 1911. aastal

Omaaegse ajakirjanduse põhjal

Januaris teatatakse Laatre ja Keeni valla ühinemisest. Loodetakse, et ka Tõlliste ja viimasega ühendatud Uniküla vald uue ühendvallaga liituvad. Nii et ei midagi uut päikese all – haldusreform oli Eesti aladel päevakorras ka 100 aastat tagasi!

Hargla kandist teatatakse, et neil seal midu igati rahulik elu on. Samas edastatakse, et Taheva vald, mis lühikest aega Laanemetsa valla külge liideti, seal eraldus. Põhjuseks toodi, et Laanemetsa vald on rahadega hooletult ümber käinud ja et mitmetel valla „teenritel“ on palga kättesaamisega probleeme olnud. Vahepeal olevat isegi mõni koolimaja kütmata olnud.

Otepää vallavalitsus vaidles selle üle, kas makse vallakassasse koguda vanaviisi vastavalt hingede arvule või hakata makse koguma klasside järgi (jõukamad rohkem, vaesemad vähem). Otsustati, et makse tasuvad kõik võrdselt (ole sa siis maatamees või peremees). Veel antakse teada, et ka Otepää kanti on jõudnud baptistide usuliikumine, mis iseäranis naisterahvaste seas üsna palju poolehoidjaid olevat leidnud.

Laatre kirikukoolis ei tohtivat lapsed eesti keeles rääkida. Kui nad seda juhtumisi tegid, pandi neile kaela puust lauake pealkirjaga „Ära räägi eesti keeles“. Postimees soovitas vene keele õppimiseks kasutada kultuursemaid meetodeid.

21. jaanuaril juhtus 3 versta Valga jaamast rongiõnnetus, kus kaubarong ümber läks. Kokku purunes 7 vagunit koos kaubaga, inimesed viga ei saanud.

Sangastest antakse teada, et krahv Berg on alustanud otsetee ehitamist Sangastest Antsla vaksalini. Tee pikkus tulevat umbes 12 versta.

30. jaanuaril esines seltsi Säde ruumides ajakirjanik A. Jürgenstein, kes tundis muret Eesti hariduse käekäigu pärast. Eriti kurvastas teda Eesti soost haritlaste ja loovinimeste vähesus. Probleemid said tema arvates alguse algkoolist, kus lapsi liiga varakult sunnitakse võõrkeeles (vene keeles) õppima ja mis lastelt edasise õpihuvi ära võtab. Nii jõudvatki ülikooli suhteliselt vähe Eesti soost noori ja ka paljud sinna jõudnud jätavad oma õpingud pooleli.

Valga kohta antakse teada, et nii palju õllepoode kui siin linnas, mitte kusagil mujal kodumaal ei ole. Samas on paljudel neist raskusi ots otsaga väljatulemisel ja paljud poed peavad aasta-paari kiratsemise järel oma ukсед sulgema.

9. aprillil teatas Postimees, et seltsimaja Säde avamise pidustustest osavõtmine töötab õige suur ja elav olema. Õige rohkesti oodati külalisi ka väljastpoolt. Etenduse piletid olevat eelmüügist varakult välja müüdnud.

10. aprillil, esimesel lihavõttepühäl, avatigi suure pidulikkusega Säde seltsimaja. Kell pool kolm oli teatrimaja saal rahvast pungil, suutes vaevalt mahutada ligi tuhandet Valga elanikku. Pärast maja vaimulikku sisseõnnistamist tervitas pidulisi Säde seltsi esimees T. Grünberg, kutsudes kaaslinlasi kultuuritööle. Järgnevalt kõneles ajalehe Postimees peatoimetaja Jaan Tõnisson isiklikult. Kõnele järgnes ühislaul „Mu isamaa...“. Teisel pühäl toimus solistide kontsert kohaliku segakoori kaastegevusel ning esitati George de Marieri näitemäng „Trilby“. Avamise pidustustele järgnesid peagi Vanemuise teatri külalissetendused.

Otepäält teatatakse, et seal 8. mai hommikul paks lumi maha tulnud, mis kuni lõunani maas püsis. Haljendavad puudeoksad olid lume raskuse all lookas.

Veel kurdetakse, et selle aasta kevad üsna kuiv ja põuane on olnud ja et vihma juba hädasti tarvis oleks.

Veel oli Otepää-Nuustaku kandis arstiabi üsna puudulik. Rõngu tohter käivat sinna küll kaks korda nädalas, mida aga ilmselgelt liiga vähe oli. Postimees imestas, miks suur Otepää kihelkond ja Nuustaku alev ei ole suutnud endale oma tohtrit leida.

13. mail toimus Säde seltsimajas Estonia teatri etendus. Mängiti G. Hauptmanni draamat „Rose Bernd“, kus osalesid mitmed kuulsad näitlejad, nagu P. Pinna ja Th. Altermann jt. Etendus olnud väga hea, ainult et Säde teatrimaja akustika olnud väga halb, nii et isegi esimestes ridades istudes osa sõnu kaduma läinud.

Valga linnavalitsus võttis vastu eelnõu, mille kohaselt planeeritava linna veevärgi pealt linna elanikelt eraldi maksu kavatsetakse võtta.

Augustis antakse ka Valga linnast teada kohaliku arstiabi probleemidest. Nimelt olnud seal majahoidja naisel õigel ajal saamata jäänud arstiabi tõttu laps sünnitusel surnud. Üks arst teatanud väljakutse peale, et ta ei võivat kohale tulla, teine, et teda kodus ei olevat ja kolmas helistamise peale hoopis vihastanud! Neljas arst tuli küll lõpuks kohale, aga oli juba liiga hilja – vastsündinu oli juba surnud.

Pühajärve vallast teatatakse probleemidest kohaliku raamatukogu avamisega. Nimelt olevat kohalik vallavalitsus igale sealsele maksumaksjale sisse seadnud eraldi 10-kopikalise lisamaksu raamatukogu heaks. Nii koguti kokku 93 rubla. Kubermangukomissar tunnistas aga sellise maksu ebaseaduslikuks ja nõudis, et kohalikud peremehed oma kulu ja kirjadega peavad raamatukogu avama. Vald kaebas selle otsuse omakorda edasi.

Oktoobris 1911 tuli Taheva vallast teade, et kohalik vallanõukogu vähendas alusetult kahe Aleksandrikooli õpetaja palka 30 rubla võrra. Teise õpetaja kaebuse alusel tunnistas kubermangukomissar selle otsuse kehtetuks.

Karula kohalik Rahvaraamatukogu Selts korraldas 2. oktoobril „Kalevipoja“ õhtu. Esines segakoor, peeti kõnesid ja toimus kaheosaline muusikaline etendus „Kalevipoja noor-iga“. Räägiti Kreutzwaldi eluloost ja „Kalevipoja“ sisust. Tantsuks mängis kohalik „keelpillidekoor“. Veel teatatakse sealt, et sealses raamatukogus kokku 400 köidet paremat Eesti kirjandust on.

Samalaadne üritus („Kalevipoeg“ – 50) toimus novembris ka Valgas Säde seltsimajas, mille korraldas Valga Eesti Noorsoo Kasvatuse Selts. Üritus olevat väga korda läinud ja saal olnud viimse platsini inimesi täis.

Niisiis oli elu Valgamaal 1911. aastal üsnagi kirev ja mitmedki probleemid olid sarnased tänapäevaga.

Koostas Valga Muuseum

Artikli koostamisel on kasutatud Eesti Kirjandusmuuseumi digitaalset andmebaasi.

3. Valik 2011. aasta tähtsamatest sündmustest

Jaanuar

- 05.01 Gruusia regionaalarengu ja infrastruktuuri minister Ramaz Nikolaishvili külastab Valgamaad.
- 07.01 Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi 2010. aasta preemiate üleandmine Valga Muusikakoolis.
- 09.01 Laste talvejooks „Kadunud kroon” Tehvandi staadionil.
- 11.01 TV 10 olümpiastarti Valgamaa I etapp Valga Spordihallis.
- 12.01 Valga-Valmiera noorte lahtised kergejõustikuvõistlused Valga Spordihallis.
- 12.01 Sotsiaalminister Hanno Pevkur külastab Otepääd.
- 15.01 Valgamaa Õpilasesinduse talvelaager Pühajärve Põhikoolis.
- 15.01 Eesti noorte ja juunioride meistrivõistlused murdmaasuusatamises Tehvandi suusastaadionil.
- 15.–16.01 Valgamaa Õpilasesinduse talvelaager Pühajärve Põhikoolis.
- 16.01 Orienteerumisvõistlus „Kääriku Winter Xdream 7” Käärikul.
- 16.01 Tõrva II suusamatk.
- 19.01 Eesti noorte ja juunioride meistrivõistlused suusahüpetes Tehvandil.
- 21.01 Euregio Pskov-Livonia strateegia arutelu Valga Maavalitsuses.
- 22.–23.01 FIS Maailmakarikavõistluste Otepää etapp.
- 26.–31.01 FIS talialade juunioride ja U23 vanuseklassi maailmameistrivõistlused Tehvandil.
- 27.01 „Koolitants 2011” Valgamaa voor Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 28.01 Põhjamaade Ministrite Nõukogu infopäev Valga Maavalitsuses.
- 31.01 Paju lahingu 92. aastapäeva tähistamine.

Veebruar

- 02.02 Ameerika Ühendriikide Suursaatkonna avalike suhete osakonna esindajad Valgamaal.
- 04.02 Valgamaa kultuurijuhtide kohtumine Sangaste Seltsimajas.
- 05.–06.02 Valga maakonna koolinoorte ja täiskasvanute meistrivõistlused mäesuusatamises-slaalomis Kuutsemäel.
- 08.02 Eesti Koolispordi Liidu korvpalliturniir NIKE CUP Valga Spordihallis.
- 09.02 Otepää Talispordimuuseumi avamine Tehvandi Spordikeskuse staadionihoones.
- 11.02 Saunaorienteerumisvõistlus „Euroopa Saunamaraton” Otepääl.
- 12.02 Kalapüügivõistlus „Pühajärve Kuldkala 2011”.
- 13.02 Tartu Suusamaratoni avatud raja sõit ja Tervis Plussi 10. Tartu Maratoni naistesõit.
- 13.02 XVI Rahvusvahelise klaveriansambelite festivali lõppkontsert Valga Muusikakoolis.
- 16.02 TV10 olümpiastarti Valgamaa II etapp.
- 17.02 Spordimälumängu „Bumerang” Valga maakonna võistlus.
- 20.02 40. Tartu suusamaraton.
- 22.02 Eesti Vabariigi 93. aastapäevale pühendatud pidulik maavanema ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu esimehe vastuvõtt Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 26.–27.02 Otepää mängud mäesuusatamises Kuutsemäel.

Märts

- 01.03 Kodanikuühiskonna Sihtkapitali infopäev SA Valgamaa Arenguagentuuris.
- 01.–04.03 Östersundi MittUniversiteti üliõpilased Valgamaal.
- 02.03 Projekti „Lõuna-Eesti Regionaalse Kaugtöökeskuse (LERK) väljaarendamine Põlva-, Valga- ja Võrumaal” koostöövõrgustiku seminar Valga Maavalitsuses.
- 02.03 Valga maakonna meistrivõistlused murdmaasuusatamises ja Valga maakonna valdade ja linnade talimängud murdmaasuusatamises Käärikul.

- 03.03 Majanduslaager „Talvemajandus 2011“ Nakatu turismitalus.
- 04.–05.03 Valgamaa, Jämsi ja Šaatski rajooni ühise JaVaSha projekti juhtkomitee koosolek Varssavis.
- 11.03 2010. aastal ettevõtlusega alustanud Valgamaa ettevõtjate tunnustamine L.u.m.i. kohvikus Otepääl.
- 12.03 Valgamaa harrastusteatri festival Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 14.03 Interaktiivne Emakeelepäeva viktoriin.
- 16.03 TV10 olümpiastarti Valgamaa III etapp.
- 17.03 Rootsi fotograafi Göte Aski Gotlandi kiviaegade fotonäituse avamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 18.03 Valgamaa abiturientide ball Tõrva Gümnaasiumis.
- 19.03 Valgamaa valdade ja linnade Talimängude finaalvõistlused Valga Spordihallis ja Valga Põhikoolis.
- 20.03 Noorte karikasarja finaal kahevõistluses Apteekrimäel.
- 25.03 Märtsiküüditamise aastapäev Keeni raudteejaamas.
- 26.03 Valgamaa vokaalansamblike päev Tsirguliina Rahvamajas.
- 30.03 Teatevõistluse „Tähelepanu, start!“ Valgamaa etapp Valga Spordihallis.
- 30.03 Juhan ja Jakob Liivi etlusvõistluse Valgamaa voor Puka Rahvamajas.

Aprill

- 01.04 Valgamaa Kooliteatri festival Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 07.–08.04 Valgamaa koolinoorte 2011. aasta individuaal-võistkondlikud meistrivõistlused õhupüssist laskmises Valga Ärikeskuses.
- 08.04 Võrtsjärve teemapäev Pikasilla Koolis.
- 08.04 Staarijäljenduskonkurss „Mini PlayBack Show 2011“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 09.04 „Valgamaa laululaps 2011“ konkurss Otepää Gümnaasiumis.
- 10.04 Säde Seltsimaja 100. aastapäeva tähistamine Valga Muuseumis.
- 17.04 Ülemaakondlik südamenädala liikumispäev „Sinu sammud loevad“ Tõrvas.
- 28.04 Gailiti päev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
- 28.–29.04 Valga maakonna koolide riigikaitsekursusel õppijate laager Kaitseliidu Valgamaa Maleva Metsniku harjutusväljakul.
- 30.04 Naiste tervisepäev Otepää spordihoones.

Mai

- 05.05 Heategevuslik teatejooks Valgas maavalitsuse maja ees ja Otepää keskväljakul.
- 06.05 Sangaste valla tantsupäev.
- 07.05 16. Bruno Junki mälestusvõistlused käimises Valga keskstaadionil.
- 07.05 Carma Motoklubi motohooaja avamise üritus Valga Keskraamatukogu esisel platsil.
- 07.05 Talgupäev.
- 08.05 SEB 29. Tartu Jooksumaraton Tehvandil.
- 13.05 TV10 olümpiastarti Valgamaa 4. etapp.
- 13.05 Soome Paasikivi seltsi esinduse külastus Valgamaale.
- 16.05 Valgamaa koolidevaheline maastikumäng „Loodus on lähedal“.
- 19.05 Valga maakonna üldhariduskoolide õpilastele võistlus „Vigurvänt 2011“ Valga Keskraamatukogu ees.
- 20.05 Aarne Steinbachi IV mälestusturniir *petanque*'s Otepääl.
- 21.05 Tänavajooksu võistlus „Loskutov Cup“.
- 21.05 Maakondlik grillipidu „Üle linna lihameister“.
- 27.05 Valga Lastekodu Kurepesa 10. aasta sünnipäev.
- 28.05 Valgamaa laulu- ja tantsupidu „Jõudmise lugu“.
- 29.05 SEB 30. Tartu Rattaralli.

Juuni

- 03.06 Valgamaa arengukonverents Valgamaa Kutseõppekeskuses.
- 04.06 Eesti lipu 127. sünnipäev ja Lõuna-Eesti memme-taadi suvepidu Otepääl.
- 06.–07.06 Valgamaa lasteaiatöötajate suvekool Otepääl.
- 08.–09.06 Valgamaa 6. klassi õpilaste laager „Kaitse end ja aita teist“ Lüllemäe Põhikoolis.
- 09.–12.06 Valga-Valka linnapäevad.
- 13.06 „Valgamaa aastaraamat 2010“ esitlus ja konkursi „Kaunis Eesti Kodu 2011“ tänuüritus Sangaste lossis.
- 13.06 Valgamaa lahtised meistrivõistlused kergejõustikus ja Valgamaa valdade-linnade Suvemängude kergejõustikuvõistlused.
- 14.06 Juuniküüditamise mälestusüritus Valga Säde pargis.
- 17.06 Puka Rahvamaja pargis Valgamaa Partnerluskogu külade tänuüritus.
- 17.–19.06 Rahvusvaheline motokokkutulek „Otepää Tour 2011“.
- 21.06 Valga päästetepoo uuele hoonele nurgakivi asetamine.
- 21.06 Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni muuseumis temaatilise (KAPO) toa avamine.
- 23.06 „Pühajärve jaanituli 2011“.
- 23.06 Maakaitsepäeva pidustused Otepääl. Ohutuspäev Otepää keskväljakul (jõustruktuuride tehnikanäitus).
- 23.06 „Kolm kaunist kontserti tuntud Eesti artistide esituses“ – Bonzo ja Päss, „Isamaaliste laulude kava“ Leigo talus.
- 25.06 XL Võrtsjärve mängud Pikasillas.
- 27.–30.06 Balti turniir jalgpallis U17 koondised Tehvandi staadionil.

Juuli

- 01.–03.07 777-liikmeline ja 57 kollektiiviga Valgamaa delegatsioon eesotsas maavanemaga XI noorte laulu- ja tantsupeol Tallinnas.
- 03.07 Valga meistrivõistlused jalgrattakrossis Jaanikese puhkekeskuse radadel.
- 07.07 Keil M.A uue teenuskeskuse avamine Valgas.
- 09.–10.07 Valga poolpikk triatlon: Eesti meistrivõistlused poolpikas triatlonis, Eesti karikavõistluste III etapp.
- 13.–14.06 Pärimuskursus „Inimene ja loodus“ Kunstimäe turismitalus.
- 14.07 Rahvusvahelised kergejõustikuvõistlused Valmieras, millest võtavad osa nii Valga maakonna kui ka Seinäjoki noored.
- 14.–16.07 auto24 Rally Estonia 2011.

August

- 05.–07.08 Triatlon TriStar Estonia Pühajärvel.
- 05.–06.08 Leigo järve muusikafestival. Kavas kontserdid „Eesti hääled“ ja „Hingelele“ ning Neeme Järvi meistriklassi kontsert.
- 06.08 Rukkifestival Sangastes.
- 07.08 77. Restu Spordipäev.
- 09.–10.08 Valgamaa Spordiliidu esindus Saaremaal – Eestimaa Spordiliidu Jõud suveseminaril.
- 10.08 „Suur muinasjutupidu“ Säde pargis Valgas.
- 11.–13.08 Valgamaa-Jämtlandi lääni majandusühistu aastakoosolek Stockholmis.
- 12.–13.08 Tõrva Loitsufestval „TULD ja TÕRVA“ Tõrva Gümnaasiumi staadionil.
- 19.–20.08 Rahvusvaheline Valga Militaarjaloo Festival.
- 19.–21.08 Vaibla puhkekeskuses Võrtsjärve ääres toimub Eestimaa noortekogude ja noortevolikogude suvekool.
- 20.08 Öölaulupidu Puka Rahvamaja pargis.
- 21.08 Valgamaa 2011. aasta meistrivõistlused rannavõrkpallis.
- 24.08 Saabub Valgamaale TeateTantsu teatepulk.

- 25.08 Hariduskonverents „Õpetaja kui muutuste elluviija“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 25.–26.08 Valgamaa karjäärispetsialistide suvekool Keeni Põhikoolis.
 28.08 Valgamaa meistrivõistlused *petanque*’is – paarismäng.

September

- 01.09 Valgamaa Kutseõppekeskuse uue õppekompleksi avamine.
 04.09 Valgamaa meistrivõistlused *petanque*’is – triod.
 06.09 Valga maakonna 91. aastapäeva tähistamise raames avatud uste päev Valga Maavalitsuses.
 06.09 Valgamaa hariduselu aastaraamatu esitlus Otepääl.
 09.09 Otepää kiirabijaama nurgakivi asetamine.
 09.09 Valga – Valka Rahvajooks.
 10.09 Valgamaa jalgratta-orienteerumine „Leia Valgamaa...!“.
 10.–11.09 Eesti lahtised meistrivõistlused suvebiatlonis Tehvandi suusastaadionil.
 11.09 2011. aasta Eesti jalgpallimeistrivõistluste III liiga Lõuna piirkonna mäng FC Otepää - Tartu Ülikool Fauna Tehvandi staadionil.
 15.09 Eesti-Läti ministriumide vahelise piiriülese koostöö tõhustamise komisjoni töörühmade ühiskoosolekud Valkas.
 17.09 Eesti suvised meistrivõistlused suusahüpetes Tehvandi suusahüppemäel.
 18.09 SEB 14. Tartu Rattamaraton.
 18.09 Otepää 10. matk – Kirikuküla-Tõuka.
 19.09 Bernard Kangro 101. Valgamaa koolinoorte kirjandusliku almanahhi esitlus, B. Kangro nimelise ainekabineti avamine Valga Põhikoolis.
 22.09 Valgamaa meeste tervisefoorum „Meestelt meestele“.
 22.–25.09 Venemaa meistrivõistlused kahevõistluses Tehvandil.
 23.09 Valga Keskraamatukogus maakondlik infootsingu võistlus.
 24.09 Eesti ja Läti ühised meistrivõistlused maanteekäimises Pedeli virgestusalal.
 25.09 Tõrva linna spordihoones Paul Kerese 95. sünniaastale pühendatud Tõrva kiirmaleturniir ja Valgamaa 2011. aasta lahtised meistrivõistlused kiirmales.
 25.09 2011. aasta Eesti jalgpallimeistrivõistluste III liiga Lõuna piirkonna mäng FC Otepää – Viljandi JK Tulevik II Tehvandi staadionil.
 28.09 Valgamaa koolide murdmaajooksu karikavõistlused Tõrva Gümnaasiumi pargis.
 28.09 Valgamaa Kutseõppekeskuses maavanema ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu esimehe vastuvõtt „Valgamaa Aasta Õpetaja 2011“ tiitli pälvinutele, uutele õpetajatele ja rahvakultuuri kollektiivide juhtidele.
 29.09 Eesti ja Lirimaa jalgpall U16 koondised Tehvandi staadionil

Oktoober

- 01.10 Eesti klubide karikavõistlused murdmaajooksus Tõrvas.
 01.10 Sangaste laulu esmaettekannet Sangaste kirikus.
 06.10 Otepää ettevõtluskonverents.
 06.–09.10 Somogy maakonna delegatsiooni visiit Valga maakonda.
 12.10 Valgamaa noortekonverents „Noored ja suhted“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 14.10 Sangaste valla loomeinimeste kogumiku „Süämega tettü“ esitlus.
 17.10 Valgamaa täiskasvanud õppija nädala „Õppimine seob põlvkondi“ avauendus Valgamaa Kutseõppekeskuses.
 18.–19.10 Hõimupäevade raames külastab Mordva folklooriansambel Valgamaad.
 21.10 XIII Jaan Lattiku mälestusjooks „Teejuht 2011“ Karula vallas.
 22.10 Ehtekojad Otepääl, Lüllemäel, Sangastes ja Tõrvas.

- 27.10 Valka kihelkonna ja Valga maakonna arvutiõpetajate rahvusvaheline konverents Valka Gümnaasiumis.
 30.10 Valgamaa ja Valga linna 2011/2012 lauatennise karikaseeriavõistluste I etapp Valga Spordihallis.
 31.10 Peterburi Riikliku Transpordiülikooli doktorikraadiga õppejõud Mihhail Pimonenko tutvustab Peterburi piirkonna transpordi ja logistika arenguid Valga raekojas.

November

- 01.11 Valga 21. Kunstikuu avamine.
 01.11 Valgamaa õpilaste käsitöö- ja kunstinäitus „Ehe maa ja ilm“ Valga Muuseumis.
 03.11 Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu esindajad külastavad Valka novadsi.
 11.11 „Valgamaa Koolimood 2011“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 12.11 Valgamaa noortebändide festival „Noor Rock 2011“ Valga Rockiklubis.
 17.11 Eesti-Läti ettekandepäev Valga Muuseumis.
 17.–18.11 Konverents „Kogukonna Vedurid“ Kääriku Puhke- ja Spordikeskuses.
 18.11 Kaitseliidu Valgamaa Maleva 93. aastapäeva üritus Otepää Kultuurikeskuses.
 19.11 XII Alfred Neulandi mälestusvõistlused tõstmises Valga Spordihallis.
 22.11 Valgamaa kodanikuühenduste konverents „Märka Tegusaid Ühendusi“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 23.11 Üleriigilise kitarri festivali „Fiesta de la Guitarra 2011“ kontsert Valga Muusikakoolis.
 25.11 Interaktiivne Kodanikupäeva viktoriin.
 25.11 Valgamaa turismi aastaseminar Tehvandi konverentsikeskuses.
 25.11 Noorte tööturu konverents „Täna mõeldes tulevikule“ Valgamaa Kutseõppekeskuses.
 29.11 Arengustrateegia „Valgamaa 2018“ kinnitamise seminar ja „Valgamaa ettevõtlusuuring 2011“ esitlus Marguse puhkekeskuses.
 30.11 Kodanikupäeva konverents Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.

Detsember

- 01.12 „Noorte Osaluskohvik“ Valgamaa Kutseõppekeskuses.
 02.12 15. Pimedate Ööde Filmifestivali alafestival „Valga Pöff“.
 16.12 Valgamaa viie- ja enamalapseliste perede jõulupidu Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 20.12 Noorteseminar Tõrva Gümnaasiumis.
 22.12 Otepää Talvepealinna pidustused.
 26.12 Arsise jõulukontsert Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 26.12 15. Valga Jõulubridž Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.
 26.–30.12 Valgamaa noored kergejõustiklased treeninglaagris Limbaži olümpiaspordi keskus.

4. Juhtimine ja regionaalhaldus

4.1 Valga maakond

Joonis 1. Asend

Joonis 2. Haldusjaotus

4.1.1 Üldist

Valga maakond asub Eesti lõunaosas. Maakonna pindala on 2046,49 km² (koos Võrtsjärve osaga), ulatus põhjast lõunasse 65 ja idast läände 59 kilomeetrit. Maakond kuulub majandusgeograafilise ja regionaalpoliitilise liigestuse järgi koos Põlva ja Võru maakonnaga Kagu-Eesti piirkonda, lisaks Viljandi, Tartu ning ka Jõgeva maakonnaga aga Lõuna-Eesti regiooni, mida seovad tihedad ajaloolised sidemed ja maastikuline kuulumine Kõrg-Eestisse. Valgamaad läbivad olulised rahvusvahelised liiklusteed lõunasse ja itta.

Maakonna keskusest, Valga linnast, on kaugus Tallinnasse 267, Tartusse 86, Viljandisse 88, Võrru 73, Põlvasse 96, Pärnusse 141, Narva 264 km (*kaugus kesklinnast sihtpunkti linnakeskuse; allikas Maanteeameti koduleht www.mnt.ee*). Riia asub 157 km kaugusel. Maakond omab piiri lõunas ja edelas Läti Vabariigiga (102,4 km), idas Võru, põhja-kirdesuunas Põlva ja Tartu ning loodes Viljandi maakonnaga.

4.1.2 Lipp ja vapp

Pärast riigivapi kinnitamist 1925. aastal tõstati ka maakondade vappide loomise küsimus. 17. detsembril 1925 moodustati vastav komisjon.

17. juunil 1926 kiideti komisjoni poolt heaks esialgsed variandid, mis olid välja töötatud ajaloolase Paul Johanseni poolt. Valgamaa vapi kavandil oli kilbi ülemine pool hõbedane ja alumine must ning sellel punane-kuldne-sinine vikerkaar, sümboliseerimaks kahte rahvast ühendavat silda.

Valga Maavolikogu polnud aga kavandiga rahul ning pärast mitmete uute kavandite läbivaatamist 1931. aasta märtsis kinnitas maavolikogu kohaliku inseneri Saare vapikavandi. Vapi kilp koosnes neljast väljast: ülemisel paremal valgel väljal oli kuldne „V” täht ja vasakul sinisel neli kuldtähte, sümboliseerimaks nelja maakonda, millistest Valgamaa moodustati. Alumisel parempoolsel sinisel väljal oli heinakuhi ja vasakul valgel Vabadusristi kujutis. Vappi ümbritses tammeokstest pärg ja ülal asetsevad ristatud mõõgad. 15. septembril 1931 kinnitas vapi lõpliku kuju (Siseministeeriumi nõudmisel kõrvaldati Vabadusrist) maavolikogu ja 4. märtsil 1932 ilmus see Riigi Teatajas.

1934. aastal vaatas Riigi Kunsttööstuskoolis moodustatud toimikond läbi kõikide linnade ja maakondade vapid. Tehti ettepanek vapid ühtlustada, jättes ära neid ümbritsevad kaunistused.

1936. aastal töötas kunstnik G. Reindorff välja maakondade uued vapikavandid, mis olid tunduvalt lihtsustatud. Riigivanema otsusega 5. märtsist 1936 kinnitati uued maakondade vapid ja lipud, mille kirjeldused Valgamaa osas on alljärgnevad:

- Valga maakonna vapi väli on lõigatud diagonaalselt kaheks väljaks. Ülemisel sinisel väljal on neli viieharulist hõbedast tähte, sümboliseerides maakondade arvu, millest Valgamaa moodustati. Alumine hõbedane väli on vaba;
- Valga maakonna lipp koosneb kahest võrdse laiusega horisontaalsest värvilaiust: ülemine laid on valge, alumine roheline. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7:11, lipu normaalsuurus on 1050 x 1650 millimeetrit. Lipu valge lai keskosa asetseb maakondliku eritunnusena maakonna vapp.

4.1.3 Haldusjaotus

Maakonnas on kaks linna- ja 11 vallavalitsust. Linnu on kaks: Tõrva ja Valga ning üks vallasisene linn – Otepää. Maa-alusaid on kokku 157, neist seitse alevikku ja 150 küla. Valga maakonna keskus on Valga linn.

Tabel 4-3. Kohalike omavalitsusüksuste rahvaarv, pindala ja asustustihedus 1. jaanuari seisuga

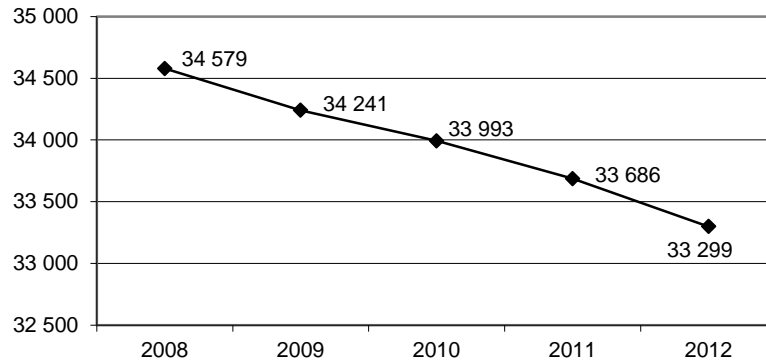
Linn/vald	Alevikke 1.01.2012	Külasid 1.01.2012	Elanikke 1.01.2011	Elanikke 1.01.2012	Pindala km ²	Asustustihedus in/km ² 1.01.2012
Helme vald	1	14	2254	2215	312,7	7,1
Hummuli vald	1	8	925	920	162,7	5,7
Karula vald	-	14	1025	1006	229,9	4,4
Otepää vald	-	21	4162	4150	217,4	19,1
Palupera vald	-	14	1129	1116	123,6	9,0
Puka vald	1	18	1761	1706	200,9	8,5
Põdrala vald	-	14	873	854	127,2	6,7
Sangaste vald	1	13	1396	1388	144,7	9,6
Taheva vald	-	13	854	816	204,7	4,0
Tõlliste vald	2	13	1782	1746	193,8	9,0
Tõrva linn	-	-	3039	3027	4,8	630,6
Valga linn	-	-	13 997	13 852	16,5	839,5
Õru vald	1	8	489	503	104,6	4,8
Kokku	7	150	33 686	33 299	2043,5	16,3

Selgitused: Rahvaarv Rahvastikuregistri andmetel;

Pindala Statistikaameti „Eesti piirkondlik areng 2010” andmetel (ei sisalda Võrtsjärve osa)

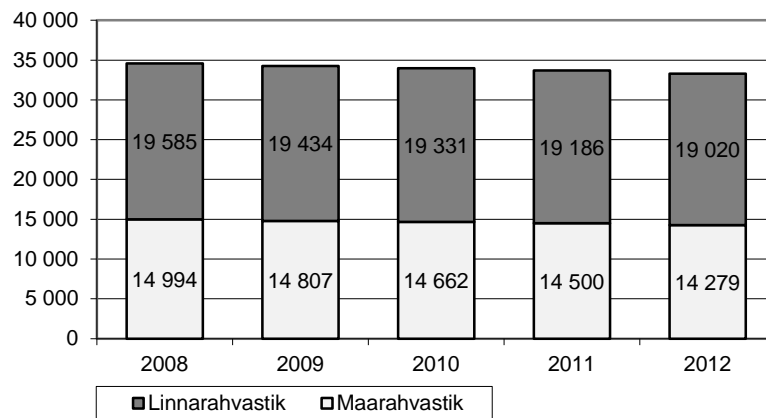
4.1.4 Rahvastik

Joonis 4-4. Rahvaarvu dünaamika 1. jaanuari seisuga

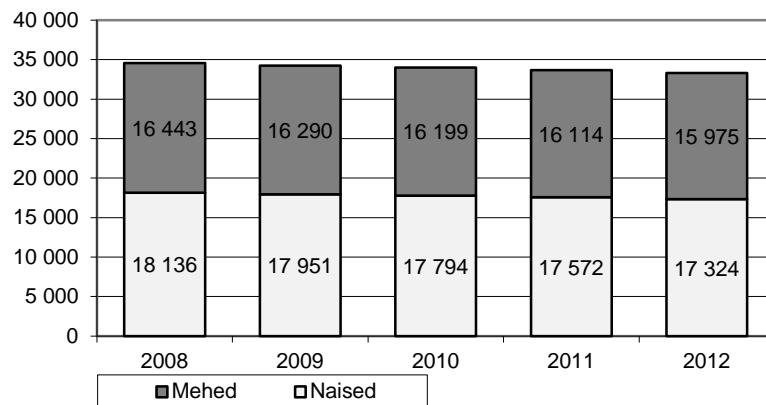
Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-5. Rahvastiku jaotus elukoha järgi 1. jaanuari seisuga

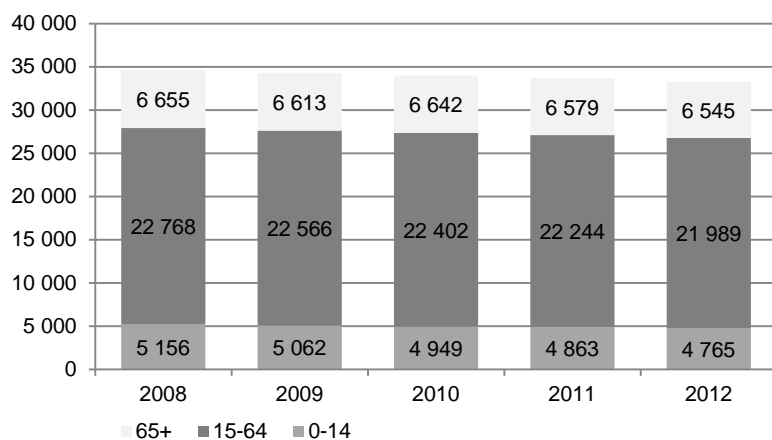
Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-6. Rahvastiku jaotus soo järgi 1. jaanuari seisuga

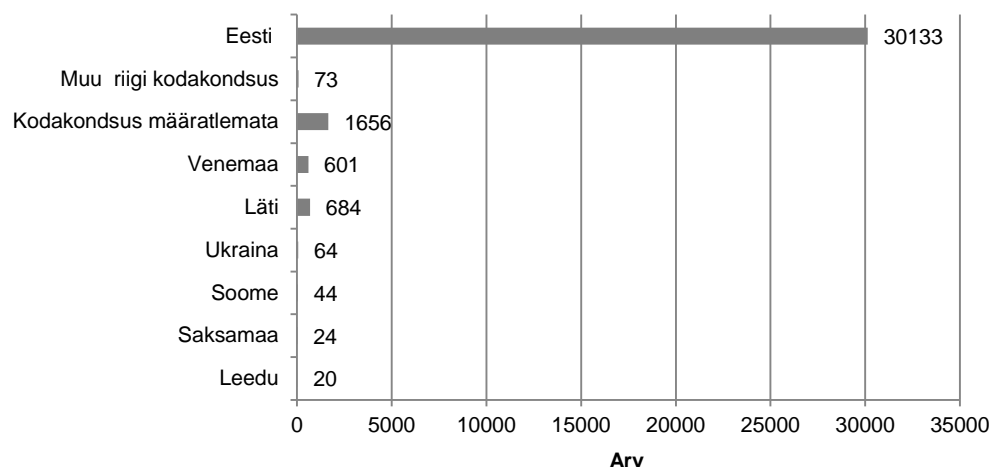
Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-7. Rahvastiku vanuseline koosseis 1. jaanuari 2012 seisuga

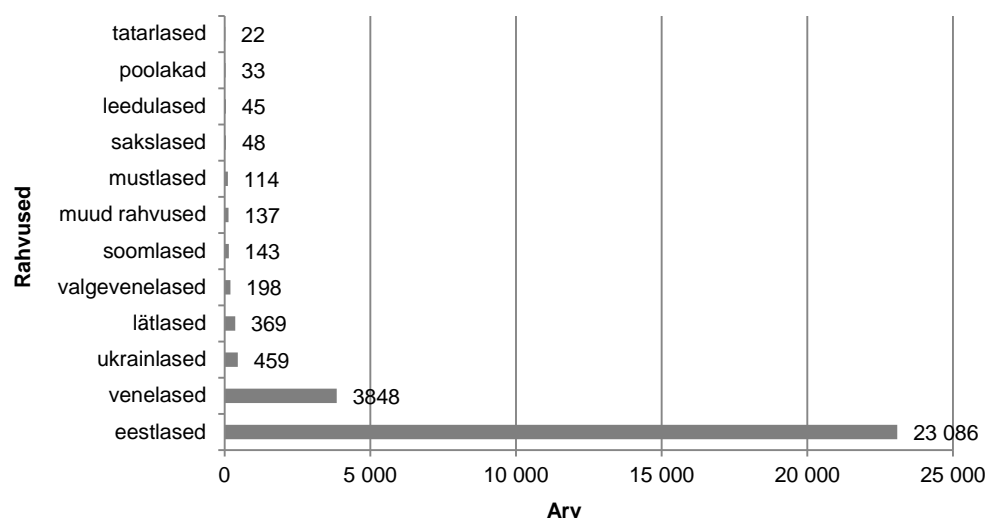
Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-8. Valgamaa elanikud kodakondsuse järgi 1. jaanuari 2012 seisuga

Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-9. Valgamaa elanikud rahvuse järgi 1. jaanuari 2012 seisuga

Selgitus: 4797 Valgamaa elaniku rahvus on teadmata

Allikas: Rahvastikuregister

Tabel 4-10. Rahvastikuregistris registreeritud Valgamaa elanike liikumine

	Saabus 2010. aastal	Lahkus 2010. aastal	Saabus 2011. aastal	Lahkus 2011. aastal
Harjumaa	110	147	121	245
Hiiumaa	1	8	6	2
Ida-Virumaa	10	5	6	5
Jõgevamaa	6	6	17	10
Järvamaa	8	9	6	9
Läänemaa	1	7	2	10
Lääne-Virumaa	11	16	4	23
Põlvamaa	14	9	18	18
Pärnumaa	10	14	12	20
Raplamaa	3	13	6	15
Saaremaa	-	2	6	10
Tartumaa	107	97	128	196
Valgamaa	939	939	2093	2093
Viljandimaa	31	25	44	33
Võrumaa	29	33	35	41
Aadressita	55	14	96	18
Välisriik	50	77	73	206
KOKKU	1385	1421	2673	2954

Allikas: Rahvastikuregister

Rahvastikusündmused

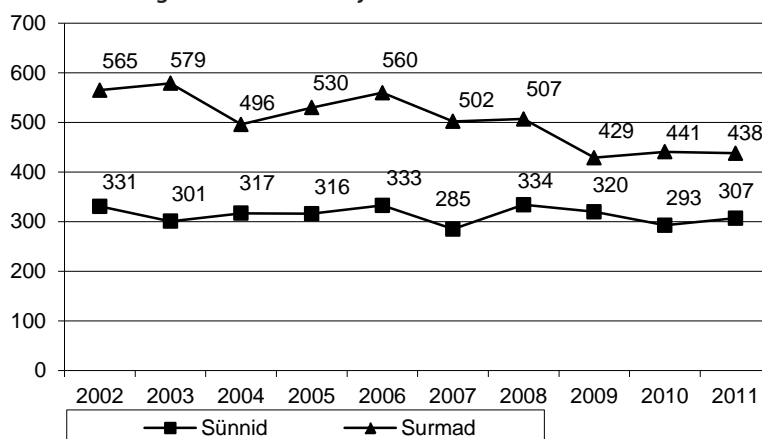
Valga Maavalitsuses ja kohalikes omavalitsustes registreeriti 2011. aastal 307 lapse sünd, nendest 157 olid poisid ja 150 tüdrukud. Kaksikuid sündis kuus paari.

Ema esimese lapsena sündis 116 last, teisena 112, kolmandana 44, neljandana 13, viiendana 6, kuuendana ja seitsmendana 5, kaheksandana 4 ja üheksandana 2 last. 100 vastsündinu vanemad olid abielus, isaduse omaksvõtuga registreeriti 173 last, üksikemasid oli 34. Alaealistena said emaks 15-, 16- ja 17aastane sünnitaja. Vanima sünnitajana tõi oma teise lapse ilmale 41-aastane ema.

Populaarseimad nimed olid poistel Marten ja Karl. Viimati nimetatut esines ka variantides Karl-Andres, Karl Kristofer, Karl-Markus, Karl Kustav ja Karl Henry. Tüdrukunimedest olid kõige populaarsemad Lisette ja Viktoria.

2011. aastal registreeriti Valgamaal 438 surmaakti (2010. aastal 441), suri 228 naist ja 210 meest.

Joonis 4-11. Registreeritud sündid ja surmad

Allikas: Rahvastikuregister

Tabel 4-12. Valga Maavalitsuses ja kohalikes omavalitsustes registreeritud sündnid ja surmad

Registreerimise koht	Sünnid 2010	Surmad 2010	Sünnid 2011	Surmad 2011	Loomulik iive 2010	Loomulik iive 2011
Valga linn	138	219	146	238	-81	-92
Tõrva linn	26	37	21	32	-11	-11
Helme vald	24	29	26	20	-5	6
Hummuli vald	6	6	6	8	0	-2
Karula vald	5	7	4	6	-2	-2
Otepää vald	47	48	39	56	-1	-17
Palupera vald	10	16	7	14	-5	-7
Puka vald	12	24	15	24	-12	-9
Põdrala vald	2	16	11	9	-13	2
Sangaste vald	8	13	12	10	-5	2
Taheva vald	2	10	6	10	-8	-4
Tõlliste vald	7	12	7	10	-5	-3
Õru vald	6	4	7	1	2	6
KOKKU	293	441	307	438	-146	-131

Abielud, abielulahutused ning uue ees- ja/või perekonnanime andmine

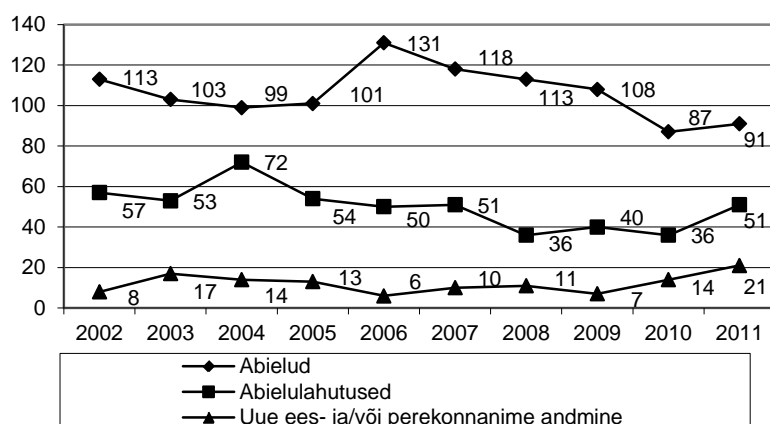
Valgamaal registreeriti 2011. aasta jooksul 91 abielu (2010. aastal 87), sealhulgas kolm vastava õiguse saanud vaimuliku poolt. Kõige noorem pruut oli 18-, kõige vanem 64-aastane. Kõige noorem peigmees oli 21- ja kõige vanem 63-aastane.

2010. aasta 1. juulist jõustunud uue perekonnaseaduse kohaselt saavad abiellujad abiellumisavaldust esitades valida varasuhte, milleks on kas ühisvara, lahusvara või vara juurdekasvu tasaarvestus. 2011. aastal Valgamaal sõlmitud 91 abielust valiti varasuhteks ühisvara 70, lahusvara kaheksal ja vara juurdekasvu tasaarvestus 13 korral.

2011. aastal koostati maakonnas 51 lahutusakti. Kolm abielu kestsid vähem kui aasta, kaks abielu vaid kaks aastat, seitse abielu kolm aastat. Üks abieludest oli kestnud 25 aastat ja üks isegi 35 aastat.

Avaldusi nime vahetamiseks laekus 21, neist 16 muutsid perekonna-, kolm nii ees- kui perekonna- ja kaks eesnime.

Joonis 4-13. Abielud, abielulahutused ning uue ees- ja/või perekonnanime andmine

Allikas: Rahvastikuregister

4.2 Riiklikud institutsioonid

Riiklike institutsioonide tegevust on kajastatud nii alljärgnevates alapunktides kui ka temaatiliselt vastavates aastaraamatu peatükkides.

4.2.1 Valga Maavalitsus

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

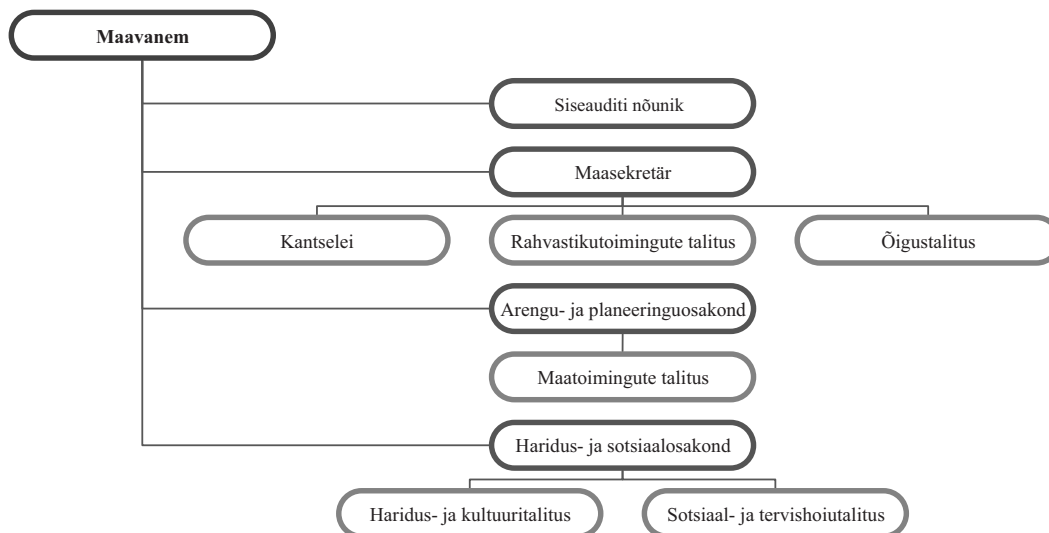
Telefon 766 6111, faks 766 6157, e-post info@valgamv.ee

Veeb www.valga.maavalitsus.ee

Maavanem Margus Lepik

Koosseis ja struktuur

Joonis 4-14. Valga Maavalitsuse struktuur 2011. aasta lõpus

Tabel 4-15. Valga Maavalitsuse ametnike jaotus soo ja vanuse järgi seisuga 1.01.2012

	21–30	31–40	41–50	51–60	61–65	Üle 65	Teenistujad
Kõrgemad ametnikud							
Mehed	-	1	2	1	-	-	4
Naised	-	2	4	2	-	-	8
KOKKU		3	6	3	-	-	12
Vanemametnikud							
Mehed	-	1	2	-	-	-	3
Naised	3	5	4	3	1	-	16
KOKKU	3	6	6	3	1	-	19
Kõik ametnikud							
Mehed	-	2	4	1	-	-	7
Naised	3	7	8	5	1	-	24
KOKKU	3	9	12	6	1	-	31

Valga maakonna arengunõukogu

Valga maakonna arengunõukogu on Valga Maavalitsuse juures asuv nõuandev ja maakonna arenguküsimusi koordineeriv kogu. Nõukogu koosneb maavalitsuse, kohalike omavalitsuste ja teiste asutuste, ettevõtete ning organisatsioonide esindajatest. Nõukogu esimees on Valga maavanem Margus Lepik.

Arengunõukogu juurde on moodustatud kaheksa töökomisjoni: hariduse komisjon; juhtimise ja regionaalhalduse komisjoni; kultuuri, spordi ja vaba aja komisjon; looduskeskkonna ja keskkonnakaitse komisjon; majandusarengu komisjon; sotsiaalhoolekande, tervishoiu ja turvalisuse komisjon ning noorsootöö komisjon. Komisjonide tööd koordineerib arengunõukogu juhtrühm.

Arengustrateegia „Valgamaa 2018“

2010. aasta sügisel alustati arengunõukogu algatusel Valgamaa uue arengustrateegia väljatöötamist. Arengustrateegia koostamise peamiseks töövormideks olid arengunõukogu komisjonide ja juhtrühma töökoosolekud ning iseseisev töö. Protsessi käigus töötati läbi maakonna valdkondlikud probleemid ning lepidi kokku neist olulisimad ehk prioriteetidid, millele pöörata põhirõhk koostatavas arengustrateegias. Grupitööde tulemusena sõnastati visioon „Valgamaa 2018“: **Valgamaa on kergesti ligipääsetav, tugeva identiteediga ja atraktiivne Liivimaa keskus, kus on hea elada.** Komisjonide töö käigus lepidi kokku eesmärgid ja koostati püstitatud eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevuskavad vastavalt juhtrühma poolt valitud loogilise raamsüsteemi meetodikale. Perioodil 16.05.–1.09.2011 oli arengustrateegia projekt koos ettepanekute esitamise vormiga avalikustatud Valga Maavalitsuse kodulehel. 3. juunil 2011 tutvustati arengustrateegia koostamise protsessi ja arengunõukogu juhtrühma poolt valitud olulisemaid strateegilisi eesmärgi Valgamaa Kutseõppekeskuses toimunud maakonna arengukonverentsil. Valga maavanema poolt tutvustati arengustrateegiat kõigile maakonna linna- ja vallavolikogudele. **Arengustrateegia „Valgamaa 2018“ kinnitati maakonna arengunõukogu poolt 29.11.2011.** Uue dokumendi vastuvõtmisega jäid kehtima kõik varem maakonna arengustrateegia lisadena kinnitatud valdkondlikud arengukavad, mis on alljärgnevad:

- **Valgamaa koolivõrgu arengukava aastateks 2009–2013** (kinnitatud maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 9.03.2009);
- **Valga maakonna hooldus- ja õendusabi võrgu arengukava 2009–2015** (kinnitatud maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 18.06.2010);
- **Valgamaa terviseprofiil ja tervisearenduse tegevuskava 2010–2013** (kinnitatud maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 18.06.2010);
- **Valgamaa noorsootöö arengustrateegia 2009–2020** (kinnitatud maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 18.06.2010);
- **Valgamaa Noorte Nõustamiskeskuse arengukava 2011–2014** (kinnitatud maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 13.06.2011).

Valgamaa arengudokumentidega on võimalik tutvuda maavalitsuse kodulehel www.valga.maavalitsus.ee ja maakonna infoportaalis www.valgamaa.ee.

Valgamaa Vapimärgi ja Teenetemärgi saajad

Valga Maavalitsus ja Valgamaa Omavalitsuste Liit asutasid 2007. aastal kaks uut teenetemärki Valgamaale osutatud teenete äramärkimiseks. Seoses uue autasustamissüsteemi loomisega loobus sihtasutus Valgamaa Fond oma seniste elutöö- ja aastapreemiade väljaandmisest.

Maakonna kõrgeim autasu on Valgamaa Vapimärk – hõbedast kaheksaharuline stiliseeritud rukkilill, mille peal on hõbedast rukkipeadest pärg. Pärga keskel on Valgamaa vapp. Seda autasu antakse elutöö eest ja neile, kes oma töö ja tegevusega on kaasa aidanud Valgamaa arengule. Sellega kaasneb rahaline preemia, mille suuruse otsustab vastav nõukogu. Valgamaa Vapimärki antakse välja kord aastas.

Teine autasu – Valgamaa Teenetemärk – on samuti hõbedast, see kujutab endast rukkipeadest pärga, mis ümbritseb Valgamaa Vappi. Autasu antakse neile, kes on silma paistnud märkimisväärse, maakonna jaoks olulise saavutusega. Teenetemärki võib korruga välja anda mitmele isikule ning siin on silmas peetud nn aasta tegu. Teenetemärgiga kaasneb samuti rahaline preemia, mille suuruse otsustab vastav nõukogu.

Vapi- ja Teenetemärgi Nõukogu on moodustatud Valga maavanema korraldusega. Nõukogu on seitsmeliikmeline ja sinna kuuluvad Valga maavanem, Valgamaa Omavalitsuste Liidu esimees, üks Valgamaa ettevõtjate esindaja, üks Otepää, Valga ja Tõrva piirkonna esindaja ja maavalitsuse avalike suhete juht.

Valgamaa Vapi- ja Teenetemärkide kavandite autor on heraldikaekspert Priit Herodes, metallitööd teostas OÜ Sporrong.

Teenetemärkide andmise taotlusi on õigus esitada Valga maakonna valla- ja linnavalitsustel ja volikogudel, Valgamaal tegutsevatel juriidilistel isikutel, erakondadel, liitudel, ühingutel, seltsidel, klubidel ja eraisikutel. Teenetemärgid antakse kätte Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva pidulikul kontsertaktusel.

Teenetemärkide saajad 2011. aastal

Valgamaa Vapimärk

Pavel Loskutov – Eesti parim pikamaajooksja. Võitnud hõbemedali Euroopa meistrivõistlustel maratonis. Sporditegevuse kaudu toonud tuntuks Valga linnale ja maakonnale. 2010. aastal lõpetas aktiivse sportlasekarjääri. 2005. aastal pälvis Pavel Loskutov presidendilt riikliku autasuna Eesti Punase Risti IV klassi teenetemärgi.

Valgamaa Teenetemärk

Uno Teemägi – Eestis kõige vanem aktiivselt tegutsev põllumees. Alates 1990. aastast tegutseb taluperemehena. Uno Teemägi tegeleb igapäevaselt talupidamisega, põllumajandussaaduste tootmisega, põllumajandusmasinatega teenustööde osutamisega, taluturismiga, metsa ülestöötamise ja müügiga. Autasustati põllumajanduse propageerimise ja maaelu edendamise eest.

2001. aastal pälvis Uno Teemägi presidendilt riikliku autasuna Valgetähe medali.

Matti Mõts – AS Valmap Grupi juhataja. Pikaajaline kogemus maaparanduses, vee- ja kanalisatsioonitrasside ehituses ning põllu- ja metsakuivenduse alal. On kaasa aidanud koduvalla juhtimisele ja on Tõrva Lions-klubi liige. Autasustati panuse eest maakonna arengusse.

Valgamaa Vapimärk

Valgamaa Teenetemärk

Europe Direct Valgamaa infopunkt

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

Infopunkt on loodud selleks, et inimesed saaksid rohkem infot Euroopa Liidu kohta. Avatud infopunktis saab kasutada arvutit, et hankida internetist infot Euroopa Liidu kohta, tutvuda kohapeal trükistega ning kaasa võtta erinevaid Euroopa Liidu alaseid materjale. Infopunkti töötajad aitavad leida vastuseid Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele. Infopunkti tegevust rahastab Euroopa Komisjon.

2011. aastal toimusid Euroopa Liidu alase teavitustegevuse raames infopäevad, üks õppereis, Euroopa päeva tähistamine ning lõunamängud raadios Ruut FM. Korraldati internetiviktoriin „Tunne Euroopa Liitu!“ Valgamaa ja Tartumaa õpilastele. Ajalehes Valgamaalane ilmus Euroopa Liidu teemaline lehekülg. Infopunkti telgiga osaleti Valga-Valka linna päevadel ja „Tere, kool!“ üritusel. Europe Directi infopunkti Valga Maavalitsuses külastas umbes 1040 inimest.

Regionaalarengu programmid

2011. aastal menetles Valga Maavalitsus kahte regionaalarengu programmi: kohaliku omaalgatuse programmi ja maakondliku arendustegevuse programmi. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi osas oli maavalitsuse ülesandeks esitatud taotluste hindamine. Lisaks koordineeris maavalitsus hajaasustuse veeprogrammi elluviimist ja teostas järelevalvet programmi vahendite sihipärase kasutamise üle.

Tabel 4-16. Esitatud ja toetatud regionaalarengu projektid Valgamaal

Programm	2009			2010			2011		
	Esitati (tk)	Rahas-tati (tk)	Summa (€)	Esitati (tk)	Rahas-tati (tk)	Summa (€)	Esitati (tk)	Rahas-tati (tk)	Summa (€)
Regionaalsete investeeringu-toetuste andmise programm	8	5	103 419,66	13	6	127 353,35	13	5	112 797,89
Kohaliku omaalgatuse programm	69	51	48 835,34	90	44	45 641,03	79	43	49 814,60
Maakondliku arendustegevuse programm	12	12	16 808,76	9	9	16 808,70	16	16	21 257,23
Hajaasustuse veeprogramm*	49	36	106 181,75	34	24	77 155,55	28	24	68 061,13
KOKKU	138	104	275 245,51	146	83	266 958,63	136	88	251 930,85

*Selgitus: Hajaasustuse veeprogrammi toetus koosneb riigi ja kohalike omavalitsuste vahenditest

Tabel 4-17. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi kaudu toetatud valdkonnad

	2009		2010		2011	
	Projekte (tk)	Summa (€)	Projekte (tk)	Summa (€)	Projekte (tk)	Summa (€)
Haridus	2	35 633,56	4	74 397,76	2	45 264,73
Sotsiaal	1	31 955,82	1	20 999,77	1	31 950,00
Kultuur	2	35 830,28	1	31 955,82	2	35 583,16
KOKKU	5	103 419,66	6	127 353,35	5	112 797,89

Tabel 4-18. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist toetust saanud

Toetuse saajad	2007 Toetus (€)	2008 Toetus (€)	2009 Toetus (€)	2010 Toetus (€)	2011 Toetus (€)
Hummuli vald	-	-	3677,73	-	-
Karula vald	24 897,81	-	-	-	-
MTÜ Erivajadustega Laste Tugikeskus Sinilill	-	-	-	20 999,77	-
Otepää Tervisekeskus SA	-	-	-	-	31 950,00
Otepää vald	-	19 420,51	-	6 164,79	-
Palupera vald	-	31 955,82	10 481,51	-	27 770,00
Puka vald	25 282,23	19 173,49	25 348,77	63 911,65	13 308,73
Põdrala vald	31 955,82	-	-	-	-
Taheva vald	31 955,82	11 426,19	31 955,82	-	-
Tõlliste vald	31 897,92	26 759,30	-	-	-
Tõrva linn	-	63 911,65	-	31 955,82	31 956,00
Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon SA	-	-	-	-	7 813,16
Valga linn	29 115,97	31 769,33	31 955,82	-	-
Õru vald	-	-	-	4 321,32	-
KOKKU	175 105,58	204 416,29	103 419,66	127 353,35	112 797,89

Tabel 4-19. Kohaliku omaalgatuse programmist toetust saanud

	2009 toetus (€)	2010 toetus (€)	2011 toetus (€)
MTÜ Aakre Külaselts	-	-	879,50
MTÜ Bossanova	373,31	-	-
MTÜ Carma Motoklubi	-	-	1595,00
MTÜ Domus Petri Kogu	1597,79	-	-
MTÜ Heategevusühistu Antva	1362,21	-	-
MTÜ Hellenurme Ümarait	-	1333,84	1599,00
MTÜ HSL Consultancy	-	963,47	-
MTÜ Hugo Lepnurme Muusikaühing	1150,41	-	-
MTÜ Hummuli Noortekeskus	-	1469,97	-
MTÜ Karukäpp	-	-	905,52
MTÜ Karula Naisselts	491,86	-	-
MTÜ Keeni Tantsuselts	515,64	-	-
MTÜ Kodukant Sangaste	2997,46	2737,34	1600,00
MTÜ Kodupaiga Külaselts	1261,62	-	3128,89
MTÜ Kungla	-	2109,08	1600,00
MTÜ Laatre Naisselts	-	-	860,00
MTÜ Laulu-mängu-tantsustuudio Naeratus	1182,37	-	-
MTÜ Lotamõisa Arendus	1597,79	2530,90	-
MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu	750,96	1342,14	758,00
MTÜ Neeruti Külaselts	-	512,57	578,00
MTÜ Noorte huvi- ja spordiklubi MX	971,46	-	-
MTÜ Nuustaku	-	-	664,00
MTÜ Otepää Naisselts	524,08	952,28	946,00

MTÜ Otepää Pensionäride Ühendus	1648,92	724,12	-
MTÜ Otepää Teater	-	1597,79	745,00
MTÜ Partnerlus	2505,34	-	-
MTÜ P-Rühm	1560,72	-	1142,00
MTÜ Puka Avatud Noortekeskus	2396,69	-	-
MTÜ Puka Naisselts	569,45	-	-
MTÜ Põdrala Külade Ühendus	-	1586,99	2833,50
MTÜ Ritsu Külaselts	-	1597,79	-
MTÜ Sangaste Seltsilised	1597,79	-	-
MTÜ Sangaste Spordiklubi	-	1597,79	505,00
MTÜ Segakoor Rõõm	867,92	-	1265,45
MTÜ Sooru Arendus	646,02	-	776,60
MTÜ Sooru Naisselts	-	830,85	-
MTÜ Spordi- ja Noorsootöökeskus Neptun	-	-	1404,00
MTÜ Spordiklubi Karula	-	-	800,00
MTÜ Spordiklubi Maret Sport	-	-	1598,00
MTÜ Spordiklubi Raudsõrmus	-	603,97	890,00
MTÜ Spordiklubi Viraaž	-	463,55	-
MTÜ Stuudio Joy	692,87	-	1595,44
MTÜ Sõsarad	830,85	-	-
MTÜ Taagepera Külaselts	3194,50	1561,81	1016,95
MTÜ Tantsuklubi CRIS	-	351,51	1491,20
MTÜ Tantsuklubi Mathilda	127,82	-	-
MTÜ Tasakaal	-	720,28	-
MTÜ Tõlliste avatud noortekeskus TANK	693,44	-	1487,00
MTÜ Tõlliste Noorte Tehnikakeskus	-	821,26	-
MTÜ Tõlliste valla pensionäride ühendus „Elurada“	572,65	-	-
MTÜ Tõrva Kunsti- ja Käsitöö Koda	-	1419,86	-
MTÜ Tõrva Spordiselts	-	-	1600,00
MTÜ Valga Country Dancers	-	901,15	-
MTÜ Valga Koerteklubi	776,53	416,38	-
MTÜ Valga Muuseumisõprade Selts	-	-	1393,10
MTÜ Valga Piljardiklubi	-	329,40	-
MTÜ Valga Petanque'i Klubi	-	1577,47	-
MTÜ Valga Rattaklubi	-	1597,79	1600,00
MTÜ Valga Saalihoki Klubi	1255,16	1597,79	-
MTÜ Valgamaa Kodukandi Ühendus	1782,50	1482,75	995,00
MTÜ Valgamaa Lasterikaste Perede Ühing	-	250,21	1545,00
MTÜ Valgamaa Pensionäride Ühendus	1186,20	-	-
MTÜ Valgamaa Puuetega Inimeste Koda	785,79	-	-
MTÜ Valgamaa Rahvakunsti- ja Käsitöö Keskseits	-	1574,53	-
MTÜ Valgamaa Reumaliit	353,11	-	-
MTÜ Valgamaa Spordiveteranide Selts	-	-	1391,00

MTÜ Vidrike Selts	-	-	1595,65
Seltsing „Hargla Maanaiste Klubi“	-	208,22	-
Seltsing „Hargla Külaselts“	2442,83	1049,43	1600,00
Seltsing „Helmed“	-	-	1578,80
Seltsing „Karula Külaseltsing“	3161,07	2643,64	1219,00
Seltsing „Koikküla Külaselts“	782,41	-	740,00
Seltsing „Lüllemäe Külaselts“	658,29	-	-
Seltsing „Neeruti Külaselts“	383,47	-	-
Seltsing „Nõuni Külaselts“	-	632,73	-
Seltsing „Pori Küla Seltsing“	-	335,54	-
Seltsing „Restu Külaseltsing Restulased“	1597,79	-	-
Seltsing „Sangaste Pensionär“	-	1117,81	-
Seltsing „Taheva Külaselts“	-	-	212,00
Seltsing „Tagula Külaselts“	410,44	-	-
Seltsing „Tsirgumäe Sooblase külaselts“	330,87	706,86	765,00
Seltsing „Uniküla selts“	-	1390,14	916,00
Seltsing „Vana-Otepää Külaseltsing“	246,95	-	-
KOKKU	48 835,34	45 641,03	49 814,60

Valga Maavalitsuse välissuhted

2011. aasta välissuhtlust mõjutas suurel määral majanduskriisi järgne ebakindlus, mistõttu oli vähem vahendeid välissuhtluse korraldamiseks. Siiski püüti anda parim senise koostöö jätkamiseks.

Läti Vabariigi Valka Kihelkond (novads). Koostöö toimus 18. novembril 2010 alla kirjutatud uue koostöölepingu alusel Valga Maavalitsuse, Valgamaa Omavalitsuste Liidu ja Valka Kihelkonnaduumaa vahel. Tegemist on raamlepinguga, mis hõlmab peaaegu kõiki elualasid, sealhulgas koostööd hariduse, kultuuri, spordi, turismi, sotsiaal- ja tervishoiu, majandus- ja regionaalarengu, päästeteenistuse ja korralduse ning rahvusvahelise ühistegevuse vallas. Peale selle toimusid 2011. aastal regulaarselt igakuised Valga ja Valka juhtide informatiivsed koosolekud. Koostöös Valgamaa Omavalitsuste Liiduga jätkusid mõlema piirkonna omavalitsustöötajatele mõeldud vastastikused õppekülastused.

2011. aastal jätkus ka riikide regionaalministrite eestvedamisel Eesti-Läti ministriumite vahelise piiriülese koostöö tõhustamise valitsuskomisjoni tegevus. Kuigi nimetatud komisjoni tegevus on suunatud kogu Eesti-Läti piiriala koostööle, jääb enamus küsimustest siiski Valga-Valka piirkonda, sest siin on omavaheline suhtlemine tihedaim. 2011. aastal oli komisjoni juhtroll Läti poolel ning nii toimusidki olulisemad üritused Valkas 15.–16. septembril 2011, milleks olid nelja ühistöörühma koostumised ning komisjoni ühine koosolek. Valga-Valka piirkondade koostöö äratas huvi ka kõrgemal tasemel, nii külastas EV Riigikantselei Strateegiabüroo delegatsioon aprillis Valga Maavalitsust ja Valka Kihelkonnaduumat.

Valga Maavalitsus ja Valka Kihelkonnaduumaa esinesid koos mitmel olulisel rahvusvahelisel üritusel, näiteks Läti-Eesti tulevikukonverentsil Tartus 16. detsembril 2011 jms. Kuigi 2011. aastal ühistes Euroopa territoriaalse koostööprogrammide projektides ei osaletud, tehti siiski koostööd vastavate projektitaotluste ettevalmistamisel, nt lätikeelse kutseõppe käivitamine Valgamaa Kutseõppekeskuses, Valga-Valka ühise külastuskeskuse ettevalmistamine jt. Koostöö positiivsele poolele jääb ka reisirongiühenduse parandamine Tallinna ja Riia vahel. Kui 2010. aastal loodi võimalus Valgas ümberistumisega sõita Tallinnast Riiga, siis 2011. aasta mai lõpus loodi ka vastupidine võimalus sõita Valgas ümber istumisega Riist Tallinna, ehkki reis kestab üle 8 tunni.

Osaleti aktiivselt ka üksteise suurematel üritustel: rahvuslike tähtpäevade tähistamine, Valgamaa arengukonverents, Valga-Valka päevad jt.

Saksamaa Liitvabariigi Mecklenburg-Vorpommerni Liidumaa Parchimi Ringkond. Lepingupartner Parchimi Ringkonna Administratsioon. Sõprusühendused on välja arenenud omaaegsete ENSV ja SDV sidemetest 1980. aastate alguses. Koostöö hõlmab kultuuri ja noorsoovahetust. Viimastel aastatel on see koostöö olnud loid ja omavahelist suhtlemist piirkondade juhtorganite tasemel ei ole sisuliselt toimunud.

Soome Vabariigi Ylistaro vald. Ylistaro valla liitumisel Seinäjoki linna ja Nurmo vallaga 2009. aastal ei ole enam seda koostööpartnerit iseseisva administratiivüksusena, millel oli Valgamaaga tihe koostöö alates 1988. aastast. Koostöö jätkamiseks jätkusid sidemed Seinäjoki linnaga, kuid konkreetse lepingu sõlmimiseni ka 2011. aastal ei jõutud. Küll aga osales Seinäjoki linna delegatsioon Valgamaa Arengukonverentsil 2011. aasta juunis ning esines väga huvitava ettekandega omavalitsuste liitumisest ja Seinäjoki piirkonna arengu planeerimisest, millest on Valgamaal samuti mõndagi õppida. Tegevus koostöölepingu sõlmimiseks Seinäjoki linnaga jätkub ka 2012. aastal.

Rootsi Kuningriigi Jämtlandi lään. Lepingupartneriteks olid Jämtlandi lääni volikogu, Jämtlandi lääni valitsus ning Jämtlandi lääni Omavalitsuste Liit. 2010. aasta lõpul lõpetas oma tegevuse Jämtlandi lääni Omavalitsuste Liit ja selle asemel kutsuti ellu majandusarengu eest vastutav Jämtlandi Lääni Regiooniliit, mis võttis üle kõik omavalitsuste liidu lepinguga seotud kohustused alates 2011. aasta algusest. Sõprussidemed Jämtlandi lääniga algasid 1991. aastal vahetult pärast Eesti iseseisvumist ning esimene koostööleping sõlmiti 1992. a. Lepingupartnerina osaleb koostöös aktiivselt ka Valgamaa Omavalitsuste Liit. 2008. aasta jaanuaris sõlmiti neljas viieaastane sõpruse ja koostöö raamleping kuni aastani 2012, mis näeb ette koostööd sellistel aladel, nagu haridus, kultuur, tervishoid, sotsiaalpoliitika, keskkond, demokraatia areng, ettevõtlus, luterlike koguduste vaheline koostöö jne.

Aktiivne koostöö toimus 2011. aastal Euroopa omavalitsuspoliitika tutvustamisel, mille käigus viidi Ukraina Šatski rajooni omavalitsustöötajatele läbi JaVaSha projekti seminar jaanuaris Östersundis (vt allpool).

Jätkus Valgamaa ja Jämtlandi koostöö Rootsi energiasäästliku tehnoloogia baasil energiasäästliku hoone (EcoHouse) ehitamiseks Valga linna, kuid vastava hoone ehitamiseks vajalike lepingute sõlmimine ei õnnestunud.

Suhted arenesid edasi ka sotsiaalsfääri koostöö vallas. Jämtlandi lääni Bräcke kommun hakkas huvi tundma koostöö vastu Valgamaa Kutseõppekeskuse sotsiaaltöö erialadel. Võimalik, et selle kooli õpilased saavad edaspidi Bräckes praktikal käia.

Jätkusid videosillad Östersundis asuva MittUniversiteti keskkonna ja planeeringu eriala üliõpilastega, mille käigus tutvustati Valgamaad ja selle arenguvõimalusi. Toimus üliõpilaste külastus Valgamaale ning MittUniversiteti üliõpilased osalesid juunis 2011 Valgamaa Arengukonverentsil, kus esitati oma nägemus Valgamaa arenguvõimalustest.

Tegevust jätkas 1998. aastal loodud Valgamaa-Jämtlandi lääni Majandusühistu, mis kandis piirkondadevahelise koostöölepingu elluviimise põhiraskust. Jämtlandi lääni seitsmeliikmeline delegatsioon osales ka Valgamaa arengukonverentsil 2011. aasta juunis.

Vene Föderatsiooni Novgorodi oblasti Staraja Russa rajoon. Lepingupartneriks on Staraja Russa Munitsipaalrajooni Administratsioon. Ametlikud sõprussidemed toimivad alates 1998.a, kui sõlmiti koostöö raamleping, mis näeb ette ühistegevust kultuuri, noorsootöö, hariduse jms vallas. 2011. aastal koostöö väga tihe ei olnud, toimus üks Valgamaa delegatsiooni külastus Staraja Russasse kohtumaks rajooni uue administratsiooni juhiga, kes oli väga huvitatud suhete jätkamisest Valgamaaga.

2002. a alanud kontaktid **Ungari Somogy komitaadiga** arenesid koostöölepinguks, mis allkirjastati 2005. Koostöö puudutab kultuuri, noorsootöö, turismi ja teisi valdkondi. 2011. aastal külastas Valga maakonda Somogy ametlik delegatsioon. Uueks suunas ühistegevuses on püüd laiendada maakondadevahelisi sidemeid ka omavalitsuste tasemele. 2011. aastal sõlmiti sõprussuhted ka Tõrva linna ja Somogy maakonna Fonyodi omavalitsuse vahel.

Koos Võru ja Põlva maakondadega jätkusid **Poola Lublini vojevoodkonnaga** kontaktid ka 2011. aastal. Delegatsioonide vahetuseni siiski ei jõutud.

2003. aastal lisandus Ukraina Tallinna saatkonna initsiatiivil ka koostöö **Ukraina Vabariigi Volõõnia oblasti Šatski rajooniga**. 2011. aastal jätkati kolmepoolses koostöös, milles osaleb ka Rootsi Jämtlandi lään, JaVaSha projekti, mille eesmärgiks on tutvustada kaasaegset Euroopa omavalitsussüsteemi arengut, osutada abi Šatski rajooni arengukava koostamisel ja elluviimisel, maaelu arendamisel jne. 2011. aasta jaanuaris viidi läbi ühine seminar Östersundis.

2004. aastal kujundati Eesti, Läti ja Vene Föderatsiooni Piiri-alade Koostöönõukogu (kuhu peale Valgamaa kuuluvad Eestist veel Võru ja Põlva maakonnad) ümber **euroregiooniks Euregio „Pskov-Livonia”**. Selles koostöös osalevad Valga Maavalitsus ja Valgamaa Omavalitsuste Liit koos. Valga MV osales Euregio Pskov-Livonia juhtkonna töös. Euregio Pskov-Livonias osalemine on maavalitsusele oluline, hoidmaks sidemeid Venemaa Föderatsiooni lähipiirkonna omavalitsuste ja regionaalsete partneritega.

Alates 2003. aastast on Valga Maavalitsus iga-aastaselt sõlminud koostöölepingu **Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis**. Eesmärgiks on tuua Põhjamaid Valgamaale lähemale. See tegevus jätkus ka 2011. aastal, mil

põhitähelepanu all olid koolinoored, kellele koostöös Valga Keskraamatukoguga viidi läbi mitu Põhjamaade kirjandust tutvustavat üritust. Seekordseks sihtriigiks oli valitud Taani ning lastele viidi läbi H. Chr. Andersenile pühendatud ürituste seeria. Peale selle toimusid Põhjamaade kaasaegse kirjanduse loengud, Põhjamaade kirjanduse nädalal (10.–14. oktoober) raadios Ruut FM kirjanduslik lõunamäng jms. Koostöös Valga Kultuuri- ja Huvialakeskusega avati 17. märtsil Rootsi fotograafi Göte Aski fotonäitus „Gotlandi kiviaiad“ koos kontserdiga „Tasa liigutab end kevad“.

4.2.2 Kaitseliidu Valgamaa Malev

Staap Võru tn 12, 68205 Valga
Malevapealik kapten Tõnis Org
Väljaõppeülem major Edvard Sulg

Liikmeskond

Kaitseliitlasi 419
Noorkotkaid 196
Kodutütred 209
Naiskodukaitse 76

Olulisemad sündmused malevas 2011. aastal

- Paju lahingu 92. aastapäev.
- Eesti Vabariigi 93. aastapäeva tähistamine.
- Maakaitsepäev Otepääl.
- Osalemine sõjalis-sportlikul retkel „Eel-Erna“.
- Osalemine Naiskodukaitse koormusmatkal.
- Osalemine „Kevadtorm 2011“.
- Kaitseliidu aastapäeva ja Maleva aastapäeva tähistamine.

Kodutütarde üritused:

- võistlusmatk „Väle jänes“;
- võistlusmatk „Kuperjanovlaste rada“;
- kodutütarde osalemine vabariiklikul võistlusmatkal „Ernake“;
- kodutütarde osalemine vabariiklikul Naiskodukaitse esmaabi võistlusel;
- kodutütarde oskusvõistlustel osalemine;
- KEAT laagri läbiviimise toetus;
- kodutütarde vabariiklik suvelaager;
- nooremate Kodutütarde vabariikliku matkamängu läbiviimine;
- suvelaager;
- projektlaagri läbiviimise toetus koos Puka ja Palupera vallaga;
- sügislaager;
- talilaager;
- loometöö õppepäevad.

Noorte Kotkaste üritused:

- võistlusmatk „Väle jänes“;
- võistlusmatk „Kuperjanovlaste rada“;
- noorte Kotkaste vabariiklikul oskuste võistlusel osalemine;
- KEAT laagri läbiviimise toetus;
- noorte Kotkaste vabariiklik suvelaager;
- vabariiklikul võistlusmatkal „Mini-Erna“ osalemine;
- suvelaager;

- projektlaagri läbiviimise toetus koos Puka ja Palupera vallaga;
- sügislaager;
- laskeorienteerumise võistlusel osalemine;
- talilaager;
- loometöö õppepäevad.

Spordi- ja seltskonnaüritused:

- kaitseliidu, piirivalve ja politsei vaheline laskevõistlus;
- laskevõistlus „Koloneli laskmine“;
- osaleti Valgamaa meistrivõistlustel korvpallis;
- osaleti kahe võistkonnaga Valga linna lahtistel meistrivõistlusel korvpallis;
- osaleti Valga linna päevadel.

Koostöö teiste ametkondadega

Kaitseliitlastest abipolitseinikud toetasid Valga politseijaoskonda korrakaitse tagamisel. Avaliku korra tagamine mitmetel üritustel Valgamaal.

4.2.3 Keeleinspeksiooni Lõuna-Eesti järelevalvetalitus

Aadress Aia 17, 68203 Valga
Peainspektor Helgi Treimuth

Keeleinspeksioon on Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis teostab riiklikku järelevalvet keeleseaduse ning teiste keeleoskust ja keelekasutust reguleerivate õigusaktide täitmise üle.

Keeleinspeksiooni prioriteetseks järelevalvevaldkonnaks 2011. aastal olid, seoses 60%-sele eestikeelsele gümnaasiumiõppele üleminekuga, koolide ja lasteaedade õpetajad. Hariduse valdkond jääb jätkuvalt tähelepanu keskpunkti, sest väga oluline on alustada eesti keele õpetamist õigeaegselt. Sellest tulenevalt on vaja tagada eesti keele oskuse nõutav tase alates lasteaiaõpetajatest. Märkimisväärne oli ka järelevalvealane töö avaliku teabe ja reklaami osas, sest seoses muudatustega Keeleseaduses karmistused nõuded ka selles valdkonnas.

Olulisemad järelevalvetulemused ja probleemid 2011. aastal Valgamaal:

- keeleseaduse rikkumiste kohta koostati 50 esmakontrolli- või järelkontrolliakti;
- väärteomenetlus algatati 11 juhul ja keeleseaduse rikkujaid trahviti kiirmenetluse või hoiatusmenetluse korras;
- sunnirahahoiatus on tehtud 18 keelenõuete rikkujale ja ettekirjutuse mittetäitmise korral rakendub sunniraha osas nõue;
- tervishoiutöötajate seas on endiselt nõuetele mittevastavaid spetsialiste, kuid kontroll nõuete täitmise osas on järjepidev;
- jätkuvalt on Valgas lasteaia- ja koolipedagooge, kes ei ole suutnud sooritada nõutaval tasemel eesti keele eksamit;
- Valga maakonnas asuvates hoolekandeesutustes on mõningaid töötajaid, kes ei vasta keeleseaduse nõuetele;
- aktiivne oli osavõtt Valgamaa Kutseõppekeskuses korraldatud tasuta eesti keele kursustest;
- tasulistel eesti keele kursustel osalenutele tagastatakse tasemeeksami eduka sooritamise korral õpingutasu, kuid kahjuks on tasulistest eesti keele kursustest osavõtt väga madal ja soodustus jääb kasutamata.

Keelenõuete täitmise osas on veel puudusi üsna mitmes valdkonnas, kuid nende likvideerimiseks teostab Keeleinspeksioon regulaarset järelevalvet.

4.2.4 Lõuna-Eesti Päästkeskuse Valgamaa päästeosakond

Aadress Jaama pst 16, 68204 Valga

Juhataja Alar Roop

Valgamaa päästeosakond on Lõuna-Eesti Päästkeskuse territoriaalne struktuuriüksus Valgamaal. Päästeosakond koosneb neljast allstruktuuri üksusest (komandost): Valga päästekomando, Tõrva päästekomando, Otepää päästekomando ja Puka päästekomando. Maakonnas paiknevad sellele lisaks veel kaks tuleohutusbüroo vaneminspektorit, ennetustöö vanemspetsialist, koolituse juhtivspetsialist ja korrapidamisbüroo Valga grupp.

Päästetöödeks valmistumisest

Valgamaa päästjad, meeskonnavanemad ja operatiivkorrapidajad läbisid edukalt päästetöötajate hindamise. Meeskondades viidi läbi komandosine õpe ning sooritati edukalt füüsilised kontrollkatsed. Jätkus päästetöötajate vaksineerimine puukentsefaliidi ja B-hepatiidi vastu. Seoses kehtima hakkavate haridusnõuetega olid kuus päästjat sunnitud 2011. aasta lõpus töölt lahkuma. Tööle võeti kaks uut päästetöötajat. Kõikidele katsetust ja hooldust vajavatele päästevahenditele viidi läbi korraline katsetamine. 2011. aastal alustati Valga päästekomando uue hoone ehitamist.

Kriisireguleerimisest

Lõuna-Eestis on kõrgeimaks turvalisuse ja hädaolukordadeks valmistumise alaseks koostööfoorumiks Lõuna-Eesti regionaalne kriisikomisjon. Valgamaa omavalitsusi esindab kriisikomisjonis Valga maavanem. 2011. aastal käsitleti regionaalses kriisikomisjonis erakorraliste lumeoludega toimetulekut, kevadise suurvee põhjustatud tagajärgi, riigi põhi- ja tugimaanteede hoiu toimimist, energiavarustuse prioriteetseid objekte, lasteaedade mänguväljakute turvalisust ja haridusasutuste tuleohutuse alast olukorda Lõuna-Eestis.

Kõigis Lõuna-Eesti kohalikes omavalitsustes on moodustatud ka kohalikud kriisikomisjonid. Kahjuks tuleb tõdeda, et kriisireguleerimisalane tegevus pole kõikjal süsteemselt ja aktiivselt käivitunud. Valgamaa omavalitsustest toimus komisjoni istung vaid viies. Turvalisuse ja hädaolukorraks valmistumise teemalisteks aruteludeks omavalitsuste kriisikomisjonid üldjuhul kogunenud ei ole ja turvalisuse teemad leiavad enamasti käsitlemist linna- ja vallavalitsuste istungitel.

Päästkeskuse initsiatiivil toimusid kriisikomisjonide istungid maakonnakeskustes, sealhulgas ka Valga linnas 2011 detsembris ning põhiteemaks oli kohalike omavalitsuste elutähtsate teenuste toimepidevus, teenuste katkestuste ohud, tõenäosus ja tagajärjed, katkestuste ennetamine ja taastamine. Kriisikomisjoni istungil lepitati kokku, et 2012. aastal koostavad Valga linna kaugkütte, ühistranspordi, tänavahoolduse, prügimajanduse ja veevarustuse ettevõtjad oma valdkonna teenuste toimepidevuse riskianalüüsid ja plaanid.

Suurematest käimasolevatest kohalike omavalitsuste suunalistest kriisialastest tegevustest võib välja tuua kriisireguleerimisalaste ressursside kaardistamise ning suuremate keskuste evakuaatsiooniplaanide koostamise 2012. aastal.

Päästeala ennetustööst

Lõuna-Eesti Päästkeskuse poolt koolitati aasta jooksul tule- ja veeohutuse teemadel 4592 elanikku, mis moodustab maakonna elanikkonnast 13%. Terve aasta jooksul pöörati rohkem tähelepanu ka veeohutusele, et vähendada hukkunute arvu ning tõsta inimeste teadlikkust võimalikest ohtudest ja riskidest. Selleks jagati elanikkonnale infovoldikuid, toimusid koolitused ning tegevusi toetasid ka erinevad meediakampaaniad. Turvalisema elukeskkonna saavutamiseks nõustasid päästespetsialistid elanikkonda ning haridusasutusi. Koostöös Haigekassa, Valga Politsei, Maanteeameti, Kaitseliidu Valgamaa Malevaga ja Eesti Punase Risti Valgamaa Seltsiga viidi maakonnas läbi ohutuspäevad Otepää vallas ja Tõrva linnas, kus jagati elanikkonnale ohutusala teavet. Lisaks sellele viidi läbi infopäevi nii täiskasvanutele kui ka lastele.

Oktoobris 2011 viidi Päästeameti tellimusel TNS Emori poolt läbi 6-14aastaste seas riskiteadlikkuse uuring, mille eesmärk oli selgitada välja tule- ja veeohtude teadlikkus. Uuritavateks ohuolukordadeks olid tuleoht kodus, veeoht suvel ja jääoludega seotud ohud. Vaatluse all olnud ohuolukordadest olid noorte teadmised paremad koduse tuleohu ennetamises ja nõrgemad talvisel veekogul valitsevatest ohtudest ning nende äratundmisest. Iga neljas 10-14aastane noor mainis spontaanselt suitsuandurit kui tuleohu ennetamise vahendit kodus. Suvist uppumisohtu ennetavatest tegevustest meenuvad esmalt sügava/tundmatu vee vältimine ja mitte üksi vee äärde

minek. Päästevahendite (ujumisrõngas, päästevest paadisõidul jms) kasutamine meenub muude nimetatud ennetusvõimaluste kõrval vähe. Talvisel veekogul peetakse ootuspäraselt kõige suuremaks riskiks nõrka jääd, kuid selle äratundmise oskust ei ole veel kindlalt omandatud. Kui lõunaregiooni eraldi välja tuua, siis laste teadmised olid statistiliselt olulisel määral suuremad keskmisest, mis näitab selgesti, et kasvamas on riskidest ja ohtudest teadlik põlvkond.

Tuleohutusjärelvalve

Tabel 4-20. Riiklik tuleohutusjärelvalve ja menetlused 2011. aastal

Viidi läbi riiklik tuleohutusjärelvalve	155 objektil
Anti koormisega haldusakte	41
Läbiviidud vääртеomenetlusi tuleohutusnõuete rikkumise korral	28 korral (neist 9 kiirmenetlust summas 200 eurot)
Nõuti välja sunnivahendina sunniraha haldusakti täitmata jätmise tõttu	3 korral summas 1214,77 eurot

Allikas: Valgamaa päästeosakond

Tabel 4-21. Ehituslik tuleohutus 2011. aastal

Heakskiidu saanud ehitusprojekte	207
Kooskõlastatud detailplaneeringud	13
Väljastatud teatise ehitiste kasutusloa väljastamiseks	47

Allikas: Valgamaa päästeosakond

Tabel 4-22. Valgamaa päästeosakonna poolt registreeritud sündmused

	2007	2008	2009	2010	2011
Tulekahju	205	176	185	193	150
Radioaktiivne saastumine	-	-	-	2	-
Kemikaalidega saastumine	-	-	-	1	1
Naftasaadustega saastumine	9	14	10	6	12
Loodusjõududest põhjustatud sündmus	11	41	33	69	49
Lõhkekeha plahvatus	-	-	-	-	-
Muu plahvatus	-	-	-	2	-
Pommiähvardus	-	2	1	-	-
Väljasõit liiklusõnnetuse paika	30	39	31	16	46
Lennuõnnetus	-	1	-	-	-
Raudteeavarii	-	-	-	-	-
Õnnetus veekogul	5	2	5	5	3
Gaasiavarii	-	-	-	4	3
Kommunaalavarii	-	-	-	-	3
Elektrivõrgu avarii	-	4	-	7	4
Töö- või olmetrauma	2	1	-	-	-
Tootmisavarii	-	-	-	-	-
Teadlikult vale väljakutse	-	-	1	1	-
Ekslik väljakutse	23	83	167	213	158
Teenus	-	2	-	-	-

Allikas: Valgamaa päästeosakond. Tabelis kajastuvad olulisemad sündmused.

Tabel 4-23. Tulekahjud 2011. aastal

Tulekahjud	Valga	Tõrva	Otepää	Tõlliste	Taheva	Karula	Hummuli	Helme	Põdrala	Puka	Sangaste	Palupera	Õru	Kokku
Hoonetes	35	1	8	2	1	1	1	1	2	-	3	1	2	58
Maastik (kulu)	1	-	1	1	-	1	-	-	1	2	-	1	-	8
Mets	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transpordivahend	4	1	-	-	2	-	-	2	-	1	-	-	1	11
Lõike/praht, muu tulekahju, tahma põlemine korstnas	27	5	13	3	1	2	-	4	-	3	2	3	-	63
Prügikast	8	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10
Valeväljakutse, ekslik väljakutse	68	7	40	9	-	-	-	24	-	-	2	7	1	158
Kokku väljasõite	258	33	103	37	8	19	20	67	12	25	15	23	8	628
Tulekahjusid	75	8	22	6	4	4	1	7	3	7	5	5	3	150
Hukkunuid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Vigastatuid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Allikas: Valgamaa päästeosakond

4.2.5 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Kodakondsus- ja Migratsioonibüroo

Valga teenindus

Address Aia 17, 68203 Valga

Teeninduse vanem Silvi Norman

Valga teeninduses töötab 4 teenistujat.

Olulisemad sündmused:

- 1. jaanuaril 2011 alustati uue kujundusega isikutunnistuse (ID-kaardi) ja elamisloakaardi väljaandmist;
- 21. märtsil 2011 alustati kiirdokumentide taotluste vastuvõtmist kõikides teenindustes üle kogu Eesti.

Tabel 4-24. Tegevusnäitajad

	2007	2008	2009	2010	2011
Välismaalaste elamislubadega seonduvad toimingud	155	248	130	218	151
Eesti passi ja ID-kaardi taotlused	2191	1959	1666	1968	2037
Eesti kodakondsuse taotlused	30	16	37	9	15
Välismaalase passi ja ID-kaardi taotlused	423	276	543	540	857
Väärtegede menetlused	14	13	12	11	19
Kinnitatud viisakutsed	603	564	244	-	-
ID-kaardi sertifikaatide järelteenindus	...	183	364	367	178
ID-kaardi PIN- ja PUK-koodi ümbriku väljastus	62	164	395	477	443

Allikas: Lõuna Prefektuuri Kodakondsus- ja Migratsioonibüroo Valga teenindus

Tabel 4-25. Väljastatud dokumendid (tk)

	2009	2010	2011
Eesti kodaniku passid	891	929	1022
Isikutunnistused (ID-kaart)	1708	2124	2188
Välismaalase passid	399	302	475
Euroopa Liidu kodanike taotlused	31	52	38
Digitaalsed isikutunnistused (digi-ID)	-	3	18

Allikas: Lõuna Prefektuuri Kodakondsus- ja Migratsioonibüroo Valga teenindus

4.2.6 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo

Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo valmidusüksus

Aadress Pikk 16, 68206 Valga

Juht piirivalvekapten Rain Kuus

Valmidusüksus on Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo struktuuriüksus – reservüksus, mis toetab teenistust Lõuna Prefektuuri tegevuspiirkonnas, tagab operatiivvõimekuse, annab tasendusõpet ja teostab õigusrikkujate konvoeerimist.

Valmidusüksuse põhieesmärgiks on kordonite ja piiripunktide isikkoosseisu tegevussuutlikkuse tõstmine erinevate kiiret ja tõhusat reageerimist nõudvate sündmuste lahendamisel. Lisaks professionaalsuse tõstmisele kasutatakse piirivalvebüroo valmidusüksust piiripunktides ekspertidena, operatiivinfo realiseerimiseks ning kompensatsioonimeetmete rakendamiseks prefektuuri tegevuspiirkonnas.

Lõuna Prefektuuri piirivalvebüroo Luhamaa maanteepiiripunkti kontaktpunkt

Aadress Seminara 1, Valka, Läti Vabariik

Kontaktpunkt on Luhamaa maanteepiiripunkti allasutus, kus naaberriikide ametnikud töötavad ühistes teenistusruumides ning tegelevad operatiivselt info vahetamisega riikide vahel. Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi vahelised päringud on peamiselt seotud nende riikide poolt tuvastamiseks kinni peetud reisidokumentideta isikutega ning kolmandate riikide kodanike piiriületuste päringutega Schengeni välispiiril.

Samuti teostatakse päringuid viisade, elamislubade, juhilubade ja sõidukite (tehnoülevaatus, liikluskindlustus, omanik ja kasutajad) kontrolliks.

Kontaktpunkti kaasabil on avastatud võltsitud või kehtetuks tunnistatud dokumente, tagaotsitavaid isikuid ja sissesõidukeeluregistrisse kantud isikuid. Samuti on tabatud juhtimisõiguseta sõidukijuhte, liikluskindlustuseta ja tehnilise ülevaatuseta sõidukeid. Kontaktpunktis on osutatud abi teise riigi territooriumilt leitud dokumentide omanikele tagastamisel.

Sageli pöörduvad kontaktpunkti poole eraisikud piiriületuse küsimustes nii Euroopa sise- kui ka välispiiri kohta, tegevusest piiri lähialadel, samuti turistid informatsiooni saamiseks marsruudi valikul sihtkohta jõudmiseks ja majutuskohdade leidmiseks.

4.2.7 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond

Aadress Puiestee 4, 68203 Valga

Politseijaoskonna juht politseimajor Tõnu Kürsa

Valga politseijaoskond on Valgamaal asuv Lõuna Prefektuuri territoriaalne struktuuriüksus. Valga politseijaoskond koosneb neljast struktuuriüksusest, jaoskonna tööd korraldab politseijaoskonna juht.

Politseijaoskonna koosseisu kuuluvad:

- patrullteenistus (politseileitnant Robert Kõvask, aadress Puiestee 4, Valga);
- Valga konstaablajaoskond (komissar Marek Käis, aadress Puiestee 4, Valga);
- Otepää konstaablajaoskond (komissar Jaanus Kokkonen, aadress Lipuväljak 13, Otepää);
- Tõrva konstaablajaoskond (politseileitnant Aleksander Zemskov, aadress Veski 5, Tõrva).

Valga politseijaoskonnas töötab 47 politseiametnikku ja 8 teenistujat. Lisaks töötab Valgamaal veel 20 politseiametnikku ja 11 teenistujat, kes alluvad Lõuna Politseiprefektuuri funktsionaalsetele struktuuriüksustele. Kokku töötab Valgamaal 1.01.2012 seisuga 67 politseiametnikku ja 19 teenistujat.

Lõuna Prefektuuri funktsionaalsed talitused Valgamaal on alljärgnevad:

- Kriminaalbüroo – Valga kriminaalpolitsei talitus, majanduskuritegude talitus, kriminalistika teenistus;
- Korrakaitsebüroo – lubadete teenistus, piirkondliku politseitöö talitus, arestimajade talitus (Valga arestimaja);
- tugiteenused – asjaajamistalitus, majandustalitus.

Tabel 4-26. Politseiametnike jaotus Valgamaal 31.12.2011

Ametnik	Valga politseijaoskond	Lõuna Prefektuuri alluvuses
Kriminaalpolitseinikud	-	14
Korralduspolitseinikud	47	6
Kokku	47	20

Allikas: Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond

Prioriteetseteks töösuundadeks Lõuna Prefektuuris olid:

- inimeste ja vara suurem turvalisus;
- riigi suurem julgeolek;
- tasakaalustatud kodakondsus- ja migratsioonipoliitika;
- keskkonnakahjuga seotud õnnetustele reageerimise suurem võimekus.

Seatud prioriteetide täitmiseks allkirjastasid peadirektor Raivo Küt ja prefekt Tarmo Kohv 2011. aasta märtsis Lõuna Prefektuuri tegevuskava, mis sisaldas üksikasjalikku plaani püstitatud eesmärkide saavutamiseks.

Jätkuvalt pöörati suurt tähelepanu preventiivtööle ning eelkõige alaealistega seotud õiguserikkumiste ennetamisele. Piirkonnakonstaablite ja ennetusteenistuse poolt ning koostöös erinevate ametkondade viidi maakonnas läbi 4 süüteonnetusprojekti: „Kuldsebra“, „Rajaleidjad“, „Kasuta päeva“, „Märka kaaslast“. Projektide kogumaksumus oli 9714 eurot.

Jätkati traditsiooniliste politsei teabepäevadega Valgamaal, mis toimusid suvel Valgas ja Tõrvas. Valgas toimus teabepäev koos Läti Vabariigi Valka kihelkonna politseiga.

2011. aasta tublide töötulemuste eest autasustas Lõuna Prefektuuri prefekt Tarmo Kohv teeneteplaatidega ka parimaid Valga politseiametnikke:

- „Aasta 2011 parim korralduspolitseinik“ – Valga politseijaoskonna Valga konstaablajaoskonna ülemkonstaabel **Galina Purask**;
- „Aasta 2011 parim kriminaalpolitseinik“ – Valga kriminaalpolitseiosakonna komissar **Merle Saavel**.

Turvalisuse tagamisel teeb Valga politseijaoskond tihedat koostööd Kaitseliidu Valgamaa Maleva, Maksu- ja Tolliameti, Tarbijakaitseameti, Töötukassa ning Keskkonnainspektsiooniga.

Valga politseijaoskond jätkab tihedat koostööd Läti Vabariigi Valka kihelkonna politseiga. 2011. aasta jooksul on teostatud ühispatrulli 11 päeval, ühisoperatsioone on läbi viidud 7.

Tabel 4-27. Õigusrikkumiste struktuur

	2007	2008	2009	2010	2011
Kuritegusid kokku	969	911	851	1080	893
I astme (raskeid) kuritegusid	60	66	80	31	41
sh tapmised	-	2	-	3	3
raske tervisekahjustuse tekitamine	4	1	3	3	4
narkokuriteod	42	48	59	13	18
röövimised	14	11	16	7	7
Varavastaseid kuritegusid	399	403	376	639	434
sh vargused	302	331	284	400	346
kelmused	32	25	36	172	37
Avaliku korra raskeid rikkumisi	50	46	32	12	25
Alaealiste kuriteod	58	81	39	44	57
Väärtegusid	6817	9905	5796	4811	4862
sh LS rikkumisi	4684	7339	4634	3259	3323
neist joobes juhid	394	294	209	199	208

Allikas: Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond

Tabel 4-28. Registreeritud kuriteod

Linn/vald	2007	2008	2009	2010	2011
Helme vald	60	63	43	58	46
Hummuli vald	29	21	25	26	22
Karula vald	36	23	25	32	21
Otepää vald	92	106	89	83	78
Palupera vald	17	28	19	168	19
Puka vald	33	42	31	89	28
Pödrala vald	15	27	14	22	21
Sangaste vald	36	37	19	23	30
Taheva vald	14	14	25	37	54
Tölliaste vald	38	34	35	34	40
Tõrva linn	61	36	50	53	56
Valga linn	527	443	468	444	460
Õru vald	11	37	8	11	14
KOKKU	969	911	851	1080	893

Selgitus: 2011. aasta andmete puhul on 4 kuriteo kohta omavalitsus määratlemata, kuid need kajastuvad kuritegude üldarvus.

Allikas: Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond

Tabel 4-29. Liiklusõnnetused

	2007	2008	2009	2010	2011
Inimvigastustega	58	54	34	31	35
neist joobes juhi süül	12	16	5	8	10
jalakäija/ jalgratturiga	16	18	8	8	10
lastega	8	11	4	3	4
vigastatuid	72	69	50	46	60
sh joobes juhi süül	16	24	8	13	20
hukkus	4	3	4	4	3
sh joobes juhi süül	2	-	-	3	1
Varalise kahjuga	58	29	15	19	16
neist joobes juhi süül	16	7	8	2	7
Liiklusõnnetusi kokku	116	83	49	50	51
sh joobes juhi süül	28	23	13	10	17

Allikas: Lõuna Prefektuuri Valga politseijaoskond

4.2.8 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Valga prokurörid

Aadress Vabaduse 10, 68204 Valga

Vanemprokurör Küllike Taits

Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Valga prokuröride poolt lahendati 2011. aastal tõendatud kuriteokoosseisuga 649 kuritegu 372 isiku suhtes (2010. aastal 644 kuritegu 393 isiku suhtes).

4.2.9 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus

Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus asub Valgas aadressidel:

Viljandi mnt 23, Valga 68206 (maksud ja toll),

Viljandi mnt 27 A, Valga 68206 (Tollikorralduse osakond Liikuvkontrollitalitus).

Valga teeninduskohtades töötas 31.12.2011 seisuga kokku 22 maksu- ja tolliametnikku, sh 6 klienditeeninduses.

4.2.10 Muinsuskaitseameti Lõuna-Eesti järelevalveosakond

Aadress Aia 17, 68203 Valga

Valgamaa vaneminspektor Mari-Liis Paris

Suuremad Valgamaa mälestistel tehtud tööd Muinsuskaitseameti rahastamisel 2011. aastal

- Otepää pastoraadi peahoone fassaadide restaureerimise jätkutööd – 6391 €;
- Otepää linnuse varemed, korrastustööd – 6391 €;
- Helme linnuse varemed, avarii-konserveerimine, jätkutööd – 6391 €, lisaks Helme Vallavalitsus 640 €;
- Palupera mõisa aida katuse avarii-remont – 3835 €
- Riidaja mõisa I ait, katuse avarii-remont – 5952,94 €
- Valga Tartu tänava kalmistu värava restaureerimine – 511,29 €, lisaks Valga Linnavalitsus – 4420,13 €
- Otepää uue kalmistu piirdemüüri restaureerimine, jätkutööd;
- Hargla kalmistu piirdemüüri restaureerimine, jätkutööd.

Lisaks eraldati toetust ettenägemata avariitöödeks ja muinsuskaitse eritingimuste ning restaureerimisprojektide koostamiseks:

- Sangaste mõisa meierei katuse avarii-remont – 3000 €, lisaks Sangaste Vallavalitsus 3 000 €;
- Valga Petseri 11 elamu, avarii-remont – 3200 €;
- Valgamaa Soontaga külas asuva polaarekspeditsiooni arsti dr Hermann Walteri mälestussamba restaureerimine – 1135,00 €;

Pühakojad:

- Valga Õigeusu Kirik, valvesignalisatsioon – 2570 €;
- Otepää Kiriku katuse neelukohad, avarii-remont – 3000 €;
- Karula (Vissi) õigeusu kiriku eritingimused ja katuse projekt – 3000 €.

2011. aasta mahukam töö oli jätkuvalt Otepää pastoraadi fassaadide restaureerimine. Töid teostas restaureerimisfirma TEVO AS.

Muinsuskaitseamet tunnustas 2011. aasta parimaid koostööpartnereid, kelleks osutusid Õnne Paimre, Heikki Kadaja ja Agu Roht.

Väga oluliseks peetakse muinsuskaitsekuu raames tehtud üritusi, talguid ning teabepäevi. Märkimist väärib Valga linnatuumiku muinsuskaitseala inventeerimine. Seda teostas Eesti Kunstiakadeemia muinsuskaitse- ja restaureerimisosakonna tudengite grupp Kristo Kooskora juhendamisel.

Peamisteks muinsuskaitsekuu üritusteks olid arheoloogia teabepäev „Üllatuste arheoloogia“ ja muinsuskaitsekuu talgud Vooremäel, mis olid suunatud Puka koolilastele, omanikele ning huvilistele. Üritust aitas korraldada Puka Vallavalitsus. Lisaks toimusid talgud Kuigatsi mõisa pargis.

4.2.11 Rahvusrhiivi Valga maa-arhiiv

Alates 1.01.2012 Riigiarhiivi Valga osakond

Aadress Vabaduse 6, 68204 Valga

Koduleht <http://www.ra.ee/valga>

Maa-arhivaar Riina Virks, alates 1.01.2012 Riigiarhiivi Valga osakonna juhataja.

Valga maa-arhiivis töötas 8 inimest. Alates 1.01.2012 on töötajad Riigiarhiivi Valga osakonna koosseisus.

Arhiivihooned hoidlates on säilitamisel 727 883 säilikut 3606,7 riulimeetrit. Aasta jooksul võeti vastu säilitamiseks 5 arhiivimoodustaja – Erastvere Hooldekodu, Helme Kutsekeskkooli, Valga Kutsekooli, Valga notar Anna Rästa ja Otepää notari asendaja Piret Tõnnus-Saksi 1728 säilikut arhivaale. Personalidokumente lisandus Erastvere Hooldekodu arhiivi üleandmise tulemusena 310 säilikut. Õppetöö lõppemine Valga Kutseõppekeskuse Helme osakonnas oli põhjuseks 1987-1999 tekkinud Helme Kutsekeskkooli arhivaalide, sh õpilasarhivaalide üleandmisel arhiivi. Arhivaalide valdaja Valgamaa Kutseõppekeskus soovis üle anda ka Valga Kutsekooli eelpool nimetatud ajavahemiku tegevuse käigus tekkinud arhivaalid.

Hindamisotsuseid vormistati kokku 40, neist 34 korral anti luba hävitamiseks eraldamiseks ja 6 korral omistati dokumentidele arhiiviväärtus.

Uurimissaali külastas 84 uurijat 137 korral. Uurijate poolt telliti kasutamiseks kokku 2207 säilikut. Uurimisteemade poolest oli jätkuvalt suur huvi kodukoha ajaloo ja koolide ajaloo vastu ning perekonnaloo uurimise vastu. Nõukogudeaegsete asutuste ja kolhooside-sovhooside tegevuse uurimine on seotud vastavasisuliste ajalooallikate olemasoluga Valga arhiivis.

Lahendatud päringute arv oli 2011. aastal 1492, neist tööstaaži tõestamisega seotuid 1250, omandit puudutavaid 110, notarite tehingute jaoks vajalike päringute arv 43, biograafilisi 40 ja temaatilisi 1.

1.01.2012 jõustunud uus Arhiiviseadus ja -eeskiri tõi kaasa muudatusi arhiivitöös – uuenenud Rahvusarhiivi struktuuris on Rahvusarhiivi Valga maa-arhiivi asemel Riigiarhiivi Valga osakond.

4.2.12 Tarbijakaitseamet

Aadress Aia 17, kab 203, 68203 Valga

Tarbijakaitseameti Kaubandustalituse peainspektor Leini Kirsimäe

2011. aastal kontrolliti Tarbijakaitseameti poolt Valgamaal turujärelevalve käigus kauplejaid 338 korral.

Tarbijakaitse valdkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete eiramise tõttu menetleti 9 väärtegu ja kauplejatele väljastati 12 märgukirja. Kontrolloste jaekaubanduses teostati 27 korral ja toitlustusettevõtetes kolmel korral.

Valgamaa talitusel oli lahendada 44 kirjalikku avaldust ja vastamiseks 22 järelepärimist. Kodanikke käis vastuvõtul 201 korral, talituse telefonil nõustati 86 pöördumist.

4.2.13 Tööinspeksiooni Lõuna inspeksioon

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

Valgamaa tööinspektor-jurist Larissa Tihhonova

Valgamaa töövaidlusküsimusi lahendab Võru Töövaidluskomisjon, mille juhataja on Merike Kalda.

Tabel 4-30. Tööinspeksiooni tegevusnäitajad Valgamaal

	2009	2010	2011
Külastusi kokku	91	128	132
Külastatud ettevõtteid kokku	80	97	90
Töötervishoid ja tööohutus (külastatud ettevõtete arv)	68	77	70
Töösuhted (külastatud ettevõtete arv)	6	20	32
Töötervishoiu ja tööohutuse külastusi kokku	75	108	92
Töösuhete külastusi kokku	7	20	40
Töötajate arv üldkontrollitud ettevõtetes (arvestatud on külastusega hõlmatud töötajate arvu)	1619	2250	3245
sh ettevõtetes, kus kontrolliti töötervishoidu ja tööohutust	1099	1492	2069
sh ettevõtetes, kus kontrolliti töösuhteid	520	758	1176

Allikas: Tööinspeksiooni Lõuna inspeksioon

Tabel 4-31. Töövaidluskomisjoni tegevusnäitajad Valgamaal

	2010	2011
Esitatud avalduste arv	46	21
neist töötaja poolt	42	18
Lahendatud avalduste arv	46	21
Avaldus rahuldatud	26	8
Avaldus osaliselt rahuldatud	2	3
Avaldus rahuldamata jäetud	10	5
Keeldutud avalduse vastuvõtmisest või menetlus lõpetatud	8	5
Töötajate nõuded/uued nõudeliigid		
Töölepingu vaidlustamise nõuded	17	10

Töötamise ajal maksmata töötasu nõue	17	5
Töölepingu lõppemisega sissenõutavaks muutunud summade nõuded (lõpparve)	15	2
Maksmata haigushüvitise nõue	1	-
Maksmata puhkusetasu nõue	4	1
Muud nõuded	15	-

Allikas: Tööinspektsiooni Lõuna inspektsioon

4.2.14 Tartu Maakohtu Valga kohtumaja

Address Vabaduse 10, 68204 Valga
 Kohtumaja juht Annemarie Gerassimov
 Kohtunik Hele Ilisson

Tabel 4-32. Tegevusnäitajad

	2010	2011
Kriminaalasjad		
Saabunud kriminaalasjade arv	452	423
Lahendatud kriminaalasjad	630	430
Lahendamata kriminaalasjade arv seisuga 31.03.2012	9	56
Tsiviilasjad		
Saabunud tsiviilasjade arv	749	592
Lahendatud tsiviilasjade arv	661	583
Lahendamata tsiviilasjade arv seisuga 31.03.2012	92	182
Väärteoasjad		
Saabunud väärteoasjade arv	112	78
Lahendatud väärteoasjade koguarv	405	70
Lahendamata väärteoasjade arv seisuga 31.03.2012	-	15

Allikas: Tartu Maakohtu Valga kohtumaja

4.2.15 Tartu Vangla kriminaalhooldusosakonna Valga talitus

Address Vabaduse 10, 68204 Valga
 Talituse juhataja Maila Sarap
Tõrva esindus Tartu mnt 6, 68605 Tõrva. **Otepää esindus** Lipuväljak 13, 67405 Otepää.

Seisuga 1.01.2012 oli kriminaalhooldusel 192 aktiivset kriminaalhoolduse toimikut:

1) Üldkasulikul tööl – kliente	21
2) Käitumiskontrollil – kliente	171
sellest:	
käitumiskontrolli – kliente	140
alaealiste mõjutusvahend – kliente	4
šokivangistus (osa vangistust ära kantud) – kliente	12
vanglast ennetähtaegselt vabanenud – kliente	15

2011. aastal suleti kokku 215 kriminaalhooldusaluse toimikut:

1) Üldkasuliku töö – kliente	47
2) Käitumiskontroll – kliente	168
sellest:	
käitumiskontroll	147
alaealiste mõjutusvahend – kliente	2
šokivangistus (osa vangistust ära kantud) – kliente	10
vanglast ennetähtaegselt vabanenud – kliente	9

4.3 Kohalikud omavalitsused

4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve

Tabel 4-33. Kohalike omavalitsuste tulude laekumine (tuh €)

Vald/ linn	Üksikisiku tulumaks	Maamaks	Loodusvara maks	Majandustegevus, varad, muud maksud	Muud tulud ja trahvid	Finantseerimistingud (sh laenud)	Sihotstarbelised ja muud laekumised riigieelarvest	Investeeringud riigieelarvest	Eraldised hariduskuludeks riigieelarvest	Toetus riigieelarvest	Kulude katteks suunatud eelmise aasta jääk	KOKKU TULUD
Helme	679,1	126,9	6,1	114,7	5,3		121,6	34,4	218,6	399,5	13,5	1719,7
Hummuli	298,4	59,7	0,9	67,4	4,6		31,5	45,0	159,5	149,9	56,2	873,0
Karula	311,7	65,2	1,5	136,4	0,7		53,8	59,8	92,2	180,0	66,8	968,1
Otepää	1564,9	99,7	6,7	349,2	7,6	1,3	95,1	82,0	842,5	470,0	186,8	3705,8
Palupera	383,5	39,4	33,9	31,6	1,1		10,9	88,7	148,7	146,1	120,0	1003,9
Puka	599,5	82,6	2,8	59,7	2,5		45,0	250,3	283,4	265,3	43,4	1634,5
Pödrala	286,0	50,3	0,1	29,9	0,6		51,1	13,6	124,8	152,8	59,5	768,7
Sangaste	482,9	50,1	1,2	188,4	1,4	3,5	98,3	30,1	227,5	228,3	15,9	1327,6
Taheva	254,7	80,3	0,3	129,7	0,7		73,8	165,4	144,3	161,5	129,5	1140,2
Tölli	544,1	49,0	34,0	67,0	17,0		55,1	192,6	274,2	281,8	43,8	1558,6
Tõrva	1147,0	17,9	1,9	429,2	19,5	116,4	110,3	1048,4	624,2	317,0	484,5	4316,2
Valga	4242,3	91,9	1,6	615,9	39,8	878,9	1824,1	866,5	2115,0	2422,4	505,5	13 603,9
Õru	121,9	38,4	0,3	40,9	0,4		27,6	58,7	43,2	99,0	58,2	488,6
KOKKU	10 916,0	851,4	91,3	2 260,0	101,2	1000,1	2598,1	2935,5	5298,1	5273,5	1783,6	33 108,8

Tabel 4-34. Kohalike omavalitsuste kulud (tuh €)

Vald/linn	Valitsemine	Korraldamine	Haridus	Kultuur	Sport	Tervishoid	Sotsiaalhoolekanne	Majandus ja keskkond	Finantseerimis-tingimused (sh laenu tagastamine)	KOKKU KULUD
Helme	195,2		790,1	143,7	32,6	4,1	324,9	184,4	25,3	1700,3
Hummuli	121,6	0,1	376,2	40,1	4,3	9,9	120,4	116,2	0,0	788,8
Karula	111,6	1,9	396,5	107,1	1,0	0,8	175,6	91,7	8,5	894,7
Otepää	303,9	12,0	1767,6	283,8	130,7	45,4	244,9	612,2	110,0	3510,5
Palupera	82,8		472,1	124,1	5,4	0,0	81,5	138,9	41,0	945,8
Puka	98,5		818,7	285,8	0,0	0,6	105,0	230,6	41,5	1580,7
Pödrala	103,9		318,5	81,2	16,0	4,1	92,9	68,4	14,9	699,9
Sangaste	153,9		580,0	108,1	0,6	0,0	238,8	194,1	44,7	1320,2
Taheva	94,6		360,6	101,1	0,2	1,1	371,6	98,6	5,5	1033,3
Tölli	159,6	0,2	799,4	122,4	1,6	6,0	135,5	245,3	15,2	1485,2
Tõrva	225,6	9,8	1468,0	859,1	73,1	10,6	187,4	911,1	95,6	3840,3
Valga	1219,5	6,7	5452,3	1263,8	376,6	52,8	1769,4	2392,6	290,5	12 824,2
Õru	64,0		148,5	50,3	0,0	0,0	47,3	101	0,0	411,1
KOKKU	2934,7	30,7	13 748,5	3570,6	642,1	135,4	3895,2	5385,1	692,7	31 035,0

Tabel 4-35. Tulud ühe elaniku kohta, eurot

Linn/vald	2007	2008	2009	2010	2011
Helme	821	934	747	772	763
Hummuli	1032	1177	1030	953	944
Karula	939	1129	961	911	944
Otepää	1131	1217	1095	1154	890
Palupera	971	1108	1112	866	889
Puka	917	1320	882	834	928
Põdrala	1030	1127	1270	873	881
Sangaste	1025	1188	1005	1264	951
Taheva	1040	1178	1708	1086	1335
Tõlliste	917	1135	899	1287	875
Tõrva	1080	1309	1333	1437	1420
Valga	871	999	1010	925	972
Õru	806	929	818	1101	999
Keskmine	947	1101	1044	1022	983

Tabel 4-36. Kulud ühe elaniku kohta, eurot

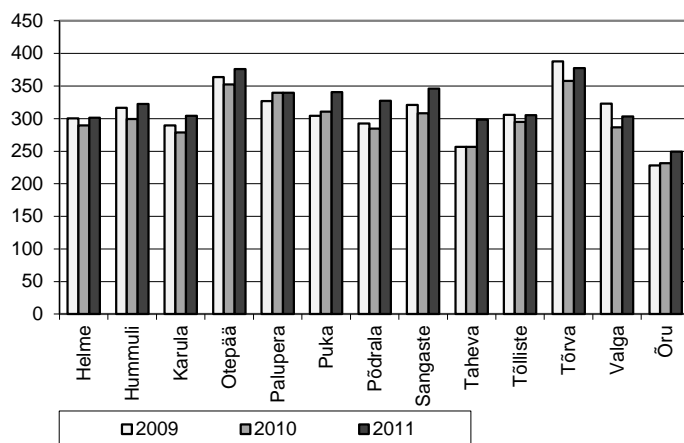
Linn/vald	2007	2008	2009	2010	2011
Helme	805	898	736	766	754
Hummuli	894	1008	927	893	853
Karula	830	986	875	862	873
Otepää	984	1111	1010	1087	843
Palupera	947	1071	1032	761	838
Puka	851	1229	835	809	898
Põdrala	887	1041	1216	806	802
Sangaste	1015	1185	982	1253	946
Taheva	959	1057	1595	938	1210
Tõlliste	860	1039	848	1263	833
Tõrva	929	1145	1115	1289	1264
Valga	785	910	1009	890	916
Õru	730	805	718	984	841
Keskmine	857	1006	992	968	921

Tabel 4-37. Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta, eurot

Linn/vald	2007	2008	2009	2010	2011
Helme	305	364	300	290	301
Hummuli	291	346	317	300	323
Karula	275	338	290	279	304
Otepää	360	430	364	352	376
Palupera	327	363	327	340	340
Puka	305	346	304	310	340
Põdrala	320	338	293	285	328
Sangaste	306	353	321	308	346
Taheva	255	307	257	257	298
Tõlliste	287	339	306	295	305
Tõrva	389	442	388	358	377

Valga	315	362	323	287	303
Õru	246	272	228	232	249
Kokku	320	371	325	304	324

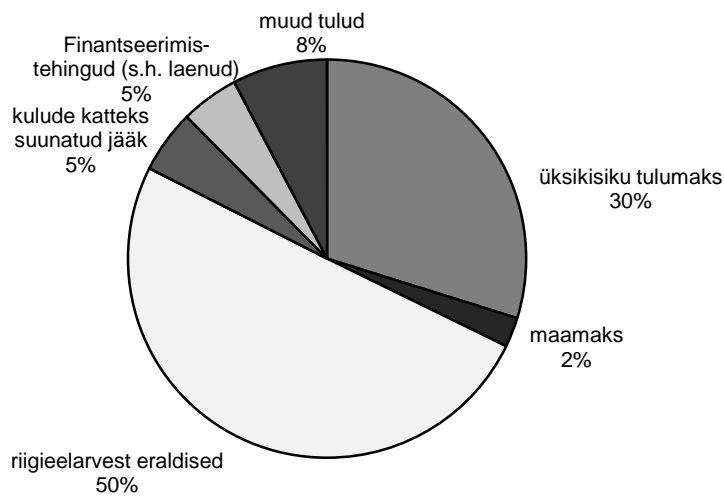
Joonis 4-38. Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta, eurot

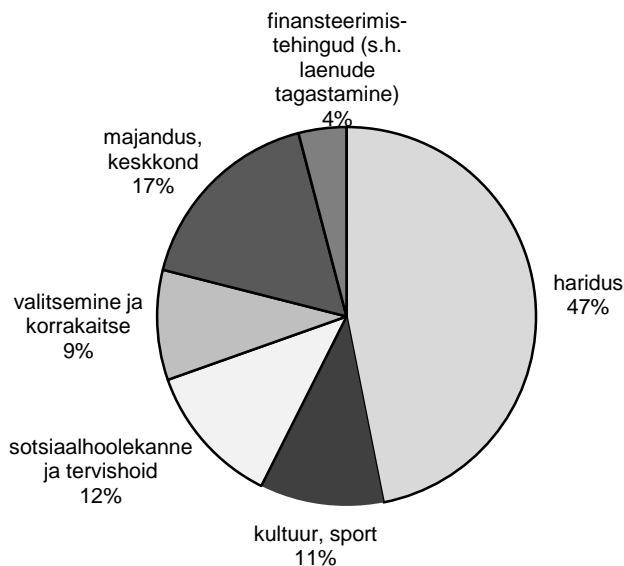
Tabel 4-39. Tulud ja kulud aastate lõikes, tuh eurot

Tulud	2007	2008	2009	2010	2011
Üksikisiku tulumaks	11 070	12 813	11 141	10 340	10 916
Maamaks	801	813	772	839	851
Loodusvarade maks	78	110	66	52	91
Majandustegevusest, varadest ja maksudest	2430	2300	2420	2567	2260
Muud tulud ja trahvid	209	228	138	78	101
Finantseerimistehingud (sh laenud)	84	620	448	1633	1000
Sihotstarbeliselt riigieelarvest	2406	2730	2253	2628	2598
Investeeringud riigieelarvest	2950	3454	4532	3935	2936
Tasandusfond riigieelarvest	5705	6108	5475	5372	5274
Eraldised riigieelarvest hariduskuludeks	5179	5781	5269	5499	5298
Kulude katteks suunatud eelmise aasta jääk	1844	3116	3216	1781	1784
Kokku tulud	32 756	38 074	35 730	34 724	33 109
Kulud					
Valitsemine	2948	3250	4060	3043	2935
Korrakaitse	36	52	46	29	31
Haridus	13 031	15 003	16 725	15 447	13 749
Kultuur	2893	3951	3216	2847	3570
Sport	682	910	820	611	642
Tervishoid	170	188	56	52	135
Sotsiaalhoolekanne	3139	3252	4301	3933	3895
Majandus ja keskkond	5688	7344	3938	5576	5385
Finantseerimistehingud (sh laenude tagastamine)	1055	849	806	1353	693
Kokku kulud	29 641	34 798	33 968	32 892	31 035

Joonis 4-40. Tulude jaotus kohalike omavalitsuste eelarves (%)

Joonis 4-41. Kulude jaotus kohalike omavalitsuste eelarves (%)

4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit

Kantselei aadress Keskk 12, Valga

2011. aasta oli Valgamaa Omavalitsuste Liidus tegevushaarde laiendamise aasta. 1. jaanuarist moodustati liidu struktuuri keskkonnaosakond ning võeti üle Sihtasutuse Valga Piirkonna Keskkonnakeskuse tegevus ja töötajad.

Riigikontrolli kohaliku omavalitsuse auditi osakond viis läbi auditi kõikide maakondlike kohalike omavalitsuste liitude, sh ka Valgamaa Omavalitsuste Liidu tegevuse kohta perioodil 2008–2010.

Paljudel kohalikel omavalitsusüksustel ja nende koostööorganisatsioonidel täitus 20 aastat tegutsemist taasiseseisvunud Eestis.

Liitu kuulusid kõik 13 maakonna kohaliku omavalitsusüksust. Liidu kõrgeimaks juhtorganiks ja esinduskoguks on üldkoosolek, kuhu kuuluvad kõikide liidu liikmete kaks hääleõiguslikku esindajat: volikogu esimees ja vallavanem/linnapea, igal esindajal on asendaja. Üldkoosolekute vahelisel perioodil teostas liidu juhtimist 4-liikmeline juhatus koosseisus Madis Gross, Aivar Uibu, Rain Ruusa, Andres Visnapuu. Liidu revident oli Terje Korss.

Tabel 4-42 Üldkoosoleku liikmeesindajad

Vald/linn	valla-/linnavolikogu volitatud esindaja volikogu esimees	vallavanem/linnapea
Helme	Toivo Põldma	Tarmo Tamm
Hummuli	Aleksander Zemskov (19.05.2011 alates) Enn Mihailov	Enn Mihailov (19.05.2011 alates) Valter Kaar
Karula	Mart Vanags	Rain Ruusa
Otepää	Aivar Nigol	Andres Visnapuu
Palupera	Vambola Sipelgas	Terje Korss
Puka	Heldur Vaht	Heikki Kadaja
Põdrala	René Rahn	Aivar Uibu
Sangaste	Rando Undrus	Kaido Tamberg
Taheva	Hille Tamman	Monika Rogenbaum
Tõlliste	Tõnu Sõrmus (19.05.2011 alates) Rein Randver	Madis Gross
Tõrva	Kalle Vister	Agu Kabrits
Valga	Külliki Siilak	Kalev Härk (21.04.2011 alates) Ivar Unt
Õru	Kalmer Sarv	Andres Palloson

Uuteks liidu esindajateks nõukogudesse, komisjonidesse ja töögruppidesse nimetati:

- SA Valgamaa Arenguagentuuri nõukogusse Kalev Härk (21.04);
- Valgamaa Kutseõppekeskuse nõukogusse Kalev Härk (21.04);
- Külade uuendamise ja arendamise investeringutoetuse taotluste hindamise maakondlikku komisjoni Aivar Uibu ja Heikki Kadaja (20.01);
- SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni nõukogusse Rain Ruusa (21.02);
- SA Valgamaa Arenguagentuuri poolt maakonna turismitegude tunnustamiseks moodustatud žüriisse Andres Palloson (18.10);
- Valgamaa Arengunõukogu komisjonidesse: juhtimise ja regionaalhalduse komisjoni ning majandusarengu komisjoni Kalev Härk (21.04); sotsiaalhoolekande, tervishoiu ja turvalisuse komisjoni ning noorsootöö komisjoni Enn Mihailov (19.05).

Valgamaa Omavalitsuste Liit kuulub Eesti Omavalitsusliitude Ühendusse. EOÜ volikogus on liidu esindajaks Madis Gross. Eesti Maaomavalitsuste Liitu (EMOL) kuuluvad maakonnast Helme, Hummuli, Palupera, Puka, Põdrala ja Tõlliste vald. EMOL-i volikogusse on Valgamaa esindajateks valitud Madis Gross ja Tarmo Tamm. Tõrva ja Valga linn kuuluvad Eesti Linnade Liitu (ELL). Vabariigi Presidendi juurde moodustatud kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu ümarlauas võivad rotatsiooni korras esindajateks olla kõik maakonna omavalitsusjuhid.

Liidu põhiliseks töövormiks on koosolekud. 2011. aastal peeti 11 üldkoosolekut (20. jaanuaril Valgas, 21. veebruaril Pukas, 17. märtsil Sangastes, 21. aprillil Helmes, 19. mail Valgas, 16. juunil Riidas, 06. septembril Otepääl, 15. septembril Valgas, 18. oktoobril Valgas, 17. novembril Tõllistes, 15. detsembril Tõrvas) ja 14 juhatuses koosolekut (25. jaanuaril Valgas, 15. veebruaril Valgas, 17. märtsil Sangastes, 05. aprillil Sangastes, 29. aprillil Valgas, 12. mail Valgas, 14. juunil Valgas, 02. juulil Tallinnas, 09. septembril Valgas, 04. oktoobril Valgas, 13. oktoobril Valgas, 21. oktoobril Valgas, ja 15. novembril Valgas, 15. detsembril Valgas).

Tähtsamad arutatud küsimused ja tehtud otsused:

- moodustati uus struktuuriüksus keskkonnaosakond (21.04);
- kinnitati riigihangete läbiviimise kord ning moodustati riigihangete läbiviimiseks komisjon koosseisus Monika Rogenbaum (esimees), Kalev Härk, Madis Gross, Riho Karu, Janno Sepp (liikmed) (21.04);
- kuulutati välja riigihanked „Valga prügilä rekonstrueerimine, III etapp. Jäätmejaam“ ja „Otepää jäätmejaama rajamine“ (19.05);
- riigihankel „Valga prügilä rekonstrueerimine, III etapp. Jäätmejaam“ tunnustati edukaks AS Skanska EMV pakkumus maksumusega 274 619 € (06.09), kuid riigihankel „Otepää jäätmejaama rajamine“ lükkati tagasi kõik pakkumised, kuna need ületasid hankelepingu eeldatavat maksumust. Otepää jäätmejaama rajamiseks kuulutati välja uus

hange (18.10), mille tulemusena tunnistati edukaks OÜ Otepää Ehitusgrupi pakkumus maksumusega 356 234 € (15.12);

- projektide „Valga prügila rekonstrueerimine, III etapp. Jäätmejaam“ ja „Otepää jäätmejaama rajamine“ elluviimiseks kuulutati välja ka hanked ehituse omanikujärelevalve leidmiseks (02.07). Valga jäätmejaama osas võitis hanke OÜ Keskkonnaprojekt maksumusega 2520 € (04.10) ning Otepää jäätmejaama rajamiseks OÜ Keskkonnaprojekt maksumusega 3571 € (15.12);
- viidi läbi lihtmenetlusega riigihange „Taheva vallas Kallikülas asuva Saru prügila sulgemise keskkonnamõju hindamine, sulgemiskava ja sulgemisprojekti koostamine“, kus edukaks pakkujaks osutus AS Maves pakkumuse maksumusega 5760 € (05.04);
- maakonna kohalikud omavalitsused volitasid ka II perioodiks liitu korraldama ühist riigihanget maakonna korraldatud jäätmeveoks (16.06);
- ASiga Veolia Keskkonnateenused pikendati korraldatud jäätmeveoks ainuõiguse andmiseks sõlmitud lepingu tähtaega kuni uue riigihanke tulemuste selgumiseni, kuid mitte kauemaks kui 31. detsembrini 2012 (16.06);
- vaeti AS Veolia Keskkonnateenused taotlust prügiveo teenustasude tõstmiseks, millega algselt ei nõustatud (15.12). Otsused prügiveo hinnatõusutaotluse rahuldamiseks langetati igas maakonna kohalikus omavalitsuses iseseisvalt;
- töötati välja ühtsetel alustel maakonna kohalike omavalitsuste jäätmekava ja ühtne jäätmehoolduseeskiri;
- korraldati kohalike omavalitsuste spetsialistidele veetehnoloogiaalane koolitus (29.04), mille esimene hange küll nurjus, kuid seejärel viidi läbi uus hange (14.07), mille tulemusena viisid koolituse läbi valdkonniti AS Filter, OÜ Tulves ning OÜ Keskkond ja Partnerid (04.10);
- kuulati liidu üldkoosolekute käigus regulaarselt ülevaateid Valgamaa arengunõukogu valdkondlikesse töökomisjonidesse nimetatud esindajatelt arengustrateegia koostamise käigust, kokkulepitud eesmärkidest ja tegevuskavast (21.02; 17.03);
- Valga maakonna arengunõukogus kiideti heaks arengustrateegia „Valgamaa 2018“, milles on välja toodud maakonna visioon aastaks 2018 ning strateegilised eesmärgid aastani 2014 ja nende elluviimise kava (29.11);
- sõlmiti maakondlik kokkulepe, et turismiinfokeskustena tegutsevad organisatsioonid maakonnas on SA Otepää Turism ja SA Valgamaa Arenguagentuur (20.01);
- arutati koos maavanema ja SA Valgamaa Arenguagentuuriga maakondliku turismialase tegevuse ühtset korraldamist ja turismiinfo kontseptsiooni (25.01);
- võeti kindel kurss liidu organisatsiooni arendamisele vastavalt maakonna arengustrateegiale ning liidu struktuuri tugevdamisele ja tegevjuhi ametikoha loomisele;
- vaeti koostöövõimalusi maavalitsusega maakonna välisuhtluse edasiseks ühiseks korraldamiseks;
- arutati keskkonnaosakonna tegevuse sisu ja töökorraldust;
- käsitleti Eesti üldhariduse süsteemis kavandatavat reformi ning tutvuti HTM-i seisukohtade ja nägemusega Valgamaa koolivõrgust;
- päevakorda tõusetus teravalt õpetajate palgaküsimus;
- otsustati jätkata programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ partnerina 2012. aastal, seoses kolmeaastase programmi pikendamisega veel üheks aastaks, kuid Valga Maavalitsus võttis 1. jaanuarist 2012 meie tegevuse programmi partnerina üle, viidates hariduse valdkondlikule arengukavale maakonnas;
- koostati maakonna sotsiaaltöötajate nimel ühine märgukiri sotsiaalminister Hanno Pevkurile seoses sotsiaalvaldkonnas uue programmi STAR rakendamise probleemidega (08.06);
- esitati regionaalministrile arvamus uue siseriikliku rahastusega teenuskeskuste toetuskeemi eelnõu kohta (31.05);
- läkitati pöördumine õiguskantslerile eramaal ehitusmaavarade kaevandamise õiguspärasuse küsimuses (16.06);
- saadeti EAS-ile arvamusavaldus piirkonna konkurentsivõime tõstmise meetmesse esitatud projektide rahastamistingimuste kohta, mis ei ole meie arvates kooskõlas meetme nimetuse ja mõttega;
- arutati uut seadusjärgset kohustust kohalikele omavalitsustele eelarvestrateegia koostamiseks ning otsustati selleks korraldada ühiskoolitus;
- esitati lisaraha taotlus külma ja lumerohke 2010/2011 talve rasketest ilmaoludest tingitud teede talihoolde ja suurenenud lumelükkamiskulude täiendavaks katmiseks;
- arutati kriisikomisjonide valmisolekut talvisteks karmideks ilmaoludeks;
- kooskõlastati Hajaasustuse veeprogrammist maakonnale eraldatud toetussumma 37 970 € jaotus valdade lõikes;
- toetati Raplamaa omavalitsuste avalikku pöördumist teemal „Eesti vajab riigireformi“;
- anti aru ja esitati Riigikontrollile auditeerimiseks materjalid liidu tegevuse kohta aastatel 2008-2010;

- muret tekitasid omavalitsustele ka hüljatud, hulkuvad kassid-koerad, kuid samas tuli hea mõte Lõuna-Eesti Ralli korraldajatelt, kes tegid ettepaneku eraldada ralliürituse piletitulust osa kodutute loomade varjupaigale (kokku 2621 €), sealhulgas oli annetusi ka erasikutelt;
- esitati maakonnast konkursile „EHE Lõuna-Eesti“ parima turismisündmuse 2011 tiitlile Valga Militaarajaloo festival, mis osutuski võitjaks;
- üldkoosolek kinnitas liidu 2010. a tegevusaruande, revidendi järelendusotsuse 2010. majandusaasta kohta ning majandusaasta aruande. Liidu 2011. aasta eelarve oli vastu võetud eelmise aasta lõpus;
- aasta II pooles alustati liidu eelarve koostamist 2012. aastaks, sh maakondlike haridus-, kultuuri-, noorsoo-, spordi- ja ühisürituste valdkondlike eelarvete koostamist. Liidu 2012. aasta eelarve võeti vastu 2011. aasta novembris.

Olulisemad kohtumised, üritused ja sündmused

Liidu üldkoosolekute raames kohtuti:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja Regina Raukasega, kes rääkis programmist „Investorteeninduse võimekuse tõstmine kohalikul tasandil“ (17.11);
- Valga Politseijaoskonna juhi Tõnu Kürsaga regulaarse ülevaate saamiseks õiguskaitsealasest olukorrast maakonnas (18.10);
- Maanteeameti Lõuna regiooni liikluskorralduse peaspetsialisti Raul Tammelaga, kes tõi välja liikluskorralduse probleemid maakonna kohalikes omavalitsustes (15.12);
- Lõuna maksu- ja tollikeskuse juhataja Jüri Haameriga arutleti kohalike omavalitsuste koostöö ja infovahetuse üle Maksu- ja Tolliametiga (21.02);
- Statistikaameti analüüsi ja väljaannete talituse peaanalüütiku Mihkel Servinski ja Grete Tischleriga räägiti e-väljaandest „Piirkondlik portree Eestist“ ja koostöövõimalustest kohalike omavalitsustega (21.02);
- rahva ja eluruumide loenduse REL2011 Võru, Valga, Põlva piirkonna juhi Helle Rebasega arutati kavandatavat rahvaloenduse korraldust ja koostööd kohalike omavalitsustega (18.10);
- AS Regio esindaja Õie Nikkeliga, kes tutvustas esitlust Valga maakonna ühistranspordi uuringust, mida olid kuulamas ka Mika Männik ja Ingmar Roos Maanteeametist (15.12);
- OÜ Advisio konsultandi Raido Roopiga, kes andis ülevaate omavalitsusjuhtidele Valga piirkonna kohalike omavalitsusüksuste ühinemise kohta koostatud uuringust (20.01);
- OÜ Interinx juhataja Ingmar Pappeliga, kellelt kuulati informatsiooni DHP Amphora Professional ja Amphora KOV-i kui teabehaldusvahendi kasutusvõimaluste kohta (17.03);
- Kehtna vallavanema Kalle Toometi ja teiste Raplamaa omavalitsuste spetsialistidega, tutvumaks DHP Amphora programmi praktiliste kasutusvõimalustega, mis on välja arendatud spetsiaalselt kohalikele omavalitsustele Kehtna pilootprojekti raames (15.09);
- „Õppenõustamissüsteemi arendamise“ programmi Valga maakonna koordinaatori Anne Arrakuga, kes rääkis programmi senisest käigust. Koordinaator rõhutas programmi lõppeesmärki – arendada välja maakondlik nõustamiskeskus vastavalt maakondlikule haridusvaldkonna arengukavale (17.11);
- Valga Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Kalev Härkiga, kes andis oma ettekande käigus ülevaate maakonna arengustrateegiast ja selle koostamisest. Maakonna arengustrateegiat käis maavanem tutvustamas kõigis maakonna kohalikes volikogudes;
- Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni külastuse käigus kohtuti muuseumi juhataja Meelis Kiviga ning muuseumi varahoidja Esta Metsaga, kes tutvustasid muuseumi väljapanekut ja andsid ajaloolise ülevaate vanast Valgast. Viidi läbi ka laskeharjutus ja söödi ühiselt sõdurisuppi (20.01);
- SA Valgamaa Arenguagentuuri juhataja Ülle Juhiga, kes andis ülevaate arengunõukogus arutusel olnud turismiinfo kontseptsioonist (21.02);
- SA Valgamaa Arenguagentuuri turismikonsultandi Sille Roometsaga, kes rääkis SA Lõuna-Eesti Turism tegevusest ja rahastamisest (15.09).

Korraldatud suuremad üritused ja ettevõtmised:

- 19. mail toimus õppereis Läti omavalitsusjuhtidele, mille põhieesmärgiks oli vastvalminud Valga Kutseõppekeskuse tutvustamine, ülevaate andmine maakonna arengustrateegiast ning arutelu Liivimaa brändi üle;
- 17. jaanuaril korraldati omavalitsuste raamatupidajatele koolitus teemal „Majandusaastaruande koostamine avalikus sektoris“, kus lektoriks oli Ulvi Sloog;

- viidi läbi 5. ja 12. detsembril finantsjuhtimise ja KOV eelarvestrateegia koostamise koolitus koostöös OÜga Geomedia;
- peeti Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valga piirkonna liikmete töökoosolekuid ja osaleti 31. mail vabariiklikul nõupäeval Tallinna Botaanikaaias;
- 4. juunil toimunud ringsõidul tutvuti konkursile „Kaunis Eesti Kodu 2011“ esitatud Valgamaa objektidega;
- autasustati maakondliku konkursi „Kaunis Eesti Kodu 2011“ võitjaid 13. juunil Sangaste lossis ning osaleti vabariikliku konkursi võitjatele korraldatud Vabariigi Presidendi vastuvõtul 14. augustil Viljandis teatris Ugala;
- korraldati 2. märtsil Kagu-Eesti omavalitsustöötajate traditsiooniline korvpalliturniir Tõrva Gümnaasiumi võimlas;
- toetati 28. aprillil toimunud MTÜ Euregio Pskov-Livonia presiidiumi läbiviimist Sangaste lossis;
- 6.–9. oktoobril võõrustati Ungari Somogy maakonna delegatsiooni visiiti Valgamaale;
- 15. detsembril toimus aasta viimane üldkoosolek Tõrvas, millele järgnes ühine jõululõuna restoranis Goodewind, kus veedeti koos südamlikud ja meeldejäädavad jõuluootuse hetked koos jõuluvanaga.

Osaletud üritustel, visiitidel, tähtpäevadel:

- võeti osa Valga maakonna arengukonverentsist, mis toimus 3. juunil Valgamaa Kutseõppekeskuses;
- 25. novembril osaleti Valgamaa turismi aastakonverentsil Tehvandi konverentsikeskuses, kus tunnustati parimaid turismitegijaid ja partnereid;
- arutleti koos turismiettevõtjatega teemal: Valgamaa Lõuna-Eesti osana 1. novembril Tehvandi Spordikeskuses toimunud ümarlaval;
- 3. novembril tutvuti Läti Valka kolleegide poolt korraldatud õppekülastusel Valka, Vijcimensi ja Zvartava omavalitsustesse Lätis ellu viidud haldusreformi tulemustega;
- käidi õnnitlemas Läti kolleege, meie pikaaegseid koostööpartnereid, Läti Vabariigi aastapäeva puhul;
- võeti osa projekti Ja-Va-Sha (Jämtland-Valga-Shatsk) raames korraldatud seminarist 10.–17. jaanuaril Rootsi Kuningriigis Jämtlandis teemal: edasised koostöövõimalused ja ühisprojektid;
- osaleti VJEF majandusühistu liikmetena majandusühistu aastakoosolekul ning koostöö 20. aastapäeva tähistamisel, mis toimus Tallinn-Stockholm-Tallinn laeval 11.–13. augustil;
- osaleti Ja-Va-Sha projekti juhtkomitee koosolekul Poola Vabariigis Varssavis 4.–5. märtsil;
- 9.–10. oktoobril kohtuti Vene Föderatsioonis Staraja Russa linnapea Mammassujeviga, arutamaks edasist koostööd, sh ka kutsehariduse alal;
- osaleti Vene Föderatsiooni Pihkva oblastis Pihkvas 10.–11. oktoobril toimunud kohtumisel Pihkva rajooni administratsiooni juhtidega, arutamaks MTÜ Euregio Pskov-Livonia tegevuse raames piirilase koostöö küsimusi;
- võeti osa Vene Föderatsioonis Pihkvas 23.–24. mail peetud MTÜ Euregio Pskov-Livonia nõukogu istungist ning samas 28. oktoobril peetud MTÜ Euregio Pskov-Livonia presiidiumi istungist;
- osaleti liri Vabariigis Dublinis Interreg IV C projekti „The Digital Local Agenda“(DLA) raames 22.–26. novembril peetud konverentsil;
- liidu keskkonnaspetsialist lähetati Soome Vihti vallas 11.–13. juunil toimunud Vihti-Otepää-Toksovo (VOT) keskkonnaalase projekti seminarile;
- osaleti rotatsiooni korras Vabariigi Presidendi kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu ümarlaval töökoosolekutel;
- käidi regulaarsetel Eesti Omavalitsusliitude Ühenduse (EOÜ) töökoosolekutel ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) volikogu koosolekutel, osaleti EMOL-i Maapäeval 27. mail Are vallas Pärnumaal ning EMOL-i 90. aastapäeva tähistamisel 22. septembril Tallinnas;
- võeti osa traditsioonilistest „Linnade ja Valdade Päevadest“ 16.–17. veebruaril Tallinnas Hotellis Sokos;
- peeti koos Põlva-Võru-Valga omavalitsusjuhtidega nõupäeva 10. juunil Võrumaal Kubijal;
- võeti osa omavalitsusjuhtide korvpalliturniirist 18. oktoobril Parksepa Keskkoolis Võrumaal;
- liidu esimees ja maavanem tunnustasid ühiselt koolide aineolümpiaadide võitjaid ja neid juhendanud õpetajaid 31. mail Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses ning tänasid oma vastuvõtul parimaid koolilõpetajaid 8. juunil Valga Maavalitsuse saalis. „Valgamaa Aasta Õpetaja 2011“ aunimetuse saajaid tunnustati 28. septembril Valgamaa Kutseõppekeskuse aulal;
- tehti kokkuvõtteid ja osaleti „Valgamaa Aastaraamatu 2010“ presentatsioonil 13. juunil Sangaste lossis;
- jätkati maakonna silmapaistvate inimeste tunnustamist koos Valgamaa Vapi- ja Teenetemärgi väljaandmise ning selle juurde kuuluva preemiarahaga ning otsustati rahastada täiendavalt ka teise Valgamaa Teenetemärgi väljaandmist. Teenetemärgid pälvisid Matti Mõts ja Uno Teemägi ning vapimärgi Pavel Loskutov;
- 22. veebruaril tähistati pidulikult Eesti Vabariigi 93. aastapäeva Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses;

- peeti ühiselt 23. juunil Võidupüha ja osaleti Maakaitsepäeval Otepääl;
- korraldati Valgamaa laulu- ja tantsupidu „Jõudmise lugu“ Tõrva Gümnaasiumi staadionil ja Tantsumäel, mis toimus 28. mail;
- võeti osa maakonna kollektiividega noorte laulu- ja tantsupeost 2.–3. juulil Tallinnas;
- tehti kokkuvõtteid lõppevast aastast Valga maavanema traditsioonilisel jõululõunal omavalitsusjuhtidele 19. detsembril Otepääl vallas Müllerbecki villas.

Peamised koostööpartnerid, lõpule viidud ja käsilolevad projektid ning uued algatused:

- jätkati koostööd ning pikendati 2011. aastaks Valga maavanema ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahelist koostöölepingut maakondliku ühistegevuse elluviimiseks, mille alusel maavalitsus panustas 95 280 € ning omavalitsuste liit 107 052 € (20.01.2011). Aasta lõpul uuendati koostöölepingut ka 2012. aastaks, milles maavalitsuse osa on 101 957 € ning omavalitsuste liidu osa 102 727 € (15.12.2011);
- pikendati Valga Maavalitsuse, SA Valgamaa Arenguagentuuri ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahelist kolmepoolset koostöölepingut maakondliku arendustegevuse ühiseks korraldamiseks ning eraldati Valgamaa Arenguagentuurile 2011. aasta tegevustoetuseks 42 693€ (5.04). Aasta lõpul otsustati SA Valgamaa Arenguagentuurile eraldada ka 2012. a tegevustoetuseks 42 692 € (15.12);
- korraldati jätkuvalt maakondlikke kultuuri-, noorsoo- ja õpilasüritusi ning haridustöötajate koolitusi koostöös Valga Maavalitsuse haridus- ja kultuuritalitusega ning kodukaunistusalase tegevuse elluviimist maavalitsusega sõlmitud käsunduslepingu alusel (18.03 11);
- jätkati lepingulist koostööd kultuuriürituste korraldamiseks 3. sektoriga – MTÜ Valgamaa Käsitöö ja Rahvakunsti Keskseitsiga (1.03);
- jätkati maakondlike koolinoorte ja täiskasvanute spordiürituste korraldamist hästi toimivas koostöös MTÜ Valgamaa Spordiliiduga;
- pikendati koostöölepingut Sihtasutusega Lõuna-Eesti Turism ja eraldati tegevustoetuseks 2876€ (15.02.2011);
- osaleti SA Lõuna-Eesti Turism projektis „Lõuna-Eesti tuntuse suurendamine välisturgudel“ (17.03);
- peeti oluliseks jätkata Eesti Vabariigi, Läti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelist piirialade koostööd ja MTÜ Euregio Pskov-Livonia tegevuse kaasrahastamist;
- uuendati koostöölepingut Rootsi Kuningriigi Jämtlandi lääni Omavalitsuste Liidu, Ukraina Vabariigi Šatski rajooni ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahel partnerlussuhete edasiarendamiseks aastateks 2011–2013 (18.03);
- mõlgutati mõtteid Ja-Va-Sha 2 projektiideedest (17.03);
- jätkati kolmeaastase 2008–2011 ESF-i projekti „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ elluviimist maakondliku keskuse väljaarendamiseks ning projekti sihtgruppidele suunatud nõustamistegevust Valga Jaanikese Kooli baasil;
- toetati järjepidevat Valgamaa Spordiliidu koolispordiprojekti „Sportivad Valgamaa koolinoored 2011“ 7700 euroga;
- toetati jätkuvalt tervislikke ja sportlikke eluviise propageerivat MTÜ ABC Arendus projekti „Mehed Liikuma 2011 (16.03)“;
- toetati Tartu Laste Tugikeskuse perepäeva korraldamist Valgamaal 2. novembril maavalitsuse ruumides;
- viidi edukalt lõpule SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud kaheaastane 2010/2011 projekt „Harrastuskalapüügi populariseerimine Valgamaa 6.–7. klasside õpilaste seas“;
- osaleti koostööprojektis „Põlva- ja Valgamaa omavalitsuste arendustöötajate juhtimis- ja koostöövõimekuse suurendamine“, mille raames viidi läbi kaks koolituspäeva 21.–22. septembril Moostes ja 19.–20. oktoobril arenduskoostöö koolitus Otepääl;
- sõlmiti rahastamisleping Kaitseministeeriumiga Valga Vabadussõja monumendi taastamiseks, projekti maksumus 63 911 € (12.12);
- võeti vastu MTÜ Otepääl Arendusgrupi koostööettepanek osaleda partnerina projektis „Cooperation in nature management process in Toksovo (Russia), Vihti (Finland) and Otepää (Estonia) as water and recreation areas“;
- SA Valgamaa Arenguagentuuri poolt algatati kohalikele omavalitsustele suunatud projekt „Valgamaa Omavalitsuste haldussuutlikkuse tõstmine avaliku ja erasektori koostöö tulemusena“, mis kahjuks rahastamist ei leidnud (17.03).

4.3.3 Helme vald

Elanike arv 2215 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 312,73 km².

Külased 14: Ala, Holdre, Jõgeveste, Kalme, Karjatnurme, Kirikuküla, Kähü, Linna, Möldre, Patküla, Pilpa, Roobe, Taagepera, Koorküla.

Alevikke 1: Helme alevik.

Valla keskus Tõrva linnas, kaugus maakonnakeskusest 28 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 13, esimees Toivo Põldma.

Vallavalitsus

Töötajaid 10, vallavanem Tarmo Tamm.

Vallasekretär Tiina Õunpuu.

Sotsiaalne infrastruktuur

Ala Põhikool, Ritsu Lasteaed-Algkool, Helme Sanatoorne Internaatkool, Valgamaa Kutseõppekeskuse Helme osakond, Helme Raamatukogu, Taagepera Raamatukogu, Ala Rahvamaja, Koorküla Rahvamaja, Ritsu Spordibaas, Kalme Päevakeskus, Karjatnurme Päevakeskus, Ala Päevakeskus, Jõgeveste Teabetuba, Helme Perearstikeskus Tõrva linnas, Taagepera Hooldekodu, sotsiaalkorterid: Ala külas 2, Helme alevikus 1.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

Kultuurisündmused:

- toimus traditsiooniline vallapäev Helmes;
- toimus järjekordne vallasisene heakorra konkurs;
- osaleti Eesti Kodukaunistamise Ühenduse konkursi „Kaunis Eesti kodu 2011“ Valga maakondlikul konkursil;
- jaanipäeva tähistamine küla keskkonnas külaseltsidega;
- toimus vabaõhuüritus „Pilgar 3“ Helme laululaval, kus esinesid ansamblid Taavi Peterson ja Üdi ning Rock Hotel;
- osaleti Läti Vabariigi aastapäeva tähistamisel naaberomavalitsuses Naukšenis;
- traditsiooniline Helme valla eakate jõulupeo tähistamine Ala rahvamajas;
- jõulude tähistamine küla keskkonnas külaseltsidega;
- lõppes kaheaastane piiriülene Eesti-Läti koostööprojekt *Still/Active* Helme ja Naukšeni omavalitsuste maapiirkonnas elavate inimeste aktiveerimiseks.

Spordiüritused:

- X kevadine Helme rattasõit ning matk;
- 1. juuni – Lastekaitsepäeva tähistamine (sportlik kogupereüritus);
- laste talve- ja suvespordipäev (iga-aastane);
- osalemine vabariiklikul valdade spartakiaadil (maaspordimängudel);
- osalemine Valgamaa tali- ja suvemängudel;
- Helme valla külade spordipäev;
- toimus kuues kahepäevane sügisene rahvusvaheline motosportiüritus maastikumasinatete Jõgeveste külas „Klaperjaht 2011“;
- valla koolide juures lumelinnade ehitus / Linna küla, Ala.

Vaatamisväärsused

Barclay de Tolly mausoleum, Helme Koduloomuuseum, Helme ordulinnuse varemed, Helme koopad, Helme ohvriallikas, Helme arstiaallikas, maailmakuulsa saksa luuletaja ja kirjaniku Schilleri mälestuskivi Helme mõisapargis, Orjakivi, Taagepera loss, Mats Erdelli kabel Taagepera kalmistul, Taagepera kirik Ala külas, Hella Woulijoki (Murrik) sünnikoht (praegune Ala Põhikool), kindral Jaan Sootsi mälestuskivi, Koorküla koopad.

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Puidutööstus, metsamajandus, põllumajandus, turism.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Ritsu – palkmajade tootmine (Linna küla)

AS Helme Graanul – graanulite tootmine (Patküla küla)

AS Skan Holz Helme – aiamaajade tootmine (Linna küla)

Combiwood OÜ – puitliistude tootmine (Möldre küla)

Paidu Taavet OÜ – kirstutööstus (Patküla küla)

FIE Vao Suurtalu – teravili, piima tootmine (Karjatnurme küla)

OÜ Tulevik – teravili, liha, piim (Kalme küla)

Mentor Agro OÜ – teravili (Patküla küla)

Tsentrum Agro OÜ – teravili (Patküla küla)

FIE Upruse talu – teravili, piim (Möldre küla)

FIE Jaan Kõressaar – piim (Patküla küla)

Helme Maasikakasvatuse OÜ – maasikakasvatus (Roobe küla)

Tõrva Astelpaju OÜ – astelpaju kasvatus (Kirikuküla küla)

OÜ Vanavardi talu – mesindus, aiandus (Ala küla)

OÜ Taagepera Loss – konverentsid, majutus, toitlustus (Taagepera küla)

OÜ Marja talu – majutus, toitlustus (Kirikuküla küla)

OÜ Kivimäe hostel – majutus, toitlustus (Taagepera küla)

Udumäe Puhketalu OÜ – majutus, toitlustus (Kirikuküla küla)

OÜ Kalme-Veski – kalakasvatuse puhkekompleks (Jõgeveste küla)

AS Valmap Grupp – kaeve-, biopuhastussüsteemide ja maaparanduslikud tööd ning kruusakattega teede hooldus- ja remonditööd, turba tootmine (Linna küla)

OÜ Ala Talutehnika – põllumajandustehnika müük (Ala küla)

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Anti kasutusse Helme – Linna küla 3,7 km pikkune kõnnitee – 255 000 eurot (Maanteeameti liiklusohetlike teelõikude likvideerimise projekt koostöös Helme vallaga).

Ritsu Lasteaed-Algkooli söökla kaasajastamine – 11 000 eurot.

Helme lossivaremete konserveerimine – 7000 eurot.

Helme külakeskuse remont – 6000 eurot.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Helme Külaselts, Karjatnurme Külaselts, Taagepera Külaselts, Kalme Külaselts, Ritsu Külaselts, Ala Külaselts.

Valla poolt toetatavad teised aktiivsemad MTÜ-d ja koostööpartnerid

Helme Valla Pensionäride Ühendus, Helme Käsitööseltsing, MTÜ Valgamaa Partnerluskoogu, MTÜ Sinilill, MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut, Tõrva Puuetega Inimeste Liit.

Sõprussuhted välisriikides

Naukšeni omavalitsus Läti Vabariigis.

Infoväljaanded

Ajaleht Helme-Tõrva Elu, ilmub kord kuus. Ajalehte annab välja MTÜ Helme-Tõrva Elu Ühendus. Helme valla koduleht www.helme.ee. Ajaleht Üitsainus Mulgimaa, ilmub kord kvartalis. Ajalehte annab välja MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut. Ajalooline Mulgimaa koosneb täna 11 vallast, millest 4 omavalitsust asuvad Valga maakonnas, sh Helme vald.

4.3.4 Hummuli vald

Elanike arv 920 (1. jaanuari 2012 seisuga).
Pindala 162,70 km².
Külased 8: Alamõisa, Ransi, Piiri, Soe, Jeti, Aitsra, Puide, Kulli.
Alevikke 1: Hummuli alevik.
Valla keskus Hummuli alevik, kaugus maakonnakeskusest 15 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 9. Volikogu esimees Enn Mihailov, alates 28.04.2011 Aleksander Zemskov.

Vallavalitsus

Vallavanem Valter Kaar, alates 16.04.2011 Enn Mihailov.

Ametnikke 9, abiteenistujaid 3.

Vallasekretär Anastasija Nääme.

Sotsiaalne infrastruktuur

Hummuli Põhikool, Hummuli valla Lasteaed Sipsik, Hummuli Hoolekandekeskus, Jeti Päevakeskus, Hummuli Külaraamatukogu, Hummuli Rahvamaja, 2 sotsiaalkorterit Hummuli alevikus, OÜ Eve Rebane perearstikeskus, postkontor Hummuli alevikus, 2 kauplust Hummuli alevikus ja 1 Jeti külas.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Vallai – sõiduautorehvide taastamine ja müük

AS Estplant – istikute kasvatus

Hummuli Agro OÜ – piimakarja kasvatus

OÜ Valga Puu – metsa ülestöötlemine

Puide talu – teraviljakasvatus

Järvesilma turismitalu

Rahamäe puhkemaja

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Hummuli Mõisapargi heakorrastuse projekt (66 000 eurot), Hummuli Hooldekodu laiendus (70 000 eurot), Hummuli terviseraja projekteerimine (3600 eurot), Hummuli Põhikooli ruumide remont (2100 eurot).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Hummuli Noortekeskus, MTÜ Hummuli Arendus, MTÜ Jeti Küla.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Jüriöö jooks
- 29. Hummuli pargijooks
- Hummuli valla perepäev
- Hummuli valla päevad
- Vabariigi aastapäevale pühendatud kontsert

Vaatamisväärsused

Hummuli mõis, tuhandeaastane kalmistu, Põhjasõja Hummuli lahingukoht, Põhjasõja-aegne mänd, Kalmetimägi, Kirjanik Herta Laipaiga sünnikodu Kapranil (hävinenud), Valgjärv, Udsu järv (sügavuselt vabariigi kolmas), Koorküla koopad Ohne jõe ääres.

Koostööpartnerid Eestis

MTÜ Valgamaa Partnerluskogu, SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus, SA Valgamaa Arenguagentuur, MTÜ Valgamaa Kodukandi Ühendus, MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liit, SA Lõuna-Eesti Turism, MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut.

Infoväljaanded

Vallaleht Hummuli Uudised ilmub kord kvartalis. Hummuli valla koduleht www.hummulivv.ee.

4.3.5 Karula vald

Elanike arv 1006 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 229,92 km².

Külased 14: Kaagjärve, Karula, Kirbu, Koobassaare, Käärikmäe, Londi, Lusti, Lüllemäe, Pikkjärve, Pugritsa, Raavitsa, Rebasemõisa, Valtina, Väheru.

Valla keskus Lüllemäe küla, kaugus maakonnakeskusest 22 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Mart Vanags.

Vallavalitsus

Vallavanem Rain Ruusa.

Ametnikke 8, abiteenistujaid 4.

Vallasekretär Marys Piller.

Sotsiaalne infrastruktuur

Lüllemäe Põhikool, Lüllemäe Kultuurimaja, Lüllemäe Raamatukogu, Karula Hooldemaja, Kaagjärve Raamatukogu, Karula kalmistu, Vissi kalmistu.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

OÜ Nodimäe – kaubandus

OÜ ANP – metallitööd

OÜ Savelen – kommunaalteenused

OÜ Ratsimäe – põllumajandus

OÜ Männimetsa Talu – põllumajandus

Küüniniidu OÜ – põllumajandus

KitReMaa OÜ – põllumajandus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri – vallateede remont.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Karula-Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskus, Lüllemäe Rahvaõpistu, Karula Naisselts, SK Karula, Karula Muinsuskaitse Selts, MTÜ Karula Vabatahtlik Tuletõrjeselts, MTÜ Kaagjärve Mõis, MTÜ Karula Hoiu Ühing.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Kaagjärve mõisapäev
- Vallapäev
- Vabariigi aastapäeva tähistamine
- Jaan Lattiku mälestuspäev
- Lüllemäe rattareeded
- Karula-Kaika triatlon

Vaatamisväärsused

Karula ja Kaagjärve mõisakompleksid, Karula kirik, Karula Rahvuspargi loodusobjektid ja Pikkjärve maastikukaitseala loodusobjektid.

Kirikud ja kogudused

EELK Karula kogudus, EAÕK Vissi kogudus.

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa Omavalitsuste Liit, naaberomavalitsused.

Infoväljaanded

Karula Kuller ilmub neli korda aastas. Karula valla koduleht www.karula.ee.

4.3.6 Otepää vald

Elanike arv 4150 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 217,36 km²

Külased 21: Arula, Ilmjärve, Kassiratta, Kaurutootsi, Kääriku, Mäha, Märdi, Pühajärve, Raudsepa, Sihva, Tõutsi, Vidrike, Otepää, Nüpli, Vana-Otepää, Piikuse, Koigu, Kastolatsi, Mägestiku, Truuta, Pedajamäe.

Valla keskus Otepää (vallasisene linn), kaugus maakonnakeskusest 49 km.

Volikogu

Liikmeid 19. Volikogu esimees Aivar Nigol.

Vallavalitsus

Vallavanem Andres Visnapuu.

Ametnikke ja abiteenistujaid 19.

Vallasekretär Neeme Sild.

Sotsiaalne infrastruktuur

Otepää Gümnaasium, Pühajärve Põhikool, Otepää Muusikakool, Otepää Lasteaed, Otepää Linnaraamatukogu, Pühajärve Raamatukogu, Otepää Kultuurikeskus, Otepää Tervisekeskus, Otepää Turismiinfokeskus, Tehvandi spordikeskus, Eesti Lipu Muuseum, Talispordimuuseum, Gustav Wulff-Õie memoriaalmuuseum, Jakob Hurda tuba, Otepää Gümnaasiumi Koduloomuuseum.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS UPM-Kymmene Otepää vineeritehas – puidutööstus

Pühajärve SPA & Puhkekeskus – majutus, toidlustus, spaa

OÜ Otepää Oskar – lihatööstus

Otepää Lihatotööstus Edgar – toiduainetööstus

AS Parmet – metallitööd (katuseplekk ja ripplaed)

AS Techne Töökoda – erinevad metallitooted ja teenustööd

Otepää Metall AS – metallitööd

AS Oteks – vaibatööstus

Kuutsemäe Puhkekeskus – vaba aeg ja majutus

Hotell Bernhard – puhkemajandus

Karupesa hotell – puhkemajandus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

SA Otepää Tervisekeskuse vanurite päevakeskuse arhitektuuriline eskiis (9720 eurot).

Teede remont (29 075 eurot).

Tänavavalgustuse paigaldamine (65 828 eurot).

SA Otepää Tervisekeskusele toetus põhivara ja günekoloogilise läbivaatuslaua soetamiseks (30 497 eurot).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Kappermäe Selts, Otepää Naisselts, MTÜ Karukäpp, Otepää Aiandus-Mesindusselts, Oti Spordiklubi, FC Otepää, Otepää Õhujõud, Valga Naiskodukaitse Otepää jaoskond.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- 22.–23.01 FIS MK etapp murdmaasuusatamises
- 25.–30.01 FIS talialade juunioride ja U23 meistrivõistlused
- 11.02 saunaorienteerumisvõistlus Euroopa Saunamaraton Otepääl
- 12.02 Kalapüügivõistlus Pühajärve Kuldkala
- 13.02 40. Tartu Maratoni Avatud Rada, 63/31km
- 20.02 40. Tartu Maraton, 63/31km
- 26.–27.02 Kuutsemäel Otepää mängud mäesuusatamises
- 25.–27.03 Tehvandi Spordikeskuses *Baltic Biathlon Cup* Otepää 2011 võistlused
- 29.05 SEB 30. Tartu Rattaralli, 133/69km
- 04.06 Eesti lipu 127. sünnipäev Otepääl ja Lõuna-Eesti memme-taadi suvepidu
- 23.06 Pühajärve jaanituli 2011
- 23.06 Maakondlik Maakaitsepäev Otepääl
- 15.–16.07 Otepääl ja Lõuna-Eesti teedel *Estonian Rally 2011*
- 10.09 Jalgratta orienteerumismäng „Leia Valgamaa...“
- 18.09 SEB 14. Tartu Rattamaraton 89/40km
- 22.–25.09 Tehvandi Spordikeskuses Venemaa meistrivõistlused kahevõistluses
- 22.12 Talvepealinna tiitli üleandmise pidustused. Talvepealinna avamine

Vaatamisväärsused

Otepää linnamägi, Hobustemägi, Väike Munamägi, Apteekrimägi, Armuallikas, Pühajärv ja selle ümbrus – Pühajärve park, rand ja matkarajad, Otepää Maarja Luteri kirikuhoone, Vabadussõjas langenute mälestussammas, Tehvandi spordikeskus, Märdi veskitamm, „energiasammas“, Pühajärve sõjatamm.

Kirikud ja kogudused

EELK Otepää Maarja kogudus, Jehhoova Tunnistajate Otepää kogudus, Otepää Evangeelne Vabakogudus Palverändur.

Koostööpartnerid Eestis

SA Tehvandi Spordikeskus, SA Otepää Tervisekeskus, SA Valgamaa Arenguagentuur, MTÜ Valgamaa Partnerluskogu, Valgamaa Omavalitsuste Liit, Kaitseliidu Valgamaa Malev, Valga Naiskodukaitse Otepää jaoskond, Keskkonnaameti Valga-Põlva-Võru regioon. Teemapealinnad: Pärnu, Türi, Narva, Tallinn.

Orissaare vald, Eesti Merevägi – miinijahtija Ugandi.

Koostööpartnerid välismaal

Sõprusomavalitsused, kellega on tihedamalt koostööd tehtud: Rootsis Ekerö, Soomes Vihti, Saksamaal Tarp, Venemaa Toksovo omavalitsus (Leningradi oblast), Ostrovo rajoon (Pihkva oblast).

Infoväljaanded

Sangaste, Puka, Palupera, Otepää valla häälekandja Otepää Teataja, mis ilmub 2 korda kuus. Otepää valla koduleht www.otepaa.ee.

4.3.7 Palupera vald

Elanike arv 1116 (1. jaanuari 2012 seisuga)

Pindala 123,6 km²

Külasid 14: Atra, Astuverve, Hellenurme, Lutike, Makita, Miti, Mäelooga, Neeruti, Nõuni, Palupera, Pastaku, Päidla, Räbi, Urmi.

Valla keskus – Hellenurme, kaugus maakonnakeskusest 58 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 11, volikogu esimees Vambola Sipelgas

Vallavalitsus

Töötajaid 6, vallavanem Terje Korss

Vallasekretär Imbi Parvei

Sotsiaalne infrastruktuur

Palupera Põhikool, MTÜ Hellenurme Mõis eralasteaed, MTÜ Hellenurme Mõis Lõuna-Eesti Hooldekeskus, Hellenurme Maakultuurimaja, Nõuni Maakultuurimaja, Hellenurme Külaraamatukogu, Nõuni Külaraamatukogu, Palupera staadion, Hellenurme Avatud Noortekeskus, Palupera Külamaja, 2 WiFi ala.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Põllumajandusettevõtted: Tasemix OÜ, Tsura Talu OÜ, OÜ Palupera Agro, FIE Anti Kulasalu Märdi talu, OÜ Piimatootmise Juhtimine.

OÜ Nõuni Puit & Tooted – puidutooted (aknad, ukсед, mööbel), OÜ Eesti-West ja ELH Palkehutus OÜ (palkmajad jm).

Teenindussfääris on tuntuimaks ettevõtteks Leigo Turismitalu. Tegutsemist jätkab SINA Kodumajutus (OÜ Kirmatsi) ning Mesilinnu Talu Agera OÜ. Internetti pakub OÜ HellNet, muusikat Best Music OÜ ja kohutäidet Lande Grillikoda OÜ.

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Hellenurme kultuurimaja sai uue EST-STEIN-kivikatuse (EAS 27,8 tuhat eurot, KOV omaosalus 7,2 tuhat eurot), jätkati Hellenurme mõisapargi rekonstrueerimistöödega (SA KIK 29 tuhat eurot, MTÜ Hellenurme Mõis 3,3 tuhat eurot, KOV omaosalus 6,3 tuhat eurot), Nõuni kultuurimajja valmis noortetuba (*Leader*-programm 4,7 tuhat eurot, KOV omaosalus 1,6 tuhat eurot), Hajaasustuse veeprogramm jõudis 3 majapidamiseni.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Pensionäride Ühendus Pihlakobar, MTÜ Tantsuklubi Mathilde, MTÜ P-RÜHM, MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus, MTÜ Hellenurme Mõis, MTÜ Nõuni Loodus- ja Arenduskeskus, MTÜ Palupera Käsitöökoda, külaseltsingud. 2011. aastal asutati uus ühing – MTÜ Nõuni Purjeklubi.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Toimus XIX mälumänguturniir Palupera valla karikale, Valgamaa meistriks ja ühtlasi ka karikavõistluse parimaks osutus Valga turniiribridži- ja mälumänguklubi.
- Leigol toimus mootorkelkude kestvuskross „Leigo järved 2011“.
- Palupera vallas jätkusid spordiüritused – valla suusapäev III, küladevaheline jalgpalliturniir IV (võitjaks tuli Palupera küla), valla lauamängude (male-kabe) turniir.
- Valgamaa linnade ja valdade 2011. aasta talimängudel kuni 2000 elanikuga kohalike omavalitsuste hulgas võitis taas I koha Palupera vald.
- Toimus Nõuni triatlon VII (ujumine-jalgrattasõit-jooks) ja tilluuaatlon (rattasõit-jooks).
- Jalgpalliklubi FC ELVA eestvedamisel toimus Palupera staadionil jalgpalliturniir Palupera Cup VII 8 võistkonnaga, kus kodumeeskond saavutas seekord III koha. Rõngu Cup'ilt tulid Palupera noored jalgpallurid koju I kohaga ja Puhja Cup'ilt III kohaga.
- Toimus võrkpalliturniir Põrsas Cup VII Nõunis (traditsiooniline auhind uuel kujul).

- Üle-eestilise südamenädala raames toimus liikumispäev „Sinu sammud loevad“. Sammuti Palupera ja Hellenurme mõisate vahel.
- Septembrikuus tähistati Palupera mõisakooli 235. aastapäeva.
- Palupera Põhikooli lastekoori 16 lauljat osalesid XI laulu- ja tantsupeol Tallinnas.
- Novembrikuus asutati Palupera Vallavolikogu juurde 9-liikmeline noortevolikogu.
- Rahvatantsurühm Helles tähistas oma 5. juubeliaastat, Nõuni *line*-tantsurühm Oikuimaru tähistas oma 5. sünnipäeva ja tantsurühm Mathilde 10. juubeliaastat.
- Näitetrupp Muhkel tõi Astuveres külas Savi talus esmaesitlusele Tõrva mehe Vello Jaska kirjutatud näidendi „Valgete pilvede lend“ (lavastaja Anita Pavlova).
- Valgamaa Kodukandi Ühendus tegi 2011. aastal ettepaneku esitada Aasta Küla konkursile Palupera piirkonna külad (Palupera, Atra, Astuveres ja Miti). Palupera külade piirkond sai lõpptulemusena eriauhinna Eesti Omavalitsuste Liidult kui omavalitsusega kõige rohkem koostööd tegev küla.
- Toimusid järjekordsed Leigo järve muusika kontserdid – „Eesti hääled“, „Hingelele“ ja Neeme Järvi meistriklassi kontsert. Esinesid jazzmuusikud, vennad Urbid ja orkester, trompetimängija Nils Petter Molvaer, Eesti Noorte Sümfooniaorkester jt.
- Palupera mõis osales traditsiooniliselt külastusmängus Unustatud Mõisad. Üle-eestilisel Teatetantsul osalesid ka Palupera valla tantsijad.
- Palupera valla Miti küla Savimäe talu elaniku Taivi Raudseppa sulest ilmus raamat „Rahvarõivaste paeluses“.
- Kehtestati Palupera valla uus üldplaneering.
- MTÜ Hellenurme Mõis eralasteaed sai uue veebilehe www.lasteaed.palupera.ee ja Palupera valla noored avasid oma veebilehe www.noored.palupera.ee.
- Valgamaa Partnerluskogu konkursi „Väärt kodupaik 2011“ tõi tunnustuse MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskusele. Noortekeskuse noored said peatunnustuse „Parim paik noortele 2011“.
- Palupera Põhikool liitus Eesti tervist edendavate koolide võrgustikuga.
- Palupera vallast osales Teeme Ära heakorralgupaeval seitse objekti – Hellenurme võrkpalliplatsid, Nõuni külakeskus, Makita küla kiigeplats, Neeruti külaplats, Palupera puhkeala, Kruusa Aboala talu ja Hellenurme veski.

Vaatamisväärsused

Palupera ja Hellenurme mõisakompleksid parkidega, Hellenurme vesiveski ja puhkeala, Nõuni puhkeala, Lustimäe puhkekoht, Middendorffide perekonnakalmistu, Elva jõe veetee matkarajad.

Kirikud ja kogudused

Tegutseb Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Hellenurme kogudus Hellenurmes. Kogudus asutati 23.05.1913.

Koostööpartnerid Eestis

Naaberomavalitsused Otepää, Puka ja Sangaste vallad (ühine ajaleht Otepää Teataja, valdkonnad: haridus, kultuur, sport, politsei, turism, meditsiin jm), naaberomavalitsused Elva linn, Rõngu, Nõo, Kambja vallad (Vapramäe-Vellavere-Vitipalu SA, valdkonnad: haridus, turism, päästikeskus, meditsiin jm).

Koostööpartnerid välismaal

Soomes Vihti vald (haridus, kultuur, noorsootöö, eakad).

Infoväljaanded

Ajaleht Otepää Teataja ilmub kaks korda kuus. Palupera valla veebileht www.palupera.ee.

4.3.8 Puka vald

Elanike arv 1706 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 200,93 km²

Külased 18: Aakre, Kibena, Kolli, Komsid, Kuigatsi, Kähri, Meegaste, Palamuste, Pedaste, Plika, Prange, Purtsi, Põru, Pühaste, Rebaste, Ruuna, Soontaga, Vaardi.

Alevikke 1- Puka alevik.

Valla keskus Puka alevikus, kaugus maakonnakeskusest 36 km.

Volikogu

Liikmeid 13, esimees Heldur Vaht.

Vallavalitsus

Töötajad 8, vallavanem Heikki Kadaja.

Vallasekretär Anita Kallis.

Sotsiaalne infrastruktuur

Puka Perearstikeskus, Puka Keskkool, Aakre Lasteaed-Algkool, Puka Lastepäevakodu, Puka Kunstikool, Puka Rahvamaja, Aakre Rahvamaja, Puka Raamatukogu, Aakre Raamatukogu, Kuigatsi Raamatukogu, Kuigatsi Külamaja.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Jumek AS, Kiilung AS, Puitrex OÜ – mööbli valmistamine

OÜ Neiveland, OÜ Päikesepõld – põllumajanduslik tootmine

Techne Töökoda AS – ehitusmaterjalide müük ja metallitööd

Bacula AS – moosivalmistamine

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Kuigatsi Külamaja katuse vahetamine; Aakre Rahvamaja katuse vahetamine, fassaadi rekonstrueerimine, uste ja akende vahetamine; Puka Keskkooli sisespordikompleksi remondi lõpetamine ja jõusaali seadmete soetamine.

Vaatamisväärsused

Jaanimäe määnd Meegaste külas, Kuigatsi mõisa park ja hooned Kuigatsi külas, Puka põlispuude grupp, Komsid puistu Puka-Otepää mnt ääres Komsid külas, Aakre mõisa hooned ja park Aakre külas, Pritsumehe park Puka alevikus, Puka aleviku keskuse hoonestus (I Eesti Vabariigi aegne pangahoone, raudteejaam, apteek), Vooremägi, Kivivare linnamägi koos kivikalmetega, Kuigatsi ehk Puka linnamägi, Ristimägi Kähri külas.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused ja seltsingud

MTÜ Puka Spordiklubi, MTÜ Puka Naisselts, MTÜ Puka Aianduse ja Mesinduse Selts, Puka Pensionäride Ühendus, Kuigatsi Külamaja Seltsing.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- XXVI Võrtsjärve talimängudel osalemine
- Aakre-Puka jooks
- Kampania Teeme Ära korraldamine
- Muinsuskaitsepäeva talgud Vooremäel
- Puka valla päevad
- Puka kevadlaad
- Võrtsjärve suvemängudel osalemine
- Öölaulupidu
- Sügislaad

Kirikud ja kogudused

Puka Vabakogudus

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa omavalitsused ja Valgamaa Omavalitsuste Liit
Võrtsjärve ümbruse seitse valda ja moodustatud Võrtsjärve Sihtasutus
Otepää Piirkonnanõukogu
Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

Koostööpartnerid välismaal

Rootsi Jämtlandi lääni omavalitsused ja osalemine Valgamaa-Jämtlandi lääni Majandusühistus

Infoväljaanded

Puka valla kaart, vallas asuvaid vaatamisväärsusi tutvustavad postkaardid, ajaleht Otepää Teataja, mis ilmub 2 korda kuus, piirkonda tutvustav raamat „Ümber Võrtsjärve“, infomaterjal „Võrtsjärve matkajuht“, raamat „Puka vald läbi ajaloo tuulte“, Puka valla koduleht www.puka.ee.

4.3.9 Pödrala vald

Elanike arv 854 (1. jaanuari 2012 seisuga).
Pindala 127,22 km²
Külasid 14: Karu, Kaubi, Kungi, Leebiku, Liva, Löve, Pikasilla, Pori, Reti, Riidaja, Rulli, Uralaane, Vanamõisa, Voorbahi.
Valla keskus Riidaja külas, kaugus maakonnakeskusest 42 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees René Rahnu.

Vallavalitsus

Ametnikke 6, vallavanem Aivar Uibu.
Vallasekretär Saima Ilisson.

Sotsiaalne infrastruktuur

Riidaja Lasteaed-Põhikool, Pikasilla Kool, Riidaja Kultuurimaja, Pikasilla Rahvamaja, Riidaja Raamatukogu, avalik internetipunkt Riidaja Kultuurimajas.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Merts AM OÜ – vedelkütuse jaemüük, toitlustamine, kanuulaenus
OÜ Ati – saematerjali tootmine ja müük, kerghaagiste tootmine ja müük
OÜ Torupillitalu – ürituste ja koolituste korraldamine, toitlustamine, majutus
OÜ Kalasaare – aktiivne puhkus, telkimine, majutus kámpingutes
OÜ Forestonia – hakkepuidu tootmine, põllu- ja metsamajandus
AS Ekseko – seakasvatus
OÜ Loisu Agro, OÜ Vaksali Agro, OÜ Pikasilla Põllumees – taimekasvatus
OÜ Laastukoda – katuselaastude tootmine, süütelaastude tootmine

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

- Riidaja küla kanalisatsiooniorustiku rekonstrueerimine (17 878 eurot).
- Riidajasse noortetoa avamine (16 485 eurot).

- Helitehnika soetamine (5299 eurot).
- Paviljoni püstitamine Riidajasse staadioni ja mänguväljakute juurde (9312 eurot).
- Pikasilla vabaõhulava rekonstrueerimine (3000 eurot).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Pödrala Külade Ühendus, MTÜ Pikasilla – Purtsi Külaselts, Pödrala valla Pensionäride Ühendus, Riidaja Naisseltsing, Pori Küla Seltsing, Riidaja Spordiseltsing

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- XL Võrtsjärve suvemängude korraldamine Pikasillas, Võrtsjärve talimängudest osavõtmine
- Vastlapäeva tähistamine
- Veespordipäev Pikasilla puhkealal
- Osalemine üle-eestilises tantsuprojektis „Teate Tants 2011“
- Riidaja mõisapäeva tähistamine
- Pikasilla kooli 90. aastapäeva tähistamine
- Osalemine XI noorte laulu- ja tantsupeol „Maa ja Ilm“
- Eakate sügispidu

Vaatamisväärsused

Riidaja mõisahoonete kompleks koos mõisapargiga, Ferdinand Linnuse sünnikoht, Henrik Visnapuu sünnikoht, Johann Pauli sünnikoht, Pronksskulptuur „Torupillimängija“ Torupillitalus, Võrtsjärve suubuv Väike-Emajõgi koos Pikasilla puhkealaga.

Kirikud ja kogudused

Gerdruta kabel-kirik Riidajas

Koostööpartnerid Eestis

MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liit, Võrtsjärve Sihtasutus, MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut, SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus, MTÜ Valgamaa Partnerluskoogu, SA Valgamaa Arenguagentuur.

Infoväljaanded

Vallaleht Pödrala Teataja ilmub kord kvartalis. Valla koduleht www.podrala.ee.

4.3.10 Sangaste vald

Elanike arv 1388 (1. jaanuari 2012 seisuga)

Pindala 144,72 km²

Külased 13: Keeni, Kurevere, Lauküla, Lossiküla, Mäeküla, Mägiste, Pringi, Restu, Risttee, Sarapuu, Tiidu, Vaalu, Ädu.

Alevikke 1 – Sangaste.

Valla keskus Sangaste alevikus, kaugus maakonnakeskusest 30 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 11, volikogu esimees Rando Undrus.

Vallavalitsus

Ametnikke 8, vallavanem Kaido Tamberg.

Vallasekretär Janno Sepp.

Sotsiaalne infrastruktuur

Sangaste Perearstipraksis, Sangaste Postkontor, Sangaste Pansionaat, Sangaste Lasteaed Kratila, Sangaste kirik, Sangaste Raamatukogu (AIP), Sangaste Rukki Maja (AIP), Keeni Raamatukogu (AIP), Keeni Tervisepunkt, Keeni Põhikool.

Olulisemad ettevõtted

AS Sanwood – mööbli tootmine

AS Sangaste Linnas – jahu ja tangainete tootmine

AS Silva-Agro – toidu- ja tööstuskaupade müük, majutus- ja toitlustusteenused

OÜ Landhaus – puitehitiste tootmine

OÜ Finlaid – saematerjali tootmine

OÜ Kesa-Agro – piimakarjakasvatus

OÜ Sanlind – kodulinnukasvatus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

- Sangaste-Tõlliste tee remondi käigus Lossiküla-Sangaste aleviku vahelise kergliiklustee ehitamine.
- Tänavavalgustus Valga mnt-I (Sangaste alevikus).
- Keeni küla soojatrasside renoveerimine.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Kodukant Sangaste, MTÜ Sangaste Seltsilised, MTÜ Keeni Tantsuselts, MTÜ Sangaste Valla Avatud Noortekeskus, MTÜ Sangaste Spordiklubi, MTÜ Sangaste Vabatahtlik Tuletõrjeühing.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Restu spordipäev
- Sangaste rukkimaarjapäev
- Sangaste valla tantsupäev
- Sangaste valla 20. aastapäeva tähistamine
- Jooksuvõistlus Rukkihundi Rahvajooks 2011
- Eesti Rukki Päev „Sangaste rukis 136”
- Rahvusvahelise folklooriõhtu korraldamine

Vaatamisväärsused

Sangaste loss ja lossipark, Sangaste kirik, Sangaste kalmistu, Sangaste linnamägi, Harimägi, August Gailiti sünnikodu, Kirgjärv ja Presnikovi järv, küüditatute mälestuskivi Keeni raudteejaamas.

Kirikud ja kogudused

Sangaste kirik, EELK Sangaste Püha Andrease kogudus, õpetaja Ivo Pill.

Infoväljaanded

Ajaleht Otepää Teataja, mis ilmub kaks korda kuus.

Sangaste valla koduleht www.sangaste.ee.

Kogumik „Süämega tettü” – ühekordne väljaanne, mis pühendati Sangaste valla 20. aastapäevale.

4.3.11 Taheva vald

Elanike arv 816 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 204,70 km².

Külased 13: Hargla, Kalliküla, Koikküla, Koiva, Korkuna, Laanemetsa, Lepa, Lutsu, Ringiste, Sooblase, Taheva, Tsirgumäe ja Tõrvase.

Valla keskus Laanemetsa külas, kaugus maakonnakeskusest 25 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Hille Tamman

Vallavalitsus

Töötajaid 8, vallavanem Monika Rogenbaum

Vallasekretär Mare Roosipuu

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Taheva Sanatoorium (hooldekodu- ja asenduskodu osakonnad ning osutatakse mitmesuguseid erihoolekande teenuseid), Hargla perearstikeskus, Lagle Tiku Hargla Apteek, Hargla Kool (põhikooli asukoht Harglas ja lasteaia asukoht Koikkülas), Hargla Maakultuurimaja, Hargla Maakultuurimaja struktuuriüksus Taheva valla Avatud Noortekeskus, Koikküla Raamatukogu internetipunktiga, Hargla Raamatukogu internetipunktiga, Hargla Hooldekodu, RMK Taheva rattarajad (25 ja 50 km), Taheva külakeskus internetipunktiga, Koikküla külakeskus, 3 kauplust (Harglas, Tahevas ja Koikkülas), 2 postkontorit (Harglas ja Koikkülas), Hargla Perejuuksur, sotsiaalmaja.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Põllumajandus: TÜ Hargla Seemneühistu, Kiberi talu OÜ, Koivakonnu OÜ ja Koikküla Farmide OÜ, FIE-d Mati Küla, Voldemar Taat, Malle Lastik, Toomas Poderat, Maire Matto, Jaan Matto, Ants Koomägi, Heinar Kaarna, Heino Kasvand, Kaja Olgo ja Tiina Olgo.

Teenindus: OÜ Esperance (kaubandus), Hargla Masinaühistu ja OÜ Vahesaar (transport), FIE Jaanus Põldsepp (ehitus, meelelahutus), FIE Raila Künnapuu (juuksur), OÜ B&M Konsultatsioonid (infotehnoloogia).

Metsandus: OÜ Velburg, FIE Helju Leosk ja FIE Eino Talja.

Turism: OÜ Nakatu Turismitalu, Punda 2 talu, Matadorhitt OÜ (DIXIELAND) ja Steven Guido Lietaer.

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri:

- KIK-i toetusega projekt „Taheva valla looduskaitsealuste parkide korrastamine, II etapp“, projekti maksumus 24 140 eurot;
- KIK-i toetusega projekt „Hargla küla reoveepuhasti rekonstrueerimine“, projekti maksumus 71 140 eurot;
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt teede investeeringuteks 9 717 eurot;
- PRIA toetusega projekt „Laanemetsa külaväljakule noorte kooskäimiskoha rajamine“, projekti maksumus 4 996 eurot;
- riigi lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisest Rahandusministeeriumilt saadud vahendid:
- Hargla Kooli lasteaia, Koikküla Raamatukogu ja Koikküla Külakeskuse akende-uste vahetuseks 35 266,33 (sellest omafinantseering 10 000,43 eurot);
- Taheva Sanatooriumi hooldekodu osakonna II maja (ravihoone 2) rekonstrueerimiseks 127 738,80 eurot;
- Hargla Hooldekodu maaküttele üleviimiseks 38 114,40 eurot.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Koikküla Külaselts, MTÜ Parmu Ökoküla, MTÜ Hargla Jahiselts, MTÜ Kartuli Vabariik, Seltsing Koikküla Külaselts, Seltsing Hargla Külaselts, Seltsing Hargla Maanaiste Klubi, Seltsing Laanemetsa Külaselts, Seltsing Taheva Külaselts, Seltsing Tsirgumäe-Sooblase Külaselts, Seltsing Lepa Külaselts, MTÜ Taheva Valla Külade Selts.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine
- Naistepäeva tantsuõhtu
- Hargla Maanaiste Klubi korraldatud eakate puhkeõhtu, külas olid Mõniste, Karula ja Varstu naiseltsid
- Jüriööjooks (traditsiooniline üritus)
- Volbriöö, külas Gaujiena rahvamaja taidlejad
- Hargla Maakultuurimaja naisrahvatantsurühm osales Esimesel Naiste Tantsupeol Jõgevamaal
- Hargla külapäev – jaanipäev
- Laste rahvatantsu rühm osales XI noorte tantsupeol Tallinnas „Maa ja ilm“
- Indiaci õppetäht, kus Eesti Indiaci Liit tutvustas ja õpetas mängu
- Tsirgumäe-Sooblase külapäev
- Taheva valla külade vahelised meistrivõistlused
- Rannavõrkpalli turniiri külustus Pärnus
- Naabruskonna noortekeskuste võrkpalliturniir
- Hargla-Karula kihelkonna laste võru keele ja kultuuri suvekool
- Koikküla-kandi külapäev
- ANK-i projekt „Liikluskasvatus noortele tähtsaks!“ koostöös Hargla Kooli, Maanteeameti ja autokooliga Motohunt – toimusid noortele teoreetilised ja praktilised liiklusõppe päevad, väljasõit Urvaste liikluslinnakusse ja Valga linna, ratastega maanteematk, tunnustati tähelepanelikumat noort liiklejat ja parimat liiklusmärkide tundjat
- Keraamikakoolitus Taheva küla rahvale
- Valga maakonna käimisürituste sarjas jalgsimatkad kevadel ja sügisel

Vaatamisväärsused

Ristipuud Kallikülas, Hargla kirik, Hargla kabel, Püha pettai Harglas, Ohvrikivi Tsirgumäel, Ohvrimänd Tsirgumäel, RMK Tellingumäe vaatetorn, Taheva mõisa kompleks koos pargiga, Laanemetsa Apostlik-õigeusu kirik, Aheru järv, Oore männikud, Koikküla sepikoda ja magasiait, Mustajõe-Koiva maastikukaitse ala.

Kirikud ja kogudused

EELK Hargla kogudus

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa Omavalitsuste Liit
SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus
SA Valgamaa Arenguagentuur
MTÜ Valgamaa Partnerluskogu
MTÜ Eesti-Läti Instituut
SA Taheva Sanatoorium
MTÜ Kartuli Vabariik
MTÜ Külateed

Infoväljaanded

Vallavalitsuse infoleht Taheva Häälekandja ilmub korra kvartalis. Taheva valla koduleht www.taheva.ee.

4.3.12 Tõlliste vald

Elanike arv 1746 (1. jaanuari 2012 seisuga).

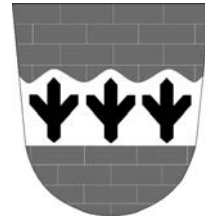
Pindala 193,78 km².

Külasid 13: ligaste, Jaanikese, Korijärve, Muhkva, Paju, Rampe, Sooru, Supa, Tagula, Tinuküla, Tõlliste, Vilaski, Väljaküla.

Alevikke 2: Tsirguliina ja Laatre.

Valla keskus Tsirguliina alevik, kaugus maakonnakeskusest 15 kilomeetrit.

Valla juriidiline aadress Laatre alevik, Kesk 6.

Vallavolikogu

Liikmeid 13, esimees Tõnu Sõrmus

Vallavalitsus

Töötajaid 8, vallavanem Madis Gross

Vallasekretär Eve Eisen

Sotsiaalne infrastruktuur

Tsirguliina Keskkool, Laatre Lasteaed, Tsirguliina Lasteaed, Sooru Lasteaed, Tsirguliina Rahvamaja, Sooru Rahvamaja, Tsirguliina Raamatukogu, Laatre Raamatukogu, Sooru Raamatukogu, Tagula Raamatukogu, Pereaarst Madis Tiik (Tsirguliina, Laatre), Paju Pansionaadid, Laatre Sotsiaalmaja, Tsirguliina Keskkooli võimla ja staadion, puhkekompleks Soorus (laululava ja valgustatud terviserada), Laatre Vabaajakeskus, Kalda Puhkemaja, Tsirguliina postkontor, ligaste külamuuseum, Tõlliste Avatud Noortekeskus TANK (asukoht Tsirguliinas), FIE Lembe Raua apteek.

Tähtsamad majandusvaldkonnad: põllumajandus, metsa- ja puidutööstus, kaubandus ja teenindus.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Laatre Piim – piima ja liha tootmine

Linnu Talu OÜ – kanaliha ja muna tootmine

Kopra Karjamõis OÜ – lambakasvatus

Sapronen OÜ – puidutöötlemine

Kevetra OÜ – puidutöötlemine, autoremont

Majand OÜ – puitmajade valmistamine

Dikstrum OÜ – autoremont

Otolux AS – metalltooted

Rahel-Puit OÜ – puidutöötlemine

AS Alovili – taimekasvatussaadused

Arengueeldused: maakonnakeskuse lähedus; puhas loodus ja hea maanteede võrk.

Arenguvõimalused: ettevõtluse areng ja uute töökohtade tekkimine; vaba aja veetmise võimaluste parandamine ja mitmekesistamine; koostööle orienteeritud valla juhtimine.

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Viidi ellu projektid: Sooru kanalisatsioonitrasside renoveerimine (KIK-i toetusel), Sooru puhastusseadmete renoveerimine (KIK-i toetusel), MTÜ Spordiklubi RaudSõrmus „Viie valla lapsed lumele“ (KOP-i ja LEADER-i toetusel). MTÜ Spordiklubi RaudSõrmus viis ellu projekti „Talusildid Rampe külale“ (KOP-i toetusel).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Sooru Arendus, Sooru Naisselts, Laatre Naisselts, Tagula Külaseltsing, Tõlliste Valla Pensionäride Ühendus Elurada, Tõlliste-Puka-Sangaste ühendsegakoor, MTÜ Spordiklubi RAUDSÖRMUS, MTÜ Inglise Keele Klubi, Spordiklubi Beavers.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Vabariigi aastapäeva kontsert
- Paju lahingu aastapäev
- Talispordipäev-vastlapäev
- Lumerajavõistlused (korraldas MTÜ Spordiklubi RaudSõrmus) Laatre Lumi 2011 ja Naistekas 2011
- Lauamängude turniir
- Emadepäeva kontsert Laatre kirikus ja Aasta Ema ning Vanaema valimine
- Isadepäeva tähistamine ja Aasta Isa valimine
- Valla 20. aastapäeva tähistamine
- Jaanipäeva tähistamised külakeskustes
- Sooru külapäev
- Sooru küla heakorrapäev
- ligaste jooks
- ligaste külapäev
- Laste suvepäevad (TANK)
- Vallasisene võrkpalliturniir
- Kergejõustikupäev
- Tõlliste valla lahtised meistrivõistlused *petanque*'is
- Autoorienteerumine Valgamaal (korraldas MTÜ Spordiklubi RaudSõrmus) Kevadmöll 2011
- Laatre aleviku heakorrapäev
- Aastavahetuspidu Tsirguliinas
- Sooru Suvesumm 2011
- Tõlliste valla külade päev Soorus
- Orienteerumisvõistlused
- Isetegevuslaste ja pensionäride ühine jõulupidu
- Rahvusvahelise muusikapäeva tähistamine
- Rahvusvahelise eakate päeva tähistamine
- Kohaliku näitetrupi etendused

Vaatamisväärsused

Paju mõis, Paju mälestusmärk, Laatre kirikud.

Kirikud ja kogudused

EELK Laatre Püha Laurentsiuse kirik ja kogudus.

Koostööpartnerid välismaal

Hartola vald (Soome Vabariik) ja Holtälän vald (Norra Vabariik) – haridus ja noorsootöö.
Valgamaa ja Jämtlandi lääni Majandusühistu.

Infoväljaanded

Tõlliste valla koduleht www.tolliste.ee.

4.3.13 Tõrva linn

Elanike arv 3027 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 4,80 km².

Kaugus maakonnakeskusest 28 km.

Linnavolikogu

Liikmeid 15, volikogu esimees Kalle Vister.

Linnavalitsus

Töötajaid 17, linnapea Agu Kabrits.

Linnasekretär Signe Kiin.

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Tõrva Haigla, OÜ Tõrva Tervisekeskus, 3 perearsti (FIE Anne Haas, FIE Eve Rebane, OÜ Riolani), Tõrva Gümnaasium, Tõrva Muusikakool, Tõrva lasteaed Tõrvalill, Tõrva lasteaed Mõmmik, SA Tõrva-Helme Turism, hotell De Tolly, hotell Pigilinn, Tõrva Lasteraamatukogu, Tõrva Linnaraamatukogu, Tõrva Kultuurimaja ja Noortekeskus, SA Tõrva Kirik-Kammersaal, Tõrva terviserajad.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

OÜ Tõrva Apteek – ravimite jaemüük

Tõrva Tarbijate Ühistu – kaubandus

Heelix Grupp AS – ehitus, remont, rahvusvahelised ja siseriiklikud veod

AS Brick – üldehitustööd

Beetela OÜ – vedelkütuse ja määrdeainete jaemüük, toidu- ja tööstuskaupade jaemüük

AS Olerex – vedelkütuse ja määrdeainete jaemüük, toidu- ja tööstuskaupade jaemüük

Tõrva Elekter OÜ – elektrimontaažitööd

OÜ Asfalditeenus – teede, platside, katuste pindamis- ja asfalteerimistööd

Delibalt Production OÜ – toiduainetetööstus

Olulisemad investeeringud linna infrastruktuuri

Vee- ja kanalisatsioonitrasside osaline rajamine

Spordiklubi Viraaž rekonstrueerimine

Keskväljaku tänavavalgustuse ehitamine

Tõrva liikumisraja väljaehitamise jätkamine

Kirik-Kammersaali osaline rekonstrueerimine

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Helme-Tõrva Elu Ühendus, SA Tõrva Kirik-Kammersaal, MTÜ Pensionäride Selts ELURATAS, MTÜ Tõrva Võrkpalliklubi, MTÜ Spordiklubi Viraaž, MTÜ Orienteerumisklubi Käbi, MTÜ ELK, BPW Estonia (EENA) Tõrva klubi, Lions-klubi Tõrva, Tõrva Puuetega Inimeste Liit, Valgamaa Vabadusvõitlejate Ühendus, MTÜ Erivajadustega Laste Tugikeskus Sinilill.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- II Tõrva Suusaseeria Härma 5 etappi toimusid 7.01, 23.01, 4.02, 27.02, 13.03
- I Härma suusamaraton 27 km toimus 20.03
- Tõrva Rattapühapäeva 5 pühapäeva toimusid 10.04, 17.04, 24.04, 1.05, 8.05
- Liikumispäev (Südamenädal 2011) „Sinu sammud loevad“ toimus 17.04
- Valgamaa laulu- ja tantsupidu 28.05
- Tõrva kergejõustikuseriaal kuni 12a tüdrukud ja poisid toimus 1.06, 8.06 ja 15.06 (kolm etappi)

- Lastekaitsepäev 4.06
- Tõrva linna päevad – 85. juubeliaasta sündmused 8.07-10.07
- Teatraliseeritud vabaõhuetendus „Mulgi pulm“ 9.07
- Tõrva mägiratta seriaal toimus 15.07, 22.07, 29.07
- Orienteerumispäevad ja kepikõnd (3 päeva) toimusid 1.08, 8.08, 15.08
- Tõrva Loitsufestival „TULD ja TÕRVA“ Tõrva Gümnaasiumi staadionil 12.08-13.08
- Jooks ümber Tõrva kolme järve koos lasteaedade jooksjatega 16.09
- 4. Tõrva-Helme Kergejõustikupäev olümpialastega 17.09
- Liiklusmäng „Otsi sõnu“ toimus 11.09–16.10

Vaatamisväärsused

Vabadussõja mälestussammas ja Tõrva Gümnaasiumi park, Tõrva tantsumägi, kammersaal, kõrtsihoone, dendropark, Riiska ja Vanamõisa järve puhkealad.

Kirikud ja kogudused

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Babtistide Kogudus
Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Helme Maarja Kogudus

Koostööpartnerid Eestis

Kultuuriministeerium
Haridus- ja Teadusministeerium
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
Sotsiaalministeerium
MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut
MTÜ Valgamaa Partnerluskogu
Helme Vallavalitsus
Hummuli Vallavalitsus
Põdrala Vallavalitsus
Ajaleht Valgamaalane
Kaitseliit, politsei, tuletõrje

Koostööpartnerid välismaal

Timra kommuun Rootsis – keskkond, kultuur
Laihia vald Soomes – haridus, kultuur, ettevõtlus
Lukow´i linn Poolas – kultuur, ettevõtlus
Grantsville´i linn USA Marylandi osariigis – haridus (kirjavahetus algklassiõpilastega)
Essunga kommuun Rootsis – kultuur, haridus
Hemsedali kommuun Norras – turism, haridus

Infoväljaanded

Tõrva ja Helme piirkonna elu kajastav ajaleht Helme-Tõrva Elu ilmub kord kuus. Tõrva linna koduleht www.torva.ee.

4.3.14 Valga linn

Elanike arv 13 852 (1. jaanuari 2012 seisuga).

Pindala 16,54 km²

Valga linn on Valga maakonna keskus.

Linnavolikogu

Liikmeid 21, linnavolikogu esimees Külliki Siilak.

Linnavalitsus

Ametnikke 47, abiteenistujaid 72.

Linnapea Kalev Härk, kuni 11. märtsini Ivar Unt.

Linnasekretär Diana Tipka.

Sotsiaalne infrastruktuur

Raudtee- ja bussijaam, Valga Lasteaed Buratino, Valga Lasteaed Kaseke, Valga Lasteaed Pääsuke, Valga Lasteaed Walko, Valga Põhikool, Valga Gümnaasium, Valga Vene Gümnaasium, Valga Kaugõppegümnaasium, Valga Muusikakool, Valgamaa Kutseõppekeskus (koolihoone, täiskasvanute koolituskeskus ja õpilaskodu), Valga Jaanikese Kool (nõustamiskeskus), Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus (kino), Valga Avatud Noortekeskus, Valga Keskraamatukogu (avatud internetipunktiga), Valga Muuseum, SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni muuseum, AS Valga Haigla (perearstikeskus), MTÜ Valga Hoolekandekeskus, MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liidu Keskkonnaosakond, SA Valga Spordi alla kuuluvad Valga Spordihall ja Valga Keskstaadion (jõusaal, kunstmurukattega jalgpalliväljak, terviserajad, spordiplatsid ja mänguväljakud), Valga Ekstreemspordihall, MTÜ Valgamaa Püüetega Inimeste Koda, Lastekodu Kurepesa, MTÜ Valgamaa Tugikeskus, Valga Linna Töötute Aktiviseerimiskeskus, Valgamaa Naiste Varjupaik, SA Valgamaa Arenguagentuur, Valga saun, MTÜ Domus Petri Kogu, Valga kodutute loomade varjupaik.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Valga Gomab Mööbel AS – mööbli tootmine

Atria Eesti AS – lihasaaduste tootmine

AS Moon – jalatsite tootmine

AS Valga Ferrum – metallitööd

AS M.A.S.I Company – rõivaste tootmine

ACLIMA Baltic AS – rõivaste tootmine

A. Karuse AS – rahvusvahelised ja Eesti-sisesed kaubaveod, mootorsõidukite müük, rent ja remont, ilu- ja isikuteenused, reisiettevõtjana tegutsemine

Wal-Bro OÜ – üldehitustööd, ehitusmaterjalide jae- ja hulgimüük

Sistem OÜ – mootorsõidukite müük ja remont, majutusteenus

AS Moodul – muude metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine

AS Valga Haigla – haiglaraviteenused

Liinihoolduse Eesti OÜ – metsamajandust abistavad tegevused

OÜ Valga Teed – teede ja kiirteede ehitus

Olulisemad investeeringud linna infrastruktuuri

Valga Gümnaasiumi rekonstrueerimine, valmis uus Valgamaa Kutseõppekeskuse hoonetekompleks, vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine, Tartu ja Siguri tänava tänavalgustuse rekonstrueerimine, raudtee peateede ja ooteplatvormide ehitus ning viaduktide rekonstrueerimine ja piirdeaia ehitamine, AS Valga Haigla õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri väljaarendamine, Lasteaed Buratino B-korpuse välisfassaadi rekonstrueerimine.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Valga Piirilinna Bigband, Valga Rockiklubi, Valga Kammerkoor, Studio Valvokaal, Valga Südamesõprade Selts, Segakoor Rõõm, Ansambel Enelas, MTÜ Kungla (muusikalid, legendid), Valga Koorteklubi, Valga Käsitöökelder, stuudio Joy, ansambel Oduvantšiki, rahvatantsurühm Sõsarad, rahvatantsurühm Karikakar, rahvatantsurühm Rukkilill, rahvatantsurühm Pilleriin, Valga Country Dancers, Valge Maja Laulukoor, Valga Linna Pensionäride Liit, stuudio Tiina, stuudio Hikaro, underground muusika liit Mustad Pioneerid, Valga Ukraina laupäevakool Kalõna.

Spordiklubid

Valga Korvpallikool (CK Inkasso), SK Maret-Sport, FC Valga Warrior, KK Käval, VK Viktooria, Valga Laskurklubi, Valga Maleklubi, Hokiklubi Lions, Poksiklubi Nahkinnas, Valga Motoklubi, Valga Petanque'i klubi, Valga Piljardi klubi, Valgamaa Spordiveteranide Selts, Valga lauatennise ja koroona klubi, Valga Turniiribridži ja Mälumänguklubi, Valga Saalihoki klubi, MTÜ Valga Noored Tuletallajad, Valga Rattaklubi, MTÜ Carma Motoklubi; Valga Spordiselts Kalev, Valga Spordiklubi, MTÜ Motoklubi K&K.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Rahvusvaheline Valga Militaarjaloo Festival (3. aastat)
- Säde Seltsimaja 100. aastapäeva tähistamine
- XVI rahvusvaheline klaveriansamblite festival
- Eesti Korvpalli meistriliiga mängud
- Valga linna 21. kunstikuu
- Rahvusvaheline lilleseadevõistlus „Kassikäpp“
- Valga-Valka 10 km tänavajooks „Loskutov Cup 2011“
- Valga Gümnaasiumi 30. laulu- ja tantsupidu
- Bruno Junki rahvusvahelised 16. mälestusvõistlused käimises
- Valga-Valka linnapäevad
- Kirjandusfestivali „Prima Vista“ eelüritus ja A. Gailiti novelliauhinna kätteandmine
- Valga Laululaps
- Koolitants
- Valgamaa MV grillimises „Üle linna lihameister“
- Eesti-Läti korvpalliturniir „Livonia Cup 2011“
- Mini Playback Show
- Pimedate ööde filmifestivali alafestival „Valga Pöff“
- Jazzkaare festivali kontserdid
- Valga koolijütsi päevad
- Liivimaa Mihklilaat
- Valga Triatlon
- Valga Rullisari
- Valga Rattasari

Vaatamisväärsused

Valga Raekoda, Jaani kirik, skulptuur „Nipernaadi“, mälestustahvel Eesti Vabadussõjas Lõunarindel langenud Soome Põhja poegadele, Valga Kabel, Valga Keskraamatukogu, mälestustahvel Stefan Bathorile, mälestustahvel Johannes Märtsoniile, Valga Muuseum, Alfred Neulandi – esimese eestlasest olümpiavõitja – mälestusmärk, Apostlik-Õigeusu Issidori peakirik, Vedur – mälestusmärk, Valga raudteejaam, Rooma-Katoliku Pühavaimu kirik, Vabadussõjas langenute mälestusmärk Priimetsa kalmistul, Vene vangide matmispaik Priimetsas – Leinav ema, Pedeli virgestusala.

Kirikud ja kogudused

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Valga Peetri-Luke Kogudus

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Betaania Baptistikogudus

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Evangeeliumi Kristlaste-Baptistide Kogudus Lootus

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Peeteli Evangeeliumi Kristlaste-Baptistide Kogudus

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Valga Issidori Peakiriku Kogudus
 Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Valga Kogudus
 Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Valga Jumalaema Vladimiri Ikooni Kogudus
 Rooma-Katoliku Kiriku Püha Vaimu Kogudus Valgas
 Seitsmenda Päeva Adventistide Valga Kogudus
 Valga Elu Sõna Kogudus

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa Omavalitsuste Liit – majanduslikud ühisprojektid
 SA Valga Arenguagentuur – ettevõtlus, turism
 Eesti Linnade Liit – infovahetus
 Tartu Ülikool – täiendõpe ning koolitus
 Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia – täiendõpe
 Tallinna Tehnikaülikool – täiendõpe
 Tallinna Tehnikakõrgkool – ühisprojektid
 Eesti Maaülikool – ühisprojektid
 SA Tartu Teaduspark – regionaalse energiaagentuuri arendamine

Koostööpartnerid välismaal

Läti Vabariik Valka Linnaduuma – kohalike omavalitsuste piiriülene koostöö erinevates valdkondades, Soome Vabariik Imatra, Vene Föderatsioon Svetogorsk, Rootsi Kuningriik Haparanda; Soome Vabariik Tornio, Vene Föderatsioon Ivangorod; Saksamaa Liitvabariik Görlitz, Saksamaa Liitvabariik Frankfurt (Oder), Poola Vabariik – Slubice Kaksiklinnade assotsiatsiooni raames kohalike omavalitsuste piiriülene koostöö, Vidzeme Turismi Assotsiatsioon – Eesti-Läti piiriülese programmi projekti „Go cycling through Vidzeme and Southern Estonia” juhtpartner.

Sõpruslinnad

Valka, Läti Vabariik; Östhammar, Rootsi Kuningriik; Durby, Belgia Kuningriik; Uusikaupunki, Soome Vabariik; Orimattila, Soome Vabariik; Kobylnica, Poola Vabariik; Koşcelisko, Poola Vabariik; Oakland, Marylandi osariik Ameerika Ühendriigid; Hallsberg, Rootsi Kuningriik; Lüz, Saksa Liitvabariik; Tvordošin, Slovakkia Vabariik; Weissenburg-Gunzenhausen, Saksamaa Liitvabariik.

Infoväljaanded

Valga linna koduleht www.valga.ee, Valga Linna Leht, Valgamaa infoportaal www.valgamaa.ee, Ajaleht Valgamaalane, Raadio RuutFM, ERR Valgamaa korrespondendipunkt.

4.3.15 Öru vald

Elanikke 503 (1. jaanuari 2012 seisuga).
 Pindala 104,63 km².
 Külasid 8: Uniküla, Öruste, Lota, Kiviküla,
 Killinge, Mustumetsa, Priipalu, Ölatu.
 Alevikke 1: Öru.
 Valla keskus Öru alevikus, kaugus maakonnakeskusest 22 km.

Vallavolikogu

Liikmeid 7, volikogu esimees Kalmer Sarv.

Vallavalitsus

Ametnikke 5, töötajaid 1. Vallavanem Andres Palloson.
 Vallasekretär Maiken Sikk.

Sotsiaalne infrastruktuur

Õru Lasteaed-Algkool, Õru Rahvaraamatukogu, Õru postkontor, Õru Päevakeskus, Õru noortekeskus Noortepada.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Õru Soojus – soojusenergia ja olmevee tootmine jms

Estiske Laftehus OÜ – puitmajade valmistamine

Metsatervenduse OÜ – metsa- ja põllumaade ost ning soetatud maade ja metsade väärtustamine ja majandamine

Kauplus EVELIIS – kaubandus, toitlustamine

FIE Ljudmilla Jurjeva – kaubandus, toitlustamine

FIE Laine Liive – piima, liha ja teravilja tootmine

Lembit Papagoi Nurme talu – mesindus, mee müük

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

- „Õru aleviku veetorustike rekonstrueerimine“ – 42 870 eurot (põhifinantseerija SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, omaosalus 25%).
- Õru valla noortekeskus Noortepada – 7236,78 eurot. Projekti rahastati Valgamaa Partnerluskogu meetme „Noorte algatused ja koostöö“ tegevuse „Noor Valgamaa“ kaudu.
- Universaalspordiväljaku ehitamine Õru puhkealale, kogumaksumus 72 607,18 eurot. Toetus 52 901,01 eurot ja omaosalus 19 706,17 eurot (MAK meede 3.2 Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetus).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Lotamõisa Arendus, Uniküla Selts.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Kevadmatk, sügismatk
- Õru valla medalivõistlused *disc*-golfis
- Õru valla karikavõistlus *disc*-golfis
- Õru kandi külapäev Unikülas

Vaatamisväärsused

EAÕK Priipalu Vassilius Suure kirik, Lota mõis Lota külas, luuletaja Friedrich Kuhlbari sünnikoht Uniküla külas, loomaarstiteadlase Elmar Rootsi sünnikoht Priipalu külas, maalikunstnik Kristjan Tedre sünnikoht Priipalu külas, Teises maailmasõjas langenute vennaskalmistu Õruste külas, Uniküla koopad Unikülas.

Kirikud ja kogudused

EAÕK Priipalu Vassilius Suure kirik

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa Omavalitsuste Liit

SA Lõuna-Eesti Turism

MTÜ Valgamaa Partnerluskogu

Infoväljaanded

Õru valla koduleht www.õru.ee.

5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse

5.1 Valgamaa looduse üldisloomustus

Valga maakond asub Eesti lõunaosas, moodustades Põlva ja Võru maakonnaga Kagu-Eesti piirkonna. Valgamaa kogupindala on 2046,49 km². Maakonna pinnaehitus on väga mitmekesine. Lääneosas on valitsev ürgorgudest liigestatud lainjas moreentasandik siin-seal kerkivate kuplite ning seljakutega. Põhja pool annavad maastikule ilme põhja-lõuna suunalised väikevoored ning madalamatel niiskematel aladel niidud ja metsad. Tõrva-Helme ümbrus on tasasem, kuid liigestatud Õhne ja ta lisajõgede orgudest. Paljudes kohtades paljanduvad orgude veerudel aluspõhja liivakivid. Sellel tihedasti asustatud alal vahelduvad laialdased põllumaad niitude, lohkudes asetsevate järvede ning üksikute metsatukkadega. Hummuli ja Taagepera ümbruses leidub ka kuplistikke. Läti Vabariigi piiril esineb laialdane ala suurte metsade, nõmmede ja soodega. Maakonna keskosa hõlmab põhja- lõuna suunaline Väikese Emajõe orund ning selle jätkuks olev Valga nõgu, kus valitseb suuremalt osalt lainjas moreentasandik, läbitud madalatest lamm- või moldorgudest. Orgudest on määravaim Väikese Emajõe org, millesse Tõlliste kohal suubub Pedeli ürgorg. Valga nõo keskosas esineb laialdane soostunud Korva luht.

Maakonna kõrgeim osa on Otepää kõrgustik, kus kõrgemateks tippudeks on Kuutsemägi (217 m), Meegaste mägi (214 m), Harimägi (212 m). Sealne ala on ka järvederohke, tuntuim neist on Pühajärv. Samuti on kaunis Karula kõrgustik, eriti selle vahelduva reljeefiga idaosa, mis jätkub ka Läti Vabariigi põhjaosas. Karula kõrgustiku rohketest järvedest on üks tuntuimaid Karula Pikkjärv.

Maakonna metsamaa pindala on ligi 114 000 ha, metsad vahelduvad niitude, nõmmede, luhtade ja soodega. Maakonna üldpindalast on 7 900 ha soode all, millest 5 400 ha on kõrgsood e. rabad. Suuremad neist on Rubina, Korva ja Lagesoo.

Valgamaa suurimateks looduskaitseobjektideks on: Otepää looduspark, Karula rahvuspark ja Koiva-Mustjõe maastikukaitseala.

Kõrgeimaks mäeks Valgamaal on Kuutsemägi 217 m. Looduslikke järvi üle 1 ha on maakonnas ligi 180. Suurim neist Pühajärv (286 ha), järgneb Aheru (234 ha). Maakonna sügavaimaks järveks on Udsu (30,2 m), mis on oma sügavuselt kolmas Eestis.

Kaitsealasid, millede hulka kuuluvad rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad ja selle eritüübid nagu pargid, puistud, arboreetumid on maakonnas kokku 60. Suurimaks neist on Otepää looduspark, mille suuruseks on 22 430 ha. Oma territooriumilt on see ühtlasi suurim Eestis asuvatest maastikukaitsealadest. Kaitsealust territooriumi, mis lisaks kaitsealadele hõlmab ka hoiualasid ja püsielupaike, on maakonnas kokku 43 431 ha. Üksikobjektidena on Valgamaal kaitse all 28 põlispuud ning 5 rändrahn. Maakonna kõrgeim kaitsealune puu, Tsuura kuusk, on ühtlasi jämedaim hariliku kuuse esindaja Eestis. Puu kõrgus küünib 29 meetrini, selle ümbermõõt on 4,32 m. Kõige jämedaimaks puuks on aga Pühajärve Sõjatamm ümbermõõduga 6,98 m. Valgamaal asub Lõuna-Eesti suurim rändrahn – Helgikivi, mille ümbermõõt on 30,2 m ja maapealne maht 61 m³.

5.2 Meteoroloogiline ülevaade

Soojuslikud karakteristikud

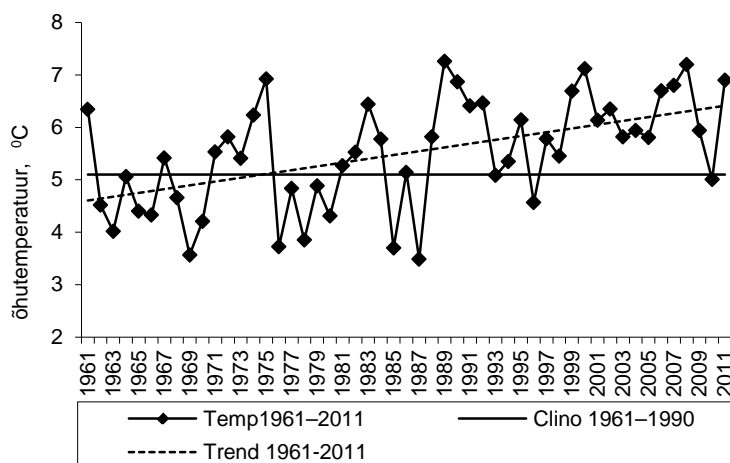
Tabel 5-1 Valga õhutemperatuur (°C) kuude kaupa

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Keskmine 2011	-4,1	-10,4	-1,1	6,9	11,5	17,9	20,5	16,6	12,7	7,1	3,7	1,7
Temp.Clino 1961–1990	-6,8	-6,1	-1,9	4,5	11,3	15,3	16,6	15,4	10,6	5,9	0,5	-4,1
Keskmine 2010	-13,8	-7,4	-1,5	6,3	12,7	15,2	22,1	18,5	11,0	4,0	0,8	-7,8
Absoluutne maksimum-temperatuur 1961–2011	10,1	10,9	18,9	27,4	30,7	32,1	34,4	34,3	29,5	21,7	15,2	11,9
Absoluutne miinimum-temperatuur 1961–2011	-38,5	-35,6	-30,1	-17,8	-5,6	-1,6	2,5	1,5	-6,5	-14,4	-21,9	-40,5

Allikas: EMHI

Joonisel 5-2 on kujutatud aasta keskmise õhutemperatuuri aegrida Valga meteoroloogiajaama andmetel.

Joonis 5-2 Valga aasta keskmise õhutemperatuuri (°C) aegrida 1961–2011

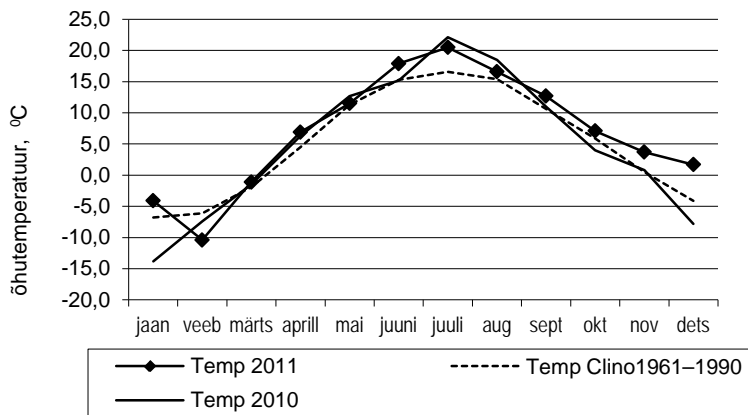

Allikas: EMHI

Joonis 5-3 iseloomustab õhutemperatuuri aastast käiku 2011. aastal Valgas kuu keskmiste tasemel, võrreldes 2010. aasta ja paljuaastase keskmisega (CLINO 1961-1990) ehk normiga.

Aasta keskmine õhutemperatuur oli 2011. aastal Valgas 6,9 °C, mis on 1,8°C kõrgem normist ning 1,9°C kõrgem kui 2010. aastal.

Joonis 5-3 Valga. Kuu keskmine õhutemperatuur (°C)

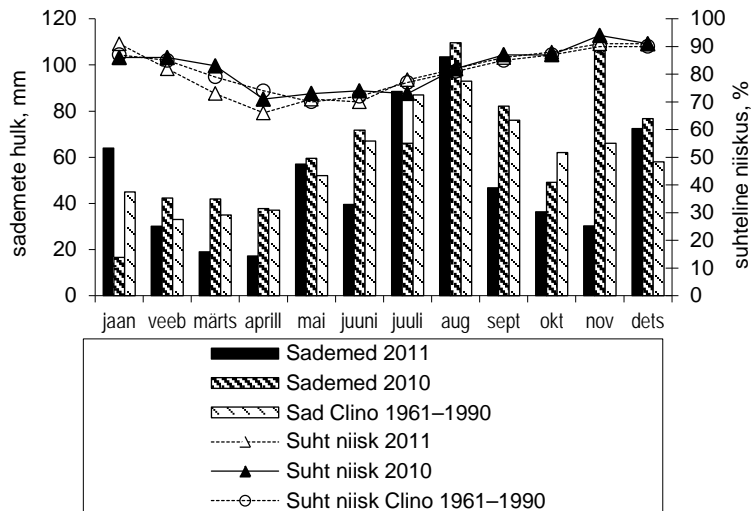

Allikas: EMHI

Kõige külmem kuu oli 2011. aastal veebruar – kuu keskmine õhutemperatuuriga -10,4 °C. 2011.a. veebruarikuu keskmine õhutemperatuur oli normist madalam 4,3°C ja mullusest madalam 3°C.

Kõige soojem kuu 2011. aastal oli juuli – kuu keskmine õhutemperatuuriga 20,5°C, mis on kõrgem normist 3,9°C ja madalam mullusest 1,6°C. 2010. aastal oli ka kõige soojem kuu juuli – kuu keskmine õhutemperatuuriga 22,1°C.

Joonis 5-4 Valga. Sademete hulk (mm) ja suhteline õhuniiskus (%)

Allikas: EMHI

Joonisel 5-4 on toodud sademete hulk ja suhteline õhuniiskus 2011. aastal kuude lõikes, mis on mõõdetud Valga meteoroloogiajaamas ning võrreldud seda 2010. aasta ja paljuaastase (CLINO 1961-1990) keskmisega.

Aasta sademete summa oli 2011. aastal Valgas 605 mm, 2010. aastal – 760,4 mm, norm (1961-1990) – 711 mm. Kõige sademeterohkem oli august, mil sademete kuu summa oli 103,6 mm (norm 93 mm). Viimati on augustikuu veelgi saajuse olnud 2010. aastal, mil kuu sajuhulk oli 109,6 mm. Kõige kuivem kuu oli 2011. aastal aprill – kuu sademete summaga 17,2 mm, mis on normist 19,8 mm vähem, mullu oli aprillis sademetekuu summa 37,8 mm. 2010. aastal oli kõige kuivem kuu jaanuar (16,6 mm).

Aasta suhteline niiskus oli Valgas 81%, mis on võrdne normiga ja on veidi vähem kui 2010. aastal (82%). Suhteline õhuniiskus oli kõige väiksem aprillis, kuu keskmisena 66%. Kõige niiskemad oli jaanuar, november ja detsember – suhtelise õhuniiskusega 91%.

5.3 Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon

Valga kontori aadress Kesk 12, 68203 Valga

Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni juhataja on Ena Poltimäe.

1. veebruarist 2009 tegeleb keskkonna- ja looduskaitsega keskkonnateenistuste ja looduskaitsekeskuste asemel Keskkonnaamet, mille haldusüksusteks on 6 regiooni. Valga maakond kuulub Põlva - Valga - Võru regiooni koosseisu.

Keskkonnaamet tegutseb Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas.

Keskkonnaameti ülesandeks on viia ellu riigi keskkonnakasutamise ja looduskaitse poliitikat ning osaleda kõikvõimalike keskkonnavalaste õigusaktide ja muude ametlike dokumentide väljatöötamises ning täiustamises.

Keskkonnaamet suunab keskkonnakasutust, väljastades selleks erinevaid lube ja litsentse (keskkonnaloa, loodusvarade loa, kiirgustegevusloa jne). Hoolitsetakse, et ettevõtete ja eraisikute tegevused looduses oleksid kooskõlas kehtestatud nõuetega ega ohustaks elanike elu ja tervist.

Tegeletakse looduse kaitsmisega ning osaletakse keskkonnamõtjude hindamises. Vajadusel taastatakse looduslikkust, tegeletakse inimeste poolt loodusele tekitatud kahju kõrvaldamisega ning ka vastupidi – looduse poolt inimeste varale tekitatud kahju hüvitamisega. Reguleeritakse meie loodusvarade (maavarad, mets, vesi, loomad ja linnud vms) kasutamist. Tagatakse, et looduse ja eluskeskkonna hüvesid saaksid nautida ka tulevased põlvkonnad.

Keskkonnaamet korraldab mitmesuguseid seiretoiminguid. Näiteks osaletakse erinevate loodusobjektide teadus- ja uurimustöödes ning erinevate elupaikade olukorra ja arengute hindamises. Jälgitakse jahipiirkondades ulukite arvukust, veekogudes kalavarude piisavust, teostatakse õhu, pinnase, vee ja toiduainete radioaktiivsuse seiret. Et suurendada inimeste hoolivust ja vastutustundlikku käitumist looduse suhtes, tegeletakse elanike keskkonnavalase harimisega.

Püütakse igati olla toeks inimtegevuse jõudsale arengule ning kaitsta ja hoida samal ajal meie looduse mitmekesisust ja eluvõimet.

5.4 Maavarad

Valga maakonnas leiduvatest maavaradest kaevandati 2011. aastal ehitusliiva, täiteliiva, ehituskruusa ja vähelagunenud turvast, hästilagunevat turvast kaevandati minimaalselt (8 tonni). Maakonnas leiduvat savi ei kaevandatud.

Turvas

Valgamaal on kolmele turbatootmisalale (Helme, Kantsi ja Lagesoo) väljastatud kaevandusloa. Tootmisaladelt toodeti aastas kokku 7105,96 tonni vähelagunenud (2010. aastal 6186 m³) ja 8 tonni hästilagunenud turvast. Valgamaal kaevandab turvast ainult AS Valmap Grupp.

Liiv ja kruus

2011. aasta jooksul andis Keskkonnaamet Valgamaal välja kolm maavara kaevandamise luba ja kaks geoloogilise uuringu luba.

2011. aastal kaevandati ehitusliiva kokku 115 201 tuh m³ (2010. aastal 206 351 m³), ehituskruusa 164 418 tuh m³ (2010. aastal 115 062 m³) ja täiteliiva 48 041 tuh m³ (2010. aastal 40 341 m³).

Ehitusliiva kaevandati kõige rohkem Ruusamäe karjääris (luba VALM 014) 39 349 tuh m³ ja täiteliiva Tinu liivakarjääris (luba L.MK/317362) 36 894 tuh m³, kaevandaja mõlemas karjääris oli PM Kaubandusgrupp OÜ.

Kruusa kaevandati eelmise aasta jooksul kõige rohkem Helmi-Aakre III kruusakarjääris (luba VALM 029) 107 970 tuh m³, kaevandaja oli Kivikandur OÜ.

2011. aasta aasta suurim kaevandaja oli Kivikandur OÜ, kes kaevandas kokku 107 970 tuh m³ ehituskruusa, mis oli ka eelmise aasta kõige rohkem kaevandatud maavara Valgamaal.

Suurimad kaevandajad Valgamaal olid veel PM Kaubandusgrupp OÜ (kaevandas kokku 82 249 tuh m³ ehitus- ja täiteliiva) ning osühing Valga Teed (kaevandas kokku 36 792 tuh m³ nii ehitusliiva - kruusa kui täiteliiva).

5.5 Vesi

Valgamaa joogiveeallikaks on põhjavesi. Pinnavett kasutatakse põhiliselt kunstlume tootmiseks. Veevõtt on maakonnas viimastel aastatel olnud keskmiselt 1000 tuh m³/a.

Lähiaastatel ilmselt veevõtu osas suuri muudatusi ei ole oodata, kuid vee tarbimine võib väheneda kasvava ressursitasu tõttu.

Tõrva linnas alustati juba 2010. aastal reoveepuhasti rekonstrueerimist, mille ehituse käigus on toimunud mitmeid tagasilööke, kuid selle lõplikul valmimisel vähendatakse märgatavalt Öhne jõkke suunatavate saasteainete koguseid. Samas on 2011. aastal valminud mitmeid väiksemaid reoveepuhasteid, mis vähendavad veekeskonda suunatavaid saasteainete koguseid – sellega hoitakse ära suublaseisundi halvenemine. Näiteks on valminud Otepää vallas majutusega tegeleva ettevõtte Villa Müllerbeck OÜ reoveepuhasti, mille heitvesi suunatakse Kaarna järve.

Tabel 5-5 Veekasutus maakonnas (tuh m³/a)

	2007	2008	2009	2010	2011
Linnades					
Valga linn	509	453	453	489	484
Tõrva linn	69	54	63	60	63
Otepää vallasisene linn	176	150	146	134	150
Valdades	410	309	486	462	332
Kokku	1164	966	1149	1145	1029

Allikas: Keskkonnaamet

Tabel 5-6 Reovee kogused aastate lõikes (tuh m³/a)

	2007	2008	2009	2010	2011
Kokku reovett	1411	1375	1457	1303	1154

Allikas: Keskkonnaamet

Veeheide on inimese poolt mitmeks otstarbeks kasutatud vee tagasijuhtimine loodusesse puhastatud või puhastamata kujul. Selles valdkonnas kasutatakse kaht erinevat terminit: reovesi ja heitvesi. Reovesi on puhastamata veeheide ja heitvesi on reovesi, mis on läbinud spetsiaalse töötuse (mehhaanilise, bioloogilise ja keemilise).

Koos veekasutuse vähenemisega on vähenenud ka loodusesse juhitava heitvee kogus. Looduslikesse veekogudesse juhitakse puhastamata heitvett vähe. Puhastamata heitvesi moodustab kogu heitveest alla 1%. Valdav enamus (üle nelja viiendiku) heitveest on bioloogiliselt puhastatud. Maa-asulatel on valdavalt väikepuhastid olemas, kuid need vajavad rekonstrueerimist.

5.6 Metsandus

Riigimetsi haldab Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) Valgamaa metskond.

2011. aastal esitati Keskkonnaametile Valgamaal asuvate kinnistute ja riigimetsa kohta 2365 metsateatist.

Tabel 5-7 Kavandatud raied erametsas ja riigimetsas metsateatiste järgi 2011. aastal

Vald/linn	Ühik	Valgustus- raie	Harvendus- raie	Sanitaar- raie	Lage- raie	Turbe- raie	Trassi- raie	Raada- mine	Valik- raie	Kokku
Helme vald	ha	173,8	313,8	332,8	234,3	21,6	2,4	23,5	-	1078,7
	tm	1609	13 471	3852	59 238	1224	256	410	-	80 060
Hummuli vald	ha	153,8	222,4	268	211,4	19,8	1,2	8	-	884,6
	tm	1347	9824	2839	47 989	1170	95	708	-	63 972
Karula vald	ha	190,1	98,6	317,9	214,2	9,9	0,4	39,1	1,2	871,4

	tm	1305	4251	2335	54 386	421	60	2460	31	65 249
Otepää vald	ha	129,8	174,6	472,5	80,4	123,6	0,3	14,5	0,3	996
	tm	481	7356	9133	16 456	7556	45	907	3	41 937
Palupera vald	ha	73,5	157,1	257	124,3	41,7	0,5	-	-	654,1
	tm	487	5798	3729	24 918	3276	5	-	-	38 213
Puka vald	ha	173,5	127,2	268,6	232,6	59,3	0,7	2,1	-	864
	tm	1292	5477	2981	55 635	4932	30	165	-	70 512
Põdrala vald	ha	183,8	138,8	326,8	182,6	14,7	0,9	7,6	-	855,2
	tm	610	4769	2719	38 070	990	90	270	-	47 518
Sangaste vald	ha	110,6	102,1	191,8	58,6	29,9	0,7	22,6	2,3	518,6
	tm	906	3837	2771	14 299	1911	43	207	107	24 081
Taheva vald	ha	214,5	371,8	345,9	169,5	37,1	0,1	15,6	-	1154,5
	tm	1571	17 493	4139	42 292	3004	5	1134	-	69 638
Tõlliste vald	ha	183,1	149,9	287,1	191,7	10,7	0,6	11,5	-	834,6
	tm	1297	6002	3124	42 588	824	180	1031	-	55 046
Õru vald	ha	181,6	270,3	126,5	102,2	0	2,6	44,2	-	727,4
	tm	1523	9655	1407	27 099	0	150	2047	-	41 881
Valga linn	ha	-	5,3	80,9	5,6	0	0,4	-	-	92,2
	tm	-	355	1248	1500	0	40	-	-	3143
Kokku	ha	1768,1	2131,9	3275,8	1807,4	368,3	10,8	188,7	3,8	9531,3
	tm	12 428	88 288	40 277	424 470	25 308	999	9339	141	601 250

Allikas: Keskkonnaamet

Tabel 5-8 Kavandatud metsauuendustööd erametsas ja riigimetsas metsateatiste järgi 2011. aastal

linn/vald	ühik	külv	istutus	minerali-seerimine	looduslikule uuendamisele kaasaaitamine
Helme vald	ha	7,6	79,5	94,2	2,5
Hummuli vald	ha	6,6	46,7	76,6	3,3
Karula vald	ha	4	22,5	58,5	0,9
Otepää vald	ha	-	11,7	13,3	-
Palupera vald	ha	-	24,4	28,1	0,7
Puka vald	ha	15	22,5	25,3	2,6
Põdrala vald	ha	1,1	29	35,1	-
Sangaste vald	ha	-	15,3	28,2	0,8
Taheva vald	ha	28,4	51,6	68	3,5
Tõlliste vald	ha	17,8	54	84,5	-
Õru vald	ha	26,4	66,6	97,7	-
Valga linn	ha	-	-	-	-
Kokku	ha	106,9	423,8	609,5	14,3

Allikas: Keskkonnaamet

5.7 Jahindus

Valgamaa jahimaade pindala on 201 020 ha, mis on jaotatud viie jahindusorganisatsiooni vahel.

Valgamaal on arvel 599 jahimeest. Jahimajasid ja õppeklasse on 9, söödasõimi ja söim-söödahoidlaid 132, metssigade söötmiskohti 222, soolakuid 403, kõrgistmeid ja jahikantsleid 192, kütitud ulukite käitlemise kohti 1 ning püsivaid laskepaiku (lasketiire, laskekohti) 6.

Rajatud söödapõldude pindala on 86 ha. Sõlmitud lepinguid maaomanikega 821 tk (72 847,9 ha), maaomaniku nõusolekuid jahipidamiseks 523 tk (15 762,3 ha) ning maaomanike keelde 12 tk (161,2 ha).

Ulukite küttimine (kütitud isendeid):

pöder (209), punahirv (8), metskits (81), metssiga (1003), hunt (3), ilves (11), rebane (382), kährikkoer (372), metsnugis (88), kivinugis (1), tuhkur (25), mink (18), mäger (4), saarmas (1), halljänes (6), kobras (942), laanepüü (3), kodutuvi (1), hallvares (31), hallrastas (10), hallhaigur (2), rabahani (1), piilpart (6), sinikael-part (164).

Loendatud ulukeid (enim esinevad, loendatud isendeid):

pöder (600), punahirv (96), metskits (1798), metssiga (1021), hunt (42), ilves (132), kobras (1213).

5.8 Kalandus

2011. aastal oli Valgamaal kalastuskaardi alusel harrastusliku püügivahendina nakkevõrku kasutavate kalameeste saak järgmine: 182,8 kg latikat; 291,5 kg koha; 111,5 kg haugi; 39,1 kg linaskit; 84,8 kg ahvenat; 42,6 kg särge ja 11,3 kg kokre.

Põhjaõngejadaga saadud kalasaak oli: 24,4 kg latikat; 3,9 kg haugi; 11,7 kg ahvenat; 4,6 kg angerjat; 1 kg särge ja 0,7 kg nurgu.

Vähipüük toimus kahest Valgamaa veekogust – nendeks olid Aheru järv ja Väike-Emajõgi. Keskkonnaametile esitatud andmete kohaselt püüti nimetatud veekogudest kokku 175 vähki, neist 120 olid alamõõdulised ning need lasti loodusesse tagasi. Kõige rohkem jõevähki püüti välja Aheru järvest. Kokku oli selle veekogu vähisaak 109 isendit, nendest mõõdulisi 38 ja alamõõdulisi 71 isendit.

5.9 Jäätmed

Seisuga 1.01.2012 oli Valgamaal 28 jäätmeluba omavat ja 3 jäätmekäitlejaks registreerunud ettevõtet. Valga prügilala suleti 16.07.2009 ning sulgemistööd alustati 2011. aastal. Planeeritud sulgemistööde lõpp on augustis 2012. Lähim nõuetele vastav prügilala asub Pärnumaal. Prügilasse ladestatud jäätmete eest laekus saastetasust Valgamaa omavalitsustele jäätmekäitluse arendamiseks 2011. aastal 40 832 eurot (2010. aastal 670 662 kr/42 863 € ja 2009. aastal 331 245 kr/21 170 €).

Suurim jäätmekäitleja maakonnas oli AS Veolia Keskkonnateenused, kes kogus ja vedas 2011. aastal kokku 6961 tonni jäätmeid (2010. aastal 5654 t) ning järgmine Ragn-Sells AS, kes kogus ja vedas kokku 1879 tonni jäätmeid (2010. aastal 840 t, 2009. aastal 4632 t). Suurim ohtlike jäätmete koguja Valga maakonnas oli 2011. aastal AS Epler&Lorenz, kes kogus ettevõtelt ja elanikkonnalt kokku 350 tonni (2010. aastal 109 t, 2009. aastal 147 t) ohtlike jäätmeid.

Kõikides Valgamaa omavalitsustes on korraldatud olmejäätmevedu. Maakonnas on kaks jäätmeveopiirkonda ning mõlemas piirkonnas on teenusepakkuja AS Veolia Keskkonnateenused.

5.10 Välisõhk

Valgamaal omas seisuga 31.12.2011 välisõhu saasteluba 53 ettevõtet sh 10 keskkonnakompleksluba omavat ettevõtet. Uued välisõhu saasteloa omanikud on: OÜ Helme Energia (käivitub 2012. aasta sügisel), AS Moodul ja TT-Energia Eesti OÜ.

Tabel 5-9 Valgamaal asuvatest ettevõtetest välisõhku heidetud saasteainete heitkogused kokku saasteainete kaupa

Saasteaine	tonni
süsinikoksiid (CO)	741,10
süsinikdioksiid (CO ₂)	19 975,63
lämmastikoksiidid (NO _x)	106,28
vääveldioksiid (SO ₂)	93,92
tahked osakesed (PM-sum)	336,79
lenduvad orgaanilised saasteained (LOÜ)	112,29
raskemetallid (RM-sum)	0,25

Allikas: Keskkonnaamet

Välisõhu- või keskkonnakompleksluba omavad ettevõtted maksavad välisõhu saastamise eest saastetasu nende poolt välisõhku emiteeritud saasteainete heitkogustelt. Maakonna suuremad välisõhu saastajad on ka suuremad õhusaastamise eest saastetasude maksjad.

Tabel 5-10 Suuremad õhusaastamise eest tasude maksjad (eurot)

Ettevõte	2007	2008	2009	2010	2011
AS Eraküte Valga osakond	8 906	10 524	15 175	17 929	13 180
UPM-Kymmene Otepää AS	687	2 643	5 557	4 832	7 610
ATRIA Eesti AS	1 987	3 105	6 661	3 126	5 882
AS Sanwood	1 816	2 085	1 750	2 229	2 570
L-Katlamaja AS	1 309	1 265	1 534	2 040	2 437
AS Valga Gomab Mööbel	1 109	1 611	2 130	1 756	1 591
AS Otepää Veevärk	611	679	965	1 063	1 329
AS Helme Graanul	1 482	952	3 547	4 522	1 188

Allikas: Keskkonnaamet

5.11 Looduskaitsealad

Loodushoiutööde korraldamine

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitsetöid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Valgamaa metskonna maadel asuvatest kaitsealadest on kehtiv kaitsekorralduskava Karula rahvuspargil aastateks 2008–2018, Rubina looduskaitsealal aastateks 2012–2021, Soontaga looduskaitsealal aastateks 2006–2015, Koiva-Mustjõe maastikukaitsealal ja Koiva-Mustjõe luha hoiualal aastateks 2010–2018, Otepää looduspargil aastateks 2010–2013, Rutu maastikukaitsealal aastateks 2011–2020 ja Võrtsjärve hoiualal aastateks 2011–2020.

Valgamaa metskonna maadel teostati 2011. aastal 23 looduskaitsetööd. 9 tööobjektil Otepää looduspargis ja 2 tööobjektil Karula rahvuspargis tehti poollooduslike koosluste taastamistöid, 4 objektil Otepää looduspargis hooldati ja taastati maastikke, 4 objektil Karula rahvuspargis korraldati infrastruktuuri, hooldati 3 kaitsealust üksikobjekti ja lisaks tehti hooldustöid Sangaste parkmetsas.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks metskonna maadel sõlmitakse pikaajalised maarendilepingud. Rentnikud taastavad ja hooldavad toetusmeetmete abil poollooduslike kooslusi.

2011. aastal kooskõlastati Keskkonnaameti poolt poollooduslike koosluste hooldamise taotlusi Otepää looduspargis 121,6 ha ulatuses, Karula rahvuspargis Valga maakonnas 52,8 ha, Tüdre looduskaitsealal 3,11 ha, Võrtsjärve hoiualal 4,5 ha ja Koiva-Mustjõe maastikukaitsealal 669,5 ha.

Loodushoiutoetuste raames taastati Karula rahvuspargis 0,7 ha soostunud niitu ja rajati 331 m tara poollooduslike koosluste karjatamiseks.

Keskkonnaameti poolt telliti poollooduslike koosluste inventuure 2010. aastal Otepää looduspargis 116 hektaril, mille tulemusel 2011. aastal korrigeeriti poollooduslike koosluste andmebaasi.

Loodushoiutööde raames hooldati ja taastati Otepää looduspargis 84,5 ha vaatelisel olulisel alal. Karula rahvusparki planeeriti maastikuhooldustöid 4,5 ha, kuid kahjuks pakkumisi ei tulnud, mille tõttu jäid tööd teostamata.

Looduskaitse koostööprojekt

Koostöös Läti Looduskaitse Agentuuriga (Dabas aizsardzības pārvaldes) viib Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni läbi projekti „Roheline koridor”. „Eesti-Läti piiriülese kaitse korraldamise ühtlustamine” ehk „Roheline koridor” („Tuned nature management in transboundary area of Estonia and Latvia - Green Corridor”) on Eesti-Läti programmi 2007-2013 (ERF) poolt toetatav projekt, mis kestab 1.11.2011- 31.10.2013.

Projekti tegevused keskenduvad Natura 2000 elupaikade kaardistamisele, nende seire ja kirjeldatud elupaikade kaitsekorralduslike tegevuste planeerimisele Eesti-Läti piiriäärsetel aladel. Projekti raames tellitakse liigiinventuurid metsisele, rohunepile, lendoravale, kiilidele, liblikatele ning eremiitpõrnikale.

Külastuskorraldus

Alates 2009. aastast korraldab kaitsealadel külustusobjektide (matkarajad, telkimis- ja lõkkekohad, vaatetornid jms) hooldust Riigimetsa Majandamise Keskus.

Valgamaa metskonna territooriumil asuvad osaliselt viis loodushoiuosakonna poolt majandatavat loodusala: Haanja-Karula puhkeala, Kiidjärve-Kooraste puhkeala, Sakala puhkeala, Karula rahvuspark ja Otepää looduspargi.

Haanja-Karula puhkeala objektidest jääb Valgamaa metskonna territooriumile 15 objekti ning neist olulisemad ja külalastatavamad on Oore telkimisala, Tellingumäe lõkkekoht ja vaatetorn ning Karula Pikkjärve lõkkekoht.

Kiidjärve-Kooraste puhkeala objektidest jääb Valgamaa metskonna territooriumile 5 objekti ning neist olulisemad ja külalastatavamad on Sangaste metsapargi matkarada ja Soontaga telkimisala.

Sakala puhkeala objektidest jääb Valga metskonna territooriumile 6 objekti, millest olulisemad ja külalastatavamad on Koorküla Valgjärve lõkkekoht.

Karula rahvuspargi objektidest jääb Valgamaa metskonna territooriumile 9 objekti, millest olulisemad ja ühtlasi külalastatavamad on Rebasemõisa vaatetorn ning Rebäse maastikurada ja Ödri lõkkekohad.

Otepää looduspargi objektidest jääb Valgamaa metskonna territooriumile 11 objekti ning neist olulisemad ja külalastatavamad on Pilikuse järve lõkkekoht, Harimäe vaatetorn, Pühajärve matkarada

2011. aastal tegid külalastajad Haanja-Karula puhkealale 55 000 külalastust, Kiidjärve- Kooraste puhkealale 62 000 külalastust, Sakala puhkealale 21 000 külalastust, Karula rahvusparki 21 000 külalastust ja Otepää loodusparki 13 000 külalastust.

Keskkonnaharidus

Keskkonnahariduse vallas on Keskkonnaameti roll õpetada meid ümbritsevat keskkonda tundma, hoidma ja kaitsma. Ameti teavitustegevused on suunatud laiale sihtrühmale: keskkonnahariduslikud õppekava toetavad õppeprogrammid lasteaedadele ja koolidele; koolitused ja infopäevad erinevatele sihtrühmadele (omavalitsuste ametnikud, kaitsealade maaomanikud, õpetajad jt); üldsusele suunatud teemapäevad, kampaaniad ja õppekäigud. Lisaks üritustele koostatakse keskkonnaalaseid teavikuid, ekspositsioone ja infotahvleid. Keskkonnahariduse osakonnas on tööl 20 spetsialisti, neist kahe tegutsemispiirkond hõlmab ka Valgamaad.

Valga maakonna keskkonnahariduslik tegevus tugineb Otepää looduspargi ja Karula rahvuspargi keskusel. Karula rahvuspargi keskusel saab tutvuda kohaliku loodust ja kultuuri tutvustava püsinäitusega, mõlemas keskusel saab vaadata kaitseala tutvustavat multimeedia- ja slaidiprogrammi, võtta kaasa kaitseala tutvustavaid infovoldikuid. Keskuste ruume on eelneval kokkuleppel võimalik kasutada loodushariduslike ja pärandkultuurialaste tegevuste läbiviimiseks.

2011. aastal viis Keskkonnaamet Valgamaal läbi:

- 83 õppeprogrammi, millest võttis osa 1651 lasteaialast/õpilast;
- 13 üldsusele suunatud üritust (loodusõhtud Otepää looduskeskuses, matkapäev Soontaga looduskaitsealal, õpperetked, talgud), millest võttis osa 345 inimest;
- 7 erinevatele sihtrühmadele suunatud üritust (info- ning õppepäevad õpetajatele, maaomanikele ja omavalitsuste ametnikele, ümarlaud maakonna keskkonnahariduse asjalistele), millest võttis osa 190 inimest;
- 7 õpilastele suunatud üritust (looduslaagrid, loodushariduspäev, talgud, õpperetked), osalejaid kokku 269;

- loodusviktoriin Põlva, Valga ja Võru maakonna õpilastele, milles osales 488 õpilast;
- praktika 11 keskkonnakaitse eriala õpilasele Räpina Aianduskoolist ja ühele maastikuarhitektuuri üliõpilasele Eesti Maaülikoolist.

Teabematerjalide osas valmis 2011. aastal koostöös Karula Hoiu Ühinguga 4 numbrit Karula rahvuspargi infolehte „Tarupettäi“. Infolehte saab elektroonselt lugeda Keskkonnaameti kodulehelt.

Õppeprogrammide ja ürituste läbiviimist ning teavikute väljaandmist toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus keskkonnateadlikkuse programmi vahendusel.

5.12 SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse Valgamaa esindus

Aadress Kesk 11, 68203 Valga

Koduleht www.kik.ee

Valgamaa esinduses on üks töötaja – projektispetsialist Terje Puudersell

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) on juhtiv keskkonnaabi ja -investeeringute suunaja ning keskkonnaprojektide arendaja, mis alustas tegevust 2000. aasta mais. KIK suunab keskkonnakasutusest laekuva raha keskkonnaprojektide arendamisse, täidab Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) ja ühtekuuluvusfondi (ÜF) keskkonnaprojektide rakendusagentuuri ülesandeid ning korraldab Eesti riigi poolt välispankadelt võetud keskkonnalaenu edasilaenamist.

SA KIK toetab keskkonnaprogrammi kaudu veekaitse, looduskaitse, jäätmekäitluse, keskkonnakorralduse, keskkonnateadlikkuse, kalanduse, metsanduse ja jahinduse projekte.

2011. aastal rahastati Valgamaal 69 projekti kogusummas 3,3 miljonit eurot. Suuremad valdkonnad on veemajandus ja keskkonnateadlikkus, neist esimeses on suuremahulised projektid, teises aga arvuliselt palju projekte. Enamus projektidest on veel töös.

5.13 SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

1. jaanuarist 2011 on sihtasutuse tegevus ja töötajad üle viidud MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liidu struktuuris moodustatud keskkonnaosakonda, kus jätkatakse keskkonnaalast tegevust. Sihtasutus Valga Piirkonna Keskkonnakeskus kuulub likvideerimisele.

MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liidu keskkonnaosakond

Eesmärk

Keskkonnaosakonna eesmärgiks on kohalike omavalitsuste keskkonnaga seonduvate õiguste ja kohustuste teostamine, keskkonnaprobleemide lahendamine, keskkonnaprojektide koostamine ja juhtimine ning keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud tegevuse korraldamine ning keskkonnaalase koostöö arendamine.

Tegevusvaldkonnad:

- keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud teenuste pakkumine;
- ürituste ja koolituste korraldamine ning nendega seotud teenuste osutamine;
- majandustegevuse arendamine, mis on suunatud eesmärkide täitmiseks;
- vajaliku materiaaltehnilise baasi ja infrastruktuuri loomine;
- rahataotlusprojektide koostamine, elluviimine, projektide juhtimine, järelevalve, aruandlus;
- keskkonnaalane nõustamine;

- keskkonnavalitsuse dokumentatsiooni koostamine ja vormistamine;
- keskkonnavalitsuste tegevuste koordineerimine;
- planeeringu ja keskkonnamõtjude hindamise protsessides osalemine;
- esindamine keskkonnavalitsustes küsimustes;
- keskkonnajärelevalve toimingud omavalitsuste haldusterritooriumitel.

2011. aasta tegevused Valgamaal projektide valdkonnas

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse Keskkonnaprogrammi on esitatud 17 projekti taotlussummadega kokku 1 314 634,31 eurot, millest 10 veemajanduse projekti (reoveekäitlus, joogiveevarustus), 3 tavajäätmete käitlemise projekti, 1 looduskaitse projekt ja 3 maakondliku programmi projekti (jääkreetus, vesi, reovesi).

Kõik nimetatud 17 projekti on saanud ka SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud summas 1 314 634,31 eurot.

Võrreldes 2010. aastaga oli projektide esitamine samal tasemel, kuna omavalitsuste üldine finantsolukord oli 2011. aastal jätkuvalt suhteliselt kesine. 2011. aastal toimus kaks projektivooru. Projektide hindamine ja sõelumine on muutunud tunduvalt karmimaks ja konkreetsemaks, sellele vaatamata oli esitatud projektidest positiivsete finantseerimisotsuse saanud projektide osakaal protsentuaalselt parem kui 2010. aastal.

Keskkonnavalitsuse muud valdkondlikud tegevused 2011. aastal:

- korraldatud jäätmeveoga seotud järelevalvemenetluste läbiviimine kohalikes omavalitsustes;
- jäätmete sorteerimise kohustusega seoses kogumis- ja konteinerivõrgustiku korrigeerimine ja tihendamine 2011. aastal eelkõige Tootjavastutusorganisatsiooni (TVO) konteinerpargi lisandumisega;
- rahastamisotsuse saanud projektide juhtimine, hangete läbiviimine, järelevalve ja aruandlus;
- omavalitsuste nõustamine, planeeringuprotsessides osalemine, keskkonnavalitsuste dokumentide vormistamine, statistilised aruanded, strateegiliste arengusuundade väljatöötamine, keskkonnamõtju hindamise protsessides osalemine;
- vooluveekogude projekti rakendamises osalemine (Keskkonnaministeerium);
- Ühtekuuluvusfondi vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise projektide rakendamises osalemine Valgas, Otepääl ja Tõrvas;
- järelevalve pinnaveekogude kasutuse ja üldise heakorra osas;
- Valgamaa omavalitsuste ühise jäätmekava aastateks 2011–2016 menetlemine kõigis maakonna kohalikes omavalitsustes;
- korraldatud jäätmeveo hanke ettevalmistused uueks perioodiks;
- keskkonnavaldkonnaga seonduvate lõputööde juhendamine neljal praktikandil ning kahel tudengil.

5.14 Keskkonnainspeksiooni Lõuna regiooni Valgamaa büroo

Adress Kesk 12, 68203 Valga

Valgamaa büroo juhataja Tanel Tiirats

Keskkonnainspeksioon on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mille põhiülesanne on looduskeskonna ja loodusvarade kasutamise ning kaitse alase järelevalve korraldamine ja teostamine.

Inspeksioon on oma struktuuriüksuste kaudu esindatud kõigis maakondades, sealhulgas Valgamaal.

2011. aastal töötas Valgamaa büroos viis keskkonnajärelevalvega tegelevat inspektorit (büroojuhataja ja neli keskkonnakaitseinspektorit), kes ühtlasi menetlesid oma tööpiirkonnas toime pandud ja avastatud keskkonnakaitsealaseid õigusrikkumisi.

Sisuline töö on nii inspeksiooni keskuse kui regioonide tasandil jaotatud kolme valdkonna vahel, milleks on keskkonnakaitse, looduskaitse ja kalakaitse.

Järelevalve suunad ja korraldus

Kalanduse järelevalve hulka kuulub nii harrastusliku kalapüügi kontrollimine kui ka kutselise kalapüügi püütud kala realiseerimise kontrollimine.

Looduskaitse suuna järelevalve hulka kuulub looduskaitsealade kaitse-eeskirjade nõuete täitmise kontroll, metsanduse, jahinduse, loomakaitse ja muu looduskaitse ning loomakaitse seadusest tulenevate nõuete täitmise kontrollimine.

Keskkonnakaitse järelevalve hõlmab kontrolli jäätmete ja nende käitlemise üle, ettevõtetele väljastatud keskkonnalubades sisalduvate nõuete täitmise üle, samuti muu eluta loodusega seotud valdkondade nagu kaevandamine, kemikaalide käitlemine, mootorikütuste ja vanaõlide käitlemine jne nõuete täitmise kontrollimist.

Järelevalve toimub suures osas aastase tööplaan järgi, mille koostamisel on inspeksioon arvesse võtnud varasemaid järelevalve tulemusi ning võimalikke riske. Lisaks sellele kontrollivad inspektorid Keskkonnainspeksioonile laekuvaid kaebusi ja teateid.

Tööplaan järgseid objekte kontrolliti 2011. aastal kokku 253 korral ning plaanivälise järelevalve käigus lisaks 281 objekti. Keskkonnainspeksiooni infotelefonile 1313 laekus mullu Valgamaa kohta 534 teadet ja kaebust.

Valgamaa büroo inspektorid teevad jätkuvalt koostööd Valga politseijaoskonna, Lõuna Ringkonnaprokuratuuri, Kaitseliidu Valgamaa Maleva, Valgamaa päästeosakonna, Maksu- ja Tolliameti, Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni ning MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liidu Keskkonnaosakonnaga.

Järelevalve tulemused

2011. aastal avastasid Valgamaa büroo inspektorid 129 keskkonnaalast õigusrikkumist, sellest enim kalapüügivaldkonnas – kokku 48 rikkumist. Veekogudest eemaldati 30 tähistamata ja märgistamata selguseta kuuluvusega püügile seatud kalapüügivahendit (nakkevõrgud, mõrrad, unnad, vähinatad ja -mõrrad ning põhjaõngejadad). 18 kalapüügiseaduse rikkujast kolme puhul piirduti suulise hoiatusega ning 15 rikkujale määrati kokku 520 eurot trahvi.

Metsaõigusnormide rikkumisi fikseeriti 11. Väärteomenetluse korras piirduti ühel juhul suulise hoiatusega ning kaheksale isikule määrati rahatrahve kokku 640 eurot. Ühe väärteoga kaasnes keskkonnale tekitatud kahju 79,37 eurot.

Jahipidamisnõuete rikkumisi avastati 14 korral. Viie isiku puhul piirduti suulise hoiatusega ning viiele isikule määrati rahatrahve kokku 604 euro ulatuses.

Looduskaitsealadel avastati 12 kaitstavate loodusobjektide nõuete rikkumist. Kaitseala sihtkaitsevööndis metsaõigusnormide rikkumisega seoses alustati üks kriminaalmenetlus, kus keskkonnale tekitati kahju 6610,35 eurot. I kaitsekategooria linnuliigi püselupaiga sihtkaitsevööndis metsaõigusnormide rikkumisega kaasnes ühel juhul väärteoga 542,25 euro suurune keskkonnakahju.

Lisaks alustati neli haldusmenetlust seoses omavalitselt kaitsealale rajatud ehitistega, kus vastutavatele isikutele koostati ettekirjutused ja määrati ehitiste likvideerimise tähtaeg. Looduskaitseaduse nõuete rikkumiste eest piirduti kahel juhul suulise hoiatusega ning nelja isikut karistati 1298 euro ulatuses.

2011. aastal avastati Valgamaal jäätmekäitluse nõuete eiramisi 23 korral. Enamus menetlusi alustati isikute suhtes, kes ladestasid jäätmed loodusesse või olid jäätmetest vabanemise eesmärgil otsustanud need põletada või matta. Viiel juhul piirduti suulise hoiatusega ning 18 korral karistati isikuid kokku 1240 euroga.

Veeseaduse rikkumisi tuvastati 12 korral, millest ühel juhul piirduti suulise hoiatusega ning üheksal juhul karistati isikuid kokku 1276 euro ulatuses. Enamus karistustest määrati põllumajanduses loomapidamisel veekaitse nõuete eiramise ning vee erikasutusloata tegevuse eest.

Välisõhu kaitse seaduse nõuete eiramisi avastati neljal korral ning neljale isikule määrati välisõhu saasteloata tegutsemise eest karistusi kogusummas 460 eurot.

Kompleksloa nõuete rikkumiste eest määrati 2011. aastal karistus viiele ettevõttele kogusummas 3292 eurot.

Ranna- ja kaldakaitse nõuete eiramisi avastati neli, kus ühe rikkumise puhul piirduti suulise hoiatusega ning kolmele isikule määrati karistustena kokku 240 eurot. Lisaks alustati kuus haldusmenetlust omavalitselt Valgamaa avalike

veekogude kallaste ehituskeeluvööndisse rajatud ehitistega. Vastutavatele isikutele koostati ettekirjutused, millega kohustatakse omavolilised ehitised määratud tähtajaks likvideerima.

2011. aastal karistati rahatraviga füüsilisi ja juriidilisi isikuid kokku 9370 euroga.

2011. aastasse jääb üks Keskkonnainspektiooni jaoks oluline sündmus – nimelt sai inspeksioon uurimisasutuse staatuse. See tähendab, et nüüd on inspeksioonil õigus menetleda lisaks keskkonnavalastele väärteguitele ka keskkonnavalaseid kuritegusid. Kuritegude menetlemine toimub prokuröri juhtimisel. Seni tegi inspeksioon kriminaal-asjades esmaseid uurimistoiminguid ning andis materjalid üle politseile, kes prokuratuuri juhtimisel asja kuni kohtuni menetles.

Tabel 5-11 Keskkonnavalased kaebused Valgamaal 2011. aastal

Valdkond	Kaebuste arv
Veekaitse	24
Metsaõigusnormid	22
Muu	20
Välisõhu ja osoonikihi kaitse	18
Kalapüük	17
Kaitstava loodusobjekti kaitse	15
Jäätmekäitlusnõuded	12
Jahiseaduse nõuded	6
Maapõuekaitse	6
Heakorra- ja kaevetööd	1
Loomastiku ja looma kaitse	1

Joonis 5-12 Keskkonnavalased kaebused Valgamaal 2011. aastal omavalitsusüksuste lõikes (kaebuste arv)

6. Haridus ja noorsootöö

6.1 Koolivõrk ja õpilased

2011/2012. õppeaastal on maakonnas kokku 24 kooli, nendest munitsipaalkoole 20, riigikoole 3 ja erakoole 1. Munitsipaalkoolidest on gümnaasiume/keskkoole 7 (nendest 1 kaugõppegümnaasium) ja põhikoole 13. Vastavalt 1.09.2010 jõustunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele on põhikoolides üks kuni kolm kooliastet. Riigikoolidest on maakonnas Valga Jaanikese Kool, Helme Sanatoorne Internaatkool (lõpetab tegevuse 15.07.2012) ja Valgamaa Kutseõppekeskus. Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal on erakool.

Maakonna koolides õpib kokku 4035 õpilast. Võrreldes 2010/2011. õppeaastaga on õpilaste arv vähenenud 217 õpilase võrra. Arvestada tuleb, et Valgamaa Kutseõppekeskus loeb oma õpilaste hulka ka need üldhariduskoolide õpilased, kellele korraldatakse kutseõpet põhikoolides või gümnaasiumides. Seega on mõned õpilased arvestatud topelt. Munitsipaalkoolides õpib 3403 õpilast, sealhulgas õhtuses või kaugõppes 95. Õpilaste arv munitsipaalkoolides on võrreldes 2010/2011. õppeaastaga vähenenud 119 õpilase võrra. Õpilaste arvu vähenemine lähiaastatel jätkub.

1. klassis asus 2011/2012. õppeaastal õppima 318 õpilast, nendest 311 õpilast munitsipaalkoolides, mis võrreldes eelmise, 2010/2011. õppeaastaga on 11 õpilase võrra suurem. Võrreldes Rahvastikuregistris registreeritud 2004. aasta sündidega on 1. klassis kooliteed alustanud õpilaste arv aga 6 lapse võrra väiksem.

Munitsipaalkoolidest õpib linnakoolides päevases õppevormis 2028 õpilast ehk 59,6% ja maakoolides 1375 õpilast ehk 40,4%. Võrreldes 2010/2011. õppeaastaga on linnakoolides õppivate õpilaste arv suurenenud 1,6% võrra ja vähenenud maakoolides õppivate õpilaste arv.

Tabel 6-1. Koolid 2011/2012. õppeaastal

Kooli pidaja (omavalitsus/riik/era)	Kool	Kodulehekülg
Helme vald	Ala Põhikool	www.ala.edu.ee
	Ritsu Lasteaed-Algkool	
Hummuli vald	Hummuli Põhikool	www.hummuli.edu.ee
Karula vald	Lüllemäe Põhikool	www.karula.edu.ee
Otepää vald	Otepää Gümnaasium	www.nuustaku.edu.ee
	Pühajärve Põhikool	www.pyhajarve.edu.ee
Palupera vald	Palupera Põhikool	www.palupk.edu.ee
Puka vald	Puka Keskkool	www.puka.edu.ee
	Aakre Lasteaed-Algkool	www.hot.ee/aakre
Pödrala vald	Riidaja Põhikool	www.riidaja.edu.ee
	Pikasilla Kool	www.pikasilla.edu.ee
Sangaste vald	Keeni Põhikool	www.keeni.edu.ee
Taheva vald	Hargla Kool	www.hargla.edu.ee
Tõlliste vald	Tsirguliina Keskkool	www.tsirgu.edu.ee
Tõrva linn	Tõrva Gümnaasium	www.torva.edu.ee
Valga linn	Valga Gümnaasium	www.valgagym.edu.ee
	Valga Vene Gümnaasium	www.valgavg.edu.ee
	Valga Kaugõppegümnaasium	www.vkog.edu.ee
	Valga Põhikool	www.valgapk.edu.ee
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	www.oeruvv.ee
Riigikool	Valgamaa Kutseõppekeskus	www.valgamaa.kok.ee
Riigikool	Helme Sanatoorne Internaatkool*	www.helmesik.edu.ee
Riigikool	Valga Jaanikese Kool	www.jaanikese.edu.ee
Erakool	Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal	www.audentes.ee

Selgitus: *Helme Sanatoorne Internaatkool lõpetab tegevuse 15.07.2012.

6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine

Tabel 6-2. Õpilaste arv

Kool	Õpilaste arv viimasel viiel aastal				
	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Ala Põhikool	81	67	65	52	50
Ritsu Lasteaed-Algkool	22	28	31	39	34
Hummuli Põhikool	107	87	88	82	71
Lüllemäe Põhikool	50	48	43	43	57
Otepää Gümnaasium	520	503	472	446	440
Pühajärve Põhikool	125	110	102	88	90
Palupera Põhikool	73	72	80	71	77
Puka Keskkool	181	173	156	139	123
Aakre Lasteaed-Algkool	21	19	21	23	25
Riidaja Põhikool	56	55	51	43	40
Pikasilla Kool	30	22	22	23	19
Keeni Põhikool	146	140	137	132	124
Hargla Kool	77	72	80	73	53
Tsirguliina Keskkool	219	213	198	175	151
Tõrva Gümnaasium	598	542	525	483	497
Valga Gümnaasium	835	782	732	665	620
Valga Vene Gümnaasium	528	483	450	444	414
Valga Kaugõppegümnaasium	87	94	128	99	95
Valga Põhikool	396	387	370	386	402
Õru Lasteaed-Algkool	14	13	15	16	21
Valgamaa Kutseõppekeskus	597	603	587	565	468
Helme Sanatoorne Internaatkool	85	69	35	31	34
Valga Jaanikese Kool	90	91	80	80	79
Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal	54	55	56	54	51
Kokku	4992	4728	4524	4252	4035

Tabel 6-3. Gümnaasiumi/keskkooli lõpetamine 2011. aastal

Kool	Õpilasi nimekirjas	Lõpetas kooli lõputunnistusega	sh kuldmedaliga	sh hõbemedaliga
Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal	16	16	-	3
Otepää Gümnaasium	34	33	-	-
Puka Keskkool	11	11	-	1
Tsirguliina Keskkool	13	13	-	-
Tõrva Gümnaasium	20	20	3	2
Valga Gümnaasium	45	45	1	-
Valga Kaugõppegümnaasium	12	12	-	-
Valga Vene Gümnaasium	30	29	2	1
Kokku	181	179	6	7

Kuldmedaliga lõpetanud

Kristiina Kannukene	Tõrva Gümnaasium
Margo Metsoja	Tõrva Gümnaasium
Timmo Sülla	Tõrva Gümnaasium
Liisi Ploom	Valga Gümnaasium
Anastassia Avramenko	Valga Vene Gümnaasium
Jelena Šihhaleva	Valga Vene Gümnaasium

Hõbemedaliga lõpetanud

Allar Soo	Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal
Kristin Tattar	Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal
Selin Valk	Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal
Karl Kadaja	Puka Keskkool
Martin Appo	Tõrva Gümnaasium
Kaspar Metsar	Tõrva Gümnaasium
Anastasia Gnatjuk	Valga Vene Gümnaasium

Tabel 6-4. Põhikooli lõpetamine 2011. aastal

Kool	Õpilasi nimekirjas	Neist lõpetas lõputunnistusega	sh kiitusega	Jäi klassi- kursust kordama
Ala Põhikool	8	6	-	2
Hargla Kool	11	11	-	-
Helme Sanatoorne Internaatkool	12	12	-	-
Hummuli Põhikool	13	13	1	-
Keeni Põhikool	20	20	1	-
Lüllemäe Põhikool	-	-	-	-
Otepää Gümnaasium	50	49	3	1
Palupera Põhikool	12	12	2	-
Puka Keskkool	14	14	2	-
Pühajärve Põhikool	8	8	4	-
Riidaja Põhikool	7	7	-	-
Tsirguliina Keskkool	18	18	-	-
Tõrva Gümnaasium	56	50	-	6
Valga Gümnaasium	78	78	4	1
Valga Kaugõppegümnaasium	6	6	-	-
Valga Põhikool	24	24	1	-
Valga Vene Gümnaasium	43	43	-	-
Valga Jaanikese Kool	2	2	2	-
Kokku	382	373	15	10

Kiitusega lõpetanud

Marianne Sokk	Hummuli Põhikool
Kristiine Aluvee	Otepää Gümnaasium
Kaija Põldsepp	Otepää Gümnaasium
Kevin Kõo	Otepää Gümnaasium
Hanna-Liisa Tamm	Palupera Põhikool
Kaisa Lokk	Palupera Põhikool
Peeter Kangro	Puka Keskkool
Kersti Undrits	Puka Keskkool
Siiri Kits	Valga Gümnaasium
Liisi Roosik	Valga Gümnaasium
Lisette Soopalu	Valga Gümnaasium
Silvia Tammela	Valga Gümnaasium
Ilona Berzinja	Valga Põhikool
Ksenia Kostrova	Valga Jaanikese Kool
Darja Matvejeva	Valga Jaanikese Kool

6.1.2 Õpetajad

2011/2012. õppeaastal töötab maakonna koolides kokku 509 pedagoogi. Siia on arvestatud lisaks aineõpetajatele ka koolide juhtkond. Lisaks töötavad koolides mitmed teised erialaspetsialistid – huvijuhid, infojuhid, logopeedid, psühholoogid, sotsiaalpedagoogid ja eripedagoogid.

Täiskoormusega töötab 314 ja osalise koormusega 195 õpetajat. Võrreldes eelmise õppeaastaga on täiskoormusega õpetajate arv vähenenud 29 õpetaja võrra ja osalise koormusega õpetajate arv vähenenud 27 õpetaja võrra.

Hariduse järgi on enam kõrgharidusega õpetajaid – 453 ehk 89% (eelmisel õppeaastal 84,8 %), keskeriharidusega õpetajaid on 43 ehk 8,4% (eelmisel õppeaastal 12,6%) ja keskhariidusega õpetajaid 13 ehk 2,6% (eelmisel õppeaastal 2,7%).

Õpetajate soolise koosseisu osas on pedagoogidest naisi 427 ehk 83,9% (eelmisel õppeaastal 82,8 %) ja mehi 82 ehk 16,1% (eelmisel õppeaastal 19,4%).

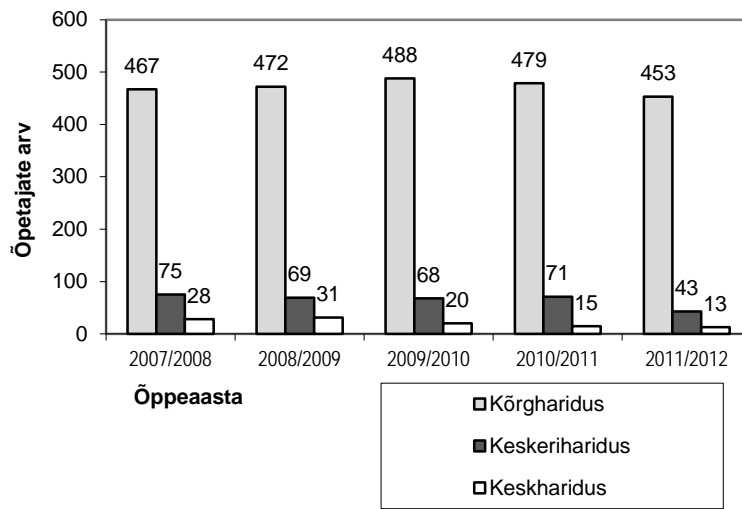
Ametijärkudel on kõige enam õpetajaid – 379 ehk 74,5% (eelmisel õppeaastal 74%). Vanemõpetajaid on 85 ehk 16,7% (eelmisel õppeaastal 14%), nooremõpetajaid 25 ehk 4,9% (eelmisel õppeaastal 6,4%) ja õpetajaid-metoodikuid 7 ehk 1,4% (eelmisel õppeaastal 1,2%). Kvalifikatsioonita õpetajaid on 13 ehk 2,5% (eelmisel õppeaastal 4,4%).

Tabel 6-5. Täiskoormusega töötavate õpetajate arv koolides

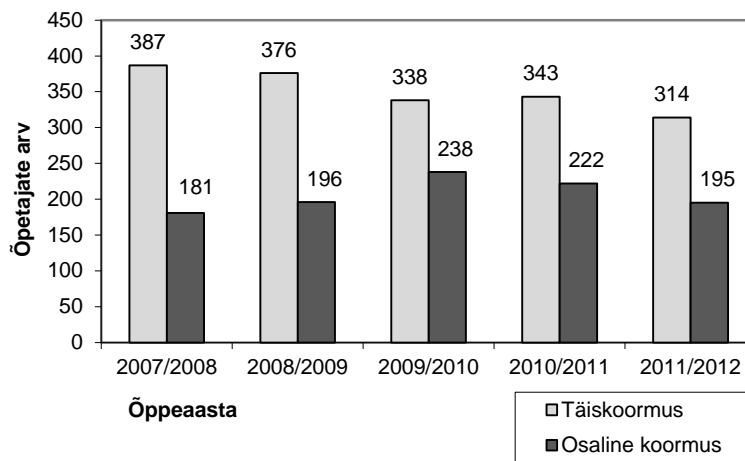
Kool	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Ala Põhikool	9	7	6	6	4
Ritsu Lasteaed-Algkool	4	3	2	4	2
Hummuli Põhikool	13	13	10	7	6
Lüllemäe Põhikool	4	5	2	6	6
Otepää Gümnaasium	45	39	22	32	35
Pühajärve Põhikool	14	13	14	11	9
Palupera Põhikool	9	10	9	10	8
Puka Keskkool	11	15	13	14	16
Aakre Lasteaed-Algkool	3	4	3	3	3
Riidaja Põhikool	3	6	4	4	2
Pikasilla Kool	3	4	4	4	0
Keeni Põhikool	17	14	17	11	14
Hargla Kool	10	10	12	6	3
Tsirguliina Keskkool	18	19	19	16	16
Tõrva Gümnaasium	39	36	38	33	35
Valga Gümnaasium	48	46	48	44	42
Valga Vene Gümnaasium	47	43	44	45	44
Valga Kaugõppegümnaasium	1	1	1	1	1
Valga Põhikool	28	27	28	33	33
Õru Lasteaed-Algkool	3	4	3	3	3
Valgamaa Kutseõppekeskus	20	25	24	28	19
Helme Sanatoorne Internaatkool	16	13	1	5	2
Valga Jaanikese Kool	21	17	11	11	11
Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal	1	2	3	-	-
KOKKU	387	376	338	343	314

Selgitus: Õpetajate arv ilma kasvatajate ja treeneriteta

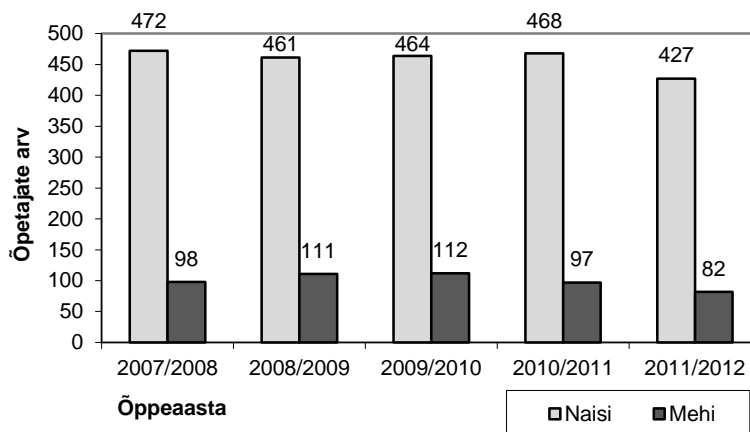
Joonis 6-6. Õpetajate struktuur hariduse järgi

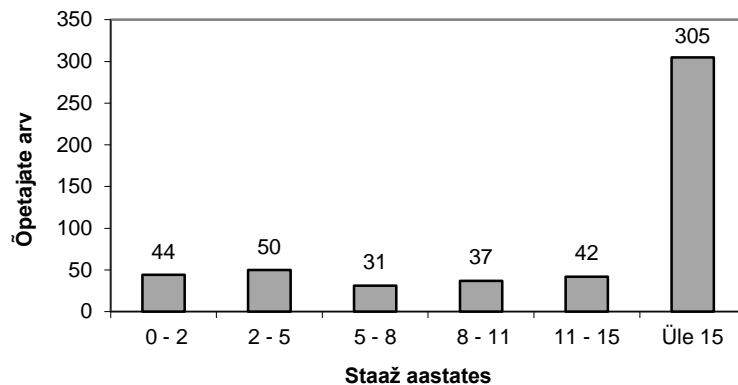
Joonis 6-7. Õpetajate hõivatus

Joonis 6-8. Õpetajate struktuur soo järgi

Joonis 6-9. Õpetajate struktuur staaži järgi 2011/2012. õppeaastal

Valgamaa Aasta Õpetaja 2011

Anne Õunapuu – Tõrva Gümnaasiumi keemiaõpetaja

Anneli Teder – Pühajärve Põhikooli klassiõpetaja, algklasside muusikaõpetaja, kasvataja, ringijuht

Evi Oherjus – Hargla Kooli algklasside õpetaja, bioloogia- ja geograafiaõpetaja, kasvataja, ringijuht

Heidi Kõvask – Lüllemäe Põhikooli klassiõpetaja, ringijuht

Heli Veerme – Riidaja Põhikooli õpetaja

Mare Uibopuu – Pikasilla Kooli direktor

Meeli Uibomägi – Valgamaa Kutseõppekeskuse sotsiaalpedagoog, sotsiaaltöö ja nõustamise juhtivõpetaja

Oksana Avramenko – Valga Vene Gümnaasiumi bioloogiaõpetaja

Terje Ertel – Tsirguliina Lasteaed Õnnelind õpetaja

Tiie Jaaniste – Otepää Gümnaasiumi klassiõpetaja

Tiina Fedotova – Valga Põhikooli algõpetuse õpetaja, algõpetuse töörühma juht, T.O.R.E. koolitaja

Tiiu Rohtla – Palupera Põhikooli loodusainete õpetaja

6.2 Koolieelsed lasteasutused

Tabel 6-10. Lasteaiad 2011/2012. õppeaastal

Omaavalitsus	Lasteaed	Lapsi	Rühmi	Pedagooge	Pedagoogide keskmine tööstaaž
Helme vald	Ritsu Lasteaed-Algkool	46	3	7	14
	Ala Põhikooli lasteaed	18	1	2	15
Hummuli vald	Lasteaed Sipsik	20	1	4	23
Karula vald	Lüllemäe Põhikooli lasteaed	38	2	6	16
Otepää vald	Otepää Lasteaed* Pähklikese maja	116	6	16	22
	Otepää Lasteaed* Võrukaela maja	54	3	10	25
	Pühajärve Põhikooli lasteaed	18	1	2	13
Palupera vald	MTÜ Hellenurme Mõis lasteaed	27	2	4	18
Puka vald	Aakre Lasteaed-Algkool	17	1	4	24
	Puka Lasteaed	40	2	7	26
Põdrala vald	Riidaja Põhikooli lasteaed	20	1	2	8
Sangaste vald	Keeni Põhikooli ettevalmistusrühm	12	1	1	33
	Sangaste Lasteaed	32	2	5	23
Taheva vald	Hargla Kooli lasteaed	16	1	3	18
Tõlliste vald	Laatre Lasteaed*	9	1	4	19

	Sooru Lasteaed	36	2	4	28
	Tsirguliina Lasteaed Önnelind	27	2	5	19
Tõrva linn	Lasteaed Mõmmik	119	6	15	29
	Lasteaed Tõrvalill	60	3	8	23
Valga linn	Lasteaed Buratino	178	9	20	25
	Lasteaed Kaseke	110	6	16	21
	Lasteaed Pääsuke	153	9	21	27
	Lasteaed Walko	176	9	23	18
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	20	1	3	36
	KOKKU	1362	75	192	22

*Selgitus: Otepää lasteaiad Võrukael ja Pähklike on liidetud üheks lasteaiaks nimetusega Otepää Lasteaed (asuvad eraldi majades). Laatre Lasteaed suletakse 1.06.2012.

Tabel 6-11. Koolieelsed lasteasutused

Aasta	Laste arv	Rühmade arv	Pedagoogide arv
2007	1289	70	175
2008	1297	72	178
2009	1302	75	188
2010	1345	75	193
2011	1362	75	192

6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus

Aadress Loode 3, 68206 Valga

Valmis uus õppekompleks ning kogu õppetöö koondati 1. septembriks Valka. Kutseõppekeskuse õppekeskkonna kaasajastamist rahastab jätkuvalt Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi projektide „Uue õppekompleksi (Valga õppekoht) ehitus koos infrastruktuuri ja soetustega“ ja „Õpilaskodu ehitus“ kaudu.

2011. aastal võeti kasutusele uus õppekompleks maksumusega 3482 tuh eurot, õpilaskodu maksumusega 1479 tuh eurot ja juurdepääsutee maksumusega 119 tuh eurot.

Projekti „Uue õppekompleksi (Valga õppekoht) ehitus koos infrastruktuuri ja soetustega“, (eelarve 9586 tuh eurot) osas tehti 2011. aastal kulutusi kokku 3185 tuh eurot, sellest põhivara soetusteks 1748 tuh eurot ja tegevuskuludeks 1437 tuh eurot.

Projekti „Õpilaskodu ehitus“ (eelarve 1982 tuh eurot) raames tehti 2011. aastal kulutusi 435 tuh eurot, sellest põhivara soetusteks 249 tuh eurot ja tegevuskuludeks 186 tuh eurot. 2012. aasta peamisteks ülesanneteks on seadmete ja sisustuse riigihangete korraldamine ja õppekompleksi sisustamise lõpetamine.

2010/2011. õppeaastal toimus tasemeõpe 9 erinevas õppekava rühmas: transporditeenused (kaubaveod ja -käitlemine), hulgi- ja jaekaubandus (müüja, müügikonsultant), majutamine ja toitlustamine (kokk, suurköögikokk, abikokk), tekstiil, rõivaste, jalatsite õmblemine (rätsepatöö), sotsiaaltöö ja nõustamine (sotsiaalhooldus, hooldustöötaja), mootorliikurid, laevandus- ja lennundustehnika (autotehnik, autoplekksepp), materjalitöötlus (tisler), ehitus ja tsiviilrajatised (palkmaja ehitaja).

Kooli õpilastest 75% on pärit Valga maakonnast, ülejäänud maakonda ümbritsevatest naabervaldadest, üksikud kaugemalt. Kutseõppeliikidest on rakendunud töösse kõik õppeliigid, toimib koostöö teiste haridusliikide ja –tasemetega, tagamaks juurdepääsu kõigile soovijatele kutseõppes. Müüja erialal viidi läbi kutseõpet gümnaasiumis Tsirguliina Keskkoolis, Võru ja Abja Tarbijate Ühistus.

Erinevaid ettevõtete praktikabaase on üle 150. Suurematega on sõlmitud koostöökokkulepped (Salome Auto AS, Valga Gomab Mööbel, M.A.S.I. Company OY (Sangar), Tallink jt). Osaleti erinevates Leonardo da Vinci projektides, mille raames õpetajad viibisid lähetusprojektidega Saksamaal ja Rootsis. Rätsepa eriala õppijad (3) viibisid õppepraktikal

Itaalias, tislari eriala õpilased (4) ja autotehnika eriala õppijad (4) aga Rootsis ja Saksamaal. Projektide eesmärgiks oli õpetajate stažeerimine ja õpilaste praktikavõimaluste mitmekesistamine.

Valgamaa Kutseõppekeskus on Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsiooni, Kaupmeeste Liidu ja Mööblitootjate Liidu liige.

Täiskasvanute Koolituskeskus korraldab tööalast koolitust esmase, ümber- ja täiendõppena. Kokku alustas täiskasvanute koolituses 2011. aastal 1154 täiskasvanud õppijat, lõpetas 1137. Koolituskursuste maht oli 4346 tundi, kogumaksumusega 190 618 eurot. Kokku viidi läbi 79 koolituskursust 16 õppekavarühmas.

Koostöös Töötukassa Valgamaa osakonnaga pakutakse ja viiakse läbi koka, müüja-klienditeenindaja, puhastus-teenindaja, sotsiaalhooldaja, keevitaja, raietöölise jt koolitusi. Lisandunud on ettevõtlus- ja töötõtsingukoolitused. Koolitused toimuvad nii eesti kui vene keeles.

Tegutseb autokool, kus saab õppida kursustel B-kategooria juhilubade taotlemiseks. 2011. aastal osales autokooli kursustel 143 inimest. Korraldatakse ka B-kategooria lõppastme koolitust.

Koolituskeskus on kujunenud elukestva õppe – Täiskasvanud õppija nädala (TÖN) eestvedajaks Valgamaal. 2011. aastal toimus see juba neljateistkümnendat korda. TÖNi ajal osales erinevates õpitubades ja koolitustel 398 inimest. Koostööpartneriteks on ETKA Andras ja teised Lõuna-Eesti kutseõppeasutused.

Koostati ja esitati projekt „VocLink“ Eesti-Läti programmi lätikeelse kutseõppe käivitamiseks Valgamaa Kutseõppekeskuses õppeaastal 2012/2013. Juhtpartner on Valgamaa Kutseõppekeskus. Valga Logistika Kompetentsikeskuse asutamiseks ja rahastamiseks esitati taotlus Euroopa Regionaalarengu Fondist rahastatavasse kompetentsikeskuste meetmesse. Valgamaa Kutseõppekeskus osales partnerina Innovatiivse hoone ja elukeskkonna kompetentsikeskuse töös. Kompetentsikeskuste loomist rahastab Siseministeerium läbi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS). Kahjuks ei leidnud projektid rahastamist. 2012. aastal jätkatakse võimaluste otsimist projektide koostamisel omandatud kogemuste rakendamiseks.

Alustati konsultatsioone õppe korraldamiseks Läti elanikele. Mõlema riigi haridus- ja teadusministeeriumite kantslerite poolt allkirjastati ühiste kavatsuste memorandum.

Tabel 6-12. Lõpetajad erialade kaupa

Eriala	Lõpetajate arv 2011
Hooldustöötaja	15
Müüja (Võru TÜ)	13
Müüja (Abja TÜ)	15
Müüja (Tsirguliina KK)	13
Veokorraldus	12
Kaubaveod ja käitlemine	11
Autoplekksepp	8
Autotehnik	17
Autoplekksepp (kutseõpe)	5
Kokk	23
Suurköögi kokk	1
Abikokk	4
Palkmaja ehitaja	11
Tisler	12
Tisler (kutseõpe)	3
Kodumajandus	8
Kodumajandus (Urvaste+Jaanikese Kool)	15
Kokku	186

6.4 Noorsootöö

6.4.1 Noorteühendused ja -organisatsioonid

Tabel 6-13. Noorteühendused ja -organisatsioonid koolides 2011/2012. õppeaastal

Kool	Organisatsiooni nimetus	Liikmete arv	Juhendaja
Hargla Kool	Kodutütred	10	Silva Ranniku
	Noorkotkad	5	Kaimo Vahtra
Otepää Gümnaasium	Skauhid	17	Peeter Mändla
Pikasilla Kool	Kodutütred	5	Evelin Tamm
	Noorkotkad	9	Evelin Tamm
Puka Keskkool	Kodutütred	10	Laura Melk
	Noorkotkad	9	
Pühajärve Põhikool	T.O.R.E	10	Eve Koser
Riidaja Põhikool	Kodutütred	2	Ülle Adamson
	Noorkotkad	4	Ülle Adamson
Tsirguliina Keskkool	Kodutütred	34	Svetlana Oper
	Noorkotkad	14	Svetlana Oper
	Punane Rist	4	Anne Juust,
	T.O.R.E	26	Maire Baumverk
Tõrva Gümnaasium	Eesti 4H	11	Eve Tiik
	Kodutütred	23	Liia Ortus
	Noorkotkad	30	Liia Ortus
	Punase Risti Noored	12	Malle Lemmle
Valga Gümnaasium	T.O.R.E	34	Endla Lökova, Eve Mall Kirt
	Kodutütred	27	Maarja Mägi
	Noorkotkad	31	Maarja Mägi
	MTÜ Kungla muusikalitrupp	21	Siiri Põldsaar, Reet Laanoja
			Tiina Fedotova
Valga Põhikool	T.O.R.E	72	Õne Naaris Ester Jürgen
	T.O.R.E	13	Nadežda Selivjorstova
Valga Vene Gümnaasium	Punase Risti Noored	2	Nadežda Malõševa
	Võrkpalliklubi Viktoria	88	Vassili Dinis

Tabel 6-14. Õpilasesindused koolides 2011/2012. õppeaastal

Kool	Õpilasesinduse juht	Tugiisik
Ala Põhikool	Elen Liigus	Kaja Hass
Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaal	Kristiine Lauri	Rita Arik
Hargla Kool	Kalev Kaldmaa	Juta Kond
Helme Sanatoorne Internaatkool	Liina-Liis Liiving	Ines Piller
Hummuli Põhikool	Eliise Nugis	Triinu Helbre
Keeni Põhikool	Siiri Linde	Vete Hainsoo
Lüllemäe Põhikool	Jane Niklus	Merili Madissoo
Otepää Gümnaasium	Mari-Liis Uprus	Terje Aasaroht
Palupera Põhikool	Artur Lõhmus	Reet Allak
Puka Keskkool	Alari Suun	Liidia Saarmann
Pühajärve Põhikool	Merylin Tihomirova	Eve Koser

Tsirguliina Keskkool	Aivi Böstrova, Vallo Virnas (alates märts 2012)	Silva Stepanova
Tõrva Gümnaasium	Triin Jaansalu	Niina Ilisson
Valga Gümnaasium	Sillen Klasman	Maimu Vismann
Valga Jaanikese Kool	Ksenia Kostrova	Merike Möttus
Valga Kaugõppegümnaasium	Kirsika Soomer	Piret Markson
Valga Põhikool	Keit Arula	Tarmo Post
Valga Vene Gümnaasium	Tamara Hlevno	Olga Bobõreva
Valgamaa Kutseõppekeskus	Kerlyn Kupits	Sirle Lüüs

VALGAMAA NOORTEKOGU

Valgamaa Noortekogu loodi 24. märtsil 2006. aastal. Valgamaa Noortekogus oli 2011. aastal 12 liiget ning presidendiks Sirli Pippar.

Koduleht <http://noortekogu.valgamaa.ee/>

Valgamaa Noortekogu eesmärgid

Peaesmärk: võimaldada Valgamaa noortel osaleda otsustamisprotsessides ja kaitsta maakonna 7-26aastaste noorte huvisid neid puudutavates valdkondades kõrgemal tasandil.

Eesmärgid:

- tuua noorte probleemid ja vajadused maakondlikule tasandile;
- leida meetodeid noorte aktiviseerimiseks ning võimaluste mitmekesistamiseks;
- propageerida elujaatavat suhtumist;
- pakkuda noortele tuge valikute tegemisel ning ideede elluviimistel.

2011. aasta suurimad tegevused

Abiturientide auks ja toetuseks kirjandikonkursi läbiviimine. Eesmärgiks ärgitada noori rohkem kirjutama ja arutlema ühiskonnas esinevate probleemide üle.

Valgamaa noortekonverentsi „Noored ja suhted“ korraldamine. Konverentsi eesmärk oli suunata noori nägema oma suhtlusliinide mitut tasandit ja kõigi nende olulisust ja mõju neile.

Valgamaa aastanoore ja noortesõbra tiitli üleandmine. Valgamaa aastanoored 2011 on Kristi Kõiv (maanoor) ja Egle Kõvask (linnanoor) ning Valgamaa noortesõber – Valgamaa Noorsootöökeskuse TANKLA liige Siiri Liiva.

Noorte Osaluskohtu korraldamine ja selles osalemine.

Valgamaa Noortekogu esindused komisjonides

Sirli Pippar ja Sillen Klasman kuuluvad Valgamaa avatud noortekeskuste projektikomisjoni.

Sirli Pippar on Valga maakonna arengunõukogu liige.

NOORTEÜHENDUS ELO TÕRVA KLUBI

Valgamaal tegutseb ELO alates 1988. aastast.

Eesmärgid:

- aidata kaasa lapse igakülgsel arengule;
- kujundada lastel humaanset maailmavaadet looduseaduste mõistmisel, sallivust, abivalmidust;
- õpetada lastele demokraatiat, anda üheskoos tegutsemise tarkust ja organiseerimiskogemust;
- anda lastele võimalus kaasa rääkida Eesti elu korraldamisel;
- kaitsta laste huve ja õigusi.

Aadress Spordi 1, Tõrva.

Juhendaja Merike Soomets.

KODUTÜTARDE VALGAMAA RINGKOND

Kodutütred on Valgamaal 209.

Eesmärgid:

- kasvatada kõrge moraaliga isiksust erinevate võistluste, õppuste ja matkade abil;
- anda ettevalmistus toimetulekuks erinevates olukordades;

- arendada tüdrukutes veendumust, et nende haridusest ja haritusest oleneb nende endi tulevik.

Address Kaitseliidu Valgamaa Malev, Võru 12, Valga.

Ringkonnavanem Sigrít Säinas.

NOORTE KOTKASTE VALGAMAA MALEV

Noorkotkaid on Valgamaal 196.

Eesmärk: skautlike kasvatus- ja treenimismeetodite kaudu igakülgset arenenud patriootiliste noorte meeste kasvatamine.

Address Kaitseliidu Valgamaa Malev, Võru 12, Valga.

Noorte Kotkaste malevapealik Rein Säinas.

Noorteinstruktor Kaimo Vahtra.

EESTI SKAUTIDE ÜHINGU OTEPÄÄ SKAUDILIPKOND

Skaute on Valgamaal 25.

Eesmärgid:

- skautliku noorteprogrammi arendamine, võttes aluseks maailma skautluse uuemad arengusuunad;
- Eesti ühiskonna vajaduste ja noorte huvide järgimine.

Address Otepää Gümnaasium, Koolitare 5, Otepää.

Otepää Skaudilipkonna juht Peeter Mändla.

EESTI PUNASE RISTI NOORED VALGAMAA SELTS

Liikmeid on 282, neist aktiivseid 22.

Eesmärgid:

- koolitada noori tööks noorsoorühmades, käsitledes kultuuride ja isikutevahelist mõistmist, tolerantsust ja kaastunnet, üksikisikute ja organisatsioonide koostöövorme;
- sisustada noorte vaba aega, kaasates neid projektide kaudu preventiivsesse töösse sõltuvusainete ja nakkushaiguste ennetamisel;
- arendada vabatahtlikkust noorte hulgas elanikkonna abistamiseks eriolukorras, katastroofis ja enimhaavatavate inimeste toetamisel.

Address Kuperjanovi 3a-34, Valga.

Juhid: Annika Aunapu ja Eneli Kask.

STUUDIO JOY

Stuudio Joy on alates 1995. aastast tegutsev mittetulundusühing, mille all tegutsevad erinevad huvialaringid: 11 tantsutruppi 249 tantsijaga, 2 vokaalansamblit ja 20 solisti. Stuudio on võtnud osa vabariiklikest ja rahvusvahelistest tantsu- ja vokaalfestivalidest ja konkurssidest, kus loodi ja praeguse ajani säilitatakse suhteid loominguliste kollektiividega Bulgaarias, Ungaris, Lätis, Leedus, Poolas, Venemaal ja Eestis.

Stuudio Joy ülesandeks on toetada ja arendada noortes inimestes initsiatiivi ja võimet saavutada elus oma eesmärgid, aidata leida kunstilise eneseväljenduse alternatiive Eestis ja Lätis ning kogu maailmas, valmistada ette heal professionaalsel tasemel kontsertprogramme, aidata integreeruda Eesti ühiskonda ning edaspidi Euroopasse neil noortel, kelle emakeeleks on vene keel. Stuudio Joy peamiseks missiooniks on vähendada noorte sotsiaalset isolatsiooni, arendada nende individuaalset arengut mõtestatud tegevuse kaudu.

Address Kesk 3-7, Valga.

Juhataja Marina Jerjomina.

MTÜ VALGA ROCKIKLUBI

Valga Rockiklubi tegutseb alates 2002. aastast, korraldab igakuiselt Eesti ja välismaiste alternatiivbändide kontserte, rendib ürituste korraldamiseks helitehnikat ning on proovipaigaks viiele noortebändile ning kooskämiskohaks paarikümnele rockmuusika austajale.

Address Aia 19, Valga.

Veeb www.rockiklubi.ee

Kontaktisik Ivo Mannine.

6.4.2 Avatud noortekeskused

OTEPÄÄ AVATUD NOORTEKESKUS

Aadress Virulombi 2, Otepää.

Otepää Noortekeskuse juht ja valla noorsootöötaja Kadri Orav.

VALGA AVATUD NOORTEKESKUS

Aadress Kuperjanovi 9, Valga.

Veeb <http://www.valgakultuurikeskus.ee/>

Noorsootööjuht Lauri Drubinš.

Noorsootöötajad: Kairi Luhaväli ja Katrin Puusepp.

MTÜ TÖLLISTE AVATUD NOORTEKESKUS TANK

Aadress Tehase 2, Tsirguliina alevik, Tõlliste vald.

Veeb <http://www.anktank.ee>

Noorsootöötajad: Sigrit Säinas, Piia Ardel.

HARGLA MAAKULTUURIMAJA STRUKTUURIÜKSUS TAHEVA VALLA AVATUD NOORTEKESKUS

Aadress Hargla küla, Taheva vald.

Noorsootöötaja Angela Saar.

TAHEVA KÜLAKESKUS

Aadress Taheva küla, Taheva vald.

Perenaine Angela Saar.

KOIKKÜLA KÜLAKESKUS

Aadress Koikküla küla, Taheva vald.

Perenaine Anita Maran.

TÕRVA NOORTEKESKUS

Aadress Spordi 1, Tõrva.

Noorsootöötaja Merike Soomets.

MTÜ HUMMULI NOORTEKESKUS

Aadress Hummuli alevik, Hummuli vald.

Noorsootöötaja Jaana Butov.

MTÜ AVATUD HELLENURME NOORTEKESKUS

Aadress Hellenurme küla, Palupera vald.

Veeb <http://noored.palupera.ee/>

Juhid: Deivi Sarapson ja Terje Kors.

KARULA VALLA AVATUD NOORTEKESKUS

Aadress Lüllemäe küla, Karula vald.

Noorsootöötajad: Carmen Tsvetkov ja Ene Kaas.

SVANK, SANGASTE VALLA AVATUD NOORTEKESKUS

Aadress Keeni küla, Sangaste vald.

Veeb <http://svank2.blogspot.com>

Noorsootöötajad: Kaija Kõiv ja Rait Elvet.

KUIGATSI KÜLAMAJA

Aadress Kuigatsi küla, Puka vald.

Noortejuht Kaija Kõiv.

MTÜ VALGAMAA PARTNERLUSKOGU

Aadress Valga põik 3, Otepää .

Veeb www.valgaleader.ee

Koordineerija Aile Viks.

MTÜ Valgamaa Partnerluskogu on koostöökogu, mis ühendab era-, omavalitsus- ja mittetulundussektori organisatsioone ning mille eesmärgiks on kohalik areng Valgamaal. Partnerluskogu missiooniks on kaasata valgamaalased tegutsema järjepideva heaolu kasvu nimel, et iga inimene saaks olla vajalik ja väärtuslik.

Valgamaa Partnerluskogu strateegia keskendub kolmele kesksele sihtgrupile, kelleks on valitud kogukonnad, väikeettevõtjad ning noored vanuses 7–26 eluaastat.

Peamisteks eesmärkideks noorte valdkonnas on pakkuda Valgamaa noortele võimalusi oma annete ja ettevõtlikkuse arendamiseks, kaasata noori elukeskkonna kujundamisesse, tõsta noorte aktiivsust ning pakkuda koostöövõimalusi noorsootöö edendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks korraldatakse projektikonkurse „Noor Valgamaa“ ja „Noorte võimalused maal“. „Noor Valgamaa“ on suunatud noorte tegevusvõimaluste laiendamiseks. „Noorte võimalused maal“ on mõeldud noorte endi poolt korraldatud tegevuste toetamiseks. Lisaks saavad noored esimesed projektikogemused.

Valgamaa Partnerluskogu algatab ka ise projekte, mille raames arendatakse maakondlikult noorsootööd. 2011/2012. aastal anti välja Valgamaa Noortelehete Tankla, uuendati noorteportaali Tankla sisu ja välimust, korraldati õppereis Ida-Virumaale ja meediakoolitus.

MTÜ VALGAMAA NOORSOOTÖÖKESKUS TANKLA

Postiaadress Võru 67, Valga.

Lauri Drubinš (juhatuse esimees) – juhatuse töö koordineerimine, liikmetöö, suursündmused, arendusprojektid.

Marek Mekk – dokumendihaldus ja finantsid, suhtlus partneritega, noorsootöölased konsultatsioonid, arendusprojektid ja maakonna noorsootöö strateegia seire.

Siiri Liiva – avalikud suhted ja infotegevused, rahvusvaheline koostöö, noorte osalus ja kaasamine, www.tankla.net administraator ja noortelehete Tankla peatoimetaja.

Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla on 27. aprillil 2010. aastal Taageperas Valgamaal maakonna aktiivsete noorsootöö eestvedajate poolt loodud ühendus. Tankla eesmärgiks on läbi noorsootöökeskuse arendada ja toetada maakonna noorsootöövõrgustiku erinevaid osapooli ja nende tegevusi, tagamaks maakonna noorte ja noorsootöötajate huvide esindatus kõigis Valgamaa kolmeteistkümnes vallas-linnas ja maakonnas tervikuna.

Tankla suurimateks projektideks olid 2011. aastal Valgamaa noortele vabatahtliku noorsootöö eest passi väljaandmine, koolituste, seminaride ja infopäevade korraldamine noorsootöös osalejatele ning noorsootöötajate pädevuste tõstmisele kaasaitamine läbi koolituste. Ühiselt on noorsootöötajate poolt organiseeritud ja läbi viidud maakondlik noorte suvekool aastal 2010 ja koostöös Valgamaa Partnerluskoguga aastal 2011.

Tankla suurimaks koostööpartneriks on MTÜ Valgamaa Partnerluskogu. Hetkel on Tanklal 11 liiget, kellest 9 on organisatsiooni asutajaliikmed.

6.4.3 Huvikoolid**VALGA MUUSIKAKOOL**

Aadress Kesk 22, Valga.

Õpilasi 2011/2012. õppeaastal 222, pedagooge 30.

Direktor Ants Loos.

TÕRVA MUUSIKAKOOL

Aadress Puiestee 1, Tõrva.

Õpilasi 2011/2012. õppeaastal 70, pedagooge 9.

Direktor Thea Leitmaa.

OTEPÄÄ MUUSIKAKOOL

Aadress Koolitare 7, Otepää.

Õpilasi 2011/2012. õppeaastal 86, pedagooge 13.

Direktori kohusetäitja Anneli Narusk.

PUKA KUNSTIKOOL

Aadress Kooli 3, Puka.

Õpilasi 2011/2012. õppeaastal 38, pedagooge 4.

Juhataja Esti Kittus.

6.4.4 Valga Maavalitsuse Teavitamis- ja Nõustamiskeskus

Teavitamis- ja Nõustamiskeskus on karjääriteenuseid pakkuv asutus, mis tutvustab noortele mitmekülgseid õppimis- ja töövõimalusi ning aitab kaasa eneseanalüüsioskuse arendamisele, et toime tulla praeguse ühiskonna nõudmistega.

Keskuses töötavad kutse- ja karjäärinõustaja ning karjääriinfo spetsialist.

Tabel 6-15. Karjäärinõustamise teenuse kasutamine

Karjäärinõustamise liik	Keskuses	Väljaspool keskust	KOKKU
Individuaalne nõustamine (noorte arv)	71	123	194
Noorte grupinõustamine (noorte arv)	54	764	818

Tabel 6-16. Karjääriinfoteenuse kasutamine

Karjääriinfoteenuse liik	Arv
Konsultatsioonid ehk päringuintervjuud keskuses (haridus, tööturg, õppimine ja/või töötamine välismaal)	32
Kirjalikult, e-posti, telefoni jm vahendusel saabunud infopäringud (haridus, tööturg, elukutsed, õppimine ja/või töötamine välismaal)	90
Info vahendamine meedia kaudu (artiklite arv)	11
Karjääriinfo loengud koolides	46
Karjääriinfo loengutel osalenute arv	963
Karjääripäevad, infopäevad, konkursid, messid jt info vahendamiseks korraldatud üritused	13
Infoüritustel osalenute arv	1375

Valgamaal on toimiv 16-liikmeline kooli karjäärikoordinaatorite võrgustik.

Võrgustiku liikmetele toimus kuus üritust:

- Tartu- ja Valgamaa karjäärispetsialistide koostöö ümarlaud – osalejaid 27;
- üleriigiline karjäärispetsialistide suvekool Rakveres – Valgamaalt osales 3 karjäärispetsialisti;
- Valgamaa karjääriteenuste koostööpartnerite suveseminar Keeni Põhikoolis – osalejaid 18;
- õppepäev „Karjääri- ja õppenõustamisteenuste arendamine“ – osalejaid 22;
- koostööseminar Viljandimaa karjäärispetsialistidega – osalejaid 19;
- õppereis Võrumaa karjääri- ja õppenõustamiskeskusesse – osalejaid 7.

Valga Maavalitsuse Teavitamis- ja Nõustamiskeskus korraldas maakonna noortele viis ülemaakondlikku üritust:

- vabatahtlike noorte kaasamise tänuüritus – osalejaid 19;
- traditsiooniliselt tähistati koos noortega Euroopa Päeva – osalejaid 40;
- keskuse avatud uste päev – osalejaid 101;
- toimus jätkukonverents „Täna mõeldes tulevikule“ – osalejaid 90;
- viidi läbi noorteseminar „Mina ja mõtted“ – osalejaid 27.

Valga Maavalitsuse Teavitamis- ja Nõustamiskeskus osales noorte haridusmessidel „Teeviit“ ja „Intellektika“ rajaleidja reklaamboksis, mille töös osalesid Valgamaa vabatahtlikud noored.

Osaleti Valga linna Tarkuse päeval, mille raames toimusid karjääriteemaline teavitus, mängud ja oli võimalik teha kutsesobivustesti. Infoboksi külastas 150 noort.

Valmis karjääri- ja õppenõustamisteenuste ühine arengukava aastateks 2011-2014. Alustati Valgamaa Noorte Nõustamiskeskuse ruumide loomist Valga Maavalitsuse I korrusele, kus 2012. aastal alustavad tööd õppenõustamis- ja karjääriteenuste spetsialistid.

6.5 Erinoorsootöö

6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus

Valga maakonnas töötab kaks alaealiste komisjoni: maakondlik komisjon loodi 1998. aastal Valga Maavalitsuse juurde, kohaliku omavalitsuse komisjon alustas tööd 1.09.2006 Tõrva Linnavalitsuse juures. Tõrva piirkonna alaealiste komisjoni pädevusse kuuluvad Tõrva linna, Helme ja Põdrala valla alaealiste õigusrikkumiste arutelud, mõjutusvahendite määramine ning oma haldusterritooriumil alaealistega tehtava kriminaalpreveniivse töö koordineerimine. 2011. aasta maakondlik erinoorsootöö koondstatistika kajastab mõlema komisjoni tööd.

Tabel 6-17. Alaealiste õigusrikkumiste arutelud

Aasta	2007	2008	2009	2010	2011
Õigusrikkumiste arv	93	91	80	83	77
Korduvarutelude arv	13	5	7	5	4

Tabel 6-18. Alaealiste komisjoni poole pöördumiste alused

	2007	2008	2009	2010	2011
Pöördumiste aluseks on järgmised teod					
Koolikohustuse mittetäitmine	49	28	18	30	12
Karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	26	18	21	26	28
Karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	18	45	41	27	37

Tabel 6-19. Alaealiste komisjoni poolt kohaldatud mõjutusvahendid

Mõjutusvahendid vastavalt alaealise mõjutusvahendite seaduse § 3 lg 1	2007	2008	2009	2010	2011
Hoiatus	75	70	68	69	59
Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	4	-	-	-	-
Vestlusele suunamine psühholoogi, narkoloogi, sotsiaaltöötaja või mõne muu spetsialisti juurde	25	16	12	36	12
Lepitamine	-	-	-	-	-
Kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja või perekonnas hooldaja juures või lastekodus	4	1	-	1	-
Üldkasulik töö	13	11	22	12	20
Käendus	-	-	-	-	-
Noorte- või sotsiaalprogrammides või rehabilitatsiooniteenuses või ravikuurides osalemine	4	5	7	9	5
Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamine	4	-	-	1	4

Tabel 6-20. Alaealiste õigusrikkumisi ennetavate kriminaalpreventiivsete projektide toetamine, eurot

	2007	2008	2009	2010	2011
Toetuse suurus	4894,6	8214,2	8038,7	-	-
Projektide arv	11	14	11	-	-

Alates 2010. aastast Eesti Noorsootöö Keskus kriminaalpreventiivsete projektide konkursside läbiviimist maakondades ei toeta.

6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus

Valga maakonna nõustamiskomisjon on maavanema korraldusega Valga Maavalitsuse juurde moodustatud viieliikmeline komisjon.

Nõustamiskomisjoni pädevus

- soovitada vanema või vanema nõusolekul koolieelse lasteasutuse direktori taotlusel eelkoolialise lapse paigutamist sobitus- või erirühma;
- soovitada vanema või vanema nõusolekul koolieelse lasteasutuse direktori taotlusel koolikohustuse täitmise edasilükkamist või alla seitsmeaastase isiku kooli vastuvõtmist;
- soovitada vanema või vanema nõusolekul kooli direktori taotlusel kohaldada hariduslike erivajadustega õpilastele võimetekohane õppekava või õppevorm;
- soovitada vanema või vanema nõusolekul kooli direktori taotlusel õpilasele õpingute jätkamist erikoolis, -klassis või -rühmas;
- soovitada vanema või vanema nõusolekul kooli direktoril koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarse õppevormi, ühe õpilase õpetamisele keskendunud õppe või tervislikel põhjustel koduõppe rakendamist;
- soovitada kooli direktori taotlusel hariduslike erivajadustega õpilaste kaasava õppe jaoks vajalike tingimuste loomist ja rakendamist koolis.

Nõustamiskomisjoni töökorraldus

- komisjoni istungid toimuvad vastavalt vajadusele;
- komisjon teeb otsused esitatud dokumentidele tuginedes;
- komisjoni istungile kutsutakse vajadusel lapsevanem koos lapsega;
- otsus teatatakse lapsevanemale, kohalikule omavalitsusele (nt koolikohustuse täitmise edasilükkamine) ja haridusasutusele kirjalikult.

2011. aastal toimus 11 nõustamiskomisjoni istungit. Võeti vastu 42 otsust.

Tabel 6-21. Otsuste arv nõustamiskomisjonis

Aasta	2007	2008	2009	2010	2011
Otsuste arv	51	64	52	66	42

7. Majandus ja tehniline infrastruktuur

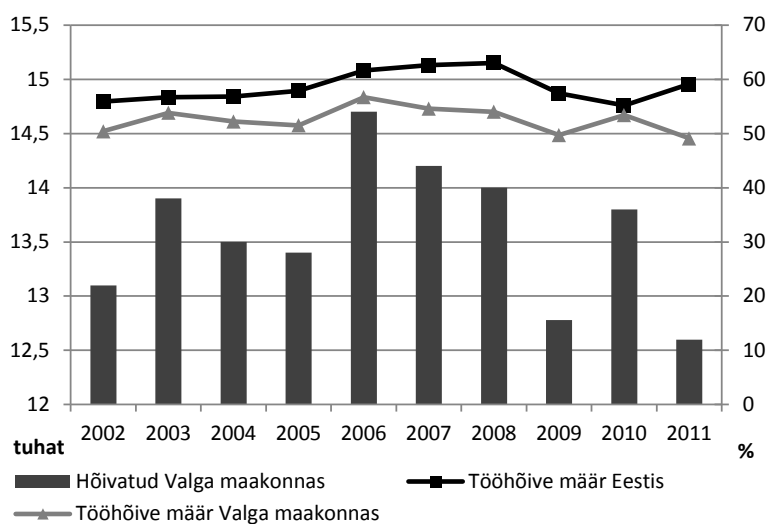
7.1 Tööhõive

Tabel 7-1. Valgamaa 15–74-aastased elanikud hõiveseisundi järgi

	2007	2008	2009	2010	2011
Tööealised kokku (tuhat)	26,0	25,9	25,8	25,8	25,7
Tööjõud (tuhat)	15,6	15,3	15,6	15,9	14,5
Mitteaktiivsed (tuhat)	10,4	10,6	10,2	9,9	11,1
Töoga hõivatud (tuhat)	14,2	14,0	12,8	13,8	12,6
Töötud (tuhat)	1,4	1,3	2,8	2,1	1,9
Tööjõus osalemise määr (%)	60,1	59,1	60,4	61,6	56,6
Tööhõive määr (%)	54,6	54,0	49,7	53,4	49,1
Töötuse määr (%)	9,1	8,5	17,8	13,3	13,3

Allikas: Statistikaamet

Joonis 7-2. 15–74-aastaste hõive Eestis ja Valgamaal

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-3. Töoga hõivatud Valgamaal majandussektorite järgi

Aasta	Primaarsektor		Sekundaarsektor		Tertsiaarsektor	
	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %
2007	1,0	7,3	5,4	38,1	7,7	54,6
2008	1,2	8,6	5,5	39,0	7,3	52,4
2009	...	...	5,2	40,2	7,0	54,6
2010	1,1	7,8	4,1	29,7	8,6	62,5
2011	1,0	7,8	4,3	34,3	7,3	57,9

Allikas: Statistikaamet

7.1.1 Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Address Vabaduse 26, 68204 Valga

Juhataja Merike Metsavas

Tõrva klienditeeninduspunkt

Address Tartu mnt 20, 68606 Tõrva

Tabel 7-4. Registreeritud töötud aastas kokku

	2009	2010	2011
Registreeritud töötud	3547	3686	3066
Neist aasta jooksul arvele võetud uued töötud	3325	2155	1879
Kuu keskmine töötute arv	2083	2761	1763
Töötuse % tööealisest elanikkonnast*	9,7	13,1	8,1
Töötuse % tööjõust**	14,7	15,1	15,1

Selgitused: * tööealine elanikkond (16aastased kuni pensioniiga)

** tööjõud – vanus 15–74 (töötav elanikkond + mitteaktiivsed)

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-5. Registreeritud töötud aasta lõpus

	2009	2010	2011
Valga maakond kokku	2436	1944	1581
Valga maakonna linnad	1509	1156	933
Tõrva linn	204	159	128
Valga linn	1305	997	805
Valga maakonna vallad	927	788	648
Helme vald	166	156	137
Hummuli vald	62	45	48
Karula vald	67	60	48
Otepää vald	116	112	89
Palupera vald	39	35	31
Puka vald	70	53	43
Põdrala vald	76	82	52
Sangaste vald	96	58	47
Taheva vald	72	58	48
Tõlliste vald	110	88	88
Õru vald	53	41	41

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-6. Aasta jooksul arvele võetud uued töötud, kes eelnevalt töötasid, eelneva töösuhte lõpetamise põhjuse järgi

Töösuhte lõpetamise põhjus	2009	2010	2011
Asutuse likvideerimine	7	1	-
Distsiplinaarsüütegu	6	26	21
Katseaja ebarahuldavad tulemused	58	15	19
Koondamine	458	220	139
Muud põhjused	5	31	34
Pankrot	11	4	5

Poolte kokkuleppel	138	82	81
Teenuse osutamise leping	10	39	42
Tähtajaline leping	385	322	254
Töötaja algatusel	195	89	136
Töötaja algatusel (tööandja süül)	32	8	2
Kokku	1319	846	733

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-7. Töötukassas registreeritud töötud eelneva tegevuse järgi

Eelnev tegevus	2010	2011
Töötas või oli ettevõtja	2095	1562
Õppimine	136	170
Kaitsevägi	11	14
Kasvatas last	101	134
Haiglas	1	-
Hooldus	16	22
Töövõimetus	146	82
Vanglas	31	31
Muu	1227	1086
Abikaasatasu (Välisteenistuse seadus § 67)	8	5

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-8. Aasta jooksul töötuna arvel olnud isikud vanuse, soo ja suhtluskeele järgi

	2011
Vanus	
16-24	591
25-55	2015
üle 55	460
Mehed	1743
Naised	1323
Peamised suhtluskeeled	
eesti keel	1017
vene keel	441

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-9. Aasta jooksul töötuna arvel olnud isikud haridustaseme järgi

Haridustase	2009	2010	2011
Puudub algharidus	10	10	10
ESIMENE TASE	1042	1038	866
Algharidus	159	152	132
Kutseharidus põhihariduseta	6	11	9
Põiharidus	877	875	725
TEINE TASE	2102	2182	1788
Põiharidus kutseharidusega	152	152	113
Kutsekeskharidus põhikooli baasil	644	677	560
Üldkeskharidus	1024	1060	861
Kutsekeskharidus keskkooli baasil	282	293	254
KOLMAS TASE	377	448	390
Keskeriharidus	223	277	237

Kutsekõrgharidus	41	47	38
Bakalaureuseõpe	94	105	89
Magistriõpe	19	19	26
Doktoriõpe	-	-	-
Määramata	15	8	12
Kokku	3546	3686	3066

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-10. Aasta jooksul töötuna arvel olnud isikute kuulumine riskirühmadesse

Riskirühma kuulumine	2009	2010	2011
noor	698	781	648
vanglast vabanenu	69	38	48
55 ja vanem	457	491	460
pikaajaline	1442	2512	2080
hooldaja	42	8	12
eesti keele mitteoskaja	591	774	636
puudega	278	200	202

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-11. Riikliku töövahendussüsteemi poolt osutatud tööturuteenused

	2010	2011
Passiivsed meetmed:		
Said töötutoetust	1054	700
Määrati töötuskindlustushüvitis	506	385
Aktiivsed meetmed:		
Suunatud tööturukoolitusele	793	539
Töandjale makstud toetuse abil tööle rakendunud töötud	245	112
Töötute arv, kes said toetust ettevõtlusega alustamiseks	30	17
Said karjäärinõustamist	512	595
Tööpraktikale suunatud	99	81
Tööharjutusele suunatud	58	70
Avalikule tööle suunatud	1	8
Tööintervjuul abistamise teenuse osutamine	-	3

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

Tabel 7-12. Töövahendus

	2009	2010	2011
Laekunud vakantsid	201	699	704
Rakendusid tööle	660	1134	1049

Allikas: Eesti Töötukassa Valgamaa osakond

7.2 Palk

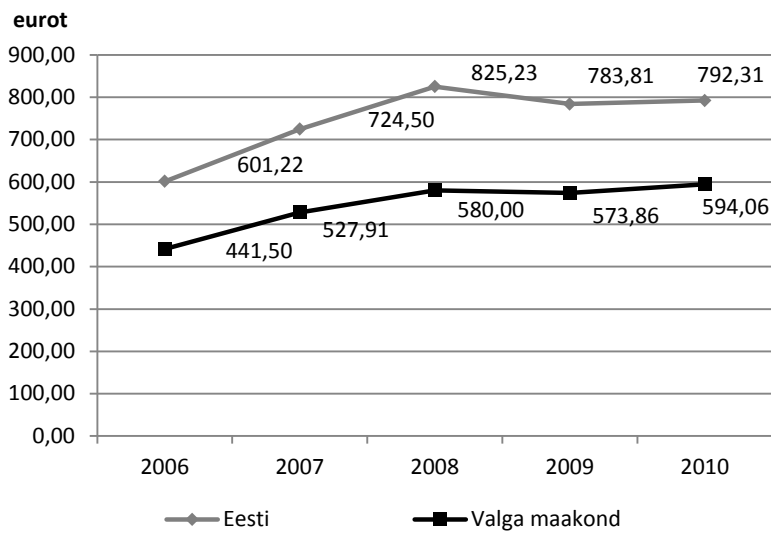
Tabel 7-13. Keskmise brutokuupalk 2011. aastal, eurot

	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal
Valgamaal	613	688	627	669
Eestis	792	857	809	865

Sselgitus: Hõlmatud on töölepingu, teenistuslepingu ja avaliku teenistuse seaduse alusel töötajad

Allikas: Statistikaamet

Joonis 7-14. Keskmise brutokuupalk Valga maakonnas ja Eestis, eurot

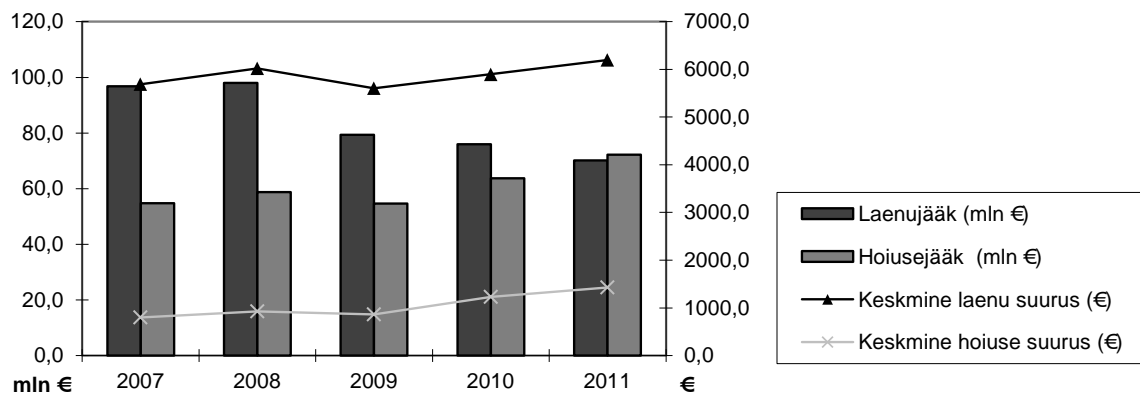

Allikas: Statistikaamet

7.3 Pangandus

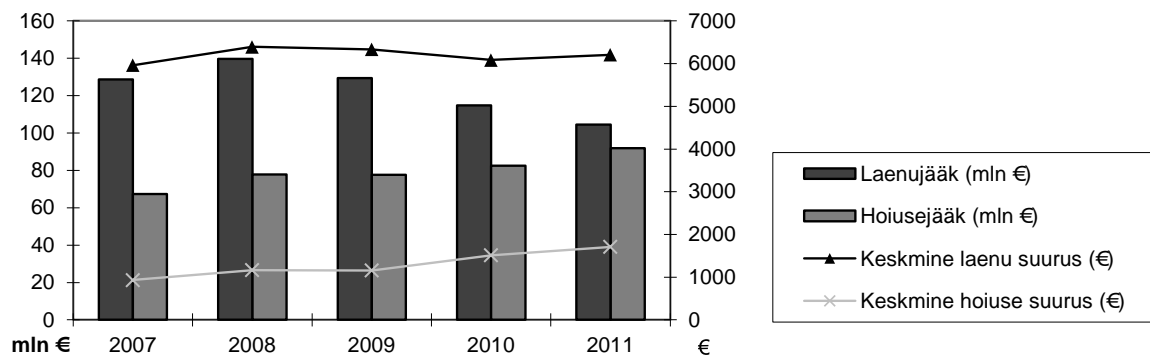
7.3.1 Laenu, säästud

Joonis 7-15. Laenu, hoised krediidiasutuse (filiaali) asukoha järgi, Valga maakond

Allikas: Eesti Pank

Joonis 7-16. Laenu, hoised kliendi registreerimis- või elukoha järgi, Valga maakond

Allikas: Eesti Pank

7.3.2 AS SEB Valgamaa kontorid

AS SEB Valga kontor

Address Aia 5, 68205 Valga

AS SEB Otepää kontor

Address Lipuväljak 11, 67404 Otepää

Sularahaautomaadid

Valgas: Aia 5 (võimalus teha ka sularahas sissemaksed), Jaama pst 2B,

Vabaduse 2/4, Raja 5, J. Kuperjanovi 62

Tõrvas: Valga mnt 3, Valga mnt 61

Otepääl: Lipuväljak 11, Lipuväljak 28

Makseautomaadid: Valgas, Aia 5 – 2 tk

Elektroonilised postipangad: Pukas, Sangastes, Lüllemäel, Hummulis, Tsirguliinas, Harglas, Taageperas, Riidajas, Örus ja Tõrvas.

7.3.3 Swedbank AS Valgamaa kontorid

Valga kontor

Address Kesk 10, 68203 Valga

Tõrva kontor

Address Valga mnt 1, 68605 Tõrva

Otepää kontor – suletud 1. märtsil 2012

Sularahaautomaadid:

Valgas: Kesk 10 (sh sularaha sissemaks automaat), Jaama 2b, Riia 18, Pikk 1

Otepääl: Valga mnt 1B, Lipuväljak 28 (sh makseautomaat);

Tõrvas: Valga mnt 1

Kord nädalas külastab Swedbanki Pangabuss Valgamaal Otepää vallasisest linna. Kord üle kahe nädala külastab pangabuss Puka alevikku ja Sangaste alevikku.

Pangabussis saab teostada kõiki enamlevinud pangatehinguid.

7.4 Maa- ja omandireform

Maa-ameti Valga katastribüroo

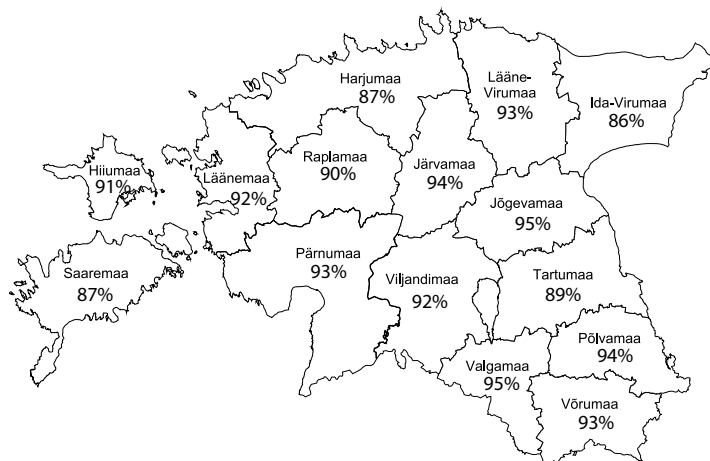
Address Kesk 12, 68203 Valga

Maa-ameti Maakatastri osakond on Maa-ameti struktuuriüksus, mille eesmärk on maakatastrisse kande tegemiseks esitatud avalduste menetlemine, sh katastriüksuste ja katastriandmete muudatuste registreerimine ning andmevahetuse korraldamine seaduses ettenähtud juhtudel ja mahus. Osakonna põhiülesandeks on maakatastri pidamine. Osakonna koosseisu kuulub Valga katastribüroo, kus on kolm töötajat.

Maareformi tulemused Valgamaal

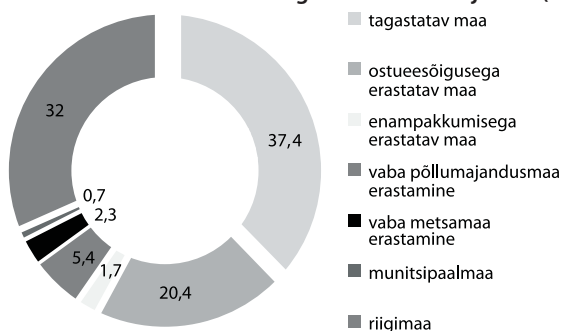
Seisuga 31.12.2011 oli riigi maakatastris registreeritud 21 099 katastriüksust pindalaga 194 450,4 ha, mis moodustab 95% maakonna maafondist. Sellest 2011. aastal registreeriti 301 katastriüksust pindalaga 820,6 ha (0,4% registreeritud maast).

Joonis 7-17. Maareformi seis Eestis 2011. aasta lõpus

Allikas: Maa-amet

Joonis 7-18. Maakatastris registreeritud maa jaotus (%) Valga maakonnas 31.12.2011 seisuga

Allikas: Maa-amet

Tabel 7-19. Maakatastris registreeritud Valgamaa katastriüksuste arv ja pindala (ha) seisuga 31.12.2011

Linn/vald	pindala	Registreeritud maa			Registreerimata maa	
		arv	pindala	%	pindala	%
Helme	31 273,3	2017	29 645,6	94,8	1627,7	5,2
Hummuli	16 270,3	994	15 461,1	95,0	809,2	5,0
Karula	22 992,1	1408	21 832,4	95,0	1159,7	5,0
Otepää	21 736,3	3342	21 110,9	97,1	625,4	2,9
Palupera	12 347,8	1369	12 029,9	97,4	317,9	2,6
Puka	20 093,2	1953	19 189,1	95,5	904,1	4,5
Pödrala	12 722,3	1057	11 996,2	94,3	726,1	5,7
Sangaste	14 472,4	1317	13 745,6	95,0	726,8	5,0
Taheva	20 470,4	1142	19 385,0	94,7	1085,4	5,3

Tölliste	19 377,8	1780	18 055,9	93,2	1321,9	6,8
Tõrva linn	480,4	1137	433,9	90,3	46,5	9,7
Valga linn	1654,2	2903	1346,2	81,4	308,0	18,6
Õru	10 462,6	680	10 218,6	97,7	244,0	2,3
Võrtsjärv	296,0	-	-	-	296,0	100,0
Kokku	204 649,1	21 099	194 450,4	95,0	10 198,7	5,0

Allikas: Maa-amet

Tabel 7-20. Maareformi dünaamika aastast reformitud katastriüksuste alusel

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Katastriüksuste arv	1098	1031	1098	816	883	716	557	408	541	301
Katastrisse kantud (ha)	9173	7690	11 869	3251,5	2837	1704,1	1539	1043	3600,4	820,6

Allikas: Maa-amet

Tabel 7-21. Õigusvastaselt võrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise taotluste lahendamise seisuga 1.10.2011

Linn/vald	Toimikuid	Menetlus lõpetamata	Lahendamise %
Helme vald	671	1	99,851
Hummuli vald	363	-	100
Karula vald	433	-	100
Otepää vald	646	4	99,381
Palupera vald	399	5	98,747
Puka vald	608	2	99,671
Põdrala vald	356	2	99,438
Sangaste vald	532	1	99,812
Taheva vald	391	-	100
Tölliste vald	585	5	99,145
Õru vald	217	1	99,539
Tõrva linn	252	-	100
Valga linn	697	-	100
Otepää vallasisene linn	199	2	98,995
Kokku	6349	23	99,638

7.5 Ettevõtlus

Tabel 7-22. Valgamaa ettevõtjad õigusliku vormi järgi aasta lõpus

	2007	2008	2009	2010	2011
Füüsilisest isikust ettevõtjad	672	614	1031*	1060	1013
Täisühingud	14	15	14	15	14
Usaldusühingud	6	7	7	21	8
Osaühingud	1049	1148	1269	1356	1507
Aktsiaseltsid	78	78	78	74	67
Tulundusühistud	17	18	17	18	18
Kokku	1836	1880	2416	2544	2627

Allikas: Registre ja Infosüsteemide Keskus

Tabel 7-23. Objektid äriregistris, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris, Eesti kirikute, koguduste ja koguduste liitude registris aasta lõpus

	2007	2008	2009	2010	2011
Usulised organisatsioonid	21	21	22	22	24
Mittetulundusühingud	563	603	652	695	730
Sihtasutused	23	24	22	24	24
Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused	114	113	113	113	112
Ettevõtjad	1836	1880	2416	2544	2627

Tabel 7-24. Ettevõttere registris aasta lõpus

	2007	2008	2009	2010	2011
Pankrotimenetluses äriühinguid	8	8	8	7	3
Likvideerimisel äriühinguid	33	33	33	34	33

Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

Tabel 7-25. Aasta jooksul registreeritud uute ettevõtjate arv äriregistris ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris

Registreerimise aasta	Kokku	äriühing	FIE	MTÜ	sihtasutus
2009	654	120	484	49	1
2010	300	137	119	43	1
2011	250	167	48	35	-

Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

7.5.1 Edukamad ettevõtted maakonnas

Tabel 7-26. Valgamaa ettevõtete TOP 2010. aastal

Koht	Ettevõte	Tegevusvaldkond	Tegevjuht	Koht 2009. a
1.	UPM-Kymmene Otepää AS	puidutööstus	Ando Jukk	57.
2.	Estrefransservice AS	ekspedeerimine	Uno Heinla	1.
3.	EHA Metall- ja Puidutooted TÜH	masinaehitus	Kaupo Roop	26.
4.	Renome EST AS	ehitus	Valeri Fjodorov	18.
5.–6.	Moon OÜ	tootmine	Tiina Rõõmus	21.
5.–6.	Laatre Piim AS	põllumajandus	Edda Vahtramäe	30.
7.	Sanlind OÜ	põllumajandus	Andres Puksov	3.
8.	Sanwood AS	mööblitootmine	Ari Juhani Lustila	2.
9.–10.	Engeros Otepää OÜ	kaubandus	Valdur Rootsma	24.
9.–10.	A. Karuse AS	transport	Allain Karuse	59.

Allikas: ajaleht Äripäev 18.10.2011

Konkurss Valgamaa ettevõtluse auhind

2008. aastal kutsuti Valga Maavalitsuse, Valgamaa Omavalitsuste Liidu ja SA Valgamaa Arenguagentuuri poolt ellu konkurss Valgamaa ettevõtluse auhind. 2009. aastal lisandus korraldajana ajaleht Valgamaalane. Lisaks eelnimetatele on konkursi komisjoni kaasatud MTÜ Valgamaa Partnerluskogu esindaja.

Konkursi eesmärgiks on tunnustada Valgamaa ettevõtjaid, kes oma hea maine ja aktiivse tegevusega on aidanud kaasa maakonna positiivsele arengule.

2011. aastal esitati konkursile 15 nominenti. Konkursi võitjad kuulutati välja 3. juunil 2011 Valgamaa Kutseõppekeskuses toimunud maakonna arengukonverentsil järgmiselt:

Parim tootmisettevõte 2010 – AS Ritsu

Pikaajalise stabiilse, innovatiivse ja keskkonnateadliku tegevuse eest.

Parim teenindusettevõte 2010 – GMP Clubhotel Pühajärve restoran

Kõrge teenindustaseme, küllastajasõbralikkuse, omanäolisuse ja atraktiivsuse eest.

Parim uustulnuk 2010 – Claabu OÜ

Uudse teenuse – laste mängumaa – loomise eest Valga linna.

Ettevõtluse edendaja 2010 – Valgamaa Äriklubi

Pikaajalise aktiivse tegevuse eest ettevõtjate ühistegevuste elluviimisel ning maakonna arenguküsimustes kaasaraäkimise eest.

7.5.2 Valgamaa ettevõtlusuuring

Perioodil 24.10–1.11.2011 viis Turu-Uuringute AS Valga Maavalitsuse ja MTÜ Valgamaa Partnerluskogu tellimusel läbi Valgamaa ettevõtlusuuringu. Uuringus osales 204 Valgamaa ettevõtet ja 96 füüsilisest isikust ettevõtjat (kokku 300 ettevõtjat). Analoogne uuring on Valgamaal läbi viidud ka 2007. aastal.

Uuriti ettevõtjate rahulolu erinevate aspektidega nagu näiteks rahulolu Valgamaa ettevõtluskeskkonnaga, aga ka ettevõtjate koolitus- ja infovajadusi ning tulevikuplaane.

Valgamaa ettevõtluspildi peamine muutus tuleb välja ettevõtete suuruses – ettevõtted on jäänud töötajate arvu poolest väiksemaks – 91% ettevõtetes töötab alla 10 töötaja. Aastal 2007 oli taolisi ettevõtteid 81%. Tertsiaarsektori osakaal ettevõtete seas on vähenenud 6%, primaarsektori oma aga suurenenud 2%.

55% ettevõtjatest on viimase kolme aasta jooksul osalenud koolitustel, 61% on sellest huvitatud ka tulevikus. Osaletud on kõige sagedamini finantsjuhtimise, tööõiguse ja turunduskoolitustel. Edaspidi ollakse huvitatud kõige sagedamini turunduse, keeleõppe ja arvutikoolitustest.

Ettevõtte töötajatele korraldatavast koolitusest on huvitatud nüüd vähem ettevõtjaid, kui see oli varem – 32% (2007 53%). Peamiseks põhjuseks toodi asjaolu, et töötajad koolitatakse välja ettevõttes kohapeal.

Tegevuse edukuse aluseks peavad Valgamaa ettevõtjad jätkuvalt ettevõtte töötajaid, seejärel turundustegevust ning seadmeid/tehnoloogiat ja muid tegureid. Hinnates neid tegureid oma ettevõtte puhul, ollakse üldiselt rahul vaid inimressursiga – rahulolu hinne 3,99, ülejäänud tegurite puhul nähakse veel arenguruumi. FIE-dele on inimressursist olulisem turundustegevus ja kasutatavad seadmed/tehnoloogia. Ettevõtetes ollakse suhteliselt vähe rahul oma turundustegevusega ja ka tootearendusega – hinne 3,42.

Ettevõtluskeskkonnaga on rahul 54% Valgamaa ettevõtete juhtidest ja FIE-dest. Aastal 2007 oli rahulolevaid 61%. Ettevõtluskeskkonda mõjutavatest teguritest on vastajatele jätkuvalt kõige olulisemad telefoniside, kvalifitseeritud tööjõu olemasolu ja turvalisus. Rahulolu neist teguritest on heal tasemel vaid telefoniside puhul – muus osas on tulemused kehvapoolsed, 5-pallisel skaalal hinnati tegureid enamasti kõige sagedamini hindega "3". Paremini oldi rahul ning sagedamini pälvisid hinde "4" järgmised valdkonnad: Valgamaa maine, turvalisus, lasteaedade/koolide olemasolu, heakord ja ettevõtluse tugisüsteem.

Valgamaa ettevõtluse profiil on jätkuvalt kõige enam põllumajanduse/metsanduse ettevõtteid (34%). Järgnevad kaubanduse (14%) ja kinnisvara/äriteenuste valdkond (11%). Võrreldes aastaga 2007 on vähenenud kaubanduses ja majutus/toitlustusvaldkonnas tegutsevate ettevõtjate hulk. Veidi olulisemaks on muutunud ehitusvaldkond ning lisandunud on info ja sidevaldkonda kuuluvaid ettevõtteid (sh IT ja veebipoed).

Ettevõtlusealast informatsiooni saadakse peamiselt internetist (85%), seejärel tuttavatelt (78%) ja kolleegidelt (70%). Valgamaa kohta saadakse vastavat infot sagedamini tuttavatelt (72%), seejärel kolleegidelt (61%) ning kohalikust ajalehest (54%).

Oma toodangut või teenuseid turustavad Valgamaa ettevõtjad peamiselt Eestis või Valgamaal (97%), kuid 26% turustab seda välismaal. Vastav protsent ettevõtete seas on 33%. Kõige sagedasemad eksporditurud on jätkuvalt Soome, Läti ja Rootsi.

Ettevõtjate huvitus Valgamaa arengus kaasa rääkida on võrreldes eelmise uuringuga mõnevõrra vähenenud, samuti on langenud kohaliku omavalitsusasutusega koostöö oluliseks pidamine. Samas on mõlemad protsendid jätkuvalt küllaltki kõrgel tasemel ja näitavad ettevõtjate aktiivsust. Paranenud on ettevõtjate soov teha omavahel rohkem koostööd – seda peab oluliseks 90% vastanutest ning see näitaja on võrreldes aastaga 2007 ka suurenenud.

Valgamaa ettevõtlusuuringu aruanne ja andmetabelid on kättesaadavad Valga Maavalitsuse kodulehel aadressil www.valga.maavalitsus.ee ja maakonna infoportaalil www.valgamaa.ee.

7.5.3 SA Valgamaa Arenguagentuur

SA Valgamaa Arenguagentuur
Aadress Kesk 11, 68203 Valga
www.arenguagentuur.ee

Sihtasutus Valgamaa Arenguagentuur (SVA) on maakonna arengu huvides tegutsev maakondlik arendusorganisatsioon, mis kuulub Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) maakondlike arenduskeskuste võrgustikku. Tegevuse eesmärgiks on muuta maakonna majandus- ja elukeskkond atraktiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks, aidata kaasa maakonna erinevate arendusorganisatsioonide omavahelisele koostööle, pakkuda professionaalseid tugiteenuseid, aidata kaasa maakonda investeeringute toomisele ning seeläbi uute töökohtade loomisele ja elukvaliteedi tõusule.

SA Valgamaa Arenguagentuuri koostööpartnerid teenuste osutamisel on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Valgamaa Omavalitsuste Liit ja Valga Maavalitsus. Alates 1.04.2009 kuulub SA Valgamaa Arenguagentuuri koosseisu ka Valga Turismiinfokeskus, mis loob veelgi paremad võimalused antud valdkonna komplekssemaks ja jätkusuutlikumaks arenguks.

SA Valgamaa Arenguagentuur teeb koostööd erinevate organisatsioonidega. Olulisemad neist: Valgamaa Partnerluskogu, maakonna arengunõukogu, Töötukassa, Valgamaa Äriklubi, Valgamaa Omavalitsuste Liit, Võrumaa Tehnoloogiainkubaator ja Valgamaa Kutseõppekeskus.

Aasta jooksul on SA Valgamaa Arenguagentuur olnud aktiivselt kaasatud maakonna uue arengustrateegia „Valgamaa 2018“ koostamisse, maakondlike ühistegevuste ja -projektide planeerimisse ning KOV-de arengudokumentide koostamisse.

Ülevaade SA Valgamaa Arenguagentuuri 2011. aasta huvitavamatest ettevõtmistest

Valgamaa noorte majandusnädal, mis viidi ellu koostöös Valga Maavalitsuse karjäärinõustajatega. MAK jagas infot teenustest ja toetusvõimalustest.

Karjäärikonverents „Täna mõeldes tulevikule“ viidi ellu koostöös Valga Maavalitsusega. Sihtgrupiks Valgamaa gümnaasiuminoored. Päeva eesmärk oli julgustada noori tuleviku planeerimisel – heade mõtete ja ideede jagamine läbi esinejate kogemuse. Kogemusi jagasid Valga maavanem Margus Lepik, Valga Avatud Noortekeskuse juht Lauri Drubinš, TÜ rahvusvaheliste suhete lektor Viljar Veebel, Powerhouse OÜ juhataja Janek Mäggi, moderaator Mehis Pärn ning OÜ MP Investing & Consulting.

Konkurss „Valgamaa MTÜ 2011“ ning KÜSK projekti Valgamaa Kodanikuühenduste konverents „Märka Tegusaid Ühendusi 2011“ – koostöös Valga Maavalitsuse, Valga Linnavalitsuse, MTÜ Valgamaa Partnerluskoguga, Valga Avatud Noortekeskusega ja MTÜ Valgamaa Kodukandi Ühendusega. Konkursile esitati 9 nominenti. Tunnustuse pälvis MTÜ Domus Petri Kogu.

Valgamaa turismi aastaseminar 2011 toimus Tehvandi staadionihoone konverentsikeskuses Otepääl. Aastaseminari eesmärgiks oli turismivaldkonnas toimunust kokkuvõtete tegemine, tublide tänamine ja parimate tunnustamine.

Programm „Investorteeninduse võimekuse tõstmine kohalikul tasandil“ on MKMi ja EASi pilootprojekt regionaalse suunitlusega välisinvesteeringute kaasamise tegevustele. Eesmärgiks ühtne ja süstemaatiliselt kogutud info investeerimisvõimaluste kohta erinevates Eesti regioonides. Valgamaalt osalesid projektis Valga MAK, Valga linn ja Tõrva linn, Otepää vald ja Taheva vald.

EAS ettevõtlikkuse projekt koostöös Valga-Võru-Põlva MAK „Noorte ettevõtluse ärgitamise töötuba“

Projekti raames toimus koolitus ja meeskonnatööl põhinevad töötoad viidi läbi 3 paralleelsessioonis. Läbiviija Victory Trainings OÜ. Osalesid ka noored kutseõppekeskusest.

Eesmärgiks oli ergutada Kagu-Eesti tänaste kutseõppurite mõtteviisi ja ärgitada motivatsiooni alustada ettevõtlusega. Aidata kaasa teadlikuks karjääri planeerimiseks, uute ettevõtete tekkeks läbi ettevõtliku hoiaku

kujundamise, soodustada koostööd ja kogemuste vahetust. Suurendada õpetajate/juhendajate teadlikkust, kuidas paremini ärgitada kutseõppurite mõtteviisi ja motivatsiooni ettevõtlusega alustamiseks.

Valgamaal 2010 EAS toetuse saanud ettevõtete tunnustamine toimus Otepääl kohvik-restoranis I.u.m.i. Osalesid 2010. aastal oma ettevõtlusega alustanud ettevõtjad ja omavalitsuste juhid. Eesmärgiks ettevõtjate motiveerimine. Edendada koostööd ja infovahetust piirkonna uute ettevõtjate, omavalitsuse esindajate ja tugijorganisatsiooniga.

Valgamaa arengukonverents ja konkurs Valgamaa ettevõtluse auhind 2010"

Osaleti maakonna arengukonverentsi korraldamisel, mille raames tunnustati maakonna tublimaid ettevõtteid neljas kategoorias: parim tootmisettevõte (Ritsu AS), parim teenindusettevõte (GMP Clubhotel Pühajärve restoran), parim uustulnuk (Claabu OÜ) ning ettevõtluse edendaja (Valgamaa Äriklubi).

ESF projekti „Haavatava sihtrühma tööga hõivatuse/töövalmiduse taastamine läbi individuaalse lähenemise ning sotsiaalse rehabilitatsiooni osutamise Valgamaal"

Projekti tegevused viidi läbi perioodil 1.08.2010–31.05.2011. Projekti omanik on Valga Linna Töötute Aktiviseerimiskeskus. Projekti maksumus on 54 581 eurot. Projektis osales 85 lähisuhte vägivalla ohvrit. Arenguagentuur osutas projekti finantsjuhtimise teenust.

ENTRUM-programm

Noorte ettevõtlikkust arendav programm Entrum tegutseb 2011/2012. õppeaastal Lõuna-Eestis, haarates oma programmi Tartumaa, Jõgevamaa, Võrumaa, Valgamaa ja Põlvamaa.

Programmi sihtgrupp on üldhariduskoolide 10. ja 11. klasside ning kutsekoolide 1. ja 2. kursuste õpilased. Programm koosneb 8 igakuisest sessioonist, mille sisuks on ideede algatamisega ja elluviimisega seotud koolitused ning kohtumised tuntud edukate inimeste ja ettevõtjatega. Noored saavad oma ettevõtlikkust arendada programmi kuues põhilises valdkonnas: uued tehnoloogiad, teenindus ja tootmine, ökomajandus, meedia, muusika ja ürituste korraldamine, loomemajandus. Avasessioon toimus 26. oktoobril 2011 Tartus ning Lõuna-Eesti parimad Entrum-programmi noorteprojektid kuulutatakse välja mais 2012. Programmi eestvedaja on SA Entrum, arenguagentuur on kaasatud maakonna koordinaatorina ja 2 konsultanti külalisjuhendajatena.

Koostööseminar Rootsis, Jämtlandi maakonnas Östersundis

Ühisprojekti/seminari eesmärk oli kogemuste vahetamine ja ülevaate andmine järgmistes valdkondades: valimissüsteemid ja poliitilised parteid; ettevõtluse toetamine kohalikul ja regionaalsel tasandil; sotsiaalhoolekanne; sooline võrdõiguslikkus.

Osalemise Linnade ja Valdade Päevadel Tallinnas

Osalemise eesmärgiks oli MAK võrgustiku parem teadvustamine, tegevuste ja teenuste tutvustamine.

Koostööalane kohtumine Pihkva oblasti Kaubandus- ja Tööstuskoja presidendiga

Osalesid SA Valgamaa Arenguagentuur, MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liit, Valgamaa Kutseõppekeskus, MTÜ Euregio Pskov-Livonia. Kohtumise eesmärgiks oli ettevõtluse edendamine läbi uute kontaktide leidmise Pihkva oblasti ja Valgamaa vahel.

SA Valgamaa Arenguagentuuri turismialased tegevused ja projektid on kajastatud aastaraamatu alapunktis „Turism“.

Tabel 7-27. Nõustamismahud 2011. aastal

		arv
Alustavate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku (nõustamiste arv)	142
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	47
	Keskuse nõustamise abil ettevõtjate poolt loodud uute ettevõtete arv	12
Tegutsevate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	78
	sh nõustatud EASi programmidest	20
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	3
Omaavalitsuste nõustamine	Omaavalitsuste nõustamisi kokku	67
	Nõustatud omaavalitsuste projekte (projektide arv)	10
	Neist rahastatud projekte	4
	Nõustatud ja/või osaletud omaavalitsuste ühisprojektides	2
	Nõustatud ja/või osaletud rahvusvahelistes ühisprojektides	3
	Osaletud piirkondliku tähtsusega arengustrateegiatega jms koostamisel (strateegiatega arv)	2
Mittetulundusühenduste nõustamine	Nõustatud mittetulundusühendusi kokku (kliientide arv)	145
	Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist (nõustamiste arv)	26
	Loodud mittetulundusühenduste arv, kes kasutasid keskuse nõustamist	5
	Nõustatud mittetulundusühenduste projektide arv	18
	neist rahastatud projekte	5
	Nõustatud ja/või osaletud ühisprojektides (ühisprojektide arv), kus osalevad mittetulundusühendused	6
	Teavituskirjade ja edulugude (kodanikualgatuse, heategevuse ja vabatahtliku tööga seonduvad) arv meedias ja väljaannetes	13

Allikas: SA Valgamaa Arenguagentuur

7.5.4 Turism

Valga Turismiinfokeskus

Kesk 11, 68203 Valga
 Kodulehekülg www.visitestonia.com; www.puhkaeestis.ee
 Infokonsultandid: Marina Lauk ja Kadi Ploom

Otepää Turismiinfokeskus

Tartu mnt 1, 67404 Otepää
 Kodulehekülg www.visitestonia.com; www.puhkaeestis.ee
 Infokonsultandid: Ene Reedi ja Lea Ilp

Tõrva Turismiinfopunkt (avatud vaid suveperioodil)

Valga 1, 68605 Tõrva
 Kodulehekülg www.torva.ee
 Infokonsultant Maarja Köverik

Valgamaa turismiveeb www.turism.valgamaa.ee

Info majutus- ja toitlustusettevõtete, vaatamisväärsuste, aktiivse puhkuse, olulisemate sündmuste ning turismiga seotud teenuste kohta eesti, inglise, soome, saksa, vene ja läti keeles. Veebi haldab SA Valgamaa Arenguagentuur, moderaatorid Kadi Ploom ja Säde Kononov.

Turismiorganisatsioonid

SA Lõuna-Eesti Turism

Lõuna-Eesti maakondade turismitegevuste koordineerimine, regiooni tutvustamine välisriigis.

Vaksali 17 A, 50410 Tartu

Kodulehekülg www.southeastonia.info

Juhataja Kätlin Kuznetsova

Nõukogu: Ulla-Maia Timmo (esinaine), Ivar Unt, Tiina Tättar, Anti Allas, Tõnu Aavasalu, Rein Kokk, Katrin Rajamäe, Sille Roomets, Argo Annuk

SA Valgamaa Arenguagentuur

Kesk 11, 68203 Valga

Kodulehekülg www.arenguagentuur.ee

Juhataja Ülle Juht

Nõukogu: Kalev Härk (esimees), Aivar Uibu, Andres Arike, Ivar Unt, Ermo Kruise, Anneli Kattai, Georg Gorbatenko

Turismiarenduskonsultant Sille Roomets

SA Tõrva-Helme Turism

Valga mnt 1, 68605 Tõrva

Nõukogu: Maido Ruusmann (esimees), Tiit Madal, Tarmo Tamm, Peeter Arro

SA Otepää Turism

Tartu mnt 1, 67404 Otepää

Juhataja Ene Reedl

Nõukogu: Margo Krüünvald (esimees), Aivar Nigol, Jaanus Raidal, Margus Mäll, Kirsti Lambot

Valgamaa turundustegevused

Osalemise messidel: Tourest 2011 – Tallinn, Matka 2011 – Helsingi (Soome), EAS kampaaniaüritus Helsingis Senaatoritoril (Soome), Mardilaat 2011 Helsingis (Soome), Inwetex 2011 – Sankt-Peterburgis (Venemaa).

Turundusmaterjalid saadetud koostööpartnerite kaudu alljärgnevatele messidele: Vakatieburs 2011 – Holland, Vivattour 2011 – Vilnius (Leedu), TUR 2011 Göteborg (Rootsi), ITB 2011 – Berliin (Saksamaa), Reisen 2011 - Hamburg (Saksamaa), SUVI 2011 Tartus, IMEX 2011 – Frankfurt (Saksamaa), EAS välisesindustele, Eesti Majale Helsingis.

Valminud turundusmaterjalid: trükised „Sünnimused Valgamaal 2011“, „Valgamaa turismiinfotrükis“, „Sauna-alamused Lõuna-Eestis“, koostöös SA-ga Lõuna-Eesti Turism ja Lõuna-Eesti maakondadega madalhooaja trükis Vene turule vene keeles, „Kultuurisündmuste kalender 2012“, „Kultuuripuhkus“ ja „Looduspuhkus“ saksa, vene, soome ja inglise keeles. Taagepera Külaseltsi poolt valminud „Taagepera puhkepiirkonna kaart“

Valminud infomaterjalid: veebitrükised „Sünnimused Valgamaal 2011“, „Valgamaa turismiinfotrükis“, „Sauna-alamused Lõuna-Eestis“, Valgamaa infovihik eesti, vene, soome ja inglise keeles.

Kaastööd meediale, pressiteated, intervjuud, info-tekstid-fotod reisiinfo koostajatele: ERR, ETV, TV3, Kanal 2, Reisimaailm, Otepää Teataja, Valgamaalane, Postimees, Päevaleht, Eesti Ekspress, Maaleht, Regio, internetiuudiste portaalid, Lõuna-Eesti Turismi uudiskiri.

Koostöö välismeediaga: Moskva TV, artiklid Venemaa, Läti ja Soome aktiivse puhkuse veebiportaalidesse.

Turismiinfo, sündmuste, uudiste sisestamine www.puhkaeestis.ee, turism.valgamaa.ee, Google map, Facebook, Twitter.

Arendusprojektid maakonnas

Projekti „Sustainable Via Hanseatica“ eesmärgiks on arenguvööndi pikendamine Peterburini, koostöövõrgustiku arendamine, toodete arendamine, turismiasjaliste arendamine, objektide parendamine, ühisturundus. Tegevused: Via Hanseatica andmebaasi täiendamine, audiogiidid, vaatamisväärsuste haldajate ja giidide koolitused, teemamarsruutide ja ühispakettide koostamine, koostöökohtumised ja

-seminarid, koostöövõrgustiku loomine, Via Hanseatica brändi edasiarendus, väikesemahulised investeeringud, ühisturundus: GPS- kaardid, *travel guide*-d, trükised, uudiskirjad, välismessidel osalemine, FAM- reisirid, pressiteated, artiklid.

Projekti „**Valgamaa maine ja artaktiivsuse tõstmine läbi koostöö**“ eesmärgiks on koostöös erinevate valdkondadega (turismiarendajad, omavalitsusjuhid, käsitöölised, harrastusteatriid jt) kirjeldada Valgamaa paikkondlikku eripära, luua oma lood ja eripära rõhutavad sümbolid ning meened ja tekitada ühine ölg-öla- tunne, mis viiks edasi uute ideede, tegevuste ja jätkuva koostööni ning tõstaks Valgamaa mainet ja atraktiivsust. Tegevused: viiakse läbi ühised ümarlauad, kus saavad kokku omavalitsuste esindajad, arendajad, loomeinimesed ning kogutakse kokku info erinevate kantide legendidest, lugudest, inimestest ja luuakse ideid paikkonna eripära tutvustavate meenete tootmiseks; luuakse atraktiivsed *histortainment*-tooted – elavad giidiprogrammid, lühietendused ning Valgamaa legendidel põhinevad suveniirid.

Projekti „**Üheskoos Valgamaa turismitoodete tuntuse tõstmine välisriikidele**“ eesmärgiks on ettevõtjate koostöövõimekuse tõstmise ja ühisturunduse läbi suurendada maakonna turismitoodete tuntust ja külastajate arvu, pikendada külastajate siinviibimise kestvust, kasvatada nõudlust toodete järele, mille tulemusena paraneks ettevõtjate võimekus ja tahe tegeleda toodete ja teenuste arendamisega ning osaleda ühistes tegevustes ka edaspidi. Tegevused: koostatakse Valgamaa turismitoodete arendus- ja turundusstrateegia, luuakse ideid toodete arendamiseks, valmivad tootepõhised trükised (Looduspuhkus, Talvepuhkus, Kultuuripuhkus ja rahvakultuur, Kohalik toit, Arhitektuur ja ajaloo pärand), koostatakse artiklid välisajakirjanduses avaldamiseks, valmistatakse Valgamaa videoklipp ja viiakse läbi kampaania Air Balticu abil, turismiveebi tõlgitakse ja sisestatakse käsitöölise, suveniirivalmistajate, kohaliku toidu tootjate andmed, turismiveebi juurde luuakse E-pood, luuakse maakonna kujunduses uudiskirja põhi, valmivad digitaalsed infokandjad reisikorraldajatele jne.

Projekti „**Valgamaa ettevõtjate koostöö- ja ühisturundustegevused välisriikidele**“ eesmärgiks on Valgamaa ettevõtjate koostöö arendamine ja ühisturundus välisriikidele. Projekti maht on 495 000 krooni (31 636 eurot). Projekti tegevustena valmivad vene, läti, inglise, soome ja saksa keeles üldinfotrukised, sh marsruudid; osaleti Soomes Mardilaadal (novembris 2010), Riias messil Balttour (veebruaris 2011). Arendatakse turismiveebi, lisanduvad 4 uut keskkonda info paremaks esitlemiseks sihtgruppide, toodete lõikes ning eripakkumiste ja pakettide esitlemiseks, valmib interaktiivne kaart koos teemakihtidega, lisaks olemasolevale eesti, inglise, soome, saksa keelele ka läti ja vene keeles.

Projekt „Internetiturunduse koolitus turismiettevõtjatele“

Projekti eesmärk oli tõsta läbi koolituse aktiivsemate ja perspektiivsemate turismivaldkonna väikeettevõtjate teadlikkust internetiturunduse rakendamise võimalustest ning koostöö soodustamine ja arendamine internetis ühisturunduse vallas.

Projekti maht 70 213 krooni (4487 eurot) ja tegevuste periood oktoober 2010 – mai 2011.

Projekti tegevustena viidi läbi kaks kahepäevast koolitust „Internetiturundus turismiettevõtjatele“. Valgamaal on rohkesti turismiettevõtteid, millest enamus mikro- ja väikeettevõtteid. Ressursside vähesus on kõigi ettevõtete probleem, kuid teravamalt tõstatub see probleem esile väiksemate ettevõtete puhul. Seega on oluline leida võimalused nende ettevõtete ressursside paremaks kasutuseks. Oskuslik turundus internetis aitab ettevõttes vähendada kulusid ja kokku hoida ressursse.

ESF programmi „Rahvusvaheliste ERDF ürituste ja konverentside toetamine“ projekt „FIS talialade juunioride ja U23 maailmameistrivõistlused“ – projekti elluviija Sihtasutus Tehvandi Spordikeskus.

Tunnustatud turismiteod

„**Eesti parim pulmakoht 2011**“ I koht ja „Eesti parim pulmacatering 2011“ I koht – Taagepera loss

„**Valgamaa parim sünnimüts 2011**“ – Valga Militaarjaloo festival

„**Valgamaa parim meeskond 2011**“ – SA Tehvandi Spordikeskuse meeskond eesotsas Alar Arukuusega

„**Valgamaa parim turismitöötaja 2011**“ – Taagepera lossi müügijuht Kerli Pauskar

„**Lõuna-Eesti parim turismisünnimüts 2011**“ – Valga Militaarjaloo festival

Turismi põhinäitajad

Valgamaa on majutuskohtade arvult Eestis neljas Harjumaa, sh Tallinna, Saaremaa, Pärnumaa, sh Pärnu linna järel. Statistikaameti andmed kajastavad vaid statistikakohuslaste andmeid (siia alla ei kuulu alla 10 voodikohaga puhkemajad ja kodumajutused). Ettevõtete arv erineb suvehooajal ja talvehooajal ning majutuse täituvus madal- ja kõrghooajal. Käesolevas tabelis on arvestatud aasta kuu keskmiste näitajate alusel.

Tabel 7-28. Majutusteenus (põhinäitajad – aasta keskmine)

	2007	2008	2009	2010	2011
Majutuskohad	74	81	90	77	78
Toad	883	949	996	869	889
Voodikohad	2396	2466	2599	2242	2295
Tubade täitumus %	30	27	22	21	21
Voodikohtade täitumus %	26	22	17	18	17

Allikas: Valgamaa Arenguagentuur Statistikaameti andmetel

Tabel 7-29. Toitlustusettevõtted aasta lõpu seisuga

Toitlustusettevõtte	Arv		Kohti		Arv	
	2009	2009	2010	2010	2011	2011
Restoran	13	782	13	782	13	782
Pubi	7	750	8	800	8	800
Baar/kohvik	20	677	26	657	27	707
Kiirtoitlustus	4	141	5	171	5	171
Muud, sh catering	17	-	13	-	13	-
KOKKU	61	2350	65	2430	66	2460

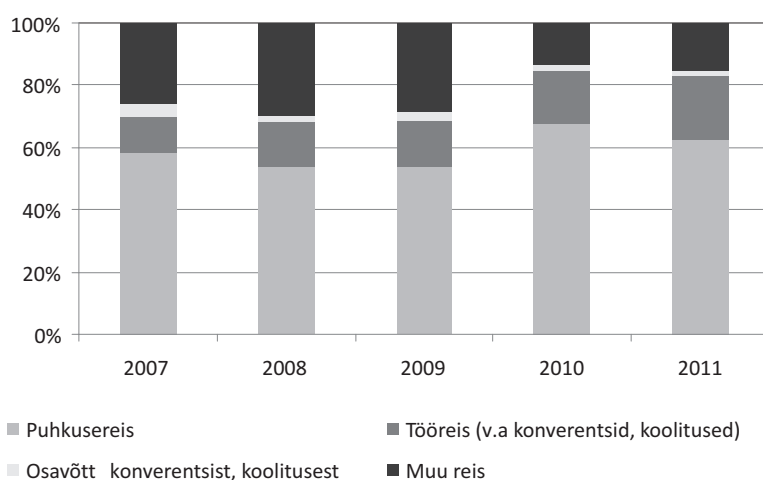
Allikas: Majandustegevuse register

Tabel 7-30. Majutatute arv suurema osatähtsusega riikide lõikes

Riik	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	91 510	84 104	62 908	66 607	63 080
Läti	2019	2131	1316	1441	1423
Rootsi	1251	1216	978	1635	1516
Saksamaa	1436	1253	1116	1082	1196
Soome	6770	6120	5608	5583	4737
Venemaa	1346	1353	1823	2322	2877
Muud välisriigid	3031	2737	1800	2209	2440
KOKKU	107 363	98 914	75 549	80 879	77 269

Allikas: Statistikaamet

Joonis 7-31. Majutatute ööbimised reisi eesmärgi järgi Valga maakonnas

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-32. Turismiinfokeskustes teenindatud kliendid 2011

	Teenindatud kokku sh päringud e-posti ja telefoni teel	Külastajad (sise- ja välituristid) kokku	sh välituristid	sh siseturistid
Otepää TIK	15 953	10 905	4167	6738
Valga TIK	11 622	8848	4980	3868
Tõrva TIP	229	220	65	155

Allikas: Turismiinfokeskuste ja turismiinfopunkti andmed

Tabel 7-33. Enimkülastatud sündmused Valgamaal

Sündmus	2009	2010	2011
FIS Otepää MK	14 500	15 000	15 000
Tartu Maraton*	6123	8038	13 000
Leigo järvemuusika	6500	7300	7045
Tartu Rattamaraton*	5614	5882	5000
Valga-Valka linnafestival	7000	5000	4925
Kuldkala	4700	5000	6700
Valga Militaarfestival	3000	4500	-
Tõrva Loits	3000	3500	8000
Otepää Talvefestival	-	2360	20000
Tartu Jooksumaraton	1598	1897	2103

Selgitus: * võistlejad ilma pealtvaatajateta

Allikas: ettevõtete andmed

Tabel 7-34. Enimkülastatud objektid Valgamaal

Objekt	2009	2010	2011
Kuutsemäe Puhkekeskus	45 000	...	30 000
Tehvandi Spordikompleks	...	44 000	33 328
Pühajärve SPA- ja Puhkekeskus	19 161	19 641	19 548
GMP Clubhotel Pühajärve restoran	...	18 500	19 500
Taagepera Loss	6300	10 000	10 500
Otepää Snowtubing	10 000	9000	7500
Sangaste Loss	11 000	8642	7345
Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon	2856	5210	5000
Valga Muuseum	4745	4507	4943
Barclay de Tolly mausoleum	3779	3700	3012

Allikas: Ettevõtete andmed

7.5.5 Valgamaa Äriklubi

Valgamaa Äriklubi president on Hans Heinjärv.

Koduleht www.ariklubi.riiska.ee.

Valgamaa Äriklubi tegutseb aastast 1994 ja koondab aktiivseid tööandjatest tippjuhte. 2011. aastal oli klubil 48 liiget. Klubiüritused toimusid kord kuus, nendest meeldejäävamad olid kohtumine Eesti suusakoondise sprinteritega Otepääl, tutvumine Valgamaa uue kutseõppekeskusega, kohtumine Arengufondi juhatuse esimehe Ott Pärnaga ja Raivo Leesaru kokteilikoolitus. Aasta tippürituseks oli Soome Kokkola ehitusmessi külastus koos MTÜ Valgamaa Partnerluskogu liikmetega. Klubi liikmed osalesid aktiivselt Valgamaa ja Valga linna arengukavade koostamisel.

7.5.6 MTÜ Valgamaa Partnerluskogu

Aadress Valga põik 3, 67403 Otepää
Koduleht www.valgaleader.ee

Valgamaa Partnerluskogu on **Leader tegevusgrupp**, mille tegevuspiirkonnaks on kõik 11 Valgamaa valda ning Tõrva linn. Partnerluskogu on koostöökogu, mis ühendab era-, omavalitsus- ja mittetulundussektori organisatsioone ning mille eesmärgiks on kohalik areng Valgamaal. Valgamaa Partnerluskogu missiooniks on kaasata valgamaalased tegutsema järjepideva heaolu kasvu nimel, et iga inimene saaks olla vajalik ja väärtuslik.

Partnerluskogu tegevuse aluseks on strateegia „Elujõuline Valgamaa“ aastateks 2006–2013. 2011. aastal kinnitati 66 projekti, mis aitavad kaasa strateegia elluviimisele. Lisaks teiste organisatsioonide projektide toetamisele algatas Partnerluskogu ise mitmeid tegevusi, mis olid suunatud kõigile kolmele strateegia sihtrühmale – kogukondadele, noortele ja ettevõtjatele.

Kogukondadele suunatud tegevused

Märtsist juulini leidis aset kogukonnateenuste koolitus, mille eesmärgiks oli anda teadmisi külaseltsidele kohapeal vajalike teenuste pakkumiseks. Kolmepäevasel koolitusel koos kolmepäevase õppereisiga osales 30 inimest 22 külast. Juunis toimus juba traditsiooniks kujunenud külade tunnustusüritus „Väärt kodupaik 2011“, kus tunnustuse pälvisid 16 kogukonda üle Valgamaa. Erilist äramärgimist leidsid Arula küla, Puka alevik, Riidaja küla, Hellenurme Noortekeskuse kogukond ja Pühajärve kogukond. Novembris toimus koostöös teiste Kagu-Eesti partnerluskogudega konverents Kogukonna Vedurid, mille teemaks oli „Kallid noored maal“. Arutlusel oli, kas noori peresid on Kagu-Eestis vaja, mis neid siia tõmbab ja mida nad kohapeal vajavad.

Noortele mõeldud tegevused ja projektid

2011. aasta algusest hakkas ilmuma perioodiliselt neli korda aastas noorteleht Tankla. Lehte panevad kokku noored ise, samuti korraldavad nad kujunduse ja levitamise. Lisaks lehele toimib edasi partnerluskogu toel noorteportaal Tankla. Juulikuus korraldati koostöös Valgamaa noorsootöötajatega noorte suvekool. Annimatsil toimunud suvekoolis, mille teemaks seekord oli „Seigeldes osavaks“, osales 170 noort ja juhendajat. Aasta jooksul toimusid erinevad koolitused, mis olid suunatud nii noortele kui noortejuhtidele: meedia-, kodulehe loomise ja läbirääkimiste koolitus. Sügisel külastati ühiselt Ida-Virumaa noortekeskusi ning Viru vanglat.

Ettevõtlusvaldkonnas elluviidud tegevused

Juulis külastasid 38 Valgamaa ettevõtjat Soome elamumessi ning osalesid energiasäästliku ehituse alasel seminaril. Koostöös maavalitsusega telliti Turu-uuringute ASilt Valgamaa ettevõtlusuuring, mille käigus viidi läbi küsitlus 300 ettevõtja seas. Uuringu eesmärgiks oli kaardistada Valgamaa ettevõtete vajadusi, hoiakuid ning tulevikuplaane.

Aasta jooksul toimus ka 11-päevane ettevõtlusnõustajate koolitus, mille raames anti vajalikke teadmisi ettevõtete arendamise kohta ning nõustamise põhitõdesid. Koolituse lõppedes oli osalejatel võimalus jälgida ettevõtlusnõustajate tööd Soomes.

Tabel 7-35. MTÜ Valgamaa Partnerluskogu poolt 2011. aastal kinnitatud projektitaotlused

Taotleja	Toetussumma (€)
Meede 1, tegevus 1: Väärt elukeskkond	
MTÜ Lotamõisa Arendus	14 498,28
EELK Hargla Kogudus	15 000,00
MTÜ Neeruti Külaselts	2659,74
Lüllemäe Rahvaõpistu	4314,66
MTÜ Spordiklubi Raudsõrmus	12 537,00
MTÜ Põdrala Külade Ühendus	14 837,36
Tõlliste valla pensionäride ühendus Elurada	2080,62
MTÜ ABC Arendus	4135,50
MTÜ Hellenurme Veskimuuseum	14 999,78
Hummuli Vallavalitsus	2691,00

MTÜ Otepää Õhujõud	15 000,00
MTÜ Parmu Õkoküla	1594,81
Kodupaiga Külaselts	4513,00
Puka Vilistlaskogu	14 940,00
Kodukant Sangaste	14 781,00
Taagepera Külaselts	12 193,00
SA Tõrva Kirik-Kammersaal	15 000,00
MTÜ Karula Kaugtöökeskus	10 660,25
Ritsu Külaselts	3564,00
Meede 1, tegevus 2: Kogukonna hääl	
MTÜ Põdrala Külade Ühendus	4700,00
MTÜ Hummuli Arendus	3043,08
MTÜ Kaagjärve Mõis	3864,46
MTÜ Lotamõisa Arendus	4158,41
MTÜ Cumbaya	1350,00
Otepää Vallavalitsus	4692,60
MTÜ Meie Otepää	4113,00
MTÜ Eesti Veskivaramu	4511,88
Ritsu Külaselts	1566,57
Meede 2, tegevus 1: Noor Valgamaa	
Õru Vallavalitsus	6400,00
Taheva Vallavalitsus	4496,40
MTÜ Hummuli Noortekeskus	5653,61
Põdrala Vallavalitsus	6400,00
SA Taheva Sanatoorium	1962,67
MTÜ Motoklubi K&K	5132,56
Jalgpalliklub FC Elva	4941,00
Taheva Valla Külade Selts	2022,03
Spordiklubi Karula	2745,24
Helme Vallavalitsus	4633,07
MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus	4842,00
MTÜ Sangaste Valla Avatud Noortekeskus	4499,00
Spordiklubi Viraaž	3280,52
MTÜ Spordikubi RIBI	5633,00
Meie Otepää MTÜ	3444,30
MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus TANK	4314,60
Tõrva Linnavalitsus	6400,00
Meede 3, tegevus 1: Tugev tegija	
OÜ Kangro&Nagla	5370,00
OÜ Vanavardi talu	9778,00
Keisri Talu OÜ	3065,51
OÜ Pro Fiksum	19 000,00
FSKT OÜ	12 700,00
FIE Aigar Aab	17 900,00
Sullirep OÜ	11 848,12
Tõrva Kõrts OÜ	1076,50

OÜ Heikal	12 700,00
Lumikohvik OÜ	12 700,00
OÜ Maarjalepp	9279,53
Lande Grillikoda OÜ	6702,70
OÜ Ademandia	19 000,00
OÜ KMK	3685,50
T.J. Henare	12 700,00
Pubi Juudas OÜ	2494,14
Meede 3, tegevus 2: Äripartnerlus	
MTÜ Maalt Maailma	9600,00
MTÜ Taagepera Arendus	3975,00
MTÜ Sangaste Turismiküla	9600,00
MTÜ Valgamaa Põllumeeste Liit	9600,00
MTÜ Karula Kultuuriselts	9132,40

7.5.7 Põllumajandus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti Viljandimaa-Valgamaa büroo

Adress Aia 17, 68203 Valga

Viljandimaa-Valgamaa regiooni büroo juhataja Tiina Tõnissoo

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) on Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus. PRIA ülesandeks on riiklike toetuste ning Euroopa Liidu põllumajanduse ja maaelu arengu toetuste andmise korraldamine, seadusega ettenähtud põllumajandusega seotud riiklike registre ja muude andmekogude pidamine, nende andmete töötlemine ning analüüsimine. Alates 2008. aasta aprillist jõustus uus struktuur, mille tulemusena moodustati maakonnabüroode liitmise teel 7 regiooni. Viljandimaa-Valgamaa regioonis töötab kokku 17 inimest, Valga büroos on töötajaid 8.

Tabel 7-36. Põllumajandustootjatele määratud toetused, eurot

Toetused	2007	2008	2009	2010	2011
2005. a kütuseaktsiisi osaline hüvitamine põllumajandustootjatele	128	-	-	-	-
Ammelehma kasvatamise toetus	66 788	94 818	56 617	92 654	101 348
Ebasoodsate piirkondade toetus	524 267	541 332	540 629	543 289	543 383
Elatustalude kohanemise toetus	167 001	148 019	51 001	19 000	-
Energiakultuuri kasvatamise toetus	13 741	46 584	-	-	-
Heinaseemne täiendav otsetoetus	-	1406	1370	1413	1203
Keskkonnasõbraliku tootmise toetus	724 055	704 306	45 889	-	-
Keskkonnasõbraliku majandamise toetus	-	-	893 101	853 336	830 884
Loomade karjatamise toetus	-	-	224 458	228 883	226 257
Mahepõllumajandusliku tootmise toetus	391 778	399 320	344 356	364 363	443 670
Mahepõllumajandusliku tootmise toetus mahepõllumajanduslikult peetavatele karjatavatele loomadele	-	-	31 764	43 273	60 190
Mahepõllumajandusliku tootmise toetus mahepõllumajanduslikult peetavatele kodulindudele, sigadele, küülikutele ja mesilasperedele	-	-	383	329	9521

Natura 2000 toetus põllumajandusmaale	95 867	102 770	447	106 808	114 789
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus	13 166	14 061	16 617	15 455	18 051
Piima tootmiskvoodi alusel makstav täiendav otsetoetus	466 555	513 147	278 956	-	-
Piima täiendav otsetoetus	-	-	-	314 473	356 737
Piimasektori eritoetus	-	-	-	64 660	66 454
Poollooduslike koosluste hooldamise toetus	158 181	160 610	164 189	167 265	167 591
Praktikatoetus	3738	4008	-	978	2467
Põllumajanduskindlustustoetus	-	-	-	-	46
Põllumajanduskultuuri täiendav otsetoetus 2006. a referentsi järgi	350 747	397 488	236 466	339 488	313 676
Põllumajanduskultuuri täiendav otsetoetus 2008. a referentsi järgi	-	-	-	362 254	335 988
Põllumajandusmaa metsastamise toetus	9778	6327	9459	3331	-
Sõnnikuhoidlale esitatavate veekaitseõuetega vastavusse viimise toetus	124 883	51 641	-	-	-
Turuarendustoetus	-	27 325	-	7987	24 411
Täiendav otsetoetus põllukultuuridele	692 099	669 932	338 523	-	-
Ute täiendav otsetoetus	-	11 690	10 782	17 869	16 045
Ute kasvatamise täiendav otsetoetus	51 001	62 122	42 577	50 972	56 065
Veise loomühikute alusel makstav täiendav otsetoetus	258 267	316 236	194 958	-	-
Veise täiendav otsetoetus	-	-	-	250 065	261 927
Ühtne pindalatoetus	1 926 041	2 412 836	2 812 524	3 201 902	3 616 777
KOKKU	6 038 084	6 685 978	6 295 068	7 050 048	7 567 482

Allikas: PRIA

Tabel 7-37. Maaelu Arengukava 2007–2013 investeringumeetmete toetused Valgamaal, eurot

Meede	2010		2011	
	Määratud toetussumma	Väljamakstud toetussumma	Määratud toetussumma	Väljamakstud toetussumma
Meede 1.1 – Koolitus ja teavitustegevused	13 422	5344	9986	10 194
Meede 1.2 – Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine	359 740	359 740	196 190	196 190
Meede 1.3.1 – Nõuandetoetus	17 370	17 370	22 237	21 711
Meede 1.3.2 – Nõuandesüsteemi arendamine	3196	8984	1598	6391
Meede 1.4.1 – Investeeringud mikropõllumajandusettevõtete arendamiseks	194 288	765 986	575 599	604 706
Meede 1.4.2 – Investeeringud loomakasvatusehitistesse	963 057	845 547	635 909	723 472
Meede 1.4.3 – Investeeringud bioenergia tootmisesse	-	377 423	-	171 258
Meede 1.5.1 – Metsa majandusliku väärtuse parandamine	132 321	15 242	176 732	179 780
Meede 1.5.2 – Metsandussaadustele lisandväärtuse andmine (arendusprojekti elluviimine)	-	-	46 927	67 358
Meede 1.5.3 – Kahjustatud metsa taastamine ja metsatulekahju ennetamine	12 079	188	-	4832

Meede 1.6 – Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele saadustele lisandväärtuse andmine	-	22 791	305 313	115 749
Meede 1.7.1 – Uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö	-	-	308 727	-
Meede 1.8 – Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuuri arendamine	293 983	434 407	307 002	285 323
Meede 2.5.1 – Kiviaia taastamise ja rajamise toetus	6272	-	-	4048
Meede 3.1 – Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	808 568	550 599	996 106	1 062 923
Meede 3.2 – Külade uuendamine ja arendamine	698 308	362 562	650 225	774 836
LEADER (tegevusgruppide toetus)	-	107 642	709 805	502 076
LEADER (projektitoetus)	592 209	385 323	394 511	144 922
Kokku	4 094 814	4 259 146	5 336 867	4 875 769

Allikas: PRIA

Tabel 7-38. Valgamaa loomade arv

Loomaliik	2007	2008	2009	2010	2011
Veised	9441	10313	10 103	10 478	11 000
sh piimalehmad	4087	4444	4269	4630	5050
Sead	7012	8834	4600	7228	4645
Lambad, kitsed	7105	7074	8077	7100	7736

Allikas: Valgamaa Veterinaar keskus

Valgamaa Põllumeeste Liit

Aadress Vabaduse 26, 68204 Valga

Liidu esimees ja Nõuandekeskuse juhataja Jaan Bachmann

2011. aastal tähistas Valgamaa Põllumeeste Liit oma 20. aastapäeva. 2006. aasta aprillis ühines Valgamaa Põllumeeste Liiduga Valgamaa Talupidajate Liit, mille tulemusena moodustus ühtne põllumehi, töötlejaid ning maarahvast ühendav organisatsioon. Liidu koosseisus töötab akrediteeritud Valgamaa Nõuandekeskus. Jätkatakse ka lepingulisel alusel Maaelu Edendamise Sihtasutusega teabelevi teenuse osutamist. Ainukesena maakondlikest tootjaorganisatsioonidest omab Valgamaa Põllumeeste Liit töötervishoiu ja tööohutuse koolituse luba ning Terviseameti poolt väljastatud luba töötervishoiuteenuste osutamiseks.

Valgamaa Põllumeeste Liit on põllumeeste ja töötlejate ühendus, mille liikmeteks on arukalt mõtlevad talunikud, osaühingud ja aktsiaseltsid. Liidu liikmed on andnud suurema osa maakonna põllumajandustootjate ja töötlejate käibest, absoluutse enamuse töödeldud põllumajandussaadustest toidulauale ning toormest toiduainete tööstusele maakonnas. Valga maakond on läbi ajaloo olnud põllumajanduslik maakond ning põllumehed oma ettevõtlikkuse ja tulemustega on seda kinnitanud. Igal aastal on põllumehed saanud paljude tunnustuste osalisteks põllumajanduse ja maaelu arendamise eest.

Juba aastaid ei räägita ainult põllumajandusest, vaid maaelust kui tervikust. Seetõttu näeb Valgamaa Põllumeeste Liit oma rolli ka maakonna arengustrateegia elluviimises, kutseõppe väljaarendamisel jne. Liidu peamiseks ülesandeks on võimalikult paljudel põllumeestel aidata saada jätkusuutlikuks. Valgamaa Põllumeeste Liidul on heameel, et tublide staažikate maaettevõtjate kõrvale hakkab järjest enam lisanduma ka noori. Ühistevõtte arendamine peab muutuma senisest oluliselt aktiivsemaks ja seda eriti väiksemahuliste tootjate ning alternatiivsete tegevustega ettevõtjate osas. Eesmärgiks on tugevate külaseltside moodustumisele kaasaaitamine. Jätkuvalt on maal nõrk internetiteenus ja seda just talurahvale vastuvõetamatute hindade ja enamasti ka halva levi tõttu.

Oma tootmise ja töötlemise arendamisel lähtutakse keskkonnasõbralikust ja intensiivse tootmise edendamise põhimõtetest. Pidevalt on täiendatud tehnoloogilist baasi ja tehnoloogiasid ning rajatud uusi tootmishooneid.

Liit on aktiivselt tegutsenud oma liikmete (ja ka mitteliikmete) huvide kaitsel ja neile paremate tingimuste loomise nimel.

Olulisemad eesmärgid ja saavutatud kokkulepped

Täna on põhiliseks eesmärgiks maaelu arendamiseks maksimaalselt paremate võimaluste saavutamine EL uueks finantsperioodiks. Selleks tehakse tihedat koostööd Läti ja Leedu põllumeestega ning ka teiste nn uute riikide põllumeeste organisatsioonidega.

Kulud tootjatele loomsete jäätmete käitlemisel ei suurene.

Jätkub eritoetus piimasektorile – just väiksematele tootjatele.

Tõsised läbirääkimised on käinud ja käivad erimärgistatud diiselmootori ja kütuseaktsiisi osas. Loodetavasti saavutatakse peagi maarahvale vastuvõetavamad lahendused.

Saavutati Riigivaraseaduse täiendamise eelnõu vastuvõtmine 16.12.2010 – ajutises kasutuses oleva maa esmaostuõigus tootjale. Siinkohal võib kujuneda probleemiks meie seniste maakasutajate suutlikkus hinnapakkumistel välismaalastega võistelda.

Jätkub arutelu Eesti Maaülikooliga õhusaaste uuringute ja sellest tulenevate õiglaste õhusaastetasude määramiseks keskkonnaprobleemide raames.

Eesti Põllumeeste Keskliidu esindaja osaleb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tehnorajatiste talumise ja vähendamise töögrupi koosseisus.

Pakendi- ja pakendiaktsiisiseaduse rakendamine on muutunud arusaadavamaks.

Muudatuste sisseviimisel liiklusseadusesse saavutati küll enam oma soovide, kuid vajalik on ikkagi sisse viia teatavaid täiendusi, mille osas töö jätkub.

On osaletud aktiivselt maaelu puudutavas seaduseloomes, eriti Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika osas aastateks 2013+. Siinkohal oodatakse nii tootjate kui maarahva aktiivset kaasalöömist ja vajadusel ka ühist tegutsemist.

Valgamaa Põllumeeste Liidul on kujunenud välja hea koostöö Põllumajandusministeeriumi, Valga Maavalitsuse, Maaelu Edendamise Sihtasutuse, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskajaga ja kohalike omavalitsustega.

Oma kohuseks peetakse liikmete ja kõigi teiste maakonnas tegutsevate progressiivselt mõtleivate ja edasiarenemist soovivate maaelanike koolitamist ja nõustamist. Selleks on Valgamaa Põllumeeste Liidu koosseisus Valgamaa Nõuandekeskus, kus töötavad hea tasemega konsulendid ning tunnustatud nõustajad jt. Prioriteetseteks suundadeks on vastavusnõuete rakendamine, tööohutus ja -tervishoid, tootmise efektiivsuse ja jätkusuutlikkuse tõstmine ning keskkonnanõuetest kinnipidamine. Selleks viiakse läbi seminare, info- ja koolituspäevi. Oluliselt on vaja tõsta teenuste mahtu, eriti aga raamatupidamislike teenuste osas.

Ühtne maakondlik põllumeesteorganisatsioon on kogunud jõudu ja selle liikmelisus suureneb pidevalt, kuid vajalik on jätkata selle tugevdamist ja lõplikku ühtesulamist. Maaelu oma mitmepalgelisuse ja keerukuse ning ilmastikust sõltuvuse tõttu vajab väga üksmeelset lähenemist ühtse eesmärgi – maaelu säilimise, maa kasutuses hoidmise, kodumaiste toiduainete tootmise, maaelanikele elatusallikate loomise jne - saavutamiseks.

Valgamaa Põllumeeste Liit seisab kõigi tootjate-töötajate ja maaelanike huvide eest. Kõigil peab olema võimalus maal elada ning kõigile tuleb läheneda, arvestades igaühe võimeid ning konkreetse paikkonna tingimusi. Kõik ei saa olla tootjad – on olemas maaelu jaoks väga vajalikud alternatiivsed tegevused (turism, marjade ja ravimtaimede kasvatamine, toitlustamine, teenindus, lasteaiad, koolid, tervishoid jne) ning muud tegevusalad.

Valgamaa Põllumeeste Liidul on heameel, et maakonnas on palju häid, tugevaid ja tunnustatud põllumehi talunike, ühistute, füüsilisest isikust ettevõtjate ja teiste ettevõtlusvormide seas. Hästi on arenenud turism ja alternatiivne tootmine nagu näiteks lihaste ja lammaste kasvatamine jne.

Põllumajandusameti Valga keskus

Address Aia 17, 68203 Valga ja E.Enno 32, 68204 Valga

Keskuse juhataja Sirje Allik

Keskuse juhataja asetäitja Anne Tonts

Põllumajandusamet (PMA, ingliskeelse nimetusega Agricultural Board), on Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kellel on juhtimisfunktsioon ning kes teeb riiklikku järelevalvet ja kohaldab riiklikku sundi maaparanduse, taimekaitse, taimetervise, sordikaitse, seemne ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse, geneetiliselt muundatud põllukultuuri käitlemise väetiste ning aiandustoodete valdkonnas seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses.

Põllumajandusameti Valga keskus oli 2011. aastal 7 töötajat. Valga keskus oli tegevusvaldkondadeks maaparanduse, taimetervise, taimekaitse, seemne ja taimse paljundusmaterjali, mahepõllumajanduse ja tuulekaera tõrje valdkonda reguleerivates õigusaktides sätestatud ülesannete täitmine ning riikliku järelevalve teostamine, riikliku sunni kohaldamine ja väärtegude kohtuväline menetlemine, samuti riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hoiu ja alamvesikonna maaparandushoiukava koostamine, selle täitmise kontrollimine ning vesikonna maaparandushoiukava koostamine.

Tabel 7-39. Maaparandusühistute (maaparandusseaduse alusel) nimestik seisuga 31.12.2011

Vald	Ühistu nimi	Registrisse kandmise kuupäev	Ümber-registreerimise kande kuupäev	Liikmete arv	Tegevuspiirkonnas reguleeriva võrgu pindala ha
Helme	Helme Maaparandusühistu	20.01.2000	3.07.2006	20	256
Tõlliste	Tagula Maaparandusühistu	10.02.1997	4.07.2006	35	337
Helme	Vao Maaparandusühistu	19.05.2006	9.07.2008	6	127
Põdrala	Voorbahi Maaparandusühistu	9.05.2006		14	310
Õru	Lota Maaparandusühing	12.05.2006		14	210
Helme	Pupsi Maaparandusühistu	30.11.2006	3.08.2009	9	141
Helme	Kuuse Maaparandusühistu	27.11.2006	29.09.2009	11	187
Põdrala	Koordi Maaparandusühing	14.12.2006		5	54
Sangaste	Keeni Maaparandusühistu	26.11.2007		43	673
Hummuli	Mittetulundusühing Koorküla Maaparandusühistu	7.09.2009		11	968,7
Õru	Mittetulundusühing Õru Maaparandusühistu	23.04.2010		45	1217,8
Tõlliste	Mittetulundusühing Korva Maaparandusühistu	4.03.2011		6	490,3

Tabel 7-40. Kuivendatud maade pindala Eestis ja Valga maakonnas seisuga 31.12.2011

Nimetus	Mõõtühik	Eestis	Valga maakonnas	%
Põllumajandusmaa kuivendus	ha	644 317,4	32 304,2	5,0
sh dreanažiga	ha	609 098,8	31 397,2	5,2
Metsamaa kuivendus	ha	697 072,6	23 139,5	3,3
Kuivendatud maa kokku	ha	1 341 390	55 444	4,1

Allikas: Maaparandussüsteemide register

Tabel 7-41. Järelevalve teostamine Valga maakonnas 2011. aastal

Valdkond	Inspekteerimisi
Seemned	19
Taimetervis	83
Taimekaitse	56
Mahepõllumajandus	134
Tuulekaera tõrjeabinõud	15

Allikas: Põllumajandusameti Valga keskus

Tabel 7-42. Kontrollproovide võtmine Valga maakonnas 2011. aastal

Valdkond	Proovide arv
Taimetervise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	34
Teravilja seemneproovid saadetud laboratoorsele analüüsimisele	79
Taimekaitse valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	6
Mahetootmise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	1
Taimetervise monitooringu käigus proovid ja saadetud laboratoorsele analüüsimisele	47
Taimetervises monitooringu vaatlused	21
Taimetervises võetud proovid inspekteerimisel ja analüüsitud kohapeal	9

Allikas: Põllumajandusameti Valga keskus

Fütoositaarsertifikaate väljastati – 47 tk

Seemnete põldtunnustamine – 13 põldu, kokku 142,88 ha

Valga maakonnas oli 2011. aasta lõpu seisuga 67 mahepõllumajandusliku tootmisega tegelevat ettevõtet, neist 1 tegeles ainult loomakasvatusega, 26 ettevõtjat tegeles ainult mahepõllumajandusliku taimekasvatusega ja 40 ettevõttes on tunnustatud nii mahepõllumajanduslik taimekasvatus kui ka loomakasvatus.

Mahepõllumajandusliku üleminekuaja läbinud ja üleminekuajal olevaid maid oli 2011. aastal Valgamaal kokku 6221 ha.

Valgamaa Veterinaarkeskus

Aadress Tartu mnt 79, 68205 Valga

Juhataja Urve Laidvee

Veterinaarkeskuse põhiülesanded:

loomade ja lindude nakkus- ja mittennakkavate haiguste diagnostika, ärahoidmine ja tõrje;

elanikkonna kaitsmine inimestele ja loomadele ühiste haiguste eest;

järelevalve toidutoorme ja toidu käitlemise üle ehk toiduohutuse alane kontroll kogu toiduahela ulatuses, s.o rakendades „laudast lauani“ põhimõtet;

järelevalve sööda ja söödatootmise nõuetekohasuse üle.

Koosseis

17 järelevalveametnikku, 1 abiteenistuja ja 8 volitatud veterinaararsti maastikul.

Loomatervishoiualane järelevalve

Veterinaartegevus on loomade ja inimeste tervise kaitseks ning loomade heaolu tagamiseks rakendatavate abinõude süsteem, mis hõlmab loomatervishoiu-, loomsete saaduste hügieeni- ja loomakaitsealaseid toiminguid.

Tabel 7-43. Järelevalveobjektid

Tegevusvaldkond	Arv	Arv
	2010	2011
Loomakasvatuseettevõtted	444	440
sh toorpiima turustavad farmid	40	38
Loomseid kõrvalsaaduseid käitlevad ettevõtted	1	1
Loomsetest kõrvalsaadustest saadud toodete laod	1	1

Allikas: Valgamaa Veterinaar keskus

Tabel 7-44. Nakkushaiguste diagnostika 2011. aastal

Loomaliik	Teostatud diagnostilisi uurimisi	Reageeris positiivselt
Veised	8929	1
Sead	180	20
Lambad/kitsed	107	-
Linnud	161	8
Metssead	7	-
Metslinnud	6	-
Söödaproovid	13	-

Allikas: Valgamaa Veterinaar keskus

Toidukontroll

Toidukontrolli eesmärgiks on tagada tarbijale ohutu ja igakülgsest nõuetele vastav toit.

Eesmärgiks on järelevalve teostamise käigus saada kinnitust toidu käitlemise nõuetekohasusest ning rakendada meetmeid juhul, kui toidu käitlemine ei vasta nõuetele.

Tabel 7-45. Järelevalveobjektid

Käitlemisvaldkond	Arv	Arv
	2010	2011
Lihakäitlemisettevõtted	5	5
Piimakäitlemisettevõtted	1	1
Muna ja munatoodete käitlemisettevõtted	2	2
Mee esmatootjad	9	8
Kalatoodete esmatootjad	1	1
Mitteloomse toidu töötlemisettevõtted	9	9
Jaekaubandus- ja toitlustusettevõtted	307	302
Toidutoorme ja toidu ladustamisettevõtted	7	6
Toiduettevõtted	3	5

Allikas: Valgamaa Veterinaar keskus

Tabel 7-46. Tarbija kaitsmiseks toidust pärinevate ohtude eest ja toidu ning toidutoorme omaduste hindamiseks läbi viidud laboratoorsed uuringud

Proovi liik	2010		2011	
	Võetud proove	Mittevastavaid proove	Võetud proove	Mittevastavaid proove
Toiduohutuse proovid	119	9	137	3
Salmonella seire proovid	292	2	314	6
Saasteainete seire proovid	362	1	325	-

Allikas: Valgamaa Veterinaar keskus

Tabel 7-47. Teostatud veterinaar-sanitaarsed ekspertiisi lihakehadele

Loomaliik	Kontrollitud lihakehade arv	
	2010	2011
Veised	8701	7533
Sead	87 047	71 897
Lambad/kitsed	241	362
Hobused	8	11
Kanad	19 440	18 120

Allikas: Valgamaa Veterinaarikeskus

7.6 Elekter

Tabel 7-48. Eesti Energia teenindusmahud Valga maakonnas 2011. aastal

Piirkond	Alajaamad	Õhuliine (km)		Kaabelliin (km)	
	tk	10/15kV	0,4 kV	10/15kV	0,4 kV
Valga	309	280	450	79	97
Tõrva	261	318	508	41	75
Otepää	430	340	575	106	140
Kokku	1000	938	1533	226	312

Allikas: Eesti Energia AS

Eesti Energial on Valga Maakonnas 19 556 klienti.

Suuremad investeeringud 2011. aastal

Koostöös omavalitsusega tänavavalgustuse paigaldamise osas valmis Otepää linnas Kopli ja Munamäe tänavate liinide rekonstrueerimise II etapp, mille raames paigaldati 1,9 km keskpinge kaablit ning Kopli tänava amortiseerunud 0,4 kV õhuliin viidi maakaablistesse.

Tõrva linnas paigaldati paralleelselt veevarustuse ja kanalisatsiooni ehitusega Tartu tänaval 10 kV kaabelliini 0,45 km ja asendati amortiseerunud 0,4 kV õhuliin maakaablistesse, sealjuures paigaldati 0,4 kV maakaablit 2,3 km.

Täiendavalt Palupera Vallavalitsuse liitumisele ning teenustöö tellimusele paigaldati Otepää-Järvesalu 10 kV kaabelliini projekti raames 3 komplektalajaama, 1,5 km 10 kV kaabelliini ning 0,5 km 0,4 kV kaabelliine.

Valga linnas Valga-Pedeli 10 kV kaabelliini ja Tartu tn 0,4 kV kaabelliinide III etapi raames paigaldati 0,9 km 10 kV kaablit Pedeli jaotusalajaama mööda Tartu tänavat ja ühtlasi rekonstrueeriti ka sama trassi kasutades Valga ühe peatänava 0,4 kV liin, paigaldades 0,7 km 0,4 kV maakaablit.

Hummuli vallas Kulli külas rekonstrueeriti Vahe 15/10 kV vahealajaama trafo ja ehitati uus jaotusseade.

Pingekvaliteedi parandamise mahukamad objektid

Suuremad ja mahukamad pingekvaliteedi parandamise objektid olid 2011. aastal Lande alajaama F2 pingeparandus Palupera vallas, Soka alajaama F2 pingeparandus Põdrala vallas, Tiidu alajaama F2 pingeparandus Tiidu külas Sangaste vallas ning Truuta F3 pingeparandus Otepää vallas.

Kokku korrastati elektrivarustus 31 kliendil, kelle pingele liitumispunktis vastab nüüd kaasaja standardile.

Suuremad liitumistega tehtud investeeringud

Suuremad liitumisinvesteeringud olid Palu kinnistu liitumine Puka vallas (riigi toetusega), Soka kinnistu liitumine Palupera vallas ja Mustajärve talu liitumine Tõlliste vallas.

Tabel 7-49. Eletrienergia tarbimine Valgamaal

Tarbijad	2010		2011	
	Mln kWh	%	Mln kWh	%
Äritarbijad	94,8	67,6	92,0	68,0
Kodutarbijad	45,4	32,4	43,0	32,0
Kokku	140,2	100,0	135,0	100,0

Allikas: Eesti Energia AS

7.7 Planeeringud

Maakonnaplaneering

Aasta esimesel poolel valmis maakonnaplaneeringu ja teemaplaneeringute ülevaatamise aruanne, mille koostamine tuleneb planeerimisseadusest. Nimelt vaatab maavanem hiljemalt nelja kuu jooksul pärast Riigikogu korralisi valimisi kehtestatud maakonnaplaneeringud üle ning esitab ülevaatamise tulemused ja ülevaate planeerimisalasest olukorrast maakonnas, sealhulgas informatsiooni kehtestatud üldplaneeringutest, regionaalministrile. Ülevaatamise eesmärk on olemasoleva olukorra analüüsi kaudu leida üles probleemsed kohad maakonnaplaneeringute ja kohalike omavalitsuste planeeringute koostamisel. Lisaks leida osapoolte koostöös võimalused probleemide ennetamiseks ning kiireks lahendamiseks, mis omakorda aitab parandada ruumilise planeerimise kvaliteeti kogu maakonnas ning tõstab nii kohalike omavalitsuste kui ka maavalitsuste planeerimisalast võimekust.

Maakonna- ja teemaplaneeringu materjalid on kättesaadavad Valga Maavalitsuse kodulehel.

Üld- ja detailplaneeringud

Kehtiv üldplaneering (ÜP) on olemas kõigil 13 omavalitsusel. Aasta lõpus kehtestas Palupera vald uue üldplaneeringu.

Aasta jooksul algatati 11, kehtestati 9 ja koostamisel oli kokku 92 detailplaneeringut (DP). Koostamisel olevate hulka on arvestatud 2011. aastal ja varem algatatud detailplaneeringud.

Tabel 7-50. Kohalike omavalitsuste planeeringud vahemikus 1.01.2011 kuni 31.12.2011

Omavalitsus	Algata- tud DP	Kehtesta- tud DP	ÜP nimetus	Kättesaadav
Helme	-	-	Helme valla üldplaneering	http://www.helme.ee/elanikule/ehitus-ja-planeerimine/uldplaneering/
Hummuli	-	1	Hummuli valla üldplaneering	http://www.hummulivv.ee/%C3%BCldplaneering
Karula	1	-	Karula valla üldplaneering	http://www.karula.ee/index.php?go=yldplaneering
Otepää	9	1	Pühajärve valla üldplaneering	http://otepaa.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=133&Itemid=379
			Pühajärve ümbruse üldplaneering	http://otepaa.ee/failid/areng-plan/Puhajarve_ümbreuse_udplaneeringu_seletuskiri.pdf
			Otepää linna generaalplaan	Otepää Vallavalitsus, Valga Maavalitsus
			Otepää valla üldplaneering	Koostamisel
Palupera	-	3	Palupera valla üldplaneering	http://www.palupera.ee/content/blogcategory/7/184/

Omavalitsus	Algata- tud DP	Kehtesta- tud DP	ÜP nimetus	Kättesaadav
Puka	-	1	Puka valla üldplaneering	Puka Vallavalitsus, Valga Maavalitsus
			Puka aleviku osaüldplaneering	http://www.puka.ee/index.php?sisu=19&k=36
			Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	http://www.vortsjarv.ee/files/vortsjarve_piirkonna_yldplaneering.pdf
Pödrala	1	-	Pödrala valla üldplaneering	http://www.podrala.ee/main.php?l=volikogu&sisu=77
			Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	http://www.vortsjarv.ee/files/vortsjarve_piirkonna_yldplaneering.pdf
Sangaste	-	1	Sangaste valla üldplaneering	http://www.sangaste.ee/public/files/SANGASTE_VALLA_YLDPLANEERING.pdf
Taheva	-	-	Taheva valla üldplaneering	http://www.taheva.ee/ -> Vallavalitsus -> Valla üldplaneering
Tõlliste	-	-	Tõlliste valla üldplaneering	http://www.tolliste.ee/dokumendid/ueldplaneering
Tõrva	-	1	Tõrva linna üldplaneering	https://torva.kovtp.ee/et/uldplaneering
Valga	-	1	Valga linna üldplaneering	http://www.valgalv.ee/et/Linnakodanikule/Ehitus-ja-planeerimine/Uldplaneering
Õru	-	-	Õru valla üldplaneering	http://www.oeruvv.ee/index.php/component/content/article/34-ueldinfo/71-planeeringud

7.8 Heakord

Analoogselt eelmiste aastatega heakorrastavad maakonna kohalikud omavalitsused üldkasutatavaid alasid ja objekte, kaasates valla/linna elanikkonda ning asutusi ja ettevõtteid. Enamus kohalikke omavalitsusi jätkas heakorraalaste konkursside läbiviimist nii omavalitsuslikul kui ka maakondlikul ja üleriigilisel tasandil. Konkursside käigus selgitati välja paremini heakorrastatud objektid.

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valgamaa Piirkondliku juhatuse organiseerimisel korraldati koostöös kohalike omavalitsustega kolme liiki konkursse: „Kaunis Eesti kodu 2011“, „Parim tööstusmaastik 2011“ ja „Kaunis omavalitsus 2011“.

14. korda läbi viidud konkursile esitati Valgamaal 10 objekti.

Konkursi „**Kaunis Eesti kodu 2011**“ võitjateks nii maakondlikul kui ka üleriigilisel konkursil osutasid:

Sirje ja Avo Paris	eramu Puu 2, Valga linnas
Kadi ja Renè Rahnu	Pärna talu, Löve külas, Pödrala vallas
Aivar Uibopuu	Sepamäe talu, Ala külas, Helme vallas
Rutt ja Anatoli Šmigun	eramu Nüpli külas, Otepää vallas

„Parim tööstusmaastik 2011“ – **Otepää Lihatööstus Edgar OÜ**

„Kaunis omavalitsus 2011“ – **Otepää vald** (volikogu esimees Aivar Nigol, vallavanem Andres Visnapuu ja heakorraspetsialist Urmas Kuldmaa)

Valga maavanema tänukirja konkursi „Kaunis Eesti kodu“ nominentidest pälvisid:

Jaan Sõlg	eramu Veski 19 Tõrva linnas
Aivar Uibopuu	Sepamäe talu Ala külas Helme vallas
Kadi ja Renè Rahnu	Pärna talu Löve külas Pödrala vallas

Rutt ja Anatoli Šmigun	eramu Nüpli külas Otepää vallas
Tuuli ja Harri Oona	elamu Kopli 16 Otepää linnas
Tiia ja Arvo Kahro	Nugise talu Märdi külas Otepää vallas
Sirje ja Avo Paris	eramu Puu 2 Valga linnas
Otepää Lihatoöstus Edgar OÜ	Vana-Otepää Otepää vallas
Combiwood OÜ	Möldre külas Helme vallas
Otepää Vallavalitsus	Lipuväljak 13 Otepää linnas

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse tänukirjad pälvistid:

Hummuli vald

perekond Laar	Allika talu Hummuli alevikus
Tamara Riit	Kase talu Soe külas

Palupera vald

perekond Pihelgas	Kullipesa 6 kinnistu Nõuni külas
Valentina Vask	Tootsi kinnistu Urmi külas
Maanus Purga	Alliku kinnistu Hellenurme külas
Rando Pauskar	Raiga 2 kinnistu Räbi külas

Taheva vald

Luule-Silvia Kall	Raudsepa kinnistu Kallikülas
Merlille-Miranda ja Vassili Sulev	Peranurme kinnistu Kallikülas
Ellu-Eesi ja Kalju Uppin	Järve kinnistu Tsirgumäe külas
Ivi ja Rein Laidre	Lepistu kinnistu Tsirgumäe külas

Tõlliste vald

Raili Parv ja Sulev Vare	Kraavi talu Tõlliste külas
Anneli Raudsalu ja Ervin Peik	Metsanurga talu Väljaküla külas
Anna ja Leo Tsopp	Raudlaane talu Korijärve külas
Teo Must	Kesk 8 Sooru külas

7.9 Transport ja kommunikatsioonid

7.9.1 Maanteeamet

Valga maakonna riigimaanteeade hoiuga tegeleb Maanteeamet. Kohapeal esindab Maanteeametit piirkondlik struktuuriüksus nimetusega Lõuna regiooni, mille põhiülesanded on alljärgnevad:

- teehoiu korraldamine ja tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks 5890 km riigimaanteedel Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga ja Võru maakonnas riigimaanteedel;
- liikluskasvatuse korraldamine, liiklusohutuse suurendamine ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamine;
- liikluse korraldamine riigimaanteedel;
- erinevate transpordiliikide logistikasõlmede ühenduste planeerimine;
- riikliku järelevalve korraldamine ameti tegevusvaldkonda reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle ja vajadusel riikliku sunni kohaldamine;
- riikliku teeregistri ja liiklusregistri ning vastavate arhiivide pidamine;
- liiklusregistrisse kantud sõidukite, sõidumeerikukaartide, juhilubade ja muude õigusaktidest tulenevate dokumentide üle nõuetekohase arvestuse pidamine.

Lõuna regiooni koosseisus on eelarve-, hoolde-, järelevalve-, planeeringute-, ehitus-, liikluskorralduse-, liikluskasvatuse- ja haldusosakond ning maakondlikud liiklusregistribürood. Osakondade töötajad paiknevad nii keskuses Tartus kui maakondlikes esindustes ja büroodes.

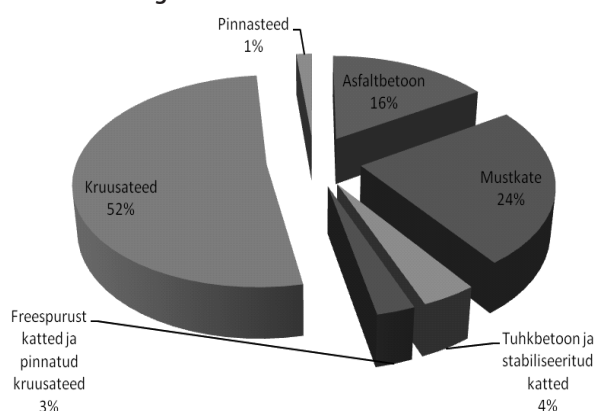
Valga maakondlikus esinduses töötab 5 inimest: Vello Lepik ja Allan Ladva planeeringute-, Rein Soovares hoolde-, Raul Tammela liikluskorralduse osakonnas ja Inna Valt eelarveosakonna teeregistri talituse koosseisus.

Tabel 7-51. Riigiteede katted 2011. aasta lõpus

Katte liik	Põhiteed	Tugiteed	Kõrvalteed	Kokku
Asfaltbetoon	87,952	50,094	40,194	178,240
Mustkate	-	111,210	157,902	269,112
Tuhkbetoon ja stabiliseeritud katted	-	3,200	40,300	43,500
Freespurust katted ja pinnatud kruusateed	-	-	30,139	30,139
Kruusateed	-	-	574,710	574,710
Pinnasteed	-	-	17,642	17,642
Kokku	87,952	164,504	860,887	1113,343

Allikas: Maanteeamet

Joonis 7-52. Riigiteede katted

Allikas: Maanteeamet

2011. aastal lõpetati 2010. aastal alustatud Sangaste-Tõlliste tee taastusremondi tööd. Remonditööde käigus rajati Sangastest kuni Sangaste lossini ja Tsirguliina aleviku vahele kokku 5 km jalgteid liiklemiseks jalakäijatele ja jalgratturitele. Vana katte freespurust ehitati Valga maakonna kruusateedele kokku 27,2 km mustkattete teid. Rekonstrueeriti Tõrva linnas tee 73 Tõrva-Pikasilla 1,2 km pikkune lõik. Maantee äärde rajati 0,95 km kõnniteed ning tee alla rajati sadevete kogumise süsteem. Olemasolev Suure-Suntsi raudbetoonsild ehitati ümber terasplaatidest torusillaks. Lõpetati Helme – Linnaküla vahelise 3,7 km jalakäijate ja jalgratturite tee ehitamine. Korduspindamist teostati 50,8 km ja kruusateede remonti 22,4 km.

Tabel 7-53. Maanteede ja teerajatiste ehitus-, remondi- ja hooldetööd Valga maakonnas, mln eurot

	2007	2008	2009	2010	2011
Maanteede hoole	1,926	2,183	2,697	2,396	2,342
- suvihoole	1,182	1,478	1,903	1,643	1,606
- talihoole	0,744	0,705	0,794	0,753	0,736
Maanteede remont	6,772	1,693	1,133	4,306	4,748
- ülekatte	5,604	-	-	2,808	3,15
- korduspindamine	1,088	1,068	0,678	0,971	0,887
- kruusateede remont	0,081	0,626	0,456	0,527	0,711
Teerajatiste remont	-	0,583	0,381	0,420	-
Maanteede ehitus	0,105	2,529	0,215	0,055	0,292
- asfaltbetoon	-	-	-	0,055	0,292
- mustkatted	-	1,856	0,215	-	-
- pinnatud kruusateed	0,105	0,673	-	-	-
Teerajatiste ehitus ja rekonstrueerimine	1,524	-	0,103	-	0,104
Tööd kokku	10,327	6,989	4,529	7,177	7,486

Allikas: Maanteeamet

Tabel 7-54. Valga maakonna kohalikud teed avalikuks kasutamiseks 1. jaanuari 2012 seisuga (km)

Linn/vald	Maantee	Tänav	Kokku
Helme vald	101,46	2,55	104,01
Hummuli vald	60,142	3,541	63,683
Karula vald	95,83	-	95,83
Palupera vald	91,715	-	91,715
Puka vald	83,571	9,366	92,937
Põdrala vald	40,8	-	40,8
Otepää vald	121,778	20,727	142,505
Sangaste vald	88,361	0,914	89,275
Taheva vald	34,866	-	34,866
Tõlliste vald	109,212	12,915	122,127
Õru vald	12,975	1,02	13,995
Tõrva linn	-	28,68	28,68
Valga linn	-	82,409	82,409
Kokku	840,73	162,122	1 002,852

Allikas: Riiklik Teeregister

Tabel 7-55. Riigieelarvelised eraldised kohalike teede investeeringuteks, tuh eurot

Linn/vald	2007 eraldis	2008 eraldis	2009 eraldis	2010 eraldis	2011 eraldis
Helme vald	118,364	78,420	30,102	30,154	33,29
Hummuli vald	80,081	53,047	20,522	20,554	22,691
Karula vald	99,319	65,829	25,258	25,303	27,933
Otepää vald	232,574	154,155	59,157	59,521	65,704
Palupera vald	89,093	57,712	22,772	22,810	26,733
Puka vald	135,109	89,540	34,372	34,429	38,009
Põdrala vald	42,310	27,993	10,756	10,776	11,892
Sangaste vald	94,398	76,055	23,826	24,536	27,088
Taheva vald	34,193	22,689	8,698	8,718	9,717
Tõlliste vald	170,452	112,996	45,805	45,889	50,655
Tõrva linn	146,102	95,484	37,177	37,241	41,29
Valga linn	426,994	283,001	108,611	108,797	120,104
Õru vald	18,790	11,696	4,781	4,787	5,269
KOKKU	1687,779	1128,616	431,838	433,513	480,375

Allikas: Vabariigi Valitsuse korraldused

Maanteeameti Lõuna regiooni Valga liiklusregistri büroo

Liiklusregistri toiminguid teostab Maanteeameti Lõuna regiooni Valga liiklusregistri büroo.

Aadress Metsa 23, 68206 Valga

Töötajaid 3, büroo juhataja kt Aivar Tumanov

Tabel 7-56. Valga maakonnas arvelolevad sõidukid 1. jaanuari seisuga

	2008	2009	2010	2011	2012
Sõiduautosid	13 790	16 882	17 221	16 268	16 132
sh eraomanduses	13 187	14 099	14 449	13 827	13 825
Autobusse	71	80	82	51	52
sh eraomanduses	30	28	28	15	14
Veoautosid	1786	2211	2192	2144	2204
sh eraomanduses	947	1006	1018	995	1005
Mootorrattaid	482	605	630	590	635
Haagiseid	1440	1713	1818	1897	2013

Allikas: Valga liiklusregistri büroo

Tabel 7-57. Liiklusregistri Valga büroo poolt väljastatud juhiloa (tk)

	2007	2008	2009	2010	2011
Väljastati					
piiratud õigusega juhilube	29	30	29	24	15
ajutisi juhilube	6	13	9	5	-
esmasel juhilube	694	730	595	660	527
juhilube	2573	1086	1005	955	926

Allikas: Valga liiklusregistri büroo

7.9.2 Transport

Tabel 7-58. Bussiliiklus

	2007	2008	2009	2010	2011
Riigipoolset sihtotstarbelist toetust saavate bussiliinide arv	41	38	34	35	36
sh linnaliine	2	-	-	-	-
sh linnalähiliine	-	2	2	2	2
Liiniläbisõit (tuh km)	1997,5	1814,3	1814,5	1692,8	1633,9
sh linnaliinidel	265,0	203,7	164,4	164,4	157,7
sh linnalähiliinidel	-	40,2	40,2	40,2	40,2
Piletitariifid (€)					
sh linnaliinidel	0,38	10,00/15,00	10	10	0,64
sh maakonnaliinidel	0,04-0,045	0,045-0,05	0,05	0,05	0,05
Saadud piletitulu (tuh €)	348,3	408,3	413,1	370,6	292,9
Saadud sihtotstarbelist toetust (tuh €)	857,2	1273,0	1562,5	1460,9	936,1
sh ministriumilt	748,5	1152,1	1443,8	1360,7	890,0
sh omavalitsustelt	108,7	120,9	118,7	100,2	46,1

Allikas: Valga Maavalitsus

Tabel 7-59. Maakonda teenindavad bussifirmad (liinide arv)

	2007	2008	2009	2010	2011
AS Sebe	6	5	4	4	4
AS GoBus / OÜ Tarbus	44	43	41	39	10
AS MTG	-	-	-	-	30
AS Mulgi Reisid	2	2	2	2	1
AS Taisto Transport	4	4	3	3	3
AS Taisto Liinid	1	1	1	1	1
Heikki Truuvelt Mäe talu	1	1	1	1	1
Hargla Masinaühistu	1	1	1	1	1
AS Midima	1	-	-	-	-
OÜ Ekspress-Auto L	1	1	1	1	1
AS Harjumaa Liinid	3	3	3	3	3
Norma-A SIA (rahvusvaheline)	2	1	1	1	1
MootorReisi Aktsiaselts (rahvusvaheline)	1	1	1	1	1
OÜ ARILIX	-	-	2	2	2
FIE Kalju Varik ¹	-	-	-	1	1
OÜ Karter	-	-	-	1	1
Liinide arv kokku	67	63	61	61	61

Selgitus: * AS GoBus liine teenindab alates 2011. aastast OÜ Tarbus

¹ FIE Kalju Varik lõpetas liini 343 teenindamise alates 10.10.2011

Tabel 7-60. Reisijatevedu raudteel (reisijaid)

Peatus/jaam	2008		2009		2010		2011	
	peale	maha	peale	maha	peale	maha	peale	maha
Palupera	325	304	-	-	1456	1371	2278	2244
Aakre	158	158	-	-	-	-	-	-
Puka	2020	1677	-	-	5740	5272	7499	6426
Mägiste	190	146	-	-	1034	1085	1320	1967
Pikaantsu	44	55	-	-	-	-	-	-
Keeni	356	274	-	-	1506	1410	1817	1659
Mõneku	14	21	-	-	-	-	-	-
Sangaste	1393	877	-	-	4392	3170	7008	4581
Valga	3110	3469	-	-	14 410	16 408	19 452	20 883
Kokku	7610	6981	-	-	28 538	28 716	39 374	37 760

Selgitused: Reisirongide liiklust ei toimunud raudtee remondi tõttu alates 1. aprillist 2008 kuni 31. detsembrini 2009. Alates 1.01.2010 ei peatu reisirongid Aakre, Pikaantsu ja Mõneku peatuses.

Allikas: AS Edelaraudtee

Tabel 7-61. Kaubavedu raudteel (vaguneid)

Aasta	Suund	Valga	Sangaste
2007	väljaminev	3558	481
	sissetulev	3404	113
2008	väljaminev	3356	574
	sissetulev	2204	718
2009	väljaminev	1513	717
	sissetulev	2359	407
2010	väljaminev	1758	651
	sissetulev	2203	124
2011	väljaminev	1288	731
	sissetulev	1418	19

Allikas: AS Eesti Raudtee

Tabel 7-62. Raudteejaamad 2011

Jaam	Aadress, ülem	Töötajaid	Tööülesanded
Valga	Jaama pst 18a, Valga piirkonna juhataja Niina Sotnik	71	Raudteeliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine, kaubaveoga seonduva dokumentatsiooni täitmine, klientide teenindamine ja teiste raudteetranspordiga seonduvate tööülesannete täitmine
Sangaste	Valga mnt 1, Tsirguliina, Tõlliste vald	4	Raudteeliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine
Puka	Puka alevik, Puka vald	4	Raudteeliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Karula	Vähero küla, Karula vald	-	Raudteeliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Keeni	Keeni, Öru vald	4	Raudteeliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Palupera	Palupera vald	4	Raudteeliikluse korraldamine, ohutuse tagamine

Allikas: AS Eesti Raudtee

7.9.3 Perioodika

Ajaleht Valgamaalane

Aadress Vabaduse 38, Valga

Koduleht www.valgamaalane.ee

Ajaleht ilmub kolm korda nädalas (teisipäeval, neljapäeval, laupäeval).

Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed

Peatoimetaja Sirli Homuha

Tegevtoimetaja Jaan Rapp

2011. aasta keskmine tiraaž kuus 2883 (trükikodade andmetel), Valgamaalase kuu keskmine unikaalsete veebilugejate arv oli 58 790.

Maakonna internetivärv valgamaa.ee

Sisuhaldus - SA Valgamaa Arenguagentuur

Tehniline tugiteenus - Koodikirjutaja.net

Majutusteenus - Zone Media OÜ

Külastuste arv:

2007. aastal – 1 117 994

2008. aastal – 1 232 083

2009. aastal – 774 654

1.03–31.12.2010 külastusi 194 934, lehevaatamisi 619 628

2011. aastal külastusi 354 075, lehevaatamisi 1 331 537

7.9.4 Televisioon ja ringhääling

ETV Valgamaa korrespondendipunkt

Korrespondent – operaator Ragnar Kond

Aadress Puiestee 8, 68203 Valga

Raadio Ruut FM

OÜ Raadio Ruut

Aadress Pikk tn 3a, 68206 Valga

Lõuna-Eestis sagedusel 96,6 MHz

7.9.5 Telekommunikatsioon

Elion Ettevõtted AS

2011. aasta suurimaks arenguks Valgamaal on eelkõige EstWin projektiga rajatud fiiberoptilise magistraalkaabli rajamine Valga-Võru vahele ja Laatre-Antsla-Lüllemäe piirkonnas ning sellest tulenevad Elioni suurinvesteeringud uute võrgusõlmede seadmetesse Tagulas, Kaagjärvel, Koikkülas, Lüllemäel, Tahevas, Laanemetsas ja Harglas.

Lisaks rajas Elion kaks uut võrgusõlme Otepää aedlinna. Selle tulemusel sai tänapäevaseid kiireid interneti- ja digiteleviiooni ning kaasaegseid internetitelefoniteenuseid kasutama hakata rohkem kliente kui möödunud aastal.

Tabel 7-63. Üldandmed aasta lõpu seisuga

	2009	2010	2011
Telefonühendused ja ISDN ühendused	9694	8892	8566
Interneti lairiba ühendusi	3542	3826	3950
IPTV ehk uue põlvkonna digiTV ühendusi	2666	2961	3008

Allikas: Elion Ettevõtted AS

7.9.6 Avatud internetipunktid ja traadita interneti (WiFi) alad

Tabel 7-64. Avatud internetipunktid 1.01.2012 seisuga

Nimetus	Aadress
Ala Päevakeskus	Ala küla, Helme vald
Helme Päevakeskus	Helme alevik, Helme vald
Helme Raamatukogu	Linna küla, Helme vald
Jõgeveste Teabetuba	Jõgeveste küla, Helme vald
Kalme Päevakeskus	Kalme küla, Helme vald
Karjatnurme Päevakeskus	Karjatnurme küla, Helme vald
Taagepera Raamatukogu	Taagepera küla, Helme vald
Koorküla Rahvamaja	Koorküla, Helme vald
Hummuli Raamatukogu	Hummuli alevik, Hummuli vald
Jeti Päevakeskus	Jeti küla, Hummuli vald
Kaagjärve Raamatukogu	Kaagjärve küla, Karula vald
Lüllemäe Raamatukogu	Lüllemäe küla, Karula vald
Lüllemäe Rahvaõpistu	Lüllemäe küla, Karula vald
Kannistiku Teabetuba	Pühajärve küla, Otepää vald
Otepää Raamatukogu	Lipuväljak 13, Otepää, Otepää vald
Pilkuse Teabetuba	Veski Spordibaas, Pilkuse küla, Otepää vald
Sihva asula teabetuba	Kauplus Meie Pood Sihva küla, Otepää vald
Hellenurme Noortekeskus	Hellenurme küla, Palupera vald
Hellenurme Raamatukogu	Hellenurme küla, Palupera vald
Nõuni Raamatukogu	Nõuni küla, Palupera vald
Palupera Külamaja	Palupera küla, Palupera vald
Aakre Raamatukogu	Aakre küla, Puka vald
Kuigatsi Raamatukogu	Kuigatsi küla, Puka vald
Puka Raamatukogu	Kooli 6, Puka alevik, Puka vald
Riidaja Kultuurimaja	Riidaja küla, Põdrala vald
Keeni Raamatukogu	Keeni küla, Sangaste vald
Sangaste Raamatukogu	Sangaste alevik, Sangaste vald
Sangaste Rukki Maja	Sangaste alevik, Sangaste vald
Hargla Raamatukogu	Hargla küla, Taheva vald
Koikküla Raamatukogu	Koikküla küla, Taheva vald

Taheva Külakeskus	Taheva küla, Taheva vald
Laatre Internetipunkt	Pargi 9, Laatre alevik, Tõlliste vald
Sooru Rahvamaja	Sooru küla, Tõlliste vald
Tagula Raamatukogu	Tagula küla, Tõlliste vald
Tsirguliina Raamatukogu	Nooruse 1, Tsirguliina alevik, Tõlliste vald
Tõrva Avatud Noortekeskus	Spordi 1, Tõrva linn
Tõrva Raamatukogu	Männiku 5, Tõrva linn
Valga Avatud Noortekeskus	Kuperjanovi 9, Valga linn
Valga Keskraamatukogu	Aia 12, Valga linn
Valga Turismiinfokeskus	Kesk 11, Valga linn
Õru Raamatukogu	Õru alevik, Õru vald
Õru noortekeskus Noortepada	Õru alevik, Õru vald

Traadita interneti (WiFi) alad

2012. aasta alguses on Valgamaal www.wifi.ee andmetel 51 registreeritud traadita interneti (WiFi) ala.

7.9.7 Postiasutused

2012. aasta alguses asuvad postkontorid Harglas, Hellenurmes, Hummulis, Lüllemäel, Õrus, Otepääl, Sihval (postipunkt), Pukas, Riidajas, Sangastes, Taageperas, Tõrvas, Tsirguliinas ja Valgas.

Joonis 7-65. Postiasutused Valgemaal 2012. aasta alguses

Allikas: AS Eesti Post

8. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

8.1 Sotsiaalkindlustus ja -hoolekanne

Sotsiaalkindlustusameti Lõuna Pensioniameti Viljandi büroo Valga klienditeenindus

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

Valga klienditeeninduses töötab 1 peaspetsialist ja 3 (2,5 ametikohta) spetsialisti.

Sotsiaalkindlustusameti peamiseks ülesandeks on juhtida ja koordineerida riiklikku sotsiaalkindlustussüsteemi ehk kindlustada inimesed seaduses ettenähtud pensionide, toetuste ja hüvitistega.

Tabel 8-1 Peretoetuste väljamaksmine, tuhat eurot

Toetuse liik	2010		2011	
	Saajate arv	Summa (tuh €)	Saajate arv	Summa (tuh €)
Peretoetused kokku	8935	2830,5	8670	2742,3
sh				
Sünnitoetus esimesele lapsele	120	38,3	137	43,8
Sünnitoetus teisele ja igale järgnevale lapsele	186	59,4	168	56,8
Sünnitoetus mitmikutele	10	3,2	8	5,1
Lapsetoetus esimesele lapsele	3866	909,3	3740	881,9
Lapsetoetus teisele lapsele	1845	434,6	1 792	415,9
Lapsetoetus kolmandale ja igale järgmisele lapsele	914	649,2	875	616,2
Lapsehooldustasu kuni 3-aastase lapse eest	488	215,1	440	207,4
Lapsehooldustasu kuni 3-aastaste lastega peredele 3–8-aastaste laste eest	200	44,6	212	47,3
Lapsehooldustasu 3 ja enama lapsega peredele 3–8-aastaste laste eest	295	77,1	320	71,7
Ajateenija lapse toetus	1	0,5	1	0,3
Seitsme- ja enamalapselise pere toetus	18	37,1	20	35,5
Üksikvanema lapse toetus	926	215,4	889	215,2
Eestkostetava või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus	63	145,5	62	142,9
Elluastumistoetus	3	1,15	6	2,3

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-2 Vanemahüvitis

Toetuse liik	2010		2011	
	Saajate arv	Summa (tuh €)	Saajate arv	Summa (tuh €)
Vanemahüvitis	410	2444,3	405	2504,2
Vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe	18	32,4	29	43,3

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-3 Riiklik pensionikindlustus

Pensiooni liik	2010		2011	
	Saajate arv	Summa (tuh €)	Saajate arv	Summa (tuh €)
Riikliku pensionikindlustuse kulud kokku	11 465	35 589,6	11 455	35 328,3
Vanaduspension	7805	27 930,9	7705	27 632,3
Väljateenitud aastate pension	51	205,4	46	210,6
Töövõimetuspension	3095	6418,1	3254	6786,1
Toitjakaotuspension	218	418,5	198	371,4
Rahvapension	243	319,6	252	327,9
Riikliku pensionikindlustuse kulud kokku sisaldavad ka alljärgnevaid pensione:				
Politseiametniku pensionid	32	178,8	35	187,1
Kaitseväeteenistuse seaduse alusel pensionid	21	118,3	21	115,6

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-4 Puuetega inimeste sotsiaaltoetused

Toetuse liik	2010		2011	
	Saajate arv	Summa (tuh €)	Saajate arv	Summa (tuh €)
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused kokku	6540	2516,8	6571	2665,2
Puudega lapse toetus	297	266,7	327	304,7
sh keskmise puudega lapse toetus	136	106,7	165	137,6
raske ja sügava puudega lapse toetus	161	160,0	162	167,1
Puudega 16-aastase ja vanema isiku toetus	1997	752,0	1771	606,6
sh keskmise puudega inimese toetus	258	55,8	229	36,6
raske puudega inimese toetus	1487	545,0	1327	454,9
sügava puudega inimese toetus	252	151,2	215	115,1
Puudega tööealise inimese toetus	2054	958,7	2124	1099,7
sh keskmise puudega inimese toetus	1104	474,2	1152	566,4
raske puudega inimese toetus	759	373,9	771	412,7
sügava puudega inimese toetus	191	110,6	201	120,6
Puudega vanaduspensioniealise inimese toetus	1950	508,0	2154	621,6
sh keskmise puudega inimese toetus	585	75,5	630	93,4
raske puudega inimese toetus	1061	296,9	1181	365,8
sügava puudega inimese toetus	304	135,6	343	162,4
Puudega vanema toetus	104	23,4	76	25,5
Rehabilitatsioonitoetus	133	7,0	110	5,6
Õppetoeetus	-	-	4	0,4
Täienduskoolitustoetus	3	0,8	3	0,8
Töötamistoetus	2	0,1	2	0,3

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-5 Muud hüvitised ja väljamaksed

Hüvitise liik	2010		2011	
	Saajate arv	Summa (tuh €)	Saajate arv	Summa (tuh €)
Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud kahjuhüvitised	63	68,8	44	204,3
Matusetoetus	30	5,8	19	3,6
Represseritutele makstavad hüvitised	614	72,5	607	73,3
Sotsiaaltoetus välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanikule või eesti rahvusest isikule	4	6,2	4	6,2

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-6 Koduteenused

	2009	2010	2011
Sotsiaalhooldajate arv maakonnas	27	28	25
Teenindatavate isikute arv	234	250	251
Kulutused koduteenustele, eurot (sh isikuosalus)	184 033,02	163 688,98	172 123,16

Tabel 8-7 Hoolekandeesutuste teenuste statistika 31.12.2011 seisuga

Hoolekandeesutus	Kohti kokku	sh täiskasvanute hoolekanne		sh psüühiliste erivajadustega inimeste ööpäevaringne hoolekanne		sh asenduskodu-teenus	
		kohti	täidetud	kohti	täidetud	kohti	täidetud
MTÜ Paju Pansionaadid	74	30	26	44	44	-	-
MTÜ Valgamaa Tugikeskus	60	21	17	39	39	-	-
MTÜ Hellenurme Mõis	320	300	270	20	20	-	-
MTÜ Valga Hoolekandekeskus	60	60	57	-	-	-	-
OÜ Taagepera Resort	17	17	16	-	-	-	-
Hargla Hooldekodu	23	23	24	-	-	-	-
Hummuli Avahooldekeskus	11	11	11	-	-	-	-
Karula Hooldemaja	18	18	15	-	-	-	-
SA Otepää Tervisekeskus	23	23	23	-	-	-	-
MTÜ Sangaste Asundused (eelnevatel aastatel Sangaste Pansionaat)	56	56	29	-	-	-	-
SA Tõrva Haigla	29	29	29	-	-	-	-
SA Taheva Sanatoorium	70	40	39	-	-	30	22
Valga Lastekodu Kurepesa	37	-	-	-	-	37	31
KOKKU maakonnas	798	628	556	103	103	67	53

Tabel 8-8 Päevakeskused 2011. aastal

Päevakeskus	Asukoht	Aasta jooksul teenindatud isikute arv	Püsiklientide arv
Domus Petri Kogu	Valga linn	176	85
Valgamaa Puuetega Inimeste Koda	Valga linn	614	300
Jeti Päevakeskus	Hummuli vald	50	20
Otepää Päevakeskus-Hooldekodu	Otepää vald	82	10
Õru valla Päevakeskus	Õru vald	35	10
MTÜ Valgamaa Tugikeskus	Valga linn	42	42
Ala Päevakeskus	Helme vald	19	19
Helme Päevakeskus	Helme vald	98	30
Jõgeveste Päevakeskus	Helme vald	50	20
Kalme küla Päevakeskus	Helme vald	52	-
Karjatnurme Päevakeskus	Helme vald	65	15
KOKKU	maakond	1283	551

Tabel 8-9 Riigieelarve vahenditest toimetulekutoetuseks, täiendavateks sotsiaaltoetusteks ning sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamiseks, arendamiseks kasutatud vahendid, eurot

Linn/vald	2007	2008	2009	2010	2011
Helme vald	20 066,15	22 680,33	32 701,74	54 497,53	73 826,58
Hummuli vald	7616,73	4760,14	9623,82	12 928,37	11 239,83
Karula vald	22 450,82	10 017,64	21 176,36	31 149,39	27 865,80
Otepää vald	28 137,42	19 504,62	30 311,57	24 903,88	29 477,82
Palupera vald	14 945,10	8815,01	9109,90	8038,10	9986,86
Puka vald	4366,57	3660,28	5950,81	12 751,14	8739,43
Pödrala vald	14 924,14	13 998,44	25 205,22	35 209,82	42 409,36
Sangaste vald	26 493,49	25 233,85	28 505,04	27 003,57	25 030,26
Taheva vald	21 873,25	23 996,78	28 478,07	32 786,68	40 276,70
Tölliiste vald	26 343,81	19 258,31	30 954,01	38 300,84	39 437,80
Tõrva linn	20 025,95	7146,09	13 545,82	25 399,38	25 586,33
Valga linn	477 757,15	393 000,91	464 720,07	699 548,34	855 428,34
Õru vald	20 357,27	19 411,95	21 804,10	25 909,78	21 994,91
Kokku	705 357,84	571 484,35	722 086,52	1 028 426,81	1 211 300,02

Tabel 8-10 Toetus hooldamise eest

	2009	2010	2011
Hooldajate arv, kellele maksti toetust puudega isiku hooldamise eest	706	620	...
Hooldajatoetust makstud (€)	133 607,30	120 043,97	111 499,37

Tabel 8-11 Laste hoolekanne

	2007	2008	2009	2010	2011
Esmakordselt arvele võetud vanemliku hoolitsuseta lapsi	35	48	27	52	44
Paigutatud asenduskodusse	10	7	6	8	6
Vormistatud eestkostet või hooldust	6	7	5	5	8
Oli eestkostel või hooldusel	55	53	46	43	45
Lapsendati	2	3	5	6	1
Lapsendatud lapsi arvel	58	40	38	44	45

Tabel 8-12 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine omavalitsusüksuste lõikes

Linn/vald	Klientide arv 2010	Abivahendi kogumaksumus 2010 (€)	Klientide arv 2011	Abivahendi kogumaksumus 2011 (€)
Helme vald	48	6300,62	63	11 035,42
Hummuli vald	29	5044,74	31	5086,88
Karula vald	31	8681,47	33	7541,51
Otepää vald	108	20 786,04	119	28 287,99
Palupera vald	20	6666,84	21	4727,58
Puka vald	38	6659,28	43	5633,04
Pödrala vald	29	3402,07	24	7012,24
Sangaste vald	32	6130,42	44	6319,74
Taheva vald	36	4607,86	37	6562,44
Tölliiste vald	51	14 095,96	57	11 112,38
Tõrva linn	107	14 768,23	132	26 089,96
Valga linn	495	81 828,12	521	104 094,47
Õru vald	15	2034,40	17	3090,11
Kokku	1039	181 006,03	1142	226 593,76

Tabel 8-13 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine abivahendite lõikes 2011. aastal, eurot

Abivahendi tüüp	Maksumus (€)	Tasus riik (€)	Tasus klient (€)
Liikumisabivahendid	54 392	44 764	9 628
Ortoosid ja proteesid	38 726	30 157	8 569
Põetus- ja hooldusvahendid	99 237	54 177	45 060
Nägemisabivahendid	2 238	1 977	260
Kuulmisabivahendid	32 002	27 126	4 876
Meelelahutus- ja arendavad abivahendid	-	-	-
Kokku	226 594	158 201	68 393

8.2 Tervishoid

Ambulatoorne üldarstiabi

Perearsti nimistuid on maakonnas 17, ambulatoorset üldarstiabi osutavad 17 perearsti, 2 abiarsti, 19 pereõde.

Eriarstiabi

Eriarstiabi osutatakse AS Valga Haiglas, OÜ Tõrva Tervisekeskuses ja SA Otepää Tervisekeskuses, AS Pühajärve Puhkekodu Taastusravikeskuses ja 8 osaühingu või füüsilisest isikust ettevõtjatena töötavate eriarstide poolt.

Hambaravi

Hambaravi teenuse osutajaid on maakonnas 9, neist erahambaravi asutusi 7 ja teise asutuse allüksusi 2 (AS Valga Haiglas ja SA Otepää Tervisekeskuses). Hambaproteesiteenust osutatakse AS Valga Haiglas, SA Otepää Tervisekeskuses, Hiie Silma hambaravikabinetis ja OÜ-s Lumehammas.

Hambaraviasutustes töötab 14 arsti, sh eraarstidena 8. Proteesiarste on 4 ja hambatehnikuid 3. Õendusalatöötajaid on hambaravi asutustes 9.

Statsionaarne arstiabi

Maakonnas on 3 tervishoiuasutust, kus osutatakse statsionaarset arstiabi.

AS Valga Haiglas on 109 ravivoodit ja 4 päevastatsionaari voodikohta. Statsionaaris töötab 17 põhikohaga arsti ja 49 õendusalatöötajat.

SA Otepää Tervisekeskuses on 18 hooldusravi voodit. Statsionaaris põhikohaga töötavaid arste 2 ja õendusalatöötajaid 5.

SA Tõrva Haiglas on 34 hooldusravi voodit. Statsionaaris töötavaid arste ei ole, õendusalatöötajaid on 7.

Kiirabi

Maakonnas on 3 kiirabiteenust osutavat asutust:

AS Valga Haigla, alluvuses 1 kiirabibrigaad;

OÜ Tõrva Tervisekeskus, alluvuses 1 kiirabibrigaad;

SA Otepää Tervisekeskuses 1 kiirabibrigaad otsealluvusega Tartu Kiirabile.

Tabel 8-14 Ambulatoorne arstiabi (ühe elaniku kohta aastas)

	2007	2008	2009	2010	2011
Külastusi arsti juurde	5,4	5,9	5,0	5,5	5,4
Arsti kodukülastusi	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Külastusi hambaarsti juurde	1,3	1,1	1,0	0,8	0,8
Kiirabi külastusi	0,19	0,2	0,2	0,2	0,2

Tabel 8-15 Meditsiinipersonal

Nimetus	Täidetud ametikohad		Neist ambulatoorselt		Põhikohaga töötajad		Neist ambulatoorselt	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Arstid kokku	61,70	61,60	38,90	41,90	54	51	37	34
neist üldarst	3,05	2,9	1,05	1,45	3	3	2	2
perearst	17	15,90	17	15,90	16	15	16	13
sisearst	3,5	2,4	-	-	3	1	-	-
üldkirurg	5,40	6,45	2,10	2,95	4	5	2	3
uroloog	0,5	0,45	0,5	0,45	-	-	-	-
günekoloog	5,35	6	2,35	2,50	3	3	1	2
pediaater	2,35	2,5	1,10	1,50	4	4	2	2
neuroloog	2,5	2,5	0,5	0,50	2	4	-	2
oftalmoloog	2	2	2	2	2	2	2	2
otorinolarüngoloog	1,6	1,25	1,6	1,1	1	1	1	1
psühhiaater	1,5	1,45	1,5	1,45	1	1	1	1
taastusraviarst	3	3	3	3	4	4	4	4
Õendusalatöötajad kokku	97,78	99,43	40,03	36,33	91	92	38	36
neist üldöde	44,75	47,05	12,25	9,7	42	41	12	9
pereöde	16,25	17,50	16,25	17,50	17	18	17	18
ämmaemandad	6,43	7,18	1,43	1,68	6	7	2	2

Tabel 8-16 Voodikohtade iseloomustus

Asutuse nimetus	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigete arv		Voodikoormus		Keskmine ravikestvus	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
AS Valga Haigla	94	109	3178	3163	195,5	192,9	6,2	5,7
Otepää Tervisekeskus	18	18	178	179	158,2	158,3	16,1	16
SA Tõrva Haigla	34	34	111	99	363,7	366,4	97,9	120

Tabel 8-17 Voodikohtade profiil

Voodikohtade profiil	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigete arv		Voodikoormus		Keskmine ravikestvus	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Sisehaigused	25	45	1316	1286	215,9	200	6,4	6,3
Pikaravi/hooldusravi	64	64	570	579	300,7	324,2	31,1	35,5
Intensiivravi	6	6	188	162	138	107	4,4	3,95
Kirurgia	15	15	545	547	193,3	179,1	5,1	4,7
Sünnitus	10	10	380	411	129,3	123,2	3,1	2,7
Günekoloogia	11	11	130	114	37,8	26,3	2,7	2,1
Neuroloogia	-	-	-	-	-	-	-	-
Naha-suguhaigused	-	-	-	-	-	-	-	-
Lastehaigused	15	10	338	342	152,9	136,7	3,9	3,4
Kokku	146	161	3467	3441	223,8	226,2	9,5	9,2

Tabel 8-18 Enamesinenud esmahaigusjuhud (%)

Täiskasvanud	2010	2011	Lapsed	2010	2011
Hingamiselundite haigused	22,7	14,4	Hingamiselundite haigused	46,0	37,0
Vigastused ja mürgistused	12,3	9,4	Vigastused ja mürgistused	10,6	8,6
Kuse-suguelundite haigused	9,7	5,1	Nahk- ja nahaaluskoe haigused	7,3	6,4
Lihaskonna- ja sidekoe haigused	12,3	8,9	Nakkushaigused	10,0	9,2
Silma- ja silmamanuste haigused	5,8	38,5	Kõrva- ja nibujätkehaigused	7,6	5,3
Seedeelundite haigused	5,1	3,1	Silma- ja silmamanuste haigused	5,8	22,2
Naha- ja nahaaluskoe haigused	5,8	3,9	Seedeelundite haigused	3,1	2,4
Vereringeelundite haigused	4,7	2,8	Lihaskonna- ja sidekoe haigused	1,7	1,5
Nakkushaigused	5,0	3,5	Kuse- ja suguelundite haigused	1,4	1,4
Psüühika- ja käitumishäired	1,9	1,2	Psüühika- ja käitumishäired	1,3	1,1
Kõrva- ja nibujätkehaigused	3,9	2,2	Närvisüsteemihaigused	0,5	0,4
Närvisüsteemihaigused	1,9	1,4	Vereringeelundite haigused	0,1	0,1
Muud haigused	8,9	5,6	Muud haigused	4,6	4,4

Tabel 8-19 Täiskasvanute surma peamised põhjused

Surma põhjused	2010		2011	
	Juhud	%	Juhud	%
Vereringehaigused	278	58,53	292	59,47
Pahaloomulised kasvaja	97	20,42	109	22,20
Õnnetusjuhtumid	35	7,37	34	6,92
sh sõidukiõnnetused	4	0,84	4	0,81
Enesetapud	10	2,11	5	1,02
Rünne	1	0,21	4	0,81

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Terviseameti Lõuna talituse Valgamaa esindus

Aadress Pärna pst 22, 68205 Valga

2011. aastal tegelesid järelevalvega 1 vaneminspektor ja 2 inspektorit.

Esinduses töötab kolm inspektorit: 1 vaneminspektor ja 1 inspektor keskkonnatervise valdkonnas; 1 inspektor nakkushaiguste seire, ennetuse ja tõrje valdkonnas.

Asutuse ülesanded

Keskkonnatervise valdkonnas:

- kooli- ja koolieelsete lasteasutuste, noortelaagrite ning teiste sotsiaalteenuste terviseohutus;
- joogi-, mineraal-, basseini- ja suplusvee terviseohutus;
- elukeskkonnas esineva müra, vibratsiooni ja mitteioniseeriva kiirguse kohta kogutud teabe analüüsimine.

Nakkushaiguste seire, ennetuse ja tõrje valdkonnas:

- nakkushaiguste ennetus ja tõrjemeetmete rakendamise järelevalve tervishoiuteenuste osutajate praksises;
- nakkushaiguste esinemise registreerimine, analüüs, nakkushaiguste ennetus, tõrjemeetmete rakendamine, uuringu läbiviimine nakkuskolletes;
- vaktsiinide tellimine, säilitamine, jaotamine, aruandlus;
- vaksineerimise andmete kogumine, analüüsimine, aruandlus;
- laste immuniseerimise hõlmatus ja õigeaegsuse järelevalve tervishoiuteenuste osutajate praksises.

Tabel 8-20 Nakkushaiguste esinemisjuhtude arv

Haiguse nimetus	2007	2008	2009	2010	2011
Salmonelloos	11	19	2	1	-
Soolenakkus	46	22	39	45	64
Viirushepatiit	5	2	-	1	2
Puukentsefaliit	-	3	5	7	8
Puukborreliosis	2	10	11	12	20
Tuberkuloos	23	10	6	8	4
Tuulerõuged	189	73	54	96	127
Sarlakid	6	19	3	3	11
Läkakõha	10	1	20	31	10
Sügelised	39	33	34	15	8
Enterobiaas	17	12	10	17	10
HIV-tõbi	1	-	-	-	-

Allikas: Terviseameti Lõuna talituse Valgamaa esindus

Tabel 8-21 Haigestumised 2011. aastal

Haiguse nimetus	Haigusjuhtude arv	Haigestumine 100 000 elaniku kohta
Rotaviirusenteriit	48	141,0
Norwalki viiruse tekkene äge enteropaatia	3	8,8
Soole täpsustamata bakter- ja viirusnakkused	9	26,4
Soole muud täpsustatud bakter- ja viirusnakkused	4	11,7
Kampülobakterenteriit	-	-
Salmonelloosid	-	-
Tuberkuloos	4	11,7
sh.hingamisteedele	4	11,7
Läkakõha	10	29,4
Sarlakid	11	32,3
Tuulerõuged	127	373,0
Puukborelloos	20	58,7
Puukentsefaliit	8	23,5
Nakkuslik mononukleosis	10	29,4
Sügelised	8	23,5
Viirushepatiidid	2	5,9
Gripp	65	190,9
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	2982	8758,2
Loomahammustused	25	73,4
Enterobiaas	10	29,4
Inimese immuunpuudulikkuse asümptomaatiline seisund (HIV-nakkus)	1	2,9
Süüfilis	2	5,9
Suguliselt levivad klamüüdiahaigused	8	23,5

Allikas: Terviseameti Lõuna talituse Valgamaa esindus

8.3 Tervisedendus

Tervise edendamine on suunatud inimese tervist väärtustava ja toetava eluviisi kujundamisele, tervislikku elulaadi soodustavate võimaluste ning tingimuste loomisele. Valdkond hõlmab tervisetabe levitamist, tervistavate teenuste ja tegevuste arendamist ja soodustamist, samuti tervist kahjustavate käitumisviiside piiramist ning reguleerimist. Tervisedenduse eesmärgiks on tervist toetava keskkonna areng ja paikkonna suutlikkuse tõus läbi kodu- ja vaba aja vigastuste ning mürgistuste ennetamise, sh alkoholi tarvitamisest tingitud tervisekahjustuste ennetamine paikkondlike organisatsioonide, võtmeisikute ja kohalike omavalitsuste tegevuse kaudu, kaasates kõik vanuserühmad. Ennetustegevused on suunatud liiklus- ja tuleõnnetuste ennetamisele, vägivalda ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele.

Olulise sammuna Valgamaa tervisedenduse valdkonnas valmis 2011. aastal kolme omavalitsuse tervisprofiil, täiendati „Valgamaa terviseprofiili 2010-2013“ ja Valgamaa 4 haridusametust liitunud tervisedendavate koolide ja lasteaedade võrgustikuga. 2011. aastal alustas tööd ka Valgamaa tervisedenduse kodulehekül.

Tervisedenduse alased tegevused 2011. aastal

Meediaalased tegevused (Raadio Ruut FM; ajaleht Valgamaalane; veebis)

Kuupäev	Saadete ja artiklite teemad
03.-22.01	Raadiosaated teemal „Tunne oma seksuaalseid õigusi“, eetris 5 saadet, eetriaeg kokku 2 tundi. Samal ajal üle-eestiline teavituskampaania „Tunne oma seksuaalseid õigusi“
11.02	112 ohutuspäev, teavitused raadios Ruut FM
21.04	Ajalehes Valgamaalane „Tervis-kõige kallim vara“, „Ülekaalususe ja südamerõõmu ümber valitseb rohkelt müüte“, „Inimesed arvavad, et nendega ei juhtu midagi. Ikka juhtub“
23.04	Ajalehes Valgamaalane „Koolikiusamise ohvriks võib sattuda iga õpilane!“
11.-22.04	Südamenädala „Sinu sammud loevad“ raames viidi läbi meediapõhine teabe edastamine maakonna elanikele. Eetris 5 saadet südamerõõmusest ja liikumisharrastustest, eetriaeg kokku 2,5 tundi
01.-30.06	Liikluskampaania „Eesti mees on surmalõvi!“ FB põhine
21.04	Ajalehes Valgamaalane koduohutuse test eakatele
16.06	Ajalehes Valgamaalane „Hoia ennast ja päästa oma sõber“
21.06	Ajalehes Valgamaalane „Mürgistused ohustavad looduses eelkõige väikeseid lapsi“
31.05	Maailma tubakavaba päev – räägiti naiste tervisest ja suitsetamisest raseduse ajal, eetriaeg 15 minutit, saadete arv 1
01.06	Välja antud ajaleht „Mehed liikuma Valgamaal“ (7000), kättesaadavus sihtgrupile tagati kojukande teel
oktoober	Meediakampaania „5 peotäit juur- ja puuvilja päevas“
01.01–31.12	Valga Maavalitsuse ja tervisedenduse koduleheküljel avaldatud 42 tervisedenduse alast artiklit ja teadet

Koolitused / üritused/ kampaaniad

24.02	Otepääl toimus Eesti iseseisvuspäevale pühendatud ohutuspäev peredele
01.01–30.04	Üle-eestiline Suitsuprii klasside võistlus. Osalesid Valgamaa koolide õpilased
18.03	Ümarlaud „Kodu- ja vabaajavigastuste ennetamine eakate inimeste seas“ Valga Maavalitsuses
18.03	Tervisedenduse konverents Tartus. Osalesid tervisenõukogu liikmed
23.03	Koolitus „Küberkiusamine, hoia oma lapse tegemistel silm peal“ Tsirguliina Keskkoolis, osalesid koolide õpetajad
30.03	Koolitus „Psüühiliste riskide hindamine“. Osalesid sotsiaalõunõunikud, sotsiaalpedagoogid ja avahooldustöötajad
31.03	Üle-eestiline loovtööde konkurs noortele „Söögivahetund“. Osalesid 5 Valgamaa koolide õpilased
15.-23.04	Südamenädal „Ka minu sammud loevad 2011“ Valgamaal, osalesid haridusametused ja 11 omavalitsust

23.–24.05	Arenduskoolitus „Meeskonnatöö arendamise võimalused“ koostöös Valgamaa, Ida-Virumaa ja Tartumaa tervisenõukogude liikmetega Puurmanis
22.04	WHO seminar Tallinnas vigastuste ennetamise projektijuhtidele
25.05	Pühajärvel Lõuna-Eesti 10. klasside õpilastele suunatud projekti „Iga 1 turvaliselt 12. klassi“ võistluspäev
27.–28.05	Koostööseminar „Vigastuste vältimine“ Valga- ja Tartumaa perearstidele ja õdedele Võrumaal, Uhtjärvel
2.06	Koolituspäev Taheva Sanatooriumis KOV tervisemeeskondadele
2.–3.06	Koolitus „Vigastuste vältimine“ koolitajate koolitus Tallinnas
6.–7.06	Valgamaa haridustöötajate suvepäevad Otepääl. Teema „Koolieelsete lasteasutuste turvalisus ja riskide hindamine“
8.–9.06	Õppelaager „Kaitse end ja aita teist!“ maakonna 6. klasside õpilastele Lüllemäel
20.–21.06	Eesti Tervisedenduse Ühingu aastaseminar Toosikannul „Organisatsiooni sise- ja väliskommunikatsioon ja selle korraldamine“ osalesid tervisenõukogu liikmed
23.06	Ohutuspäev Otepääl valla elanikele
9.07	Ohutuspäeva Tõrva linna elanikele
25.–26.08	Üle-eestiline koostööseminar vigastuste vältimise projektimeeskondadele Jänedal
17.–30.09	Liikumise- ja toitumiskampaania „Ka minu sammukesed loevad“ Valgamaa haridusasutustes. Osales 11 lasteaeda ja 6 kooli
28.09	Maanteeameti II liikluskasvatuse sügiskonverents „Ohutu liiklus seob põlvkondi“ Tartus
30.09	Koolitus „Inimene ja alkohol“, lektor TÜ õppejõud Urmas Kokassaar. Osalesid haridustöötajad, sotsiaalnõunikud
7.10	Valgamaa noorte meeste konverents „Noored mehed liikuma“ Valga Spordihallis. Osalesid Valgamaa koolide noormehed vanuses 16-21
7.10	Valgamaa noorte naiste terviseseminar „Mina vastutan oma tervise eest“ Valga Gümnaasiumis. Osalesid Valgamaa koolide neiud vanuses 16-19
7.10	Ümarlaud „Turvaline ja ohutu Valgamaa noorte silmade läbi“. Osalesid noorteühendused ja huvijuhid
24.10	Valgamaa vigastuste vältimise meeskond osales „Iga 1 turvaliselt 12. klassi“ koosolekul Maanteemuuseumis
26.10	Infopäev „Eakate ohutus ja turvalisus“ Tõrvas, koostöös politsei ja päästametiga
27.10	Haigekassa seminar Tallinnas
01.–28.10	Kampaania „5 peotäit juur- ja puuvilja päevas“, trükised
28.10	Koolitus puuetega inimeste hooldajatele Sangastes
4.11	Tartumaa Tervisefoorumil osalemine
5.–6.11	5 Lõuna-Eesti tervisenõukogude ja traumameeskondade aastaseminar Jõgevamaal
8.11	Koolitus „Kuidas tagada väärikas eas inimestele ohutus ja turvalisus igapäevatoimetustes“. Koolitus vene keelt kõnelevatele eakatele toimus Valgamaa Puuetega Inimeste Kojas
28.11	Infopäev Valgamaa Puuetega Inimeste Kojas „Kuidas tagada väärikas eas inimese ohutus ja turvalisus igapäevatoimetustes?“ vene keelt kõnelevatele eakatele
1.12	Ülemaailmse AIDSi päeva üritused Valgamaal

Tervisenõukogu koostöö teiste organisatsioonidega:

Maanteeameti lõuna regiooni, Lõuna-Eesti Päästkeskuse Valgamaa päästeosakond, Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri preventsiioonitalitus, Eesti Punase Risti Valgamaa Selts, Kaitseväe Valgamaa Malev, Valgamaa Puuetega Inimeste Koda, Valgamaa Pensionäride Ühendus, Hummuli vald, Valga Linnavalitsus, Valga Maavalitsus, Tervise Arengu Instituut, Eesti Haigekassa, Tartumaa Tervisenõukogu, Põlvamaa Tervisenõukogu, Ida-Virumaa Tervisenõukogu ja teiste maakondade traumaõukogud, AS Valga Haigla, maakonna haridusasutused (koolid, lasteaiad), kohalikud omavalitsused ning maakonna sotsiaaltöötajad.

8.4 Eesti Punane Rist Valgamaa Selts

Aadress J.Kuperjanovi 3A-34, 68207 Valga
 Sekretär Aina Pääro
 Seltsi liikmeid 513, neist noorliikmeid 201

Juhatus: Udo Reinsalu – esimees.

Liikmed: Tarmo Rosenberg, Ardo Valgepea, Rudo Lilleleht, Alar Roop, Linda Oks, Aasa Pöder, Marianne Aunapu, Eneli Kask.

Juhatuse koosseis valiti EPR Valgamaa Seltsi Üldkogu koosoleku poolt 26.veebbruaril neljaks aastaks.

Seltsi põhiaated: inimlikkus, võrdsus, erapooletus, sõltumatus, vabatahtlikkus, ühtsus, ülemaailmsus.

Seltsi põhikirjalised tegevusvaldkonnad:

- vabatahtlike koolitamine;
- fundamentaalsete printsiipide, rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõiguste edendamine;
- esmaabikoolitus elanikkonnale;
- terviseedenduslike projektide läbiviimine noortele, tervislike eluviiside propageerimine rahva hulgas;
- katastroofiks ettevalmistuse taseme tõstmine koolitatud vabatahtlike hulgas, katastroofiohvrite toetamine, eriolukorda sattunute abistamine;
- veredoonorluse propageerimine;
- koostöö arendamine Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Organisatsioonidega.

Osalemine programmides

„Koolivaheaeg Punase Ristiga“.

Lastelaagrites osales 29 vähekindlustatud peredest pärit õpilast.

Integratsioonilaager „Sillamäele!“ Ida-Virumaa ja Valgamaa eri keelekultuuriga perede lastele. Valga maakonnast osales 12 last, ürituse koostööpartneriks oli Valga politseijaoskond.

„Märka hädasolijat!“

„Igale lapsele oma ranits“ korraldatud heategevusloterii ja RIMI Valga Supermarketi korjanduskampaaniaga kogutud raha eest said 20 vähekindlustatud perede last koolikoti ja koolitarbeid.

Sekkumisvarude jagamise korraldamine Valga maakonnas: PRIA toiduabi jagati kõikides linnades ja valdades puudustkannatavatele peredele kokku 29 212 kg.

Toidupakid koostöös RIMI Valga Supermarketiga neljale Valga linna perele.

Toetati Valgamaa paljulapseliste perede jõuluüritust.

Terviseedendus „Noortelt-Noortele“

„HIV/AIDS“ - Ülemaailmne AIDSi vastu võitlemise päeva tähistamine 1. detsembril Valgamaa KÕK ja Tõrva Gümnaasiumi õppuritega. 3.detsembril viisid temaatilist ennetustööd läbi PR noored vabatahtlikud Puka Keskkoolis Kaitseliidu Valga Maleva korraldatud noortelaagris osalejatele.

„Tegusad noored“

PR noorte vabatahtlike kontaktlaager maakonna noortele juulis Tõlliste ANKi ruumides. Osales 20 koolinoort vanuses 14-17 aastat. Laagri eesmärk oli koolitada uusi aktiivsemaid vabatahtlikke.

„Õnnetuseks valmisolek“

Eesti Punase Risti Valga esmaabi (EA) rühmas on 26 aktiivset koolitatud vabatahtlikku.

Projekt „Eesti Punase Risti valmisoleku loomine põgenike massiliseks sisserändeks“

Regionaalne koolitus 12.–13. märtsil Pühajärvel. Teemad: integratsioon ning erinevad kultuurid ja usundid.

Pagulasteemaline koostööõppus riiklike struktuuridega „MINAS – 5“ 7. oktoobril Remnikul Ida-Virumaal.

Koostööõppused

- Valgamaa Päästeosakonna korraldatud koostööõppus „Metsniku“ 13.aprillil Tõlliste vallas Valgamaal. Eesmärgiks oli koostöö harjutamine inimeste evakuatsioon korral põlevast elumajast.
- EPR Valga esmaabirühma õppepäev „Sügisõppus 2011“ koostöös Tartu vabatahtlike rühmaga.
- 29.–30. oktoobril Piiri Spordibaasis Sangaste vallas Valgamaal. Õppuse käigus omandati nii teoreetilisi kui praktilisi teadmisi kadunud inimeste otsingul kaardi ja kompassiga.
- Esmaabirühma liikmed osalesid 12-l suuremal rahvaüritusel esmaabivalvetes.

Esmaabi koolituskursused

- Koolituskursusi täiskasvanutele (asutuste töötajad, mootorsõiduki juhid) viidi läbi 22, kokku osales 274 kursuslast.

Tasuta koolitused ja laagritegevused õpilastele:

- Projekt „Kaitse end ja aita teist“ esmaabi alased teadmised omandas 252 VI klasside õpilast;
- Projekt „Iga üks turvaliselt XII klassi“ esmaabi kursused läbisid 55 X klasside õpilast.

9. Kultuur

9.1 Raamatukogud

Valga maakonnas on 25 rahvaraamatukogu ja 4 laenutuspunkti. Kõik raamatukogud on ühtlasi ka teabekeskused, kus on olemas nii riiklikud kui ka kohaliku omavalitsuse õigusaktid ning äri- ja infokataloogid.

Komplekteerimiseks said maakonna raamatukogud 2011. aastal riigilt 52,8 tuhat eurot. Internetiühendus ja raamatukoguprogramm RIKS on kasutusel kõikides raamatukogudes, elektrooniliselt laenutab neist 23.

Tabel 9-1 Raamatukogud

	2009	2010	2011
Kogud	395 928	395 626	400 258
Lugejad	11 469	11 300	11 228
Laenutusi	376 686	361 230	358 536
Laenutuste arv ühe lugeja kohta	32,84	31,97	31,93

Allikas: Valga Keskraamatukogu

Tabel 9-2 Raamatukogu külastusi ühe elaniku kohta

	2009	2010	2011
Valga Keskraamatukogus	5,7	5,2	5,1
Vabariigi keskraamatukogudes keskmiselt	4,2	4,3	4,2
Maakonna külaraamatukogudes	6,3	5,8	5,3
Vabariigi külaraamatukogudes keskmiselt	6,6	5,3	5,1

Allikas: Valga Keskraamatukogu

Valga Keskraamatukogu

Valga Keskraamatukogu koostab maakondlikku teavikute, kodulooliste artiklite ja isikute andmebaasi. Andmebaasid on nähtavad internetis aadressil www.valgark.ee.

Raamatukogus on kasutusel järgmised e-teenused: kirjanduse reserveerimine, laenutähtaja pikendamine ja infopäringud.

Kogu täienes 4398 teaviku võrra, neist raamatuid 4207. Hangitud kirjandusest moodustas võõrkeelne kirjandus 25,1%.

Telliti 132 nimetust ajakirju, neist 26 on võõrkeelsed.

Raamatukogus korraldati 33 näitust ja 47 raamatukoguüritust, neist 29 lastele. Üritustel osales 1131 inimest.

Tabel 9-3 Valga Keskraamatukogu tegevusnäitajad

	Teavikuid	Lugejaid	Laenutusi	Külastusi
2009	117 815	4168	115 717	80 830
2010	117 748	3971	116 242	73 836
2011	116 053	3851	111 123	71 983

Allikas: Valga Keskraamatukogu

9.2 Muuseumid

Tabel 9-4 Muuseumid

Muuseum	Asukoht
Valga Muuseum	Vabaduse 8, Valga
Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon	Pikk 16, Valga
Barclay de Tolly Mausoleum	Jõgeveste, Helme vald
Helme Koduloomuuseum	Helme pastoraat, Helme vald
Eesti Lipu Muuseum	Kirikumõis, Otepää
Jakob Hurda tuba	Kirikumõis, Otepää
Otepää Talispordimuuseum (Eesti Spordimuuseumi filiaal)	Tehvandi staadionihoone, Otepää
Otepää Gümnaasiumi Muuseum	Koolitare 9, Otepää
Gustav Wulff-Õie Muuseum	Nüpli küla, Pühajärve vald
Hellenurme Vesiveski Muuseum	Hellenurme, Palupera vald

Valga Muuseum

Aadress Vabaduse 8, 68204 Valga

www.valgamuuseum.ee

Direktor Marek Nõmmik

Valga Muuseumis töötas 2011. aastal 7 inimest.

Valga Muuseumi missioon

Valga Muuseum avab Eesti-Läti suhteid ning hoiab, kasvatab ja väärustab Valgamaa paljukultuurilise ja paljurahvuselise kogukonna kodukohatunnet.

Valmis muuseumi arengukava aastateks 2012–2015. Valga Muuseumi kogu täienes 21 museaali võrra. Konserveeriti 4 museaali (õigeusu kiriku tekstiilid ja ikoon), inventeeriti arheoloogia- ja kunstikogu. Teenindati 17 uurijat ja anti muuseumivaldkonda puudutavates küsimustes konsultatsioone 67 juhul.

Muuseumi teadustöös oli aasta olulisem teema Valgamaa algkoolide ajalugu. Täiendati püsiekspositsiooni kihelkondade tahvlitega. Toimus mälestuste kogumine Säde hoone kohta.

Muuseum viis läbi 39 muuseumitundi, millest võttis osa 680 last. Viidi läbi 21 õpituba, milles osales 266 last. Toimus 17 näitust, sealhulgas 2 muuseumi kogudel põhinevat.

Korraldati eestlaste ja lätlaste kultuurilisi ja olmelisi vastastikuseid mõjutusi käsitlev konverents „Lätlaste jälgi Valga ümbruses“.

Toimus muuseumiöö teemal „Öös on aardeid“.

Ajaloo huvilistele viidi läbi 4 ettekandeõhtut.

Tähistati Säde maja 100. aastapäeva.

Tabel 9-5 Valga Muuseumi tegevusnäitajad

	2009	2010	2011
Museaale	69 264	69 375	69 328
Näitusi	14	17	17
Külastajaid	4745	4507	4943

Allikas: Valga Muuseum

Tabel 9-6 Kultuurile eraldatud riiklikud vahendid (eurot)

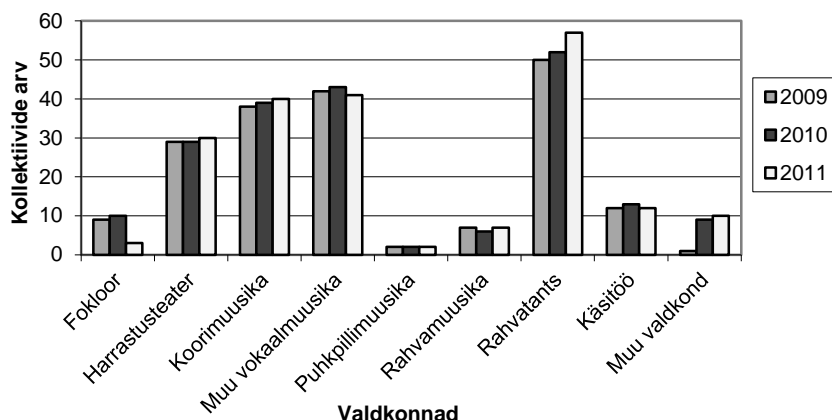
	2007	2008	2009	2010	2011
Toetus rahvakultuuriürituste läbiviimiseks	5688	5688	3771	3771	3771
Toetus uute raamatute ostmiseks	70 444	71 824	53 621	53 270	52 800

9.3 Kultuuri- ja rahvamajad

Tabel 9-7 Kultuuri- ja rahvamajad

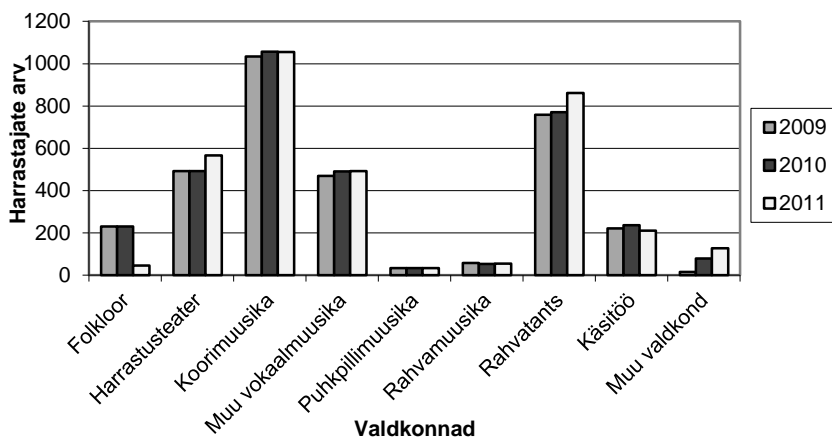
Linn/vald	Nimetus	Asukoht	Kultuuritöö eest vastutaja(d)
Helme vald	Ala Rahvamaja	Taagepera	Liivi Arro
	Koorküla Rahvamaja	Koorküla	Maire Mäll
Hummuli vald	Hummuli Rahvamaja	Hummuli	Kiira Soovares
Karula vald	Lüllemäe Kultuurimaja	Lüllemäe	Ene Kaas
Otepää vald	Otepää Kultuurikeskus	Virulombi 2, Otepää	Sirje Ginter
Palupera vald	Nõuni Kultuurimaja	Nõuni	Kalev Lõhmus, Marika Viks
	Aakre Rahvamaja	Aakre	Kristi Nagla
Puka vald	Puka Rahvamaja	Puka	Helgi Pung
	Riidaja Kultuurimaja	Riidaja	Anne Jaakson
Sangaste vald	Sangaste Seltsimaja	Sangaste	Merle Tombak
Taheva vald	Hargla Maakultuurimaja	Hargla	Küllli Mannas
Tõlliste vald	Tsirculiina Rahvamaja	Tsirculiina	Arne Nõmmik
	Sooru Rahvamaja	Sooru	Piia Ardel
Tõrva linn	Tõrva Kultuurimaja	Männiku 5, Tõrva	Pille Ilisson, Külli Alumäe
	SA Tõrva Kirik-Kammersaal	Valga mnt 2a, Tõrva	Ilmar Köverik
Valga linn	Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus	Kesk 1, Valga	Merike-Kai Jeets

Joonis 9-8 Valgamaa harrastuskollektiivid 2009–2011

Allikas: Statistikaamet

Joonis 9-9 Rahvakultuuri harrastajad Valgemaal 2009–2011

Allikas: Statistikaamet

9.4 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp

Valgamaa ekspertgrupi koosseis:

Ene Kaas (esimees), Rein Leppik (aseesimees), Egon Ilisson, Kaja Sisask, Sirje Ginter.

Valgamaa ekspertgrupile eraldati vahendeid projektide toetamiseks 100 222 eurot, millele lisandus 2010. aasta vahendite jaotamata jääk summas 9367 eurot. 2011. aastal toetati 397 kultuuri- ja spordialast projekti kokku 103 473 euroga.

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapreemiad:

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapremia kategoorias lootustandev noor

Laura Danilas	laste- ja noorte lauluvõistluste laureaat
Margot Meri	Spordiklubi Maret-Sport kergejõustiklane
Artti Aigro	M14 vanuseklassi kahevõistleja

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapremia kultuuri- ja spordi valdkonnas

Puka Sokud	Puka korvpallimeeskond
Ene Aigro	Tehvandi Suusaklubi murdmaasuusataja
Ene Vilipuu	tantsujuht Tõrvas
Kaja Papagoi	Europeade maapäeva korraldaja
Mati Raudsepp	tervise spordi edendaja Sangaste vallas
Tuuli Merimaa	Kiisatamme Kultuuritalu projektijuht

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi elutööpreemia

Eha Kotov	Valgamaa spordi- ja seltsielu edendaja
Enn Soopalu	vabakutseline maalikunstnik Valgas

Kultuurkapitali maakondlik kultuuripremia Valgamaa Kultuuripärl 2011

Arno Anton	Pühajärve puhkpilliorkestri dirigent, Pühajärve puhkpillipäevade korraldaja

9.5 Sport

9.5.1 Valga maakonna 2011. aasta edukamateks valitud sportlased

Tüdrukud B

Margot Meri	kergejõustik B kl	Eesti noortemeistrivõistlused – 2 kuld-, 2 hõbe- ja 2 pronksmedalit
Anette Veerpalu	murdmaasuusatamine N16	Eesti noortemeistrivõistlused – kuld- ja hõbemedal
Katrin Kurg	laskesuusatamine N15	Eesti noorte meistrivõistlused suvebiatlon 4 kuldmedalit

Poisid B

Anvar Karimov	laskmine PB	Eesti noorte meistrivõistlused 4 kuldmedalit
Siim Lehismets	murdmaasuusatamine M16	Eesti noorte meistrivõistlused – 1 kuld- ja 1 pronksmedal
Ott Saar	maadlus	Eesti õpilaste meistrivõistlused pronksmedal kreeka-roomsa ja pronksmedal vabamaadluses

Tüdrukud A

Maarja Maranik	laskesuusatamine, orienteerumine N16; N17	Eesti noorte meistrivõistlused 4 kuldmedalit
Keidy Kütt	murdmaasuusatamine N18	Eesti noorte meistrivõistlused 1 kuld- ja 1 hõbemedal

Poisid A

Gunnar Kruus murdmaasuusatamine M18 Eesti noorte meistrivõistlused 1 kuld- ja 1 hõbemedal
 Andreas Veerpalu murdmaasuusatamine M18 Eesti noorte meistrivõistlused 1 kuld- ja 1 hõbemedal

Tüdrukud J

Grete Gaim laskesuusatamine N19 Eesti juunioride meistrivõistlused 1 kuld- ja 2 hõbemedalit

Poisid J

Karl Laasik murdmaasuusatamine M19 Eesti juunioride meistrivõistlused 1 kuldmedal

Naised noorsooklass

Ailen Raudsepp kergejõustik NN Eesti noorsoo meistrivõistlused 1 hõbe- ja 3 pronksmedalit

Mehed noorsooklass

Tanel Laanmäe kergejõustik U23 Eesti noorsoo meistrivõistlused 1 kuldmedal
 Eeri Vahtre murdmaasuusatamine U23 EMV mehed I koht, U23 MM 18. koht
 Ivo Suur jalgrattasõit U23 Eesti noorsoo meistrivõistlused 1 hõbemedal

Naised

Aili Popp jahipraktiline laskmine Euroopa meistrivõistlused 1 kuldmedal
 Eesti meistrivõistlused 2 kuldmedalit
 Triin Ojaste murdmaasuusatamine Eesti meistrivõistlused 1 kuldmedal

Mehed

Jaak Mae murdmaasuusatamine Eesti meistrivõistlused 2 hõbe- ja 1 pronksmedal

Veteranid mehed

Tõnu Laine maadlus M45 Eesti meistrivõistlused 1 kuldmedal
 maailmameistrivõistlused 7. koht
 Tõnu Ainsoo kergejõustik M45 Eesti meistrivõistlused – 3 kuld- ja 8 hõbemedalit
 Rein Mikk kergejõustik M60 Eesti meistrivõistlused – 3 hõbemedalit

Veteranid naised

Ene Aigro murdmaasuusatamine N50 Eesti meistrivõistlused 1 kuld- ja 1 hõbemedal
 maailmameistrivõistlused 1 hõbe- ja 1 pronksmedal
 Piret Granovskaja kergejõustik N40 Eesti meistrivõistlused 1 kuldmedal
 Euroopa meistrivõistlused 1 pronksmedal
 Liivi Parik orienteerumine N55 Eesti meistrivõistlused 1 kuld- ja 1 hõbemedal

Veteranide võistkond

Rein Augas ja Nikolai Petrov bridge Veteranide Eesti meistrivõistlused kuldmedal

Noorte pallimängude võistkond

VK Viktooria võrkpallivõistkond võrkpall U-16 Eesti noorte meistrivõistlused hõbemedalid

Noorte võistkond

SK Oti Tüdrukud B 4 x 5 km teatesuusatamise võistkond
 Maarja Maranik

Anette Veerpalu Eesti noorte meistrivõistlused teatesuusatamine hõbemedalid
Katrina Ojavee

Täiskasvanute võistkond

SK Oti Naiste 3 x 5 km teatesuusatamise naiskond

Anette Veerpalu

Triin Ojaste Eesti meistrivõistlused – kuldmedalid

Keidy Kütt

SK Otepää Suusahüppe meeskond

Artti Aigro

Karl-August Tiirmaa Eesti suvised meistrivõistlused – kuldmedalid

Jaan Jüris

Spordiaktivistid

Tiit Kattai, Voldemar Tasa, Rein Augas

Treenerid

Kalju Ojaste, Ants Orasson, Riho Meri, Vassili Dinis, Andris Uiibo, Eduard Sokolovski

Maakondlikud spordiüritused

Tõrva suusaseriaal ja I Härma Suusamaraton

Restu Spordipäev, Sangaste Rukkihundi jooks ja kepikõnd

Spordiperekond

Piret Granovskaja, Kadi Kaart, Elmo Kaart

9.5.2 2011. aasta rahvusvaheliste tiitli- ja karikavõistluste edukamad Valgamaa sportlased

Tabel 9-10 2011. aasta rahvusvahelised tiitli- ja karikavõistluste medalivõitjad

Ene Aigro Otepää vald Tehvandi Suusaklubi	Veteranide maailmameistrivõistlused murdmaasuusatamises Kanadas, Sovereign Lake	murdmaasuusatamine N50 15 km vabatehnika hõbemedal, 30 km vabatehnika pronksmedal
Piret Granovskaja Tõlliste vald Spordiklubi Maret-Sport	Veteranide Euroopa sisemeistrivõistlused kergejõustikus Belgias Gentis	N40 200m jooks pronksmedal
Aili Popp Puka vald Jaanikese Jahiklubi	Euroopa meistrivõistlused jahipraktilises laskmises Ungaris, Budapestis	harjutus Kombi kuldmedal
Mati Raudsepp Sangaste vald Sangaste Spordiklubi	Euroopa meistrivõistlused Vägikaikavedu Leedus Šauliais	absoluutarvestuses pronksmedal
Korvpallimeeskond PUKA SOKUD Andrus Renter, Andras Kaasik, Toomas Liivak, Vallo Reinkort, Priit Saaron, Priit Lokutshievski, Indrek Leppik, Tarmo Areng, Elmo Kaart, Kuuni Toming	Veteranide maailmameistrivõistlused korvpallis Brasiilias	M35 pronksmedalid

Allikas: Valgamaa Spordiliit

9.5.3 Valgamaa spordiklubide sportlaste poolt 2011. aasta Eesti meistrivõistlustelt võidetud medalid (noorsooklass, U23, täiskasvanud ja veteranid)

Tabel 9-11 Kulmedalite võitjad

Sportlane	Vanuseklass	Spordiala
Aili Popp	N	jahipraktiline laskmine – harjutus JKV
Aili Popp	N	jahipraktiline laskmine – harjutus VSS
Triin Ojaste	U23	murdmaasuusatamine – sprint (klassikatehnika)
Triin Ojaste	N	teatesprint (klassikatehnika)
Anette Veerpalu	N	teatesprint (klassikatehnika)
Triin Ojaste	N	teatesuusatamine
Anette Veerpalu	N	teatesuusatamine
Keidy Kütt	N	teatesuusatamine
Artti Aigro	M	meeskondlikud suusahüpped (suvi)
Jaani Jüris	M	meeskondlikud suusahüpped (suvi)
Karl-August Tiirmaa	M	meeskondlikud suusahüpped (suvi)
Alar Kukka	M	meeskondlikud suusahüpped
Jaani Jüris	M	meeskondlikud suusahüpped
Karl-August Tiirmaa	M	meeskondlikud suusahüpped
Eeri Vahtra	M	murdmaasuusatamine – 15 km vabatehnika
Tanel Laanmäe	U23	kergejõustik – odavise
Piret Granovskaja	N40	kergejõustik – 60 m jooks (sise)
Ene Aigro	N50	murdmaasuusatamine – 3 km (vabatehnika)
Liivi Parik	N55	orienteerumine – lühirada (talv)
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – 100 m jooks
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – 200 m jooks
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – kolmikhüpe
Jaanus Hiiemäe	M35	kergejõustik – heidete mitmevõistlus
Tõnu Laine	M45	kreeka-rooma maadlus - 76 kg
Rein Augas	M60	turniiribridge paarismäng
Nikolai Petrov	M60	turniiribridge paarismäng

Allikas: Valgamaa Spordiliit

Tabel 9-12 Hõbemedalite võitjad

Sportlane	Vanuseklass	Spordiala
Karl-August Tiirmaa	M	suusakahevõistlus
Jaak Mae	M	teatesuusatamine
Karl Laasik	M	teatesuusatamine
Eeri Vahtra	M	teatesuusatamine
Jaak Mae	M	teatesprint
Eeri Vahtra	M	teatesprint
Alar Kukka	M	meeskondlik kahevõistlus
Karl-August Tiirmaa	M	meeskondlik kahevõistlus
Triin Ojaste	N	murdmaasuusatamine – sprint (vabatehnika)
Kristjan Kangur	U23	kergejõustik 400 m jooks
Ailen Raudsepp	U23	kergejõustik 1500 m jooks
Ene Aigro	N50	murdmaasuusatamine 3 km (klassikatehnika)
Elli Piller	N70	lauatennis – üksikmäng
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – 400 m jooks
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – raskusheide
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – vasaraheide
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – kaugushüpe
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – kõrgushüpe

Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – odavise
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – kuulitõuge
Tõnu Ainsoo	M45	kergejõustik – kettaheide
Jaanus Hiiemäe	M35	kergejõustik – kõrgushüpe
Jaanus Hiiemäe	M35	kergejõustik – kuulitõuge
Jaanus Hiiemäe	M35	kergejõustik – vasaraheide
Jaanus Hiiemäe	M35	kergejõustik – raskusheide
Jaan Jensen	M60	kergejõustik – kettaheide
Rein Mikk	M60	kergejõustik – vasaraheide
Rein Mikk	M60	kergejõustik – raskusheide
Rein Mikk	M60	kergejõustik – heidete mitmevõistlus
Hans Heinjärv	M60	laskmine – 30+30 lasku spordipüstol
Uudo Blaasen	M75	lauatennis – üksikmäng

Allikas: Valgamaa Spordiliit

Tabel 9-13 Pronksmedalite võitjad

Sportlane	Vanuseklass	Spordiala
Tanel Laanmäe	M	kergejõustik – odavise
Kristjan Kangur	M	kergejõustik – 400 m jooks
Ailen Raudsepp	U23	kergejõustik – 800 m jooks (talv)
Ailen Raudsepp	U23	kergejõustik – 1500 m jooks (talv)
Ailen Raudsepp	U23	kergejõustik – 3000 m jooks
Jaak Mae	M	murdmaasuusatamine – teatesprint (klassikatehnika)
Eeri Vahtra	M	murdmaasuusatamine – teatesprint (klassikatehnika)
Marje Vahtre	N45	kergejõustik – kuulitõuge
Pille Illak	N45	orienteerumine – talv (lühirada)
Liivi Parik	N55	orienteerumine – talv (tavarada)
Leini Kirsimäe	N50	laskmine – 30 lasku lamades
Harry Mägi	M60	kergejõustik – kettaheide
Hans Heinjärv	M60	laskmine – 60 lasku lamades

Allikas: Valgamaa Spordiliit

9.5.4 Harrastusspordile eraldatud toetus

Tabel 9-14 Harrastusspordile eraldatud toetus Valgamaal

	2007	2008	2009	2010	2011
Taotlejaid	14	16	22	23	17
Projekte	23	23	31	23	21
Eraldatud toetus (eurot)	18 142	18 132	16 107	14 243	14 215

Raamatus kasutatud märkide seletus:

... andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad;

- nähtust ei esinenud.

Andmed on eurodesse ümber arvatud keskkursiga 1 euro=15,6466 krooni. Alamkirjete summa võib ümardamise tõttu kokkukirjetest erineda.